

Dogfen ir Cyhoedd

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for a

**CYFARFOD RHITHWIR
O GYNGOR SIR
YNYS MÔN**

**VIRTUAL MEETING OF THE
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

ar

on

**DYDD MAWRTH
9 MAWRTH 2021
am 2.00 o'r gloch**

**TUESDAY
9 MARCH 2021
at 2.00 pm**

Ar hyn o bryd nid yw'r Pwyllgor hwn yn cael ei wê-ddarlledu'n fyw. Bydd recordiad o'r cyfarfod ar wefan y Cyngor cyn gynted â phosibl.

R H A G L E N

1. **COFNODION**

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft o'r cyfarfodydd Cyngor Sir a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol:-

- 8 Rhagfyr 2020
- 2 Chwefror 2021 (Arbennig)

2. **DATGANIADAU O DDIDDORDEB**

I dderbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem o fusnes.

3. **I DDERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR.**

4. **CWESTIYNAU A DDERBYNIWYD YN UNOL Â RHEOL 4.1.12.4 O'R CYFANSODDIAD.**

I gyflwyno rhybudd o'r cwestiwn canlynol gan y Cynghorydd Robert Ll Jones i Arweinydd y Cyngor:-

"Rydym bellach yn gweld gostyngiad sylweddol yn y traffig nwyddau sy'n mynd a dod i Ddulyn drwy Borthladd Caergybi.

Mae nifer o wahanol resymau yn cael eu rhoi am hyn ac mae'n rhaid i ni fel Cyngor Sir fod yn bryderus a chael ein gweld i fod yn gwneud popeth y gallwn er mwyn cefnogi'r ddau gwmni llongau a'u gweithlu.

Allwch chi hysbysu'r Llongwyr lleol a thrigolion Caergybi ac Ynys Môn beth yn union yr ydym ni fel Cyngor wedi ei wneud er mwyn ymgysylltu â'n Haelod Cynulliad a'n Aelod Seneddol er mwyn sicrhau eu bod yn gwneud popeth posibl er mwyn helpu ein porthladd i gynyddu'r llif traffig drwy Gaergybi.

Mae hon yn sefyllfa ddifrifol iawn a does dim amheuaeth bod Gweithredwyr Porthladdoedd eraill yn y DU a Ffrainc yn gwneud popeth o fewn eu gallu i sicrhau bod ein traffig yn mynd trwy eu porthladdoedd nhw a bydd eu hawdurdodau lleol nhw yn gwneud popeth o fewn eu gallu i'w hannog nhw i wneud hynny."

5. **CYFLWYNO DEISEBAU**

Derbyn unrhyw ddeiseb yn unol â pharagraff 4.1.11 o'r Cyfansoddiad.

6. **RHYBUDD O GYNNIG YN UNOL Â RHEOL 4.1.13 .1 Y CYFANSODDIAD**

I dderbyn y Rhybudd o Gynnig isod gan y Cynghorydd Robert Ll Jones:-

“Mae dyletswydd ar ein Cyngor i gadw at Ddatganiad Dulyn ar Ddinasoedd a Chymunedau Oedran Gyfeillgar yn Ewrop 2013 er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth y cyhoedd o bobl hŷn yn y gymuned ac i sicrhau bod eu pryderon yn cael eu gweithredu arnynt a’u bod yn cael cyfle i rywun wrando arnynt. Mae gan Ynys Môn un o’r poblogaethau hŷn mwyaf yng Nghymru ac mae eu cyfraniad i economi Ynys Môn yn bwysig iawn.

Mae gennym Fforwm Pobl Hŷn ar Ynys Môn ac nid ydynt erioed wedi derbyn cyflwyniad gan yr Adran Economaidd na’r Adran Gynllunio ar ddatblygiadau mawr megis Wylfa, Coedwig Penrhos, y datblygiad mawr ym Marina Caergybi na datblygiad Tŷ Mawr yn Llanfair PG.

Rwy’n gofyn bod hyn yn cael ei wneud yn rhywbeth gorfodol a bod cyflwyniad yn cael ei roi ar bob datblygiad mawr er mwyn sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed pan ddaw hi at benderfyniadau am fannau agored a’r posibilrwydd o ddinistr amgylcheddol.

Mae manau agored a manau cerdded yn ein trefi a chefn gwlad mor bwysig i ni gyd ond yn enwedig i’n trigolion oedrannus ac anabl”.

7. RHEOLI TRYSORLYS - ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN 2020/21

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar 14 Rhagfyr 2020.

8. DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2021/22

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021.

9. STRATEGAETH GYFALAF A RHAGLEN GYFALAF 2021/22 I 2023/24

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021.

10. CYLLIDEB 2021/22

(a) Y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a Chyllideb 2021/22

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021.

(b) Cyllideb Gyfalaf 2021/22

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021.

(c) Gosod y Dreth Gyngor 2021/22

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y’i cyflwynwyd i’r Pwyllgor Gwaith ar

1 Mawrth 2021.

(d) Diwygio'r Gyllideb

Derbyn y diwygiadau canlynol i'r Gyllideb, y mae rhybudd ohonynt wedi ei dderbyn o dan Baragraff 4.3.2.2.11 o'r Cyfansoddiad.

Y Cynghorydd Bryan Owen, ar ran Plaid Annibynwyr Ynys Môn, i gynnig bod y cynnydd yn y Dreth Gyngor yn cael ei bennu ar 2% gyda'r diwygiadau a ganlyn i'r Gyllideb:

- £150,000 i ddod allan o'r Parc Eco (Parc Adfer) sydd ag oddeutu £911,000 yn y cyfrif ar hyn o bryd.
- £75,000 o'r cyllid ar gyfer Wylfa, sydd yn oddeutu £675,000 rhwng 3 chyfrif.
- £75,000 o'r gronfa wrth gefn sydd ag oddeutu £365,000 yn y cyfrif.

Byddai hyn, gyda'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, yn darparu'r £308,000 y byddai ei angen fel y gellir pennu'r cynnydd yn y Dreth Gyngor ar 2% am y flwyddyn 2021/22.

(Nodyn: Mae angen ystyried yr holl bapurau uchod fel un pecyn).

11. **AELOD LLEYG NEWYDD AR Y PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU**
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Archwilio a Risg, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 9 Chwefror 2021.
12. **DEDDF LLYWODRAETH LEOL AC ETHOLIADAU (CYMRU) 2021**
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro.
13. **DATGANIAD POLISI TÂL 2021**
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn, AD a Thrawsnewid.
14. **CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL**
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democraidd.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod Rhithwir a gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr 2020

PRESENNOL: Y Cynghorydd Margaret Murley Roberts (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Glyn Haynes (Is-Gadeirydd)

Y Cynghorwyr R Dew, John Griffith, Richard Griffiths, K P Hughes, T Ll Hughes MBE, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws, A M Jones, Carwyn Jones, Eric Wyn Jones, Richard Owain Jones, G O Jones, R Ll Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, R G Parry OBE FRAGS, Dylan Rees, Alun Roberts, Dafydd Roberts, J A Roberts, Nicola Roberts, P S Rogers, Dafydd Rhys Thomas a Robin Williams.

WRTH LAW: Prif Weithredwr,
Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro,
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151,
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc,
Cyfarwyddwr Dros Dro - Gwasanaethau Cymdeithasol,
Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo,
Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid,
Pennaeth Gwasanaethau Tai,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Dros Dro,
Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol a Chontractau) (MY),
Rheolwr Sgriwtini (AD),
Swyddog Pwyllgor (MEH).

**HEFYD YN
BRESENNOL:** Neb

YMDDIHEURIAD: Y Cynghorydd Ieuan Williams

1. COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion cyfarfodydd canlynol y Cyngor Sir yn gywir: -

- 8 Medi 2020 (Cyfarfod Cyffredin)
- 8 Medi 2020 (Cyfarfod Blynyddol)
- 27 Hydref 2020 (Arbennig)

2. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

3. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

Gwnaed y cyhoeddiadau isod gan y Cadeirydd:-

- Roedd y Cadeirydd yn dymuno diolch i'r staff am y gwaith diflino mewn blwyddyn anodd sydd wedi gweld sawl her a gobeithir yn ddiffuant y bydd pethau'n gwella yn ystod y misoedd i ddod.
- Llongyfarchiadau i Ffermwyr Ifanc Ynys Môn sydd wedi derbyn gwobr yn ddiweddar am eu gwaith ieuencid yng Nghymru yn y Gwobrau Rhagoriaeth Gwaith Ieuencid o ganlyniad i drefnu Eisteddfod Môn 2019.

* * * * *

Cydymdeimlwyd ag unrhyw Aelod o'r Cyngor neu staff a oedd wedi cael profedigaeth.

4. RHYBUDD O GYNIGIAD

Cyflwynwyd - y Rhybudd o Gynigiad canlynol gan y Cynghorydd Bryan Owen ac a gymeradwywyd gan y Cynghorydd Aled Morris Jones: -

'Rydym ni, Grŵp Annibynwyr Môn, yn gwneud cais bod Ynys Môn yn cymryd yr holl fesurau i sicrhau llesiant economaidd Ynys Môn yn yr hinsawdd economaidd yn dilyn Brexit ar ôl 1 Ionawr 2021.

Dyweddodd y Cynghorydd Bryan Owen fod Ynys Môn, fel llawer o awdurdodau lleol eraill, wedi elwa o arian gan yr UE dros y blynyddoedd. Holodd pa gamau y mae'r Awdurdod yn eu cymryd i sicrhau'r cyllid ffyniant y mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn ei ragweld yn dilyn Brexit. Dywedodd y Cynghorydd Owen fod angen i Ynys Môn sicrhau cefnogaeth ariannol fel yr oedd yn ei dderbyn cyn gadael yr UE yn y cyfnod ar ôl Brexit.

Eiliodd y Cynghorydd Aled M Jones y Cynigiad a rhoddodd drosolwg o brosiectau sydd wedi cael cefnogaeth ar yr Ynys. Dywedodd ymhellach: -

- Bod angen cynnal adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd, a hynny ar fyrder, gan nad yw'r Cynllun yn gynaliadwy i ddatblygu cymunedau lleol Ynys Môn;
- Rhagwelir canlyniad y Gorchymyn Caniatâd Datblygu ar gyfer Wylfa Newydd erbyn diwedd eleni;
- Mae statws Porthladd Rhydd o'r pwys mwyaf i ddyfodol Caergybi;
- Mae angen cryfhau'r cysylltiadau rhwng yr Awdurdod hwn a Sir Benfro a Dun Laoghaire.

Dyweddodd yr Arweinydd y byddai'n ymateb i'r Cynigiad sydd wedi'i gyflwyno gerbron y Cyngor. Ychwanegodd fod yn rhaid cydnabod bod yr Awdurdod wedi dangos gwytnwch wrth wynebu pandemig Covid-19 sydd hefyd wedi bod yn digwydd ar yr un pryd â Brexit. Mae'r Awdurdod wedi cydweithio â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a'i hymgynghorwyr Grant Thornton UK LLP i lywio a

dylanwadu ar adolygiad o effeithiau economaidd posib a fyddai'n dylanwadu ar lesiant ar Ynys Môn. Mae'r papur a gyhoeddwyd yn ymwneud â Chymru ac yn asesu dwy senario, sef gadael gyda chytundeb a gadael heb gytundeb o dan reolau Sefydliad Masnach y Byd. Bydd y papur yn cynorthwyo i lywio prosesau cynllunio ariannol awdurdodau lleol er mwyn sicrhau, gyda gobaith, y gellir lleihau i'r eithaf unrhyw effeithiau negyddol ar les economaidd i'r dyfodol. Mae'r Byrddau Pontio sy'n cael eu paratoi gan yr ymgynghorwyr Grant Thornton UK LLP yn diffinio meysydd pryder allweddol ar gyfer ardaloedd awdurdodau lleol. Mae cofrestr risg Brexit yr Awdurdod wedi rhoi sylw i risgiau i wasanaethau allweddol a nodi camau lliniaru lle bo angen i amddiffyn lles yr Ynys ac mae'n cael ei diweddarau a'i hadolygu bob wythnos. Mae Cydlynnydd UE y Cyngor Sir yn parhau i weithio gyda'r holl wasanaethau i adolygu canllawiau a gwybodaeth newydd ac i sicrhau bod camau angenrheidiol yn cael eu cymryd. Canolbwyntiwyd yn arbennig ar y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg i asesu effeithiau ar danwydd gwresogi, bwyd; TG mewn perthynas â data; Rheoleiddio a Datblygu Economaidd mewn perthynas â Gwarchod y Cyhoedd a busnesau lleol. Dywedodd yr Arweinydd ymhellach fod cryn ffocws ar gydweithredu amlasiantaethol i reoli'r effaith ar draffig ym Mhorthladd Caerdybi oherwydd oedi posib a achosir gan Gerbydau Nwyddau Trymion. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro'r effeithiau ar amaethyddiaeth a chyfrannu at ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r mater hwn. Mae'r Awdurdod hefyd yn cyfrannu at y Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol a ddatblygir gan Lywodraeth Cymru i geisio eglurhad ar y gronfa ffyniant gyffredin arfaethedig i gefnogi'r economi a busnesau ar yr Ynys. Cyfeiriodd ymhellach at Gais Twf Gogledd Cymru a fydd yn dod â chyfleoedd busnes a gwaith y mae gwir angen amdanynt ar yr Ynys.

Mynegodd y Cynghorydd R LI Jones bryderon mawr o ran dyfodol Porthladd Caerdybi yn sgil y posibilrwydd o gael Brexit heb gytundeb. Dywedodd y dylid sefydlu Swyddfa yng Nghaerdybi i roi arweiniad i drigolion lleol ac i roi pwysau ar weithredwyr fferi.

Cynigiodd Arweinydd y Cyngor welliant i'r Cynigiad fel a ganlyn: -

Bod y Cyngor Sir yn ceisio sicrwydd gan y ddwy Lywodraeth bod economi'r Ynys yn cael ei diogelu yn dilyn Brexit a'r pandemig Covid-19. '

Eiliodd y Cynghorydd Carwyn Jones y gwelliant i'r Cynigiad.

Cymerodd y Cadeirydd bleidlais a oedd yn cynnwys y gwelliant i'r Cynigiad ac yn dilyn y bleidlais cymeradwywyd y gwelliant.

Cafodd y gwelliant ei gario.

5. CYFLWYNO DEISEBAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ddeisebau.

6. MABWYSIADU DOGFEN GYFLAWNI FLYNYDDOL 2020-22

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid yn ymgorffori'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol am y cyfnod o 18 mis rhwng Hydref, 2020 a Mawrth, 2022 i'w dderbyn gan y Cyngor. Mae'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol yn canolbwyntio ar y gwaith y bydd yr Awdurdod yn ei wneud i gyflawni dyheadau a osodwyd yng Nghynllun y Cyngor Sir am y cyfnod 2017-22.

Cyflwynodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Busnes y Cyngor yr adroddiad gan dynnu sylw at y ffaith bod y Ddogfen Gyflawni yn cwmpasu cyfnod o 18 mis yn hytrach na'r 12 mis arferol. Er bod drafftio'r ddogfen mewn cyfnod o newid ac ansicrwydd wedi bod yn heriol oherwydd y pandemig a Brexit, y nod fu datblygu rhaglen o waith sy'n realistig ac yn gyraeddadwy. Gan roi ei bersbectif personol, nododd yr Aelod Portffolio bod hyrwyddo economi'r Ynys trwy Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, cynyddu'r cyflenwad tai, moderneiddio ysgolion a datblygu cynllun gweithredu ar gyfer atal newid hinsawdd yn feysydd allweddol. Mae'r Ddogfen hefyd yn cynnwys pedair rhaglen adfer thematig a fydd yn arwain y ffordd allan o'r pandemig tuag at adferiad economaidd, adfer cyrchfannau, adferiad cymdeithasol a chymunedol ac adferiad sefydliadol; bydd y rhaglenni manwl ar gael yn y Flwyddyn Newydd.

Cynigiodd y Cynghorydd Aled M Jones, os bydd amgylchiadau'n caniatáu yn y misoedd nesaf, a chan gydnabod bod misoedd anodd i ddod oherwydd y pandemig, fod cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu cynnal yn Siambr y Cyngor ym mis Mai 2021 a bod gwasanaeth o ddiolch yn cael ei drefnu ar yr adeg briodol ar gyfer y rheini sydd wedi diogelu a chefnogi eu cymunedau yn ystod y pandemig. Ymatebodd Arweinydd y Cyngor fod y Tîm Rheoli Ymateb i'r Argyfwng yn cyfarfod bob wythnos a bod y materion hyn wedi'u trafod; cynhelir cyfarfodydd yn Swyddfeydd y Cyngor pan fydd yn briodol gwneud hynny a hefyd bydd angen ystyried gwasanaeth o ddiolch.

Tynnwyd sylw'r Cyngor gan yr Aelod Portffolio ar gyfer Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd at nifer o gyflawniadau yn ei bortffolio.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol ar gyfer 2020/2022.

(Ymataliodd y Cynghorwyr A M Jones, R LI Jones, Bryan Owen a P S Rogers rhag pleidleisio).

7. Y FARGEN DWF DERFYNOL

Cyflwynwyd adroddiad y Prif Weithredwr fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 30 Tachwedd, 2020 i'w dderbyn gan y Cyngor.

Dywedodd Arweinydd y Cyngor fod carreg filltir arwyddocaol wedi'i chyrraedd yng Nghais Bargen Twf Gogledd Cymru sydd yn benllanw proses hir y mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi cyfrannu'n llawn ati. Diolchodd i Swyddogion sydd wedi gwasanaethu ar yr ystod o fyrddau sy'n datblygu'r Cais ac sydd wedi arwain at yr achlysur hanesyddol hwn; y gobaith yw y bydd y rhaglen hon o fuddsoddiad economaidd mawr y mae gwir angen amdano yn rhanbarth Gogledd Cymru yn

cynhyrchu canlyniadau a chyfleoedd cyflogaeth yn gyflym ar adeg pan fo pandemig Covid-19 wedi cael effaith ddifrifol ar yr economi.

Rhoddodd y Cynghorydd Carwyn Jones ei bersbectif ef fel Aelod Portffolio ar gyfer Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd a chroesawodd y cydweithrediad rhanbarthol a oedd yn sail i'r Cais Bargen Twf ac a oedd wedi'i wneud yn bosib, a chydabu hefyd waith Swyddogion a fu'n symud y Fargen ymlaen trwy wahanol gamau. Mae'r Cytundeb yn cynnig cyfleoedd ar raddfa na fyddai ar gael i'r awdurdodau yn gweithio ar eu pennau eu hunain ac yn cynnig y gobaith o adfywiad economaidd ar gyfer Ynys Môn yn ogystal â'r rhanbarth ar adeg dyngedfennol.

PENDERFYNWYD:-

- Cymeradwyo'r Cynllun Busnes Cyffredinol fel y ddogfen sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru fel sail ar gyfer ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- Cymeradwyo'r darpariaethau yn y GA2 mewn perthynas â swyddogaethau anweithredol, ac yn benodol mabwysiadu'r trefniadau ar gyfer Sgriwtini a amlinellir yn Atodiad 3 y ddogfen honno, fel sail ar gyfer cwblhau'r cytundeb terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- Awdurdodi'r corff atebol, Cyngor Gwynedd, i arwyddo'r llythyr Cynnig Cyllid Grant ar ran y Partneriaid.
- Cymeradwyo'r dull a ddefnyddir i gyfrifo'r gost benthyca sydd ei angen er mwyn hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf ac i gynnwys darpariaeth o fewn cyllideb y Cyngor i dalu'r cyfraniad hwn a'r cyfraniadau craidd ac atodol sydd wedi'u sefydlu fel sydd wedi'i nodi yn GA2 (ac ym mharagraffau 2.5. - 2.7 yn yr adroddiad).
- Dirprwyo awdurdod i'r Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd, y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151 i gytuno ar fân newidiadau i'r dogfennau gyda'r Partneriaid fel sydd angen i gwblhau'r cytundeb.

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 30 Tachwedd, 2020 i'w dderbyn gan y Cyngor.

PENDERFYNWYD:-

- **bod Cyfansoddiad y Cyngor yn cael ei ddiwygio fel y nodir yn y tabl ym mharagraff 9 o'r adroddiad, a**
- **bod awdurdod yn cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Monitro wneud unrhyw newidiadau dilynol i'r Cyfansoddiad i adlewyrchu'r diwygiadau a gymeradwywyd yn 10.1 o'r adroddiad.**

9. ADOLYGIAD O'R TREFNIADAU ETHOLIADOL AR GYFER CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY GAN GOMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU

Cyflwynwyd i'w dderbyn gan y Cyngor, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 23 Tachwedd, 2020.

PENDERFYNWYD derbyn argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru o drefniadau etholiadol ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn.

(Ymataliodd y Cyngorwyr A M Jones, Bryan Owen a Peter Rogers rhag pleidleisio).

Daeth y cyfarfod i ben am 3.30 y prynhawn

**Y CYNGHORYDD MARGARET M ROBERTS
CADEIRYDD**

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion cyfarfod rhithwir y cyfarfod Arbennig a gynhaliwyd ar 2 Chwefror 2021

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Margaret Murley Roberts (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Glyn Haynes (Is-gadeirydd)

Cynghorwyr R Dew, John Griffith, K P Hughes, T LI Hughes MBE, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws, A M Jones, Carwyn Jones, Richard Owain Jones, G O Jones, R LI Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, Bob Parry OBE FRAGS, Alun Roberts, Dafydd Roberts, J A Roberts, Nicola Roberts, P S Rogers a Dafydd Rhys Thomas.

WRTH LAW: Prif Weithredwr,
Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro,
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc,
Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid,
Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo,
Pennaeth Gwasanaethau Tai,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Swyddog Pwyllgor (MEH),

HEFYD YN Dim

BRESENNOL:

YMDDIHEURIADAU: Y Cynghorydd Richard Griffiths, Dylan Rees, Ieuan Williams a Robin Williams.

Cyfarwyddwr Dros Dro y Gwasanaethau Cymdeithasol.

1. **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Ni dderbyniwyd unrhyw un.

2. **DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR**

Gwnaeth y Cadeirydd y cyhoeddiadau canlynol:-

- Mae'r cyfyngiadau presennol o ran y pandemig bellach wedi bod ar waith ers cyn y Nadolig ac mae'n parhau i fod yn gyfnod heriol i bawb yn ogystal ag i wasanaethau'r Cyngor. Mae'n bwysig bod pawb yn dilyn y rheolau yn ystod cyfnod lle mae gwaith pwysig yn cael ei wneud ar hyn o bryd i gyflwyno'r

brechlyn drwy'r wlad. Diolchodd y Cadeirydd i'r staff am eu hymrwymiad yn ystod y cyfnod anodd hwn a diolchodd hefyd am gefnogaeth gwasanaethau eraill sy'n cefnogi'r sector cyhoeddus, y sector gwirfoddol a'r sector preifat. Mynegodd ei chydymdeimlad yn ystod y cyfnod anodd hwn â'r rhai sydd wedi colli teulu agos a ffrindiau.

- Estynnwyd dymuniadau gorau i'r Cynghorydd Lewis Davies yn dilyn ei benderfyniad i ymdeol fel Aelod Etholedig o'r Cyngor. Bu'r Cynghorydd Davies yn Aelod dros Ward Seiriol am nifer o flynyddoedd a diolchodd y Cadeirydd iddo am ei wasanaethau.
- Estynnwyd llongyfarchiadau i'r Prif Weithredwr, Mrs Annwen Morgan ar ddod yn nain unwaith eto.

* * * *

Estynnwyd cydymdeimlad i deuluoedd Mr Robert Hughes o'r Adran Wastraff a Ms Maureen Williams o Ysgol Corn Hir a fu farw'n ddiweddar.

Estynnwyd cydymdeimlad i Mr Fôn Roberts, Cyfarwyddwr Dros Dro y Gwasanaethau Cymdeithasol a gollodd ei fam yn ddiweddar.

Estynnwyd cydymdeimlo hefyd i unrhyw Aelod neu staff a oedd wedi dioddef profedigaeth.

Talodd yr Aelodau a'r Swyddogion deyrnged dawel fel arwydd o barch a chydymdeimlad.

* * * *

Cyhoeddodd y Prif Weithredwr yn ei rôl fel Swyddog Canlyniadau y bydd yr isetholiadau ar gyfer y seddi gwag ar Ward Caergybi a Ward Seiriol ar Gyngor Ynys Môn yn cael eu cynnal ar 6 Mai 2021 ar y cyd ag Etholiadau'r Cynulliad ac Etholiadau'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu.

3. NEWIDIADAU I'R CYFANSODDIAD - AILSTRWYTHURO'R UWCH DÎM ARWEINYDDIAETH

Cyflwynwyd adroddiad y Prif Weithredwr o ran ailstrwythuro'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth i'r Cyngor ei dderbyn.

Cyflwynodd yr Aelod Portffolio dros Fusnes Corfforaethol yr adroddiad fel un sy'n rhoi sylw i ailstrwythuro arfaethedig yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r newidiadau yn sgil hynny i'r cyfansoddiad.

Cyfeiriodd y Prif Weithredwr at y newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Mawrth 2020 i adlewyrchu ailstrwythuro mewnol yr uwch dîm rheoli gan y cyn Brif Weithredwr yn 2019. Yn dilyn ymadawiad y Prif Weithredwr, penodwyd y Dirprwy Brif Weithredwr yn Brif Weithredwr a penodwyd y Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol yn Ddirprwy Brif Weithredwr. Ers mis Tachwedd, 2019 mae rôl Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol wedi bod yn wag er bod y swydd wedi'i hysbysebu'n allanol ddwywaith. Yn dilyn yr ymgyrch hysbysebu aflwyddiannus gyntaf, mae dyletswyddau swydd y Cyfarwyddwr wedi'u cyflawni gan ymgeisydd mewnol a benodwyd yn Bennaeth

Gwasanaeth Dros Dro – Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a swyddog a benodwyd yn arweinydd ar Iunio lleoedd.

Dywedodd y Prif Weithredwr ymhellach fod argyfwng y pandemig wedi dangos bod yn rhaid i'r Cyngor gael swyddogion â chymwysterau addas mewn meysydd penodol ar gyfer y dyfodol; mae ymateb y coronafeirws hefyd wedi dangos yn glir bwysigrwydd cymwyseddau priodol ar gyfer swyddi ar y lefel hon. Yn ogystal â hyn, mae cyfnod y pandemig hefyd wedi profi mor hanfodol bwysig yw gweithio gyda phartneriaid a chymunedau i feithrin cydnerthedd cymunedol i ddelio â heriau gwahanol y mae angen amser digonol a rhesymol ar swyddogion gwaith i'w gwneud. Mae angen digon o gapasiti cytbwys ar draws yr holl wasanaethau i sicrhau gwydnwch y Cyngor yn y dyfodol o fewn haen uwch o reoli ac arweinyddiaeth. Er bod trefniadau dros dro wedi gweithio'n dda, nid ydynt yn effeithiol yn y tymor hir. Mae'n ofynnol gwneud penderfyniad mewn perthynas â rôl y Cyfarwyddwr a'r swyddi dros dro a grëwyd o ganlyniad i fethu â recriwtio i'r swydd honno.

Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Penodiadau ar 18 Rhagfyr 2020 yn gofyn am ei argymhelliad ar gyfer y ffordd orau ymlaen i lenwi'r bwlch yn uwch dîm rheoli'r Cyngor. Yn yr adroddiad hwnnw, mynegodd y Prif Weithredwr ei barn broffesiynol mai'r opsiwn gorau fyddai dileu swydd y Cyfarwyddwr a phenodi un Pennaeth Gwasanaeth rheoleiddio a Datblygu Economaidd a thrwy hynny ddileu'r llwyth gwaith sy'n gysylltiedig â'r uwch Dîm; byddai'r Dirprwy Brif Weithredwr yn arwain yn ymarferol ar yr agwedd hon ar y swydd yn yr Uwch Dîm. Felly, byddai angen ystyried cefnogi rhai o ddyletswyddau'r Dirprwy ac, o dan ei oruchwyliaeth, eu cysylltu â'r agwedd Lluo Lle o rôl y Cyfarwyddwr. Yr opsiwn symlaf fyddai creu swydd ychwanegol ar Raddfa 9 i ddarparu capasiti a gwydnwch ar gyfer y strwythur a chefnogi'r Dirprwy Brif Weithredwr a'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd newydd. Cymeradwyodd y Pwyllgor Penodiadau'r dull hwn a nodir ei benderfyniadau ffurfiol i'r perwyl hwnnw yn yr adroddiad. Mae adrannau 5 a 6 o'r adroddiad yn nodi'r goblygiadau o safbwynt cyfansoddiadol a'r newidiadau sydd i'w gwneud i adlewyrchu'r strwythur UDA/Penaethiaid Gwasanaeth diwygiedig arfaethedig.

Gofynnodd y Cynghorydd A M Jones a oedd y swydd ychwanegol arfaethedig Graddfa 9 un lefel yn is na swydd Pennaeth Gwasanaeth. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid fod amodau cyflogaeth Penaethiaid Gwasanaeth yn wahanol o gymharu â Swyddogion eraill y Cyngor. Mae graddfeydd cyflog Cynigion eraill y Cyngor yn cael eu graddio o Raddfa 1 i 10. Roedd y Cynghorydd Jones o'r farn bod y swydd Graddfa 9 yn debyg i'r swydd Pennaeth Polisi a grewyd yn flaenorol. Dywedodd y Prif Weithredwr fod y profiad o ddelio â'r pandemig wedi dangos y bydd angen i'r gofynion ar gyfer gwydnwch a chapasiti o fewn gwasanaethau a newid yn yr hinsawdd fod yn uchel ar yr agenda o fewn y Cyngor. Bydd angen mynd i'r afael â Lluo Lle hefyd ac y bydd yn rhan o ddyletswyddau'r swydd Gradd 9.

Dywedodd y Cynghorydd Jones ymhellach nad yw rhan o'r adroddiad i'r Pwyllgor Penodi wedi'i chyflwyno i'r Cyngor sy'n darllen fel a ganlyn:-

'Bydd y profiad hwnnw o'r Pwyllgor Penodi yn gallu tystio mai prin yw'r ymgeiswyr ar gyfer unrhyw swyddi uwch ar y lefel hon beth bynnag fo'r maes gwasanaeth, oherwydd cyfuniad o ffactorau megis lleoliad y Cyngor, maint y Cyngor, gofynion ieithyddol y swydd ac ati.'

Dywedodd y Cynghorydd Jones ei fod wedi mynegi yn y Pwyllgor Penodi nad yw'r datganiad uchod yn yr adroddiad yn mynd i'r afael â'r sefyllfa a wynebwr wrth recriwtio i swyddi uwch a dywedodd y byddai'n pleidleisio yn erbyn yr argymhellion sydd gerbron y Cyngor.

Dywedodd yr Arweinydd fod y rhan o'r adroddiad i'r Pwyllgor Penodi a gynhaliwyd ar 18 Rhagfyr 2020 mewn adroddiad cyfrinachol ac mai dyna pam nad yw wedi'i gynnwys yn yr adroddiad i'r Cyngor. Mewn ymateb, dywedodd y Cynghorydd A M Jones ei fod wedi cael cyngor cyfreithiol gan y Swyddog Monitro i godi'r mater gan ei fod o'r farn ei fod wedi'i

dynnu allan yn anghywir o'r adroddiad i'r Cyngor. Dywedodd y Swyddog Monitro nad oedd o'r farn bod y datganiad yn gyfrinachol.

Holodd y Cynghorydd R Ll Jones a fydd y disgrifiad swydd ar gyfer swydd Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yn cael ei roi i'r Aelodau Etholedig. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid fod yr holl ddisgrifiadau swydd ar gyfer swyddi a hysbysebiri ar wefan y Cyngor i'r cyheodd eu gweld.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi argymhellion y Pwyllgor Penodiadau a chadarnhau:**
  - Dileu swydd Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol (swydd sydd hefyd wedi ei hadnabod fel Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yn ystod y broses recriwtio ddiweddar) o Gyfansoddiad y Cyngor;
  - Creu rôl barhaol Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ac i'r rôl hon gael ei hysbysebu'n allanol;
  - Sefydlu a hysbysebu'n allanol swydd newydd, sef Swyddog Strategaeth Gorfforaethol.
- Cadarnhau cynnwys Atodiad 2, sy'n adlewyrchu'r diwygiadau uchod i strwythur y Cyngor, yng Nghyfansoddiad y Cyngor;
- Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Prif Weithredwr (yn dilyn ymgynghoriad), yn unol â'r awdurdod sydd wedi ei gynnwys yn rhan 3.5.2.11 o'r Cyfansoddiad, ac o ganlyniad i'r newid strwythurol uchod, yn rhannu'r meysydd cyfrifoldeb perthnasol ymhlith yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth, fel bo'r angen.
- Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Swyddog Monitro, yn unol â'r awdurdod sydd wedi ei gynnwys yn rhan 3.5.3.6.6 o'r Cyfansoddiad, yn diwygio'r Cyfansoddiad (gan gynnwys y cynllun dirprwyo i swyddogion) i adlewyrchu'r penderfyniadau a wnaed gan y Cyngor mewn perthynas â'r newid strwythurol uchod a dosbarthiad y cyfrifoldebau ymhlith yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth fel y gwnaed gan y Prif Weithredwr dan 7.1.3 uchod;
- Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo bod y Swyddog Monitro yn gwneud unrhyw newidiadau canlyniadol eraill i'r Cyfansoddiad i adlewyrchu'r argymhellion uchod.

Bu i'r Cynghorydd A M Jones ymatal rhag pleidleisio.

Daeth y cyfarfod i ben am 2.35 pm

**Y CYNGHORYDD MARGARET M ROBERTS
CADEIRYDD**

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	9 MAWRTH 2021
PWNC:	ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN 2020/21 AR REOLI'R TRYSORLYS
AELOD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) & SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD: E-BOST:	JEMMA ROBINSON JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

1. Cefndir

1.1 Strategaeth Gyfalaf

Ym mis Rhagfyr 2017, cyhoeddodd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) godau diwygiedig ar gyfer Darbodusrwydd a Rheoli'r Trysorlys. O 2020/21, bydd yn rhaid i bob awdurdod lleol baratoi Strategaeth Gyfalaf y bwriedir iddi ddarparu'r canlynol: -

- trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, cyllido cyfalaf a gweithgaredd rheoli trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau;
- trosolwg o sut y rheolir y risg gysylltiedig; a'r
- goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.

Aethpwyd ag adroddiad a oedd yn amlinellu ein Strategaeth Gyfalaf i'r Pwyllgor Gwaith ar 2 Mawrth 2020, a bydd Strategaeth ddiwygiedig ar gyfer 2021/22 yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn 9 Mawrth 2021.

1.2 Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n fras y bydd arian a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â'i wariant arian parod. Mae rhan o'r gweithgareddau rheoli'r trysorlys yn sicrhau bod y llif arian hwn wedi'i gynllunio'n ddigonol, gydag arian dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartion risg isel, gan ddarparu hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn ystyried sicrhau'r elw uchaf posib o'r buddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn rhoi syniad o faint y bydd angen i'r Cyngor gael benthyg, yn y bôn, y cynllunio llif ariannol tymor hwy i sicrhau y gall y Cyngor gyflawni ei weithgareddau gwariant cyfalaf. Gall y gwaith hwn o reoli arian parod tymor hwy gynnwys trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr, neu ddefnyddio gwargedion llif arian tymor hwy ac, ar brydiau, gellir ailstrwythuro unrhyw ddyled i fodloni amcanion cost neu risg y Cyngor.

Yn unol â hynny, diffinnir rheoli trysorlys fel:-

"Rheoli benthyciadau, buddsoddiadau a llif arian yr awdurdod lleol, ei drafodion bancio, marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny. "

2. Rhagarweiniad

Ysgrifennwyd yr adroddiad hwn yn unol â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys (diwygiwyd 2017). Mae prif ofynion y Côt fel a ganlyn:-

- (i) Creu a chynnal Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys, sy'n nodi polisiau ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor.
- (ii) Creu a chynnal Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi'r modd y bydd y Cyngor yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny.
- (iii) Bod y Cyngor llawn yn derbyn Datganiad Blynyddol Strategaeth Rheoli Trysorlys, sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a'r Polisi ar y Ddarpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer y flwyddyn i ddod, Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn (yr adroddiad hwn) ac Adroddiad Blynyddol, yn ymdrin â gweithgareddau yn ystod y flwyddyn flaenorol.
- (iv) Y Cyngor yn dirprwyo cyfrifoldebau dros weithredu a monitro polisiau ac arferion rheoli trysorlys ac ar gyfer gweithredu a gweinyddu penderfyniadau rheoli trysorlys.
- (v) Y Cyngor yn dirprwyo rôl craffu ar y strategaeth a pholisiau rheoli trysorlys i gorff penodol a enwir. Ar gyfer y Cyngor hwn, y corff dirprwyedig hwnnw yw'r Pwyllgor Archwilio.

Paratowyd yr adroddiad canol blwyddyn hwn yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, ac mae'n cwmpasu'r canlynol:-

- Diweddariad economaidd ar gyfer hanner cyntaf blwyddyn ariannol 2020/21;
- Adolygiad o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol;
- Gwariant cyfalaf y Cyngor fel y'i nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, a dangosyddion darbodus;
- Adolygiad o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar gyfer 2020/21;
- Adolygiad o strategaeth fenthyca'r Cyngor ar gyfer 2020/21;
- Adolygiad o unrhyw aildefnu dyledion a wnaed yn ystod 2020/21;
- Adolygiad o gydymffurfiaeth â'r Terfynau Trysorlys a Darbodus ar gyfer 2020/21.

3. Diweddariad Economaidd

- 3.1 Cafwyd diweddariad economaidd gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor ac mae i'w weld yn Atodiad 1. Maent hefyd wedi darparu'r rhagolygon isod ar gyfer cyfraddau llog:-

	Rhag 2020	Maw 2021	Meh 2021	Medi 2021	Rhag 2021	Maw 2022	Meh 2022	Medi 2022	Rhag 2022	Maw 2023
Cyfradd Banc (%)	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%
Cyfradd 5 mlynedd BBGC (%)	1.80%	1.80%	1.80%	1.80%	1.80%	1.90%	1.90%	1.90%	1.90%	1.90%
Cyfradd 10 mlynedd BBGC (%)	2.10%	2.10%	2.10%	2.10%	2.20%	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.30%
Cyfradd 25 mlynedd BBGC (%)	2.50%	2.50%	2.60%	2.60%	2.60%	2.60%	2.70%	2.70%	2.70%	2.70%
Cyfradd 50 mlynedd BBGC (%)	2.30%	2.30%	2.40%	2.40%	2.40%	2.40%	2.50%	2.50%	2.50%	2.50%

- 3.2 Yn ddiweddar, darparodd ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor sylwebaeth i gyd-fynd â'r rhagolygon cyfraddau llog uchod. Gellir gweld y sylwebaeth hon yn Atodiad 2.

4. Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a diweddariad ar y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

- 4.1 Cymeradwywyd y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRHT) ar gyfer 2020/21 gan y Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020. Nid oes unrhyw newidiadau polisi iddo; mae'r manylion yn yr adroddiad hwn yn diweddarau'r sefyllfa yng ngoleuni'r sefyllfa economaidd sydd ohoni a'r newidiadau cyllidebol a gymeradwywyd eisoes.

5. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

- 5.1** Yn unol â'r Côt, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau diogelwch cyfalaf a hylifedd, a sicrhau lefel briodol o enillion sy'n gyson ag archwaeth risg y Cyngor. Yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ystyrir ei bod yn briodol cadw'r buddsoddiadau i rai tymor byr er mwyn cwrdd ag anghenion llif arian, ond hefyd i chwilio am y gwerth sydd ar gael mewn cyfnodau hyd at 12 mis gyda sefydliadau ariannol â statws credyd uchel. Fel y dangosir gan y rhagolygon ynghylch cyfraddau llog yn adran 3, mae bellach yn amhosib cael y cyfraddau llog a welwyd yn gyffredin mewn degawdau blaenorol oherwydd prin bod yr holl gyfraddau buddsoddi uwchlaw sero nawr bod y Gyfradd Banc ar 0.10%. O ystyried yr amgylchedd risg hwn a'r ffaith bod codiadau yn y Gyfradd Banc yn annhebygol o ddigwydd cyn diwedd 31 Mawrth 2023, disgwylir i enillion o fuddsoddiadau barhau i fod yn isel.
- 5.2** Er bod Banc Lloegr wedi dweud ei fod yn annhebygol o gyflwyno Cyfradd Llog negyddol, o leiaf yn ystod y 6 -12 mis nesaf, mae rhai cyfrifon adneuo eisoes yn cynnig cyfraddau negyddol am gyfnodau byrrach. Fel rhan o'r ymateb i'r pandemig a'r cyfnod clo, mae'r Banc a'r Llywodraeth wedi darparu digonedd o fynediad i gredyd ar gyfer marchnadoedd ariannol a busnesau, naill ai'n uniongyrchol neu drwy fanciau masnachol. Yn ogystal, mae'r Llywodraeth wedi darparu grantiau mawr i awdurdodau lleol i'w helpu i ddelio ag argyfwng Covid; yn achos rhai awdurdodau lleol mae hyn wedi achosi cynnydd mawr a sydyn yn eu balansau buddsoddi ac maent yn chwilio am gartref buddsoddi ar eu cyfer, ond dim ond am dymor byr iawn oedd rhai ohonynt nes y bu modd pasio'r symiau hynny ymlaen.
- 5.3** Mae cyfraddau cymryd benthg a rhoi benthg rhwng awdurdodau lleol hefyd wedi gostwng oherwydd y cynnydd yn y lefelau arian parod yn ceisio cartref tymor byr ar adeg pan mae'n debyg bod llawer o awdurdodau lleol yn cael anawsterau o ran rhagweld yn gywir pryd y byddant yn talu'r arian a dderbyniwyd neu pryd y ceir rhagor o arian mawr gan y Llywodraeth.
- 5.4** Roedd gan y Cyngor £42.224m o fuddsoddiadau ar 30 Medi 2020 (£20.208m ar 31 Mawrth 2020) a'r elw o'r portffolio buddsoddi am chwe mis cyntaf y flwyddyn oedd 0.07%. Mae rhestr lawn o'r buddsoddiadau ar 30 Medi 2020 i'w gweld yn Atodiad 3. Mae crynodeb o'r buddsoddiadau a'r cyfraddau ar gael yn Atodiad 4.
- 5.5** Oherwydd y grantiau mawr a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru i helpu i ddelio ag argyfwng Covid a'r ffaith bod cyfrifon galw ar gael i'r Cyngor, mae hyn wedi golygu bod y balansau yn y cyfrifon hynny'n uwch na'r terfynau a gymeradwywyd yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol sydd wedi ei chynnwys yn y DSRhT am 2020/21. Wrth gynhyrchu'r DSRhT 2020/21, nid oedd modd rhagweld y cyfnod digynsail hwn. Yng ngoleuni hynny, bydd terfynau gwrthbartion yn cael eu hasesu a'u hadolygu wrth gynhyrchu'r DSRhT ar gyfer 2021/22.
- 5.6** Yr enillion o fuddsoddiadau y mae'r Cyngor wedi cynllunio ar eu cyfer am 2020/21 yw £0.053m ac mae'r perfformiad ar gyfer y flwyddyn hyd yn hyn yn unol â'r gyllideb, gyda £0.027m wedi'i dderbyn hyd ddiwedd Chwarter 2. Fodd bynnag, rydym yn rhagweld y byddwn oddeutu £0.011m yn brin o'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn. Er bod ein balansau arian parod wedi bod yn uwch na'r arfer, mae hyn yn cael ei wrthbwysu gan y cyfraddau llog is na'r disgwyl.
- 5.7** Mae'r meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi a gymeradwywyd yn y DSRhT yn cwrdd â gofyniad y swyddogaeth rheoli trysorlys.
- 5.8** Gellir gweld y gwledydd a gymeradwyir ar gyfer buddsoddiadau yn Atodiad 5.
- 5.9** Mae'r tabl isod yn dangos rhestr o fuddsoddiadau a wnaed i Awdurdodau Lleol eraill yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol hon. O ystyried mai diogelwch yr arian yw dangosydd allweddol y Cyngor hwn, ystyrir mai buddsoddiadau gydag Awdurdodau Lleol eraill yw'r ffordd fwyaf diogel o fuddsoddi arian, ac mae hyn yn rhoi enillion uwch na'r mwyafrif o gyfrifon galw gyda banciau.

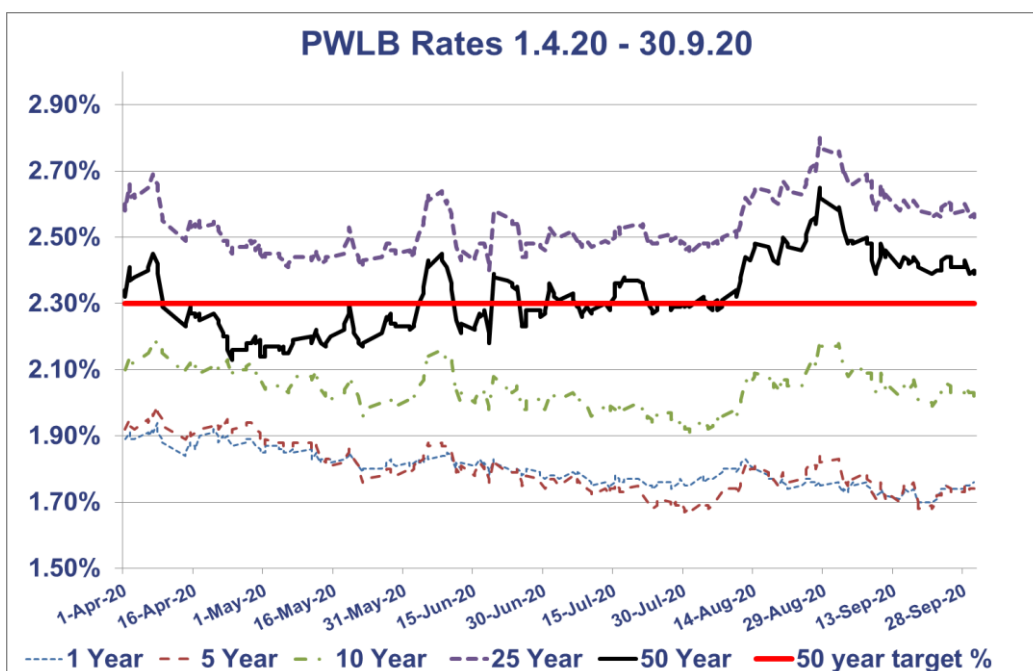
Awdurdod Lleol	Dyddiad Cychwyn	Dyddiad Gorffen	Cyfradd Llog %	Swm
Cyngor Bwrdeistref Blackpool	30/07/2020	23/10/2020	0.15	5,000,000
Cyngor Thurrock	11/09/2020	11/01/2021	0.15	5,000,000
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Dudley	25/09/2020	23/12/2020	0.15	3,500,000

6. Benthycia

6.1 Y gofyniad cyllid cyfalaf a ragwelir (GCC) ar gyfer 2020/21 yw £140.6m. Mae'r GCC yn dynodi angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia at ddibenion cyfalaf. Os yw'r GCC yn bositif, gall y Cyngor fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) neu'r farchnad (benthycia allanol) neu o falansau mewnol ar sail dros dro (benthycia mewnol). Yn gyffredinol, mae'r cydbwysedd rhwng benthycia allanol a mewnol yn cael ei yrru gan amodau'r farchnad. Mae'r Cyngor wedi rhagweld y bydd wedi cael benthycg £128.9m ar ddiwedd y flwyddyn a bydd wedi defnyddio £11.7m o gronfeydd llif arian yn lle benthycia. Mae hwn yn ddull darbodus a chost-effeithiol yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ond bydd angen ei fonitro'n barhaus os bydd yr elw o giltiau yn well na'r disgwyl.

6.2 Ni chymerwyd benthycg unrhyw arian yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol hon, ond rhagwelir y gwneir hynny yn ystod ail hanner y flwyddyn ariannol. Bydd angen benthycia i gyllido rhan o raglen gyfalaf 2020/21 a gwneir hynny trwy fenthycia mewnol (o falansau arian parod) a benthycia allanol. Mae'r benthycia allanol mewn perthynas â chyllido cost cyfalaf cerbydau newydd yn unol ag amodau'r contract gwastraff a ddyfarnwyd i Biffa. Rhagwelir y bydd hyn yn £4.449m ac mae'n amodol ar gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith ar 30 Tachwedd 2020. Yn ogystal, mae effaith coronafeirws ar amcanion y rhaglen gyfalaf yn cael ei hasesu. Felly, bydd ein strategaeth fenthycia yn cael ei hadolygu a'i diwygio er mwyn sicrhau'r gwerth gorau ac amlygiad i risg yn y tymor hir.

Mae'r graff a'r tabl isod yn dangos y newid yng nghyfraddau sicrwydd y BBGC ar gyfer chwe mis cyntaf y flwyddyn hyd yn hyn. Roedd y cyfraddau BBGC yn amrywio o fewn ystod gymharol gul rhwng Ebrill a Gorffennaf ond cododd pen hirach y gromlin yn ystod mis Awst. Daeth y cynnydd hwn mewn dau gyfnod roedd y cyntaf yn ail wythnos y mis yn sgil gobeithion am ysgogiad newydd o'r Unol Daleithiau lle gwelwyd buddsoddwyr yn symud arian allan o fondiau'r llywodraeth ac i mewn i ecwiti. Daeth yr ail newid ar ben hirach y gromlin tuag at ddiwedd y mis wrth i fuddsoddwyr ymateb i'r cyhoeddiad am y newid i darged chwyddiant y Ffed. Er gwaethaf symudiadau ymhellach allan yn y gromlin elw, ni fu unrhyw symud yn y pen byr ar y sail na fu newid sylfaenol i ragolygon ar gyfer cyfraddau llog. Roedd cyfradd darged 50 mlynedd BBGC ar gyfer benthycia tymor hir newydd yn ddigynnewid ar 2.30%.

	1 Year	5 Year	10 Year	25 Year	50 Year
Low	1.70%	1.67%	1.91%	2.40%	2.13%
Date	18/09/2020	30/07/2020	31/07/2020	18/06/2020	24/04/2020
High	1.94%	1.99%	2.19%	2.80%	2.65%
Date	08/04/2020	08/04/2020	08/04/2020	28/08/2020	28/08/2020
Average	1.80%	1.80%	2.04%	2.54%	2.33%

6.3 Cyfyngedig iawn fu'r cyfleon a gafwyd i aildrefnu dyledion yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ac yn dilyn y codiadau amrywiol yn yr elw a ychwanegwyd at enillion giltiau sydd wedi effeithio ar gyfraddau benthyca newydd BBGC ers mis Hydref 2010. Felly, nid oes unrhyw ddyledion wedi eu haildrefnu hyd yma yn y flwyddyn ariannol gyfredol.

7 Sefyllfa Gyfalaf y Cyngor (Dangosyddion Darbodus)

7.1 Mae'r rhan hon o'r adroddiad wedi ei strwythuro er mwyn rhoi diweddariad ar:-

- Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor;
- Sut mae'r cynlluniau hyn yn cael eu cyllido;
- Effaith y newidiadau yn y cynlluniau gwariant cyfalaf ar y dangosyddion darbodus a'r angen sylfaenol i fenthyca; a
- Cydymffurfio â'r cyfyngiadau sydd ar waith ar gyfer gweithgaredd benthyca.

7.2 Dangosydd Darbodus ar gyfer Gwariant Cyfalaf

Mae'r tabl hwn yn dangos yr amcangyfrifon diwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf o'i gymharu â'r gyllideb gyfalaf:-

Gwariant Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2020/21 £'000	Y Sefyllfa ar 30 Medi 2020 £'000	Amcangyfrif cyfredol 2020/21 £'000
Cronfa'r Cyngor	30,434	7,791	20,967
CRT	19,032	3,680	12,788
Cyfanswm	49,466	11,471	33,755

7.2.1 Mae'r gwariant a ragwelir yn dangos bod mwyafrif y prosiectau ar darged i'w cwblhau o fewn y gyllideb ond y prif brosiect y rhagwelir y bydd yn tanwario yw Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, a rhagwelir tanwariant sylweddol yn y CRT hefyd. Adlewyrchir hyn yn y tabl uchod. Mae dadansoddiad llawn o'r gwariant cyfalaf a gynlluniwyd ar gyfer 2020/21 i'w weld yn Adroddiad Monitro Cyllideb Cyfalaf Ch2, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 30 Tachwedd 2020.

7.3 Newidiadau i Gyllido'r Rhaglen Gyfalaf

7.3.1 Mae rhai newidiadau i sut y cyllidir y rhaglen gyfalaf fel y gwelir yn y tabl isod. Mae'r prif reswm dros y newid fel y nodwyd ym mharagraff 7.2.1, gan y bydd tanwariant sylweddol yn 2020/21 mewn cynlluniau cyfalaf (Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a'r CRT). Fodd bynnag, bydd y cynlluniau hyn, a'r cyllid ar eu cyfer, yn llithro i 2021/22 ac ni ragwelir, ar hyn o bryd, y bydd unrhyw gyllid yn cael ei gollu oherwydd yr oedi.

7.3.2 Mae'r tabl isod yn dwyn ynghyd brif elfennau strategaeth y cynlluniau gwariant cyfalaf (uchod), gan dynnu sylw at ddull cyllido gwreiddiol y rhaglen gyfalaf, a threfniadau cyllido disgwylidig y gwariant cyfalaf hwn. Mae elfen fenthyca'r tabl yn cynyddu dyled sylfaenol y Cyngor trwy'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), er y bydd hyn yn cael ei leihau'n rhannol gan daliadau referniw am ad-dalu dyled (y Ddarpariaeth Referniw Isaf). Efallai y bydd dyledion sy'n aeddfedu a gofynion trysorlys eraill yn ychwanegu at yr angen benthyca uniongyrchol hwn hefyd.

Cyllido Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2020/21 £'000	Amcangyfrif Diwygiedig 2020/21 £'000
Grantiau Cyfalaf	20,769	15,070
Derbyniadau Cyfalaf	793	782
Cronfeydd Wrth Gefn	619	487
Cyfraniad Refeniw	16,133	10,152
Benthyca â chefnogaeth	7,955	5,727
Benthyca digefnogaeth	1,796	136
Benthyciad	1,401	1,401
Cyfanswm	49,466	33,755

7.4 Newidiadau i'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), Dyled Allanol a'r Terfyn Gweithredol

7.4.1 Mae tablau 7.4.2 a 7.4.3 isod yn dangos y GCC, sef yr angen allanol sylfaenol i fenthyca at bwrpas cyfalaf. Mae hefyd yn dangos y sefyllfa ddyled a ddisgwyllir dros y cyfnod. Gelwir hyn yn Derfyn Gweithredol, ac fe'i gosodir yn flynyddol gan y Cyngor fel rhan o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys.

7.4.2 Dangosydd Darbodus - y Terfyn Gweithredol ar gyfer dyled allanol

	Terfyn Gweithredol 2020/21 yn unol â DSRhT 2019/20 £'000	Sefyllfa Fenthyca Agoriadol 2020/21 £'000	Swm o fewn y Ffin £'000	Amcangyfrif o Sefyllfa Fenthyca 2020/21 £'000	Swm o fewn y Ffin £'000
<i>Dangosydd Darbodus – Dyled allanol / Y Terfyn Gweithredol</i>					
Benthyca	189,000	139,232	49,768	128,924	60,076
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	3,000	0	3,000	0	3,000
Cyfanswm dyledion ar 31 March	192,000	139,232	52,768	128,924	63,076

7.4.3 Dangosydd Darbodus - Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)

7.4.3.1 Ar hyn o bryd, rydym ychydig yn is na'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf a ragwelwyd yn wreiddiol oherwydd y tanwariant a ragwelir mewn benthyca, yn bennaf oherwydd Rhaglen Ysgolion yr 21ain Garrif.

	Amcangyfrif gwreiddiol 2020/21 £'000	Amcangyfrif diwygiedig 2020/21 £'000
<i>Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf</i>		
GCC – Cronfa'r Cyngor	108,536	101,469
GCC – CRT	39,449	39,198
Cyfanswm GCC	147,985	140,667
Symudiad Net yn y GCC	5,951¹	3,763²

¹ Symudiad rhwng amcangyfrif 2019/20 ac amcangyfrif 2020/21 yn y DSRhT 2020/21

² Symudiad rhwng ffigyrau gwirioneddol 2019/20 (yn unol â Datganiad Cyfrifon 2019/20) ac amcangyfrif diwygiedig 2020/21

Rhagolwg GCC gwreiddiol	147,985
Gostyngiad yn y Ddarpariaeth Refeniw Isaf rhwng rhagolygon DSRhT 2020/21 a'r rhagolygon diwygiedig ar gyfer Cyfalaf Ch 2 2020/21	154
Tanwariant mewn Benthycia Digefnogaeth ar gyfer y CRT yn 2020/21	-250
Tanwariant ar fenthyciad (gwahaniaeth rhwng rhagolygon DSRhT 2020/21 a'r rhagolygon diwygiedig ar gyfer Cyfalaf Ch2)	-3
Tanwariant mewn Benthycia Digefnogaeth yn 2019/20 a 2020/21 oherwydd yr oedi gyda Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif	-4,105
Tanwariant mewn Benthycia â Chefnogaeth yn 2019/20 oherwydd grant ychwanegol a dderbyniwyd yn 2019/20 fel cyllid amgen a leihaodd yr angen i Fenthycia â Chefnogaeth	-3,114
Rhagolwg GCC diwygiedig	140,667

7.5 Cyfyngiadau ar Weithgaredd Benthycia

7.5.1 Y rheolaeth allweddol gyntaf dros weithgareddau trysorlys yw dangosydd darbodus i sicrhau, dros y tymor canol, mai dim ond at ddibenion cyfalaf y bydd benthycia net (benthyciadau llai buddsoddiadau). Ni ddylai benthycia allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2020/21 a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hyn yn caniatáu rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer benthycia cynnar cyfyngedig yn y blynyddoedd i ddod. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo polisi ar gyfer benthycia cyn yr angen, a glynir wrtho os gwelir bod hynny'n ddarbodus. Y sefyllfa fenthycia gyfredol yw £135.650m, sy'n is na'r rhagolwg GCC ar gyfer eleni a'r ddwy flynedd ariannol nesaf (gweler y tabl isod), felly, ni thorwyd y dangosydd hwn.

	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000
GCC (rhagolwg diwedd blwyddyn)	140,667	163,266	168,970

	Amcangyfrif gwreiddiol 2020/21 £'000	Y sefyllfa ar 30 Medi 2020 £'000	Amcangyfrif diwygiedig 2020/21 £'000
Benthycia allanol	139,232	135,650	128,924
Benthycia mewnol	8,753	5,017	11,743
Ynghyd â rhwymedigaethau tymor hir eraill	0	0	0
GCC (y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn)	147,985	140,667	140,667

7.5.2 Ni ragwelir y bydd unrhyw anawsterau yn y flwyddyn gyfredol o ran cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn.

7.5.3 Mae dangosydd darbodus arall yn rheoli lefel gyffredinol y benthyca. Dyma'r Terfyn Awdurdodedig, sef y terfyn y gwaharddir benthyca y tu hwnt iddo, ac mae angen i'r Aelodau ei osod a'i ddiwygio, sef £183m ar hyn o bryd. Mae'n adlewyrchu lefel y benthyca y gellid ei fforddio yn y tymor byr, er na ddymunir, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r angen benthyca uchaf a ddisgwylir gyda rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer symudiadau annisgwyl. Dyma'r terfyn statudol a bennir o dan Adran 3 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.

Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyled Allanol	Dangosydd Gwreiddiol 2020/21	Y sefyllfa fenthyca gyfredol ar 30 Medi 2020	Amcangyfrif o'r sefyllfa fenthyca ar 31 Mawrth 2021
	£'000	£'000	£'000
Benthyca	178,000	135,650	128,924
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	5,000	0	0
Cyfanswm	183,000	135,650	128,924

8. Cydymffurfio â Therfynau Trysorlys a Darbodus

8.1 Mae'n ddyletswydd statudol ar y Cyngor i bennu a pharhau i adolygu'r terfynau benthyca fforddiadwy. Yn ystod yr hanner blwyddyn a ddaeth i ben ar 30 Medi 2020, mae'r Cyngor wedi gweithredu o fewn y dangosyddion trysorlys a darbodus a nodwyd yn Natganiad y Cyngor ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2020/21. Ni ragwelir unrhyw anawsterau eleni nac yn y blynyddoedd i ddod o ran cydymffurfio â'r dangosyddion hyn.

Mae'r holl weithrediadau rheoli trysorlys hefyd wedi'u cynnal yn unol ag Arferion Rheoli Trysorlys y Cyngor, ond gweler paragraff 5.5 os gwelwch yn dda i gael esboniad ynghylch gwyro oddi wrth derfynau buddsoddi a gymeradwywyd.

9. Argymhelliad

9.1 I nodi a derbyn cynwys yr adroddiad.

Diweddariad ar yr Economi hyd yma a'r rhagolygon / Economic Update & Forecasts

As expected, the Bank of England's Monetary Policy Committee kept Bank Rate unchanged on 6th August. It also kept unchanged the level of quantitative easing at £745bn. Its forecasts were optimistic in terms of three areas:

- The fall in **GDP** in the first half of 2020 was revised from 28% to 23% (subsequently revised to -21.8%). This is still one of the largest falls in output of any developed nation. However, it is only to be expected as the UK economy is heavily skewed towards consumer-facing services – an area which was particularly vulnerable to being damaged by lockdown.
- The peak in the **unemployment rate** was revised down from 9% in Q2 to 7½% by Q4 2020.
- It forecast that there would be excess demand in the economy by Q3 2022 causing **CPI inflation** to rise above the 2% target in Q3 2022, (based on market interest rate expectations for a further loosening in policy). Nevertheless, even if the Bank were to leave policy unchanged, inflation was still projected to be above 2% in 2023.

It also squashed any idea of using **negative interest rates**, at least in the next six months or so. It suggested that while negative rates can work in some circumstances, it would be “less effective as a tool to stimulate the economy” at this time when banks are worried about future loan losses. It also has “other instruments available”, including QE and the use of forward guidance.

The MPC expected the £300bn of **quantitative easing** purchases announced between its March and June meetings to continue until the “turn of the year”. This implies that the pace of purchases will slow further to about £4bn a week, down from £14bn a week at the height of the crisis and £7bn more recently.

In conclusion, this would indicate that the Bank could now just sit on its hands as the economy was recovering better than expected. However, the MPC acknowledged that the “medium-term projections were a less informative guide than usual” and the minutes had multiple references to **downside risks**, which were judged to persist both in the short and medium term. One has only to look at the way in which second waves of the virus are now impacting many countries including Britain, to see the dangers. However, rather than a national lockdown, as in March, any spikes in virus infections are now likely to be dealt with by localised measures and this should limit the amount of economic damage caused. In addition, Brexit uncertainties ahead of the year-end deadline are likely to be a drag on recovery. The wind down of the initial generous furlough scheme through to the end of October is another development that could cause the Bank to review the need for more support for the economy later in the year. Admittedly, the Chancellor announced in late September a second six month package from 1st November of government support for jobs whereby it will pay up to 22% of the costs of retaining an employee working a minimum of one third of their normal hours. There was further help for the self-employed, freelancers and the hospitality industry. However, this is a much less generous scheme than the furlough package and will inevitably mean there will be further job losses from the 11% of the workforce still on furlough in mid September.

Overall, **the pace of recovery** is not expected to be in the form of a rapid V shape, but a more elongated and prolonged one after a sharp recovery in June through to August which left the economy 11.7% smaller than in February. The last three months of 2020 are now likely to show no growth as consumers will probably remain cautious in spending and uncertainty over the outcome of the UK/EU trade negotiations concluding at the end of the year will also be a headwind. If the Bank felt it did need to provide further support to recovery, then it is likely that the tool of choice would be more QE.

There will be some **painful longer term adjustments** as e.g. office space and travel by planes, trains and buses may not recover to their previous level of use for several years, or possibly ever. There is also likely to be a reversal of globalisation as this crisis has shown up how vulnerable long-distance supply chains are. On the other hand, digital services is one area that has already seen huge growth. One key addition to **the Bank's forward guidance** was a new phrase in the policy statement, namely that “it does not intend to tighten monetary policy until there is clear evidence that significant progress

is being made in eliminating spare capacity and achieving the 2% target sustainably". That seems designed to say, in effect, that even if inflation rises to 2% in a couple of years' time, do not expect any action from the MPC to raise Bank Rate – until they can clearly see that level of inflation is going to be persistently above target if it takes no action to raise Bank Rate.

The **Financial Policy Committee** (FPC) report on 6th August revised down their expected credit losses for the banking sector to "somewhat less than £80bn". It stated that in its assessment "banks have buffers of capital more than sufficient to absorb the losses that are likely to arise under the MPC's central projection". The FPC stated that for real stress in the sector, the economic output would need to be twice as bad as the MPC's projection, with unemployment rising to above 15%.

US. The incoming sets of data during the first week of August were almost universally stronger than expected. With the number of new daily coronavirus infections beginning to abate, recovery from its contraction this year of 10.2% should continue over the coming months and employment growth should also pick up again. However, growth will be dampened by continuing outbreaks of the virus in some states leading to fresh localised restrictions. At its end of August meeting, the Fed tweaked **its inflation target** from 2% to maintaining an average of 2% over an unspecified time period i.e. following periods when inflation has been running persistently below 2%, appropriate monetary policy will likely aim to achieve inflation moderately above 2% for some time. This change is aimed to provide more stimulus for economic growth and higher levels of employment and to avoid the danger of getting caught in a deflationary "trap" like Japan. It is to be noted that inflation has actually been under-shooting the 2% target significantly for most of the last decade so financial markets took note that higher levels of inflation are likely to be in the pipeline; long term bond yields duly rose after the meeting. The Fed also called on Congress to end its political disagreement over providing more support for the unemployed as there is a limit to what monetary policy can do compared to more directed central government fiscal policy. The FOMC's updated economic and rate projections in mid-September showed that officials expect to leave the fed funds rate at near-zero until at least end-2023 and probably for another year or two beyond that. There is now some expectation that where the Fed has led in changing its inflation target, other major central banks will follow. The increase in tension over the last year between the US and China is likely to lead to a lack of momentum in progressing the initial positive moves to agree a phase one trade deal.

EU. The economy was recovering well towards the end of Q2 after a sharp drop in GDP, (e.g. France 18.9%, Italy 17.6%). However, the second wave of the virus affecting some countries could cause a significant slowdown in the pace of recovery, especially in countries more dependent on tourism. The fiscal support package, eventually agreed by the EU after prolonged disagreement between various countries, is unlikely to provide significant support and quickly enough to make an appreciable difference in weaker countries. The ECB has been struggling to get inflation up to its 2% target and it is therefore expected that it will have to provide more monetary policy support through more quantitative easing purchases of bonds in the absence of sufficient fiscal support.

China. After a concerted effort to get on top of the virus outbreak in Q1, economic recovery was strong in Q2 and has enabled it to recover all of the contraction in Q1. However, this was achieved by major central government funding of yet more infrastructure spending. After years of growth having been focused on this same area, any further spending in this area is likely to lead to increasingly weaker economic returns. This could, therefore, lead to a further misallocation of resources which will weigh on growth in future years.

Japan. There are some concerns that a second wave of the virus is gaining momentum and could dampen economic recovery from its contraction of 8.5% in GDP. It has been struggling to get out of a deflation trap for many years and to stimulate consistent significant GDP growth and to get inflation up to its target of 2%, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy. The resignation of Prime Minister Abe is not expected to result in any significant change in economic policy.

World growth. Latin America and India are currently hotspots for virus infections. World growth will be in recession this year. Inflation is unlikely to be a problem for some years due to the creation of excess production capacity and depressed demand caused by the coronavirus crisis.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog / Commentary on the latest interest rates forecasts

The coronavirus outbreak has done huge economic damage to the UK and economies around the world. After the Bank of England took emergency action in March to cut Bank Rate to first 0.25%, and then to 0.10%, it left Bank Rate unchanged at its meeting on 6th August (and the subsequent September meeting), although some forecasters had suggested that a cut into negative territory could happen. However, the Governor of the Bank of England has made it clear that he currently thinks that such a move would do more damage than good and that more quantitative easing is the favoured tool if further action becomes necessary. As shown in the forecast table above, no increase in Bank Rate is expected within the forecast horizon ending on 31st March 2023 as economic recovery is expected to be only gradual and, therefore, prolonged.

GILT YIELDS / PWLB RATES. There was much speculation during the second half of 2019 that bond markets were in a bubble which was driving bond prices up and yields down to historically very low levels. The context for that was heightened expectations that the US could have been heading for a recession in 2020. In addition, there were growing expectations of a downturn in world economic growth, especially due to fears around the impact of the trade war between the US and China, together with inflation generally at low levels in most countries and expected to remain subdued. Combined, these conditions were conducive to very low bond yields. While inflation targeting by the major central banks has been successful over the last 30 years in lowering inflation expectations, the real equilibrium rate for central rates has fallen considerably due to the high level of borrowing by consumers. This means that central banks do not need to raise rates as much now to have a major impact on consumer spending, inflation, etc. The consequence of this has been the gradual lowering of the overall level of interest rates and bond yields in financial markets over the last 30 years. Over the year prior to the coronavirus crisis, this has seen many bond yields up to 10 years turn negative in the Eurozone. In addition, there has, at times, been an inversion of bond yields in the US whereby 10 year yields have fallen below shorter term yields. In the past, this has been a precursor of a recession. The other side of this coin is that bond prices are elevated as investors would be expected to be moving out of riskier assets i.e. shares, in anticipation of a downturn in corporate earnings and so selling out of equities.

Gilt yields had therefore already been on a generally falling trend up until the coronavirus crisis hit western economies during March. After gilt yields spiked up during the initial phases of the health crisis in March, we have seen these yields fall sharply to unprecedented lows as major western central banks took rapid action to deal with excessive stress in financial markets, and started massive quantitative easing purchases of government bonds: this also acted to put downward pressure on government bond yields at a time when there has been a huge and quick expansion of government expenditure financed by issuing government bonds. Such unprecedented levels of issuance in “normal” times would have caused bond yields to rise sharply. At the close of the day on 30th September, all gilt yields from 1 to 6 years were in negative territory, while even 25-year yields were at only 0.76% and 50 year at 0.60%.

From the local authority borrowing perspective, HM Treasury imposed **two changes of margins over gilt yields for PWLB rates** in 2019-20 without any prior warning. The first took place on 9th October 2019, adding an additional 1% margin over gilts to all PWLB period rates. That increase was then at least partially reversed for some forms of borrowing on 11th March 2020, but not for mainstream General Fund capital schemes, at the same time as the Government announced in the Budget a programme of increased infrastructure expenditure. It also announced that there would be a consultation with local authorities on possibly further amending these margins; this was to end on 4th June, but that date was subsequently put back to 31st July. It is clear HM Treasury will no longer allow local authorities to borrow money from the PWLB to purchase commercial property if the aim is solely to generate an income stream (assets for yield).

Following the changes on 11th March 2020 in margins over gilt yields, the current situation is as follows:-

- **PWLB Standard Rate** is gilt plus 200 basis points (G+200bps)
- **PWLB Certainty Rate** is gilt plus 180 basis points (G+180bps)
- **PWLB HRA Standard Rate** is gilt plus 100 basis points (G+100bps)

- **PWLB HRA Certainty Rate** is gilt plus 80bps (G+80bps)
- **Local Infrastructure Rate** is gilt plus 60bps (G+60bps)

It is possible that the non-HRA Certainty Rate will be subject to revision downwards after the conclusion of the PWLB consultation; however, the timing of such a change is currently an unknown, although it would be likely to be within the current financial year.

As the interest forecast table for PWLB certainty rates, (gilts plus 180bps), above shows, there is likely to be little upward movement in PWLB rates over the next two years as it will take economies, including the UK, a prolonged period to recover all the momentum they have lost in the sharp recession caused during the coronavirus shut down period. Inflation is also likely to be very low during this period and could even turn negative in some major western economies during 2020/21.

The balance of risks to the UK

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is probably relatively even, but is subject to major uncertainty due to the virus.
- There is relatively little UK domestic risk of increases or decreases in Bank Rate and significant changes in shorter term PWLB rates. The Bank of England has effectively ruled out the use of negative interest rates in the near term and increases in Bank Rate are likely to be some years away given the underlying economic expectations. However, it is always possible that safe haven flows, due to unexpected domestic developments and those in other major economies, could impact gilt yields, (and so PWLB rates), in the UK.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- **UK** - second nationwide wave of virus infections requiring a national lockdown
- **UK / EU trade negotiations** – if it were to cause significant economic disruption and a fresh major downturn in the rate of growth.
- **UK - Bank of England** takes action too quickly, or too far, over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- A resurgence of the **Eurozone sovereign debt crisis**. The ECB has taken monetary policy action to support the bonds of EU states, with the positive impact most likely for “weaker” countries. In addition, the EU recently agreed a €750bn fiscal support package. These actions will help shield weaker economic regions for the next year or so. However, in the case of Italy, the cost of the virus crisis has added to its already huge debt mountain and its slow economic growth will leave it vulnerable to markets returning to taking the view that its level of debt is unworkable. There remains a sharp divide between northern EU countries favouring low debt to GDP and annual balanced budgets and southern countries who want to see jointly issued Eurobonds to finance economic recovery. This divide could undermine the unity of the EU in time to come.
- Weak capitalisation of some **European banks**, which could be undermined further depending on extent of credit losses resultant of the pandemic.
- **German minority government & general election in 2021**. In the German general election of September 2017, Angela Merkel’s CDU party was left in a vulnerable minority position dependent on the fractious support of the SPD party, as a result of the rise in popularity of the anti-immigration AfD party. The CDU has done badly in subsequent state elections but the SPD has done particularly badly. Angela Merkel has stepped down from being the CDU party leader but she intends to remain as Chancellor until the general election in 2021. This then leaves a major question mark over who will be the major guiding hand and driver of EU unity when she steps down.
- **Other minority EU governments**. Austria, Sweden, Spain, Portugal, Netherlands, Ireland and Belgium also have vulnerable minority governments dependent on coalitions which could prove fragile.
- **Austria, the Czech Republic, Poland and Hungary** now form a strongly anti-immigration bloc within the EU. There has also been a rise in anti-immigration sentiment in Germany and France.

- **Geopolitical risks**, for example in China, Iran or North Korea, but also in Europe and other Middle Eastern countries, which could lead to increasing safe haven flows.
- **US – the Presidential election in 2020**: this could have repercussions for the US economy and SINO-US trade relations.

Upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates

- **UK** - stronger than currently expected recovery in UK economy.
- **Post-Brexit** – if an agreement was reached that removed the majority of threats of economic disruption between the EU and the UK.
- The **Bank of England is too slow** in its pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflationary pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a later rapid series of increases in Bank Rate faster than we currently expect.

Crynodeb Benthycyca a Buddsoddi – Chwarteroedd 1 a 2 2020/21
Borrowing and Investment Summary – Quarters 1 and 2 2020/21

	30 Medi / Sept 2020		30 Mehefin / June 2020	
	£'m	% (talwyd ar fenthycyca a dderbyniwyd ar fuddsoddi) / % (paid on borrowing and received on investment)	£'m	% (talwyd ar fenthycyca a dderbyniwyd ar fuddsoddi) / % (paid on borrowing and received on investment)
Benthycyca – graddfa sefydlog Borrowing – fixed rate				
BBGC / PWLB	132.9	4.24	132.9	4.24
Dim BBGC /Non-PWLB	2.7	0	2.7	0
Benthycyca – graddfa amrywiol Borrowing – variable rate	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – galw hyd at 30 diwrnod Deposits – Call to 30 days	28.7	0.03	44.6	0.02
Adneuon – Tymor sefydlog < 1 bl. Deposits – Fixed Term < 1 year	13.5	0.15	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – Tymor sefydlog 1 bl. + Deposits – Fixed Term 1 year +	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Cyfanswm Adneuon Total Deposits	44.2	0.07	44.6	0.02
Adneuon Uchaf yn y Chwarter Highest Deposits in the Quarter	51.6	d/b / n/a	56.9	d/b / n/a
Adneuon Isaf yn y Chwarter Lowest Deposits in the Quarter	42.2	d/b / n/a	37.2	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Average Deposits in the Quarter	48.2	0.04	48.0	0.18

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2020*
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 September 2020*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw/ tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O / I) / Period (From / To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's Short Term Rating	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	7.207	Galw/ Call	n/a	0.00	A+	F1	Aa3	P-1	A+	A-1	Oren – 12 mis / Orange -12 months
Santander Group plc	Santander UK plc	7.490	Galw/ Call	n/a	0.12	A+	F1	Aa3	P-1	A	A-1	Coch – 6 mis / Red - 6 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc (Rhan / Gwladoli)	0.002	Galw/ Call	n/a	0.01	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis / Blue – 12 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	National Westminster Bank Deposit	14.025	Galw/ Call	n/a	0.01	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis / Blue – 12 months
Cyngor Bwrdeistref Blackpool	Cyngor Bwrdeistref Blackpool	5.000	Sefydlog/ Fixed	30/07/20 - 23/10/20	0.15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Cyngor Thurrock	Cyngor Thurrock	5.000	Sefydlog/ Fixed	11/09/20 – 11/01/21	0.15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Dudley	Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Dudley	3.500	Sefydlog/ Fixed	25/09/20 – 23/12/20	0.15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

* Ceir y Rhestr Benthycy Cymeradwyedig yn Atodiad 8 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2020/21/Strategaeth Buddsoddi Blynnyddol/The Approved Lending List can be found at Appendix 8 of the 2020/21 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

Gwledydd cymeradwy ar gyfer buddsoddi
Approved countries for investments

Yn seiliedig ar y gyfradd credyd sofran isaf sydd ar gael
Based upon lowest available sovereign credit rating

AAA

- Awstralia / Australia
- Denmarc / Denmark
- Yr Almaen / Germany
- Lwcsembwrg / Luxembourg
- Yr Iseldiroedd / Netherlands
- Norwy / Norway
- Singapôr / Singapore
- Sweden / Sweden
- Y Swistir / Switzerland

AA+

- Canada
- Y Ffindir / Finland
- U.D.A. / U.S.A.

AA

- Abu Dhabi (UAE)
- Frainc / France

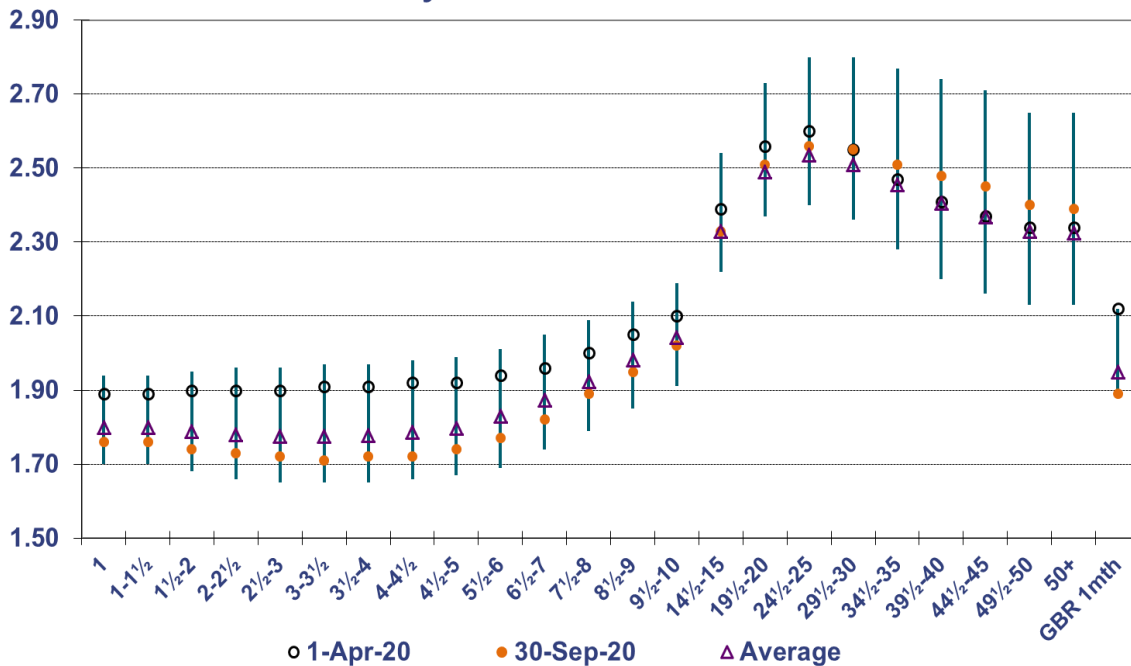
AA-

- Gwlad Belg / Belgium
- Hong Kong
- Qatar
- D.U. / U.K.

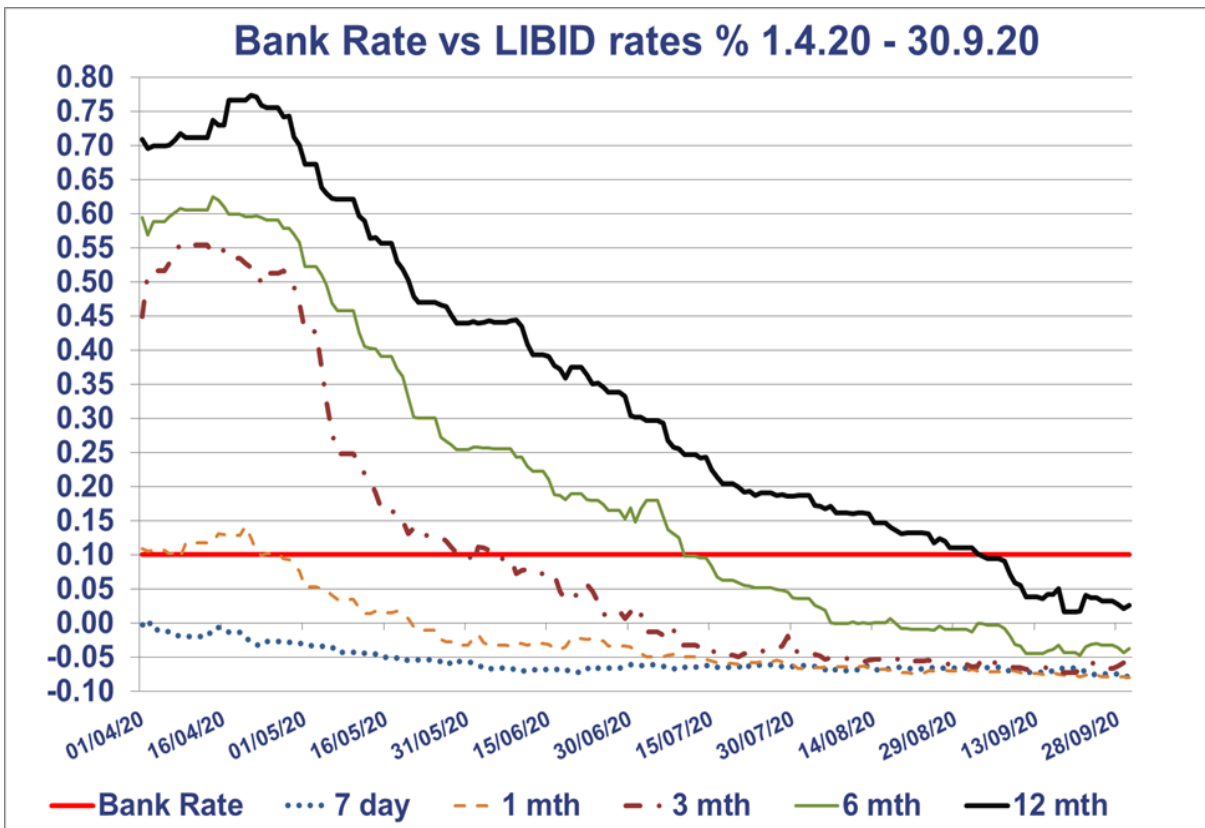
Graffiau Ychwanegol / Additional Graphs

Cymhariaeth o baramedrau benthyca â benthyca allanol gwirioneddol / Comparison of borrowing parameters to actual external borrowing

PWLB Certainty Rate Variations 1.4.20 to 30.9.2020

Bank Rate vs LIBID rates % 1.4.20 - 30.9.20

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	09 MAWRTH 2021
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2021/22
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
SWYDDOG CYSWLLT:	JEMMA ROBINSON, UWCH GYFRIFYDD
<p>Natur a rheswm dros adrodd Ar gyfer sgrwtini – yn gyson â chyngor proffesiynol.</p>	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer materion Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r Aelodau graffu ar y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad ar y Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (DIR) blynyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys) cyn i'r cyfryw Ddatganiad gael ei gyflwyno i'w fabwysiadu. Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon.
2. Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys (ARhT) yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Arferion Rheoli Trysorlys (ARhT) a'r atodlenni cysylltiedig, ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Mae'r Awdurdod hwn wedi cynhyrchu ARhT ysgrifenedig a awdurdodwyd gan y Pwyllgor Archwilio ar 11 Chwefror 2020.
3. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, does dim newidiadau yn cael eu cynnig i egwyddorion a pholisïau craidd Datganiad 2020/21.
4. Fel y nodwyd yn Adroddiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2020/21, a gyflwynwyd i'r Cyngor Llawn hwn ar 9 Mawrth 2021, oherwydd y grantiau mawr a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo i ddelio ag argyfwng Covid ac argaeledd cyfrifon galw i'r Cyngor, mae balansau'r Cyngor mewn cyfrifon galw wedi bod yn uwch na'r terfynau a gymeradwywir yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys 2020/21. Wrth gynhyrchu Strategaeth ar gyfer 2020/21 nid oedd modd rhagweld y cyfnod digynsail hwn. Yn wyneb hynny, mae terfynau gwrthbartïon wedi'u hasesu a'u hadolygu wrth gynhyrchu'r Strategaeth ar gyfer 2021/22. Mae Atodiad 8 wedi'i ddiwygio (gan gyfeirio'n benodol at derfyn arian parod Banc NatWest).
5. O dan y Côd Ymarfer diwygiedig, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi Strategaeth Gyfalaf, sy'n cymryd golwg tymor hwy ar y buddsoddiad cyfalaf angenrheidiol a sut y bydd y buddsoddiad hwnnw'n cael ei gyllido. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r Strategaeth hon, ynghyd â phenderfyniadau eraill ar y gyllideb. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys hon yn eistedd o dan y Strategaeth Gyfalaf ac yn ystyried effaith y strategaeth honno ar fenthycy a buddsoddiadau'r Cyngor. Mae'n nodi sut bydd y ddwy strategaeth yn cael eu gweithredu mewn dull a reolir, sy'n unol â lefel addas o risg y mae'r Cyngor yn dymuno ei chymryd a chan gymryd i ystyriaeth yr arweiniad a nodir yng Nghôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys.

6. Argymhellion

- Nodi cynnwys yr adroddiadau: a
- Chymeradwyo y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2020/21 (sydd yn cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Polisi Flynyddol Rheoli Trysorlys ar Danosyddion Darbodus a Thrysolys)(Atodiad A i'r adroddiad yma).

DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD AR Y POLISI DARPARIAETH ISAFSWM REFENIW (DIR) A'R DATGANIAD AR Y POLISI RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2021/22

1. CEFNDIR

1.1. Mae CIPFA yn diffinio rheoli trysorlys fel:-

“The management of the local authority’s borrowing, investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities; and the pursuit of optimum performance consistent with those risks.”

Mae'r Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio polisïau ac amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys (gweler **Atodiad 1**).

1.2. Rhaid i'r Cyngor redeg cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n gyffredinol y bydd yr incwm a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â gwariant. Rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan fo angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrthbartïon risg isel neu offerynnau sy'n gydnaws ag archwaeth risg isel y Cyngor, gan roi blaenoriaeth i hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn yr elw o'r buddsoddiadau.

1.3. Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu arweiniad ynghylch anghenion benthycar'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd, er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian tymor hwy. O bryd i'w gilydd, pan fo'n ddarbodus ac yn economaidd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd ag amcanion cost neu risg y Cyngor.

1.4 Mae'r cyfraniad a wna'r swyddogaeth rheoli trysorlys i'r Awdurdod yn hollbwysig oherwydd bod y cydbwysedd rhwng y gweithgareddau buddsoddi a'r dyledion yn sicrhau hylifedd neu'r gallu i gwrdd ag ymrwymadau gwariant pan fo angen, naill ai ar gyfer refeniw dydd i ddydd neu brosiectau cyfalaf mwy. Bydd y gweithgareddau trysorlys yn gweld y cydbwysedd rhwng y costau llog ar ddyledion a'r incwm buddsoddi sy'n codi o adneuon ariannol yn cael effaith ar y gyllideb sydd ar gael. Gan fod balansau arian parod fel rheol yn codi o gronfeydd wrth gefn a balansau, mae'n hanfodol bwysig sicrhau diogelwch digonol ar gyfer y symiau sy'n cael eu buddsoddi oherwydd gall colli prifsymiau arwain at ostwng cronfeydd wrth gefn ariannol y Cyngor.

2. CÔD YMARFER CIPFA AR REOLI TRYSORLYS

2.1. Yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, rhaid i'r Cyngor baratoi a chymeradwyo'r dogfennau isod:-

- Datganiad ar y Strategaeth Gyfalaf sy'n nodi trosolwg lefel uchel, tymor hir o wariant a chyllido cyfalaf, ynghyd â manylion am unrhyw risgiau cysylltiedig a'r modd y byddant yn cael eu rheoli, yn ogystal â'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Nod y strategaeth gyfalaf hon yw sicrhau bod pob aelod etholedig ar y Cyngor llawn yn deall yn llawn yr amcanion polisi tymor hir cyffredinol a'r gofynion strategaeth gyfalaf, y gweithdrefnau llywodraethu a'r archwaeth risg sy'n deillio o hynny.
- Strategaeth Rheoli Trysorlys sy'n amlinellu strategaeth y Cyngor o ran benthyciadau a buddsoddiadau sy'n dilyn ymlaen o'r Strategaeth Gyfalaf ac sy'n nodi'r cyfyngiadau ar fenthycar, yn pennu cyfres o ddangosyddion darbodus ac yn penderfynu archwaeth risg y Cyngor mewn perthynas â buddsoddiadau.

2.2. Nodir prif egwyddorion Còd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys yn **Atodiad 2**.

3. CYD-DESTUN ALLANOL

3.1. Ni feddir llunio Strategaeth Rheoli Trysorlys heb ystyried y sefyllfa economaidd hefyd, a hynny oherwydd bod cyflwr yr economi'n cael effaith ar gyfraddau llog a geir o fuddsoddiadau, costau benthyca a chadernid ariannol y gwrthbartion. Mae crynodeb llawn o'r rhagolygon economaidd ar gael yn **Atodiad 3**, ond dyma'r prif bwyntiau y mae angen eu hystyried:-

- Mae twf ariannol y byd wedi bod mewn dirwasgiad yn 2020 ac mae hyn yn debygol o barhau i hanner cyntaf 2021 cyn gwella yn yr ail hanner.
- Disgwylir i chwyddiant gyrraedd uchafswm ychydig dros 2% am gyfnod byr tuag at ddiwedd 2021, ond ffactor byrhoedlog dros dro yw hwn.
- Ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU ac Ardal yr Ewro. Fodd bynnag, mae cytuno ar fargen fasnach ym mis Rhagfyr 2020 wedi dileu risg anfantais sylweddol i economi'r DU.
- Mae enillion ar fuddsoddiadau'n debygol o barhau i fod yn eithriadol o isel yn ystod 2020/21 a heb fawr o gynnydd yn y ddwy flynedd ddilynol.

3.2. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael a'r cyngor gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor, mae'r tabl isod yn nodi barn y Cyngor ynghylch lefelau cyfraddau llog am y tair blynedd nesaf:-

Tabl 1
Rhagolygon ar gyfer Cyfraddau Llog hyd at fis Mawrth 2024

Cyfartaledd Blyneddol	Cyfradd Banc (%)	Cyfraddau Benthycyca BBGC (gan gynnwys addasiad cyfradd sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 mlynedd
Mawrth 2021	0.10	0.80	1.50	1.30
Mehefin 2021	0.10	0.80	1.60	1.40
Medi 2021	0.10	0.80	1.60	1.40
Rhagfyr 2021	0.10	0.80	1.60	1.40
Mawrth 2022	0.10	0.90	1.60	1.40
Mehefin 2022	0.10	0.90	1.70	1.50
Medi 2022	0.10	0.90	1.70	1.50
Rhagfyr 2022	0.10	0.90	1.70	1.50
Mawrth 2023	0.10	0.90	1.70	1.50
Mehefin 2023	0.10	1.00	1.80	1.60
Medi 2023	0.10	1.00	1.80	1.60
Rhagfyr 2023	0.10	1.00	1.80	1.60
Mawrth 2024	0.10	1.00	1.80	1.60

Mae gwybodaeth a gafwyd gan Link Asset Services ynghlwm yn **Atodiad 4**.

Gostyngodd cyfraddau llog ar fenthyciadau i gyfraddau isel iawn o ganlyniad i argyfwng COVID ac yn sgil gweithrediadau lleddfu meintiol gan Fanc Lloegr. Roedd y cynnydd annisgwyl o 100 bps yng nghyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar ben yr elw ar y pryd ynghylch enillion o giltiau o 80 bps ym mis Hydref 2019, yn golygu y bu angen, ar y dechrau, ailystyried strategaethau rheoli trysorlys a rheoli risg yr awdurdod i raddau helaeth iawn. Fodd bynnag, ym mis Mawrth 2020, cychwynnodd y Llywodraeth broses ymgynghori ar gyfer adolygu'r elw dros gyfraddau gilt ar gyfer benthyciadau BBGC mewn perthynas â gwahanol fathau o wariant cyfalaf gan awdurdodau lleol. Ar 25.11.20, cyhoeddodd y Canghellor gasgliad yr adolygiad hwnnw a gostyngwyd yr elwon safonol a sicrwydd 1% ond cyflwynwyd gwaharddiad i nadu unrhyw awdurdod lleol a oedd wedi prynu asedau ar gyfer elw yn eu rhaglenni cyfalaf tair blynedd rhag cael benthyca gan y BBGC.

3.3. Mae'n annhebygol y bydd y Gyfradd Banc yn codi o 0.10% am gyfnod sylweddol. Mae'n anodd iawn dweud pryd y gallai ddechrau codi. O ystyried y rhagolygon ar gyfer y gyfradd banc sylfaenol, mae'r cyfraddau elw tybiedig ar fuddsoddiadau am gyfnodau hyd at oddeutu dri mis yn ystod pob blwyddyn ariannol fel a ganlyn (mae'r rhagolwg tymor hir ar gyfer cyfnodau dros 10 mlynedd yn y dyfodol):-

2020/21: 0.10%;
 2021/22: 0.10%;
 2022/23: 0.10%;
 2023/24: 0.10%;
 2024/25: 0.25%;
 Blynnyddoedd y tymor hir: 2.00%.

3.4 Mae'n debygol bod y cydbwysedd cyffredinol o ran risgiau i dwf economaidd yn y DU bellach yn gogwyddo tuag at sefyllfa sy'n fwy ffafriol, ond mae ansicrwydd mawr oherwydd y firws a pha mor gyflym y gall brechlynnau llwyddiannus fod ar gael a pha mor gyflym y gellir eu rhoi i'r boblogaeth ehangach. Mae ansicrwydd ynghylch Brexit mewn perthynas ag effaith economaidd y fargen y cytunwyd arni rhwng y DU a'r UE. Mewn termau cymharol, nid oes ond ychydig o risg ddomestig yn y DU o godiadau neu ostyngiadau yn y Gyfradd Banc a newidiadau sylweddol yng nghyfraddau tymor byrrach y BBGC. Mae Banc Lloegr i bob pwrpas wedi diystyru defnyddio cyfraddau llog negyddol yn y tymor byr iawn ac mae codiadau yn y Gyfradd Banc yn debygol o fod rai blynnyddoedd i ffwrdd o ystyried y disgwyliadau economaidd sylfaenol. Fodd bynnag, mae bob amser yn bosib y gallai arian sy'n llifo i hafanau diogel, oherwydd datblygiadau domestig annisgwyl a datblygiadau mewn economïau mawr eraill, neu gynnydd yn lefelau hyder buddsoddwyr mewn ecwitiâu, effeithio ar elw o giltiau, (ac felly gyfraddau'r BBGC), yn y DU.

3.5 Mae'r cyfraddau ar gyfer cymryd benthyg a rhoi benthyg arian rhwng awdurdodau lleol hefyd wedi gostwng oherwydd y cynnydd mawr yn lefelau'r arian parod y ceisir cartref tymor byr ar eu cyfer ar adeg pan mae'n debygol bod llawer o awdurdodau lleol yn cael anawsterau wrth ragweld yn gywir pryd y byddant yn talu arian a dderbynnir neu pryd y byddant yn derbyn rhagor o ddyraniadau ariannol mawr gan y Llywodraeth.

4. SEFYLLFA GYFREDOL Y CYNGOR

4.1. Benthycia

4.1.1 Nodir benthyciadau allanol cyfredol y Cyngor yn Nhabl 2 isod. Ceir dadansoddiad llawn yn **Atodiad 5**.

Tabl 2
Crynodeb o'r Benthyciadau sydd gan y Cyngor ar hyn o bryd

BENTHYCIADAU BBGC					
	BBGC / BBGC – Aeddfedu	BBGC/ Blwydd-dal	Benthyciadau Marchnad	BBGC Amrywiol	Cyfanswm Aeddfedu
Benthyciad sy'n weddill	£121,684k	£208k	£0k	£0k	£121,892k
Oes ar gyfartaledd (blynnyddoedd)	30.62	5.28	0.00	0.00	30.57
Cyfradd ar gyfartaledd (%)	4.58	9.42	0.00	0.00	4.59

BENTHYCIADAU ERAILL						
	Salix Benthyciad 1	Salix Benthyciad 2	Salix Benthyciad 3	Salix Benthyciad 4	Salix Benthyciad 5	Cyfanswm
Balans sy'n Weddill	£58k	£228k	£509k	£224k	£1,614k	£2,633k
Dyddiad Ad-dalu	2024/25	2025/26	2028/29	2029/30	2030/31	
Cyfradd Llog (%)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

4.2 Buddsoddiadau

4.1.1. Mae unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi ar hyn o bryd mewn cyfrifon adneuon tymor byr, cyfrifon 'ar alw' a chydag awdurdodau lleol eraill yn y DU. Mae'r balans a fuddsoddir yn y cyfrifon hyn yn newid bob dydd (y balans ar 31 Rhagfyr 2020 oedd £34.8m).

4.1.2. Dan y strategaeth rheoli trysorlys gyfredol, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian dros ben drwy sicrhau yn y lle cyntaf ddiogelwch yr adneuon, eu hylifedd yn yr ail le ac yna'r enillion ar y buddsoddiad. Mewn gwirionedd, mae cyfradd yr enillion ar fuddsoddiadau'n cael ei haberthu er mwyn sicrhau'r ddwy egwyddor gyntaf ac, ar hyn o bryd, mae'r elw cyfartaleddol ar fuddsoddiadau yn 0.09% (fel ar 31 Rhagfyr 2020).

5. EFFAITH CYNLLUNIAU'R DYFODOL AR FENTHYCA

5.1. Caiff gwariant cyfalaf ei gyllido'n rhannol o fenthyciadau ac mae'r rhaglen gyfalaf, fel y nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, i'w gweld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Rhaglen Gwariant Cyfalaf Arfaethedig 2021/22 – 2023/24

	2021/22	2022/23	2022/23
	£'000	£'000	£'000
Gwariant nad yw'n ymwneud â'r CRT	15,842	16,380	17,721
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	20,313	18,816	22,670
Gweithgareddau Masnachol / Buddsoddiadau nad ydynt yn rhai Ariannol	0	0	0
CYFANSWM Y GWARIANT	36,155	35,196	39,891
Yn cael eu cyllido drwy			
Grantiau Cyfalaf	12,042	9,181	10,282
Derbyniadau Cyfalaf	0	100	100
Arian Wrth Gefn	921	0	0
Refeniw	15,639	10,156	10,510
Y Balans a Gyllidir o Fenthyciadau	7,553	15,759	18,999

- 5.2. Ffactor pwysig i'w ystyried yw effaith benthycia ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Y GCC yw'r mesur o angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia. Nid yw benthycia wedi'i gyfyngu i fenthyciadau allanol gan BBGC (PWLb) gan ei fod hefyd yn cynnwys y gallu i ddefnyddio balansau ariannol y Cyngor ei hun (benthycia mewnol) ac mae'r rhain wedi cael eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.
- 5.3. Bydd gwariant cyfalaf yn cynyddu'r GCC ond dim ond yn ôl y swm nad yw'n cael ei gyllido o grantiau, derbyniadau cyfalaf, arian wrth gefn neu refeniw. Bydd y GCC hefyd yn gostwng yn flynyddol gan swm y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (DRI) sy'n cael ei roi yn erbyn refeniw. Mae lefel y GCC yn fesur pwysig er mwyn sicrhau nad yw'r Cyngor yn ymrwymo ei hun i lefelau anfforddiadwy o fenthycia.
- 5.4. Er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o gyllid i ad-dalu dyledion ar yr adeg briodol, rhaid i'r Cyngor sicrhau tâl i'r cyfrif refeniw bob blwyddyn a'r enw ar y tâl hwn yw'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf. Yn unol â'r Rheoliadau, rhaid i'r Cyngor gymeradwyo datganiad DRI cyn pob blwyddyn ariannol. Gwelir y polisi ar gyfer 2021/22 yn **Atodiad 6**. Cafodd DRI y Cyngor ei ddiwygio'n sylweddol yn 2018 ond nid oes unrhyw newidiadau i'r polisi diwygiedig hwnnw ar gyfer 2021/22. Drwy wneud y tâl DRI bob blwyddyn, mae balansau ariannol y Cyngor yn cael eu hailgyflenwi ac mae hynny, yn ei dro, yn lleihau'r lefel o fenthycia mewnol.
- 5.5. Bydd y polisi'n darparu ar gyfer tâl cyfartal ar fenthyciadau hyd at 31 Mawrth 2018 ac, yn achos yr holl fenthyciadau ar ôl y dyddiad hwnnw, bydd y tâl DRI yn seiliedig ar oes ddefnyddiol yr ased sydd wedi cael ei chyllido o'r benthyciad, e.e. os cafodd £1m ei fenthycia i gyllido gwariant cyfalaf ar ased sydd ag oes o 20 mlynedd, byddai'r DRI blynyddol ar y benthyciad hwnnw'n £50k y flwyddyn. Wrth gymryd benthyciadau newydd, bydd y tâl DRI yn cynyddu dros amser a chaniatawyd ar gyfer y cynnydd hwn mewn costau yng nghyllidebau'r Cyngor. Gall y Cyngor ddewis talu mwy o DRI mewn unrhyw flwyddyn benodol. Gellir hawlio'r gordaliadau DRI hyn yn ôl (sef gordaliadau sydd, yn achos y Cyngor, yn sicrhau digon o arian parod ar gyfer ad-dalu benthyciadau) yn y blynyddoedd diweddarach os bydd angen. Hyd at 31 Mawrth 2020, cyfanswm y gordaliadau a wnaed oedd £212k ac roeddent yn ymwneud yn benodol â benthyciadau Salix lle mae'r DRI a godir ar y cyfrif refeniw wedi'i gyfrifo ar sail oes y benthyciad yn hytrach nag ar oes yr ased a ariannwyd gan y benthyciad. Mae hyn yn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o arian parod i ad-dalu'r benthyciadau pan fydd angen gwneud hynny.
- 5.6. Dangosir effaith cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor a'r tâl DRI ar y GCC a lefel y benthycia allanol a mewnol yn Nhabl 4 isod:-

Tabl 4
Gofyniad Cyllido Cyfalaf a Benthyciadau 2020/21 i 2023/24

	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf				
Balans Agoriadol y GCC	136,904	142,687	146,084	157,552
Gwariant Cyfalaf	33,798	36,155	35,196	39,981
Grantiau Cyfalaf Allanol	(14,976)	(12,042)	(9,181)	(10,283)
Derbyniadau Cyfalaf	(665)	0	(100)	(100)
Cyfraniad Refeniw ac Arian Wrth Gefn	(8,878)	(16,560)	(10,156)	(10,510)
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,496)	(4,156)	(4,291)	(4,590)
BALANS CAU'R GCC	142,687	146,084	157,552	171,960

Benthyciadau Allanol				
Balans Agoriadol y Benthyciadau Allanol	139,232	133,803	140,991	154,099
Benthyca i Gyllido Gwariant Cyfalaf	9,279	7,553	15,759	18,999
Benthyca i Gyllido Ad-daliadau ar Fenthyciadau	0	0	0	0
Benthyciadau yn lle Benthyca'n Fewnol	0	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau	(14,708)	(365)	(2,651)	(2,222)
Balans Cau Benthyciadau Allanol	133,803	140,991	154,099	170,875
Benthyciadau Mewnol				
Balans Agoriadol Benthyciadau Mewnol	(2,328)	8,884	5,093	3,453
Amnewid Benthyca Mewnol	0	0	0	0
Cyllido Ad-daliadau o Fenthyciadau Allanol	0	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau Allanol	14,708	365	2,651	2,222
Benthyca i Gyllido Gwariant Cyfalaf		0		0
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,496)	(4,156)	(4,291)	(4,590)
Balans Cau Benthyciadau Mewnol	8,884	5,093	3,453	1,085
CYFANSWM Y BENTHYCIADAU	142,687	146,084	157,552	171,960

6. STRATEGAETH FENTHYCA

6.1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) heb ei gyllido'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae gweithredu yn y fath fodd yn ddarbodus oherwydd bod enillion ar fuddsoddiadau yn isel ac mae risg gwrthbartion yn fater sy'n parhau i fod angen ei gymryd i ystyriaeth. Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau, petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 4 yn dangos y byddai o bosib angen benthyca £8.884m yn allanol petai angen brys. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.

6.2. Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2021/22. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig i ymateb i amgylchiadau sy'n newid:-

- Os teimlir bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir (e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant), yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.
- Os teimlir bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer uwch yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr nag a ragwelir ar hyn o bryd, efallai oherwydd cyflymu dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn yr UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn is nag y rhagwelir y byddant yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.
- Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r Pwyllgor hwn cyn gynted ag y bo modd.

6.3. Benthycia Mewnol yn erbyn Benthycia Allanol

- 6.3.1.** Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthycia mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisiau blaenorol i allanoli'r holl fenthycia yn parhau i fod yn ddilys, er enghraifft:-
- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.
- 6.3.2.** Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, er enghraifft:-
- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu o ran y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
  - Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthycia a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch ei fuddsoddiadau.
- 6.3.3** O blaid mewnoli, dros y tymor canol, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthycia allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthycia mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.
- 6.3.4** Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2021/22 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol i lif arian a bydd yn cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.

6.4 Benthycia ymlaen llawn i gwrdd ag Anghenion

- 6.4.1** Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.
- 6.4.2** Wrth benderfynu a ddylid benthycia cyn bod angen gwneud hynny, bydd y Cyngor yn:-
1. sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycia cyn i'r angen godi;
  2. sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol, wedi eu hystyried;
  3. pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycia;
  4. ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
  5. ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; ac
  6. ystyried effaith benthycia ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrthbarti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

6.4.3 Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd i fenthycia cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

6.5. Aildrefnu Dyledion

6.5.1 Mae'n annhebygol y byddir yn aildrefnu'r benthyciadau yn ein portffolio dyled ar hyn o bryd gan fod gwahaniaeth mawr iawn o hyd rhwng cyfraddau ad-dalu cynamserol a chyfraddau benthycia newydd, er bod yr elw cyffredinol o ran cyfraddau BBGC dros gynnyrch enillion gilt wedi ostwng 100 bps ym mis Tachwedd 2020.

6.5.2 Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys; a
- gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).

6.5.3 Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng i ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

6.5.4 Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf sy'n ymarferol bosib wedi iddynt ddiwydd.

6.6. Proffil Dyledion

6.6.1 Fel y gwelir yn **Atodiad 5**, bydd y benthyciadau presennol yn cael eu had-dalu mewn gwahanol flynyddoedd hyd at 2068/69. Fel rhan o unrhyw benderfyniad ar fenthycia yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau bod y dyddiad ad-dalu'n cael ei drefnu er mwyn gwastatau'r ad-daliadau i'r graddau y mae hynny'n bosibl, ond rhoddir blaenoriaeth i'r gyfradd llog sy'n daladwy pan benderfynir y math o fenthyciad (aeddfedrwydd neu flwyddal) a chyfnod y benthyciad.

7. STRATEGAETH FUDDSODDI

7.1 Cyllid mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif arian a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd ar gyfer buddsoddi am hyd at 12 mis). Fel arfer, mae modd cael enillion uwch drwy fuddsoddi am gyfnodau hirach. Er bod angen y rhan fwyaf o falansau ariannol i reoli cynnydd a gostyngiadau mewn llif arian, lle gellir dod o hyd i symiau ariannol y gellid eu buddsoddi am gyfnodau hirach, bydd y gwerth a geir o fuddsoddiadau tymor hir yn cael ei asesu'n ofalus.

- Os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o godi'n sylweddol yn ystod y cyfnod amser dan sylw, yna rhoddir ystyriaeth i gadw'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau fel rhai tymor byr neu amrywiadwy.
- Ar y llaw arall, os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o ostwng o fewn y cyfnod hwnnw, ystyrir manteisio ar yr cyfraddau uwch sydd ar gael ar y pryd a chadw'r buddsoddiadau i mewn am gyfnodau hwy.

7.2 Rheoli Risg

7.2.1. Mae CIPFA wedi ehangu ystyr ‘buddsoddiadau’ i gynnwys buddsoddiadau ariannol ac anariannol. Mae’r adroddiad hwn yn delio â buddsoddiadau ariannol yn unig (fel y cânt eu rheoli gan y tîm rheoli trysorlys). Caiff buddsoddiadau anariannol, sef, yn ei hanfod, prynu asedau sy’n cynhyrchu incwm, eu cynnwys yn y Strategaeth Gyfalaf (adroddiad ar wahân).

7.2.2 Mae polisi buddsoddi’r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth yr isod:-

- Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (“y Canllawiau”);
- Côt Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys yn y Sector Cyhoeddus 2017 (“y Côt”);
- Nodiadau Canllaw Rheoli Trysorlys CIPFA 2018;
- Blaenoriaethau buddsoddi’r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd y portffolio yn ail ac yna’r elw (enillion).

7.2.3 Mae’r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA’n rhoi blaenoriaeth uchel i reoli risg. Mae’r Awdurdod hwn wedi mabwysiadu ymagwedd ddarbodus tuag at reoli risg ac mae’n diffinio ei archwaeth risg fel a ganlyn: -

1. Defnyddir **meini prawf sylfaenol ran statws credyd** er mwyn cynhyrchu rhestr o wrthbartion sy’n addas iawn i dderbyn credyd. Mae hyn hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac yn osgoi’r risg sy’n gysylltiedig â chanolbwyntio ar un gwrthbarti. Y graddfeydd allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrthbartion yw’r graddfeydd tymor byr a thymor hir.
2. **Gwybodaeth arall:** nid statws credyd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad; mae’n bwysig asesu a monitro’r sector ariannol yn barhaus, a hynny ar sail micro a macro ac mewn perthynas â’r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau’n gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy’n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I gyflawni hyn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda’i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau’r farchnad megis yswirio colledion credyd (“**credit default swaps**”) ac yn ychwanegu’r wybodaeth honno at y graddfeydd credyd.
3. Bydd **ffynonellau gwybodaeth eraill** a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth arall sy’n ymwneud â’r sector bancio er mwyn sefydlu’r broses sgrwtini fwyaf cadarn mewn perthynas ag addasrwydd gwrthbartion y gellir bod yn buddsoddi ynddynt.
4. Mae’r Awdurdod hwn wedi diffinio’r rhestr o’r **mathau o offerynnau buddsoddi** y mae gan y tîm rheoli trysorlys awdurdod i’w defnyddio. Mae dwy restr yn **Atodiad 7** dan y categorïau ‘penodol’ ac ‘amhenodol’.
  - Mae **buddsoddiadau penodol** yn golygu’r rheini sydd â lefel uchel o ansawdd credyd ac a fydd yn aeddfedu o fewn blwyddyn. Mae’r holl fuddsoddiadau gydag awdurdodau lleol hefyd yn fuddsoddiadau penodol waeth beth yw hyd y cyfnod tan y byddant yn aeddfedu.
  - **Buddsoddiadau amhenodol** yw’r rheini â lefel is o ansawdd credyd. Gallant fod am gyfnodau sydd dros flwyddyn ac/neu maent yn offerynnau mwy cymhleth y bydd angen i’r Aelodau a’r swyddogion roddi mwy o ystyriaeth iddynt cyn eu hawdurdodi ar gyfer eu defnyddio. Mae buddsoddiadau, [heblaw buddsoddiadau gydag awdurdodau lleol], a fyddai’n fuddsoddiadau penodol ar wahân i fod yn wreiddiol am gyfnod hwy na 12 mis, yn parhau i fod yn rhai amhenodol hyd yn oed pan fydd y cyfnod sy’n weddill tan iddynt aeddfedu yn llai na deuddeg mis.)

5. **Terfyn buddsoddiadau amhenodol.** Mae'r Cyngor wedi penderfynu y bydd yn cyfyngu cyfanswm y defnydd o fuddsoddiadau amhenodol drwy sicrhau na wneir unrhyw fuddsoddiad amhenodol heb ganiatâd ymlaen llaw gan y Cyngor. Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw fuddsoddiadau amhenodol, nac yn meddwl am wneud hynny yn ystod 2021/22 (gweler **Atodiad 7**).
6. Bydd **cyfyngiadau benthyca** (symiau ac aeddfedrwydd) ar gyfer pob gwrthbarti yn cael eu gosod drwy ddefnyddio'r tabl matrices fel y mae'n ymddangos yn y rhan o'r strategaeth hon sy'n ymwneud â Theilyngdod Credyd.
7. Nodir **cyfyngiadau trafodion** ar gyfer pob math o fuddsoddiad yn **Atodiad 8**.
8. Bydd yr Awdurdod hwn yn gosod cyfyngiad ar swm y buddsoddiadau y mae'n eu buddsoddi am **fwy na 365 diwrnod** (gweler **Atodiad 11**).
9. Ni fydd buddsoddiadau ond yn cael eu gwneud mewn gwrthbartion o wledydd sydd â graddfa sofraniaeth sylaenol (gweler **Atodiad 9**).
10. Mae'r Awdurdod hwn wedi penodi **ymgynghorwyr allanol** i ddarparu cyngor arbenigol ynghylch sut i sicrhau'r cydbwysedd priodol gorau rhwng diogelwch, hylifedd ac elw ac yn wyneb afrchwaeth risg yr Awdurdod hwn yng nghyd-destun lefel ddisgwyliedig y balansau ariannol a'r angen am hylifedd drwy'r flwyddyn.
11. Bydd yr holl fuddsoddiadau'n cael eu dynodi mewn **sterling**.
12. O ganlyniad i'r newid yn y safonau cyfrifo ar gyfer 2020/21 dan **IFRS 9**, bydd yr awdurdod hwn yn ystyried goblygiadau buddsoddi a allai arwain at newid andwyol yng ngwerth yr arian a fuddsoddir a'r taliadau i'r Gronfa Gyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn o ganlyniad i hynny. Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo darpariaeth statudol sy'n rhoi amser i awdurdodau lleol Cymru addasu eu portffolios o'r holl fuddsoddiadau cyfun trwy ohirio gweithredu IFRS 9 am bum mlynedd tan 31.03.23.

7.3 Polisi Teilyngdod Credyd

7.31. Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau, er bod elw neu enillion ar fuddsoddiadau hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i'r brif egwyddor hon, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol, a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodol ac amhenodol; a
- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn amlinellu gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud â'r uchafsymiau y gellir eu buddsoddi.

7.3.2 Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartion yn unol â'r meini prawf a amlinellir yn **Atodiad 8** a bydd yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo pan fo angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu pa fathau o offerynnau buddsoddi sy'n offerynnau penodol neu'n offerynnau amhenodol, a hynny oherwydd eu bod yn darparu cronfa gyffredinol o wrthbartion yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio, yn hytrach na'u bod yn feini prawf sy'n diffinio'r math o offerynnau buddsoddi a fydd yn cael eu defnyddio.

7.3.3 Caiff gwybodaeth am statws credyd ei darparu gan Link Group, ein hymgynghorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrthbartion sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrthbartion sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrthbartion. Bydd manylion am newidiadau i'r graddfeydd, manylion am y duedd tymor hwy, newidiadau tebygol i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch y duedd tymor hwy y tu allan i'r farn graddfa ganolog (Outlook) yn cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft, os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrthbarti sydd yn cwrdd â meini prawf sylfaenol y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.

7.3.4 Fel haen ddiogelwch ychwanegol i'r meini prawf staws credyd sylfaenol a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Link Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn gweithredu dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu statws credyd gwrthbartion:-

- Ystyrir rhagolygon credyd (Watches) a gweithgareddau monitro credyd (Outlook) gan asiantaethau statws credyd;
- Taenu yswirio colledion credyd (credit default swaps) i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartion o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng o gael credyd yn unig.

7.3.5 Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd (Watches) a rhagolygon credyd (Outlook) mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o yswiriannau colledion credyd a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredd yw gwrthbartion. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog Adran 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartion o fewn y cyfnodau canlynol:-

Melyn: 5 mlynedd *

Pinc tywyll: 5 mlynedd – ar gyfer bondiau tymor byr iawn gyda sgôr credyd o 1.25

Pinc golau: 5 mlynedd – ar gyfer bondiau tymor byr iawn gyda sgôr credyd o 1.5

Piws: 2 flynedd

Glas: 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led- wladolwyd)

Oren: 1 flwyddyn

Coch: 6 mis

Gwyrdd: 100 diwrnod

Dim Lliw: Dim i'w ddefnyddio

7.3.6 Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n dibynnu'n ormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.

7.3.7 Fel arfer, y meini prawf isaf y bydd y Cyngor yn eu defnyddio ar gyfer credyd fydd graddfa Tymor Byr (Fitch neu gyfatebol) o F1 a graddfa Tymor Hir o A-. Efallai y bydd achlysuron pan fydd graddfeydd un asiantaeth ychydig yn is na'r graddfeydd hyn, ond gellir parhau i'w defnyddio. Ar yr achlysuron hyn, rhoddir ystyriaeth i'r amrediad cyfan o raddfeydd sydd ar gael, neu wybodaeth berthnasol arall am y farchnad, er mwyn cefnogi eu defnyddio.

7.3.8 Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Caiff y Cyngor wybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y tair asiantaeth oherwydd ei fod yn defnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services.

- Os bydd cwmp yn y raddfa'n golygu na fydd y gwrthbarti/cynllun buddsoddi'n cwrdd â meini prawf sylfaenol y Cyngor, ni fyddant yn cael eu defnyddio eto ar gyfer buddsoddiadau newydd a bydd hynny'n dod i rym yn syth.
- Yn ogystal â graddfeydd credyd, bydd y Cyngor yn cael gwybodaeth yn ddyddiol am symudiadau yn nhaeniad y gweithgareddau 'yswirio colledion credyd' yn erbyn y meincnod iTraxx a data arall am y farchnad drwy ei wefan 'Passport', a ddarperir yn benodol ar ei ran gan Link Asset Services. Gall symudiadau eithafol yn y farchnad arwain at israddio sefydliad neu ei dynnu oddi ar restr benthycwyr y Cyngor.

7.3.9 Ni fyddir yn dibynnu'n gyfan gwbl ar y gwasanaeth allanol hwn. Bydd y Cyngor hefyd yn defnyddio data a gwybodaeth am y farchnad, yn ogystal â gwybodaeth am unrhyw gymorth allanol a roddwyd i fanciau i'w helpu gyda'i broses gwneud penderfyniadau.

7.3.10 Er i'r asiantaethau statws credyd newid eu rhagolygon ar gyfer llawer o fanciau'r DU o Sefydlog i Negyddol yn ystod y chwarter a ddaeth i ben ar 30.06.20 oherwydd y risgiau yn y dyfodol i enillion ac ansawdd asedau banciau yn ystod y dirywiad economaidd a achoswyd gan y pandemig, cadarnhawyd mwyafrif y cyfraddau oherwydd bod proffiliau credyd sefydliadau ariannol mawr yn parhau i fod yn gryf, gan gynnwys banciau'r DU. Fodd bynnag, yn ystod Ch1 a Ch2 2020, gwnaeth banciau ddarpariaethau ar gyfer colledion credyd yr oeddent yn eu disgwyl ac roedd y newidiadau yn y graddfeydd yn adlewyrchu'r darpariaethau hyn. Wrth i ni symud i chwarteri'r dyfodol, bydd mwy o wybodaeth yn dod i'r amlwg am y colledion credyd a gafwyd mewn gwirionedd. (Cyhoeddir adroddiadau chwarterol ar enillion fel arfer yn ail hanner y mis ar ôl diwedd y chwarter.) Gallai hyn beri i asiantaethau ailedrych ar eu haddasiadau cychwynol i'r graddfeydd a wnaed yn gynharach yn y flwyddyn gyfredol. Gallai'r addasiadau hyn olygu bod y graddfeydd yn mynd i fyny neu i lawr, er y dylid cofio hefyd bod banciau wedi mynd i'r pandemig hwn gyda mantolenni cryf. Mae hyn yn bennaf o ganlyniad i newidiadau rheoliadol a orfodwyd ar fanciau yn dilyn yr Argyfwng Ariannol Mawr. Yn wir, yn adroddiad y Pwyllgor Polisi Ariannol (FPC) ar 6 Awst mae'r Pwyllgor hwnnw wedi adolygu'r colledion credyd disgwylidig ar gyfer sector bancio'r DU ac wedi gostwng y ffigwr disgwylidig i "ychydig yn llai na £80bn". Nododd, yn ei asesiad "banks have buffers of capital more than sufficient to absorb the losses that are likely to arise under the MPC's central projection". , Nododd y Pwyllgor, i'r sector fod dan straen go iawn, y byddai angen i'r allbwn economaidd fod ddwywaith yn waeth nag amcangyfrif y Pwyllgor Polisi Ariannol, gyda diweithdra'n codi i dros 15%.

7.3.11 Mae'r tair asiantaeth graddfeydd wedi adolygu banciau ledled y byd ac wedi dod i ganlyniadau tebyg ar gyfer llawer o wledydd, sef bod y mwyafrif yn cael graddfa Rhagolwg Negyddol, ond dim ond nifer fach o israddiadau sydd wedi cael eu gwneud mewn gwirionedd.

7.3.12 Er bod prisiau CDS banciau, (dangosyddion o risgiau credyd yn farchnad), wedi codi ddiwedd mis Mawrth / dechrau Ebrill 2020 oherwydd bod mwy o ansicrwydd yn y farchnad a'r argyfwng hylifedd a effeithiodd ar farchnadoedd ariannol, maent wedi dychwelyd i lefelau mwy arferol ers hynny. Serch hynny, mae prisiau'n dal i fod yn uchel o gymharu â rhai diwedd mis Chwefror 2020. Mae prisiau'n debygol o barhau i fod yn gyfnewidiol wrth i'r ansicrwydd barhau. Fodd bynnag, gall y sefyllfa newid yn sydyn, felly bydd yn parhau i fod yn bwysig i ni ddal ati i fonitro pob agwedd ar risg ac elw o dan yr amgylchiadau presennol. Mae Link yn monitro prisiau CDS fel rhan o'u gwasanaeth teilyngdod credyd i awdurdodau lleol ac mae gan y Cyngor fynediad i'r wybodaeth hon trwy ei borth 'Passport' a ddarperir gan Link.

7.4 Cyfyngiadau Gwleidydd

Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartion cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran sydd o leiaf yn AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu raddfa gyfatebol arall gan asiantaethau eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad hwn **yn Atodiad 9**. Bydd swyddogion yn ychwanegu gwledydd at y rhestr neu'n eu tynnu oddi arni pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

8. LLYWODRAETHIANT A RHEOLAETH

8.1 Mae'r Côd Darbodus yn adlewyrchu symudiad tuag at hunanreoleiddio ar gyfer awdurdodau lleol ac mae llywodraethiant corfforaethol effeithol yn un o elfennau allweddol gweithrediad llwyddiannus y Côd.

8.2 Mae Llywodraethiant Corfforaethol yn cynnwys yr elfennau isod:-

- Rôl ffurfiol ar gyfer y Swyddog Adran 151;
- Gosod a monitro Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys;
- Cynllun dirprwyo a phroses gymeradwyo ffurfiol;
- Adrodd ar faterion Rheoli Trysorlys i Aelodau.

8.3 Rôl y Swyddog Adran 151 a'r Aelodau

8.3.1 Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am sicrhau bod materion sy'n ymwneud â Rheoli Trysorlys a Chyllido Cyfalaf yn cael eu cymryd i ystyriaeth a'u hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith / Cyngor llawn i'w hystyried a bod gweithdrefnau'n cael eu sefydlu i fonitro perfformiad.

8.3.2 Rhaid i'r Swyddog Adran 151 sicrhau bod dangosyddion darbodus yn cael eu gosod a'u monitro er mwyn dangos y cydymffurfir â'r gofyn deddfwriaethol i sicrhau bod cynlluniau'r Cyngor yn fforddiadwy.

8.3.3. Mae Aelodau hefyd yn chwarae rôl bwysig, nid yn unig o ran awdurdodi'r penderfyniadau perthnasol ond hefyd wrth graffu ar brosesau, penderfyniadau a pherfformiad sy'n gysylltiedig â rheoli'r trysorlys. Er mwyn ymgymryd â'r rôl hon, rhaid i'r swyddog cyfrifol, yn unol â Chôd CIPFA, sicrhau bod Aelodau sydd â chyfrifoldeb am faterion reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol ar y cyfryw faterion. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi rôl sgrwtini aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, cafodd aelodau'r Pwyllgor hyfforddiant ar faterion rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys ar 7 Tachwedd 2019. Trefnir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen. Mae anghenion hyfforddiant swyddogion rheoli trysorlys yn cael sylw ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

8.3.4 Mae'r Mae'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys ac eglurhad llawnach o rôl y Swyddog Adran 151 ar gael yn **Atodiad 10**.

8.4 Cyngor Rheoli Trysorlys

8.4.1 Mae'r Cyngor yn defnyddio Link Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar gyfer materion rheoli trysorlys. Hysbysebwyd tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghorol Rheoli Trysorlys am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn am 2 flynedd, a Link Asset Services (Capita Asset Services gynt) a gyflwynodd y tendr llwyddiannus. Penderfynodd y Cyngor wneud defnydd o'r opsiwn i ymestyn y contract am ddwy flynedd. Yn unol â rheoliadau caffael, bydd y Cyngor yn ailwahodd tendrau i ddarparu'r gwasanaeth hwn yn gynnar yn 2021 am y cyfnod 1 Ebrill 2021 i 31 Mawrth 2026 gydag opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd.

8.4.2 Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn aros gyda'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau na fydd yn dibynnu'n afresymol ar ein darparwyr gwasanaeth allanol. Bydd yr holl benderfyniadau'n cael eu gwneud gan ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael, gan gynnwys gwybodaeth gan ein hymgynghorwyr trysorlys, ond ni ddibynnir arnyn nhw'n unig. Y Cyngor sy'n parhau i fod hefo'r cyfrifoldeb terfynol am unrhyw benderfyniadau rheoli trysorlys.

8.4.3 Mae hefyd yn cydnabod gwerth cyflogi cwmnïau allanol i ddarparu gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn medru manteisio ar sgiliau ac adnoddau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau o asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd.

8.5 Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys

8.5.1 Mae'r Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys a nodir yn **Atodiad 11** yn ymwneud â fforddiadwyedd a darbodusrwydd ac yn gosod cyfyngiadau ar gyfer gwariant cyfalaf, dyled allanol a strwythur dyledion. Mater i'r Cyngor yw gosod Dangosyddion Darbodus ac mae'n bwysig ystyried y dangosyddion ar gyfer pob blwyddyn unigol ar wahân ond hefyd i ystyried perfformiad yn y gorffennol a rhagolygon i'r dyfodol. Ceir eglurhad llawnach o bwrpas pob dangosydd yn **Atodiad 12**.

8.6 Adrodd

8.6.1 Mae angen i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn, sy'n cynnwys amrywiaeth o bolisïau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Mae angen i'r adroddiadau hyn gael sylw digonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethant sy'n gyfrifol am y rôl hon.

8.6.2 Dangosyddion Rheoli Darbodus a'r Trysorlys a Strategaeth y Trysorlys adroddiad cyntaf a'r pwysicaf (sef yr adroddiad hwn) yn ymwneud â'r isod:-

- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (y modd y bydd buddsoddiadau a benthychiadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
- Strategaeth Fuddsoddi (y cyfyngiadau o ran rheoli buddsoddiadau);
- Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (y modd y mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei roi yn erbyn refeniw dros gyfnod o amser);
- Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o bolisïau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion darbodus cysylltiedig).

8.6.3 Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn – bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r aelodau ar gynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, yn diwygio dangosyddion darbodus fel y bydd angen ac yn nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i hamcanion ynteu oes angen adolygu unrhyw bolisïau.

8.6.4 Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys – dogfen adolygu sy'n edrych yn ôl ac yn darparu manylion am ddetholiad o ddangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol a'r gweithgareddau trysorlys gwirioneddol o'u cymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

ATODIADAU

- 1** Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys
- 2** Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
- 3** Cefndir economaidd
- 4** Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog
- 5** Proffil aeddfedrwydd benthyciadau
- 6** Datganiad Polisi DRI
- 7** Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol
- 8** Meini Prawf Gwrthbartïon
- 9** Gwledydd sy'n cael eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
- 10** Cynllun dirprwyo rheoli trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151.
- 11** Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys
- 12** Eglurhad ar y Dangosyddion Darbodus
- 13** Geirfa a gwybodaeth ynghylch dangosyddion Darbodus a Thrysorlys

Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys

- 1 Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau a llif arian yr Awdurdod, ei fancio, trafodion marchnadoedd arian a marchnadoedd cyfalaf: rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
- 2 Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd gweithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
- 3 Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn cynorthwyo i gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion ennill gwerth am arian yn y maes rheoli trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg mewn modd effeithiol.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA ***Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côd Ymarfer (Cyfrol 2011)***, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côd hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai cyrff gwasanaethau cyhoeddus sefydlu amcanion, polisïau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ffurfiol a chynhwysfawr i reoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys mewn modd effeithiol.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisïau a'u harferion ei gwneud yn glir mai rheoli risgiau mewn modd effeithiol yw'r prif amcan yn eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn disgyn yn ddiamwys ar y sefydliadau eu hunain. Dylai eu harchwaeth risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer rheolaeth ddarvoudus o'r risgiau hynny, a dylid sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod ceisio gwerth am arian yn y maes rheoli trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn ystyriaethau dilys a phwysig i sefydliadau cyfrifol eu defnyddio i gynorthwyo i gwrdd ag amcanion eu busnes a'u gwasanaethau; ac, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol, dylai eu polisïau a'u harferion rheoli trysorlys adlewyrchu hyn.

Aiff y Côd ymlaen i ddweud bod:

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ran ymdrechu i reoli risg yn effeithiol, tra'n anelu at sicrhau gwerth am arian ar yr un pryd. Nid yw'r Côd yn ceisio bod yn orbenodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo i sectorau penodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian, fel arwydd o swyddogaeth rheoli trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan Bwyllgor y Trysorlys a'r Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal i fod yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

"Wrth gydbwyso'r risg yn erbyn elw, dylai awdurdodau lleol ganolbwyntio mwy ar osgoi risgiau nag ar wneud yr elw mwyaf."

"Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol ar fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009."

"Barn CIPFA, trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus, yw mai'r flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosib. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd a chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog;

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-
  - Datganiad ar y polisi rheoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisïau, yr amcanion a'r dull o reoli risg yn ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
  - Arferion Rheoli Trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisïau a'r amcanion hynny, ac yn nodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi a'r ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig ar newid lle bo angen i adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwyo'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

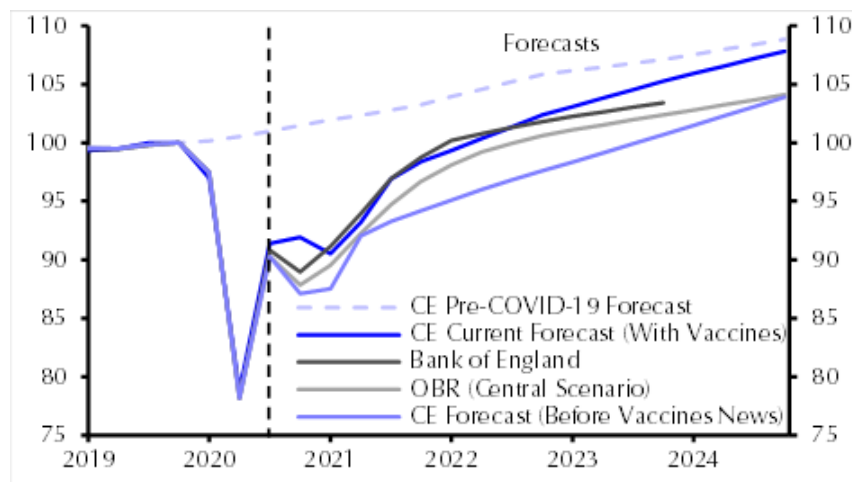
2. Bydd y Cyngor Sir, y Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisïau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth a Chynllun Blynyddol cyn y flwyddyn, adroddiad adolygu canol blwyddyn a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan yr ARhT.
3. Y Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith sy'n gyfrifol am weithredu Polisïau ac Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli'r Trysorlys. Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, a bydd yn gweithredu yn unol â Datganiad Polisi'r Awdurdod ar yr ARhT ac os yw'n aelod o CIPFA, yn unol â Safon Arferion Proffesiynol CIPFA ar faterion Rheoli Trysorlys.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y creffir yn effeithiol ar y polisïau, yr arferion a'r perfformiad yn y maes rheoli trysorlys.

ECONOMIC BACKGROUND

- **UK.** The key quarterly meeting of the Bank of England Monetary Policy Committee kept **Bank Rate** unchanged on 5.11.20. However, it revised its economic forecasts to take account of a second national lockdown from 5.11.20 to 2.12.20 which is obviously going to put back economic recovery and do further damage to the economy. It therefore decided to do a further tranche of **quantitative easing (QE) of £150bn**, to start in January when the current programme of £300bn of QE, announced in March to June, runs out. It did this so that “announcing further asset purchases now should support the economy and help to ensure the unavoidable near-term slowdown in activity was not amplified by a tightening in monetary conditions that could slow the return of inflation to the target”.
- Its forecasts appeared, at that time, to be rather optimistic in terms of three areas:
  - The economy would recover to reach its pre-pandemic level in Q1 2022
  - The Bank also expected there to be excess demand in the economy by Q4 2022.
  - CPI inflation was therefore projected to be a bit above its 2% target by the start of 2023 and the “inflation risks were judged to be balanced”.
- Significantly, there was no mention of **negative interest rates** in the minutes or Monetary Policy Report, suggesting that the MPC remains some way from being persuaded of the case for such a policy, at least for the next 6 -12 months. However, rather than saying that it “stands ready to adjust monetary policy”, the MPC this time said that it will take “whatever additional action was necessary to achieve its remit”. The latter seems stronger and wider and may indicate the Bank’s willingness to embrace new tools.
- One key addition to **the Bank’s forward guidance in August** was a new phrase in the policy statement, namely that “it does not intend to tighten monetary policy until there is clear evidence that significant progress is being made in eliminating spare capacity and achieving the 2% target sustainably”. That seems designed to say, in effect, that even if inflation rises to 2% in a couple of years’ time, do not expect any action from the MPC to raise Bank Rate – until they can clearly see that level of inflation is going to be persistently above target if it takes no action to raise Bank Rate. Our Bank Rate forecast currently shows no increase, (or decrease), through to quarter 1 2024 but there could well be no increase during the next five years as it will take some years to eliminate spare capacity in the economy, and therefore for inflationary pressures to rise to cause the MPC concern. **Inflation** is expected to briefly peak at just over 2% towards the end of 2021, but this is a temporary short lived factor due to base effects from twelve months ago falling out of the calculation, and so is not a concern. Looking further ahead, it is also unlikely to be a problem for some years as it will take a prolonged time for spare capacity in the economy, created by this downturn, to be used up.
- **Public borrowing** was forecast in November by the Office for Budget Responsibility (the OBR) to reach £394bn in the current financial year, the highest ever peace time deficit and equivalent to 19% of GDP. In normal times, such an increase in total gilt issuance would lead to a rise in gilt yields, and so PWLB rates. However, the QE done by the Bank of England has depressed gilt yields to historic low levels, (as has similarly occurred with QE and debt issued in the US, the EU and Japan). This means that new UK debt being issued, and this is being done across the whole yield curve in all maturities, is locking in those historic low levels through until maturity. In addition, the UK has one of the longest average maturities for its entire debt portfolio, of any country in the world. Overall, this means that the total interest bill paid by the Government is manageable despite the huge increase in the total amount of debt. The OBR was also forecasting that the government will still be running a budget deficit of £102bn (3.9% of GDP) by 2025/26. However, initial impressions are that they have taken a pessimistic view of the impact that vaccines could make in the speed of economic recovery.
- Overall, **the pace of recovery** was not expected to be in the form of a rapid V shape, but a more elongated and prolonged one. The initial recovery was sharp after quarter 1 saw growth at -3.0% followed by -18.8% in quarter 2 and then an upswing of +16.0% in quarter 3; this still left the economy 8.6% smaller than in Q4 2019. While the one month second national lockdown that started on 5th November caused a further contraction of 5.7% m/m in November, this was much better than had been feared and showed that the economy is adapting to new ways of working. This left the economy ‘only’ 8.6% below the pre-crisis level.

- Vaccines – the game changer.** The Pfizer announcement on 9th November of a successful vaccine has been followed by approval of the Oxford University/AstraZeneca and Moderna vaccines. The Government has set a target to vaccinate 14 million people in the most at risk sectors of the population by 15th February; as of mid-January, it has made good, and accelerating progress in hitting that target. The aim is to vaccinate all adults by September. This means that the national lockdown starting in early January, could be replaced by regional tiers of lighter restrictions, beginning possibly in Q2. At that point, there would be less reason to fear that hospitals could become overwhelmed any more. Effective vaccines have radically improved the economic outlook so that it may now be possible for GDP to recover to its pre-virus level as early as Q1 2022. These vaccines have enormously boosted confidence that **life could largely return to normal during the second half of 2021**. With the household saving rate having been exceptionally high since the first lockdown in March, there is plenty of pent-up demand and purchasing power stored up for when life returns to normal.
- Provided that both monetary and fiscal policy are kept loose for a few years yet, then it is still possible that in the second half of this decade, the economy may be no smaller than it would have been if COVID-19 never happened. The significant risk is if another mutation of COVID-19 appears that defeats the current batch of vaccines. However, now that science and technology have caught up with understanding this virus, new vaccines ought to be able to be developed more quickly to counter such a development, and vaccine production facilities are being ramped up around the world.

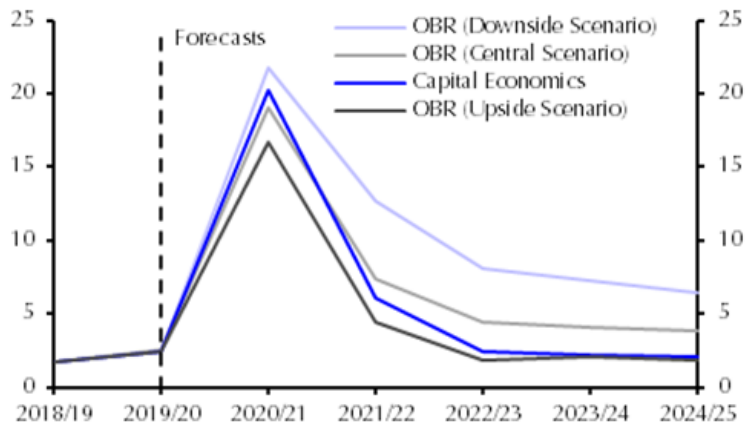
Chart: Level of real GDP (Q4 2019 = 100)

This recovery of growth which eliminates the effects of the pandemic by about the middle of the decade, would have major repercussions for public finances as it would be consistent with the government deficit falling to around 2.5% of GDP without any tax increases. This would be in line with the OBR's most optimistic forecast in the graph below, rather than their current central scenario which predicts a 4% deficit due to assuming much slower growth. However, Capital Economics forecasts assumed that politicians do not raise taxes or embark on major austerity measures and so, (perverse!), depress economic growth and recovery.

Chart: Public Sector Net Borrowing (as a % of GDP)

- There will still be some **painful longer term adjustments** as e.g. office space and travel by planes, trains and buses may not recover to their previous level of use for several years, or possibly ever, even if vaccines are fully successful in overcoming the current virus. There is also likely to be a **reversal of globalisation** as this crisis has exposed how vulnerable long-distance supply chains are. On the other hand, **digital services** are one area that has already seen huge growth.
- **Brexit.** The final agreement of a trade deal on 24.12.20 has eliminated a significant downside risk for the UK economy. The initial agreement only covers trade so there is further work to be done on the services sector where temporary equivalence has been granted in both directions between the UK and EU; that now needs to be formalised on a permanent basis. As the forecasts in this report were based on an assumption of a Brexit agreement being reached, there is no need to amend these forecasts.
- **Monetary Policy Committee meeting of 17 December.** All nine Committee members voted to keep interest rates on hold at +0.10% and the Quantitative Easing (QE) target at £895bn. The MPC commented that the successful rollout of vaccines had reduced the downsides risks to the economy that it had highlighted in November. But this was caveated by it saying, “Although all members agreed that this would reduce downside risks, they placed different weights on the degree to which this was also expected to lead to stronger GDP growth in the central case.” So, while vaccines are a positive development, in the eyes of the MPC at least, the economy is far from out of the woods in the shorter term. The MPC, therefore, voted to extend the availability of the Term Funding Scheme, (cheap borrowing), with additional incentives for small and medium size enterprises for six months from 30.4.21 until 31.10.21. (The MPC had assumed that a Brexit deal would be agreed.)
- **Fiscal policy.** In the same week as the MPC meeting, the Chancellor made a series of announcements to provide further support to the economy: -
  - An extension of the COVID-19 loan schemes from the end of January 2021 to the end of March.
  - The furlough scheme was lengthened from the end of March to the end of April.
  - The Budget on 3.3.21 will lay out the “next phase of the plan to tackle the virus and protect jobs”. This does not sound like tax rises are imminent, (which could hold back the speed of economic recovery).
- The **Financial Policy Committee** (FPC) report on 6.8.20 revised down their expected credit losses for the banking sector to “somewhat less than £80bn”. It stated that in its assessment, “banks have buffers of capital more than sufficient to absorb the losses that are likely to arise under the MPC’s central projection”. The FPC stated that for real stress in the sector, the economic output would need to be twice as bad as the MPC’s projection, with unemployment rising to above 15%.
- **US.** The Democrats gained the presidency and a majority in the House of Representatives in the November elections: after winning two key Senate seats in Georgia in elections in early January, they now also have a very slim majority in the Senate due to the vice president’s casting vote. President Biden will consequently have a much easier path to implement his election manifesto. However, he will not have a completely free hand as more radical Democrat plans may not be supported by all Democrat senators. His initial radical plan for a fiscal stimulus of \$1.9trn, (9% of GDP), is therefore likely to be toned down in order to get through both houses.

- **The economy** had been recovering quite strongly from its contraction in 2020 of 10.2% due to the pandemic with GDP only 3.5% below its pre-pandemic level and the unemployment rate dropping below 7%. However, the rise in new cases during quarter 4, to the highest level since mid-August, suggests that the US could be in the early stages of a fourth wave. The latest upturn poses a threat that the recovery in the economy could stall. This is **the single biggest downside risk** to the shorter term outlook – a more widespread and severe wave of infections over the winter months, which is compounded by the impact of the regular flu season and, as a consequence, threatens to overwhelm health care facilities. Under those circumstances, individual states might feel it necessary to return to more draconian lockdowns.
- The restrictions imposed to control the spread of the virus are once again weighing on the economy with employment growth slowing sharply in November and declining in December, and retail sales dropping back. The economy is set for further weakness into the spring. **GDP growth** is expected to rebound markedly from the second quarter of 2021 onwards as vaccines are rolled out on a widespread basis and restrictions are loosened.
- After Chair Jerome Powell unveiled the **Fed's adoption of a flexible average inflation target** in his Jackson Hole speech in late August 2020, the mid-September meeting of the Fed agreed by a majority to a toned down version of the new inflation target in his speech - that *"it would likely be appropriate to maintain the current target range until labour market conditions were judged to be consistent with the Committee's assessments of maximum employment and inflation had risen to 2% and was on track to moderately exceed 2% for some time."* This change was aimed to provide more stimulus for economic growth and higher levels of employment and to avoid the danger of getting caught in a deflationary "trap" like Japan. It is to be noted that inflation has actually been under-shooting the 2% target significantly for most of the last decade, (and this year), so financial markets took note that higher levels of inflation are likely to be in the pipeline; long-term bond yields duly rose after the meeting. The FOMC's updated economic and rate projections in mid-September showed that officials expect to leave the fed funds rate at near-zero until at least end-2023 and probably for another year or two beyond that. There is now some expectation that where the Fed has led in changing its inflation target, other major central banks will follow. The increase in tension over the last year between the US and China is likely to lead to a lack of momentum in progressing the initial positive moves to agree a phase one trade deal.
- The Fed's meeting on **5 November** was unremarkable - but at a politically sensitive time around the elections. At its **16 December** meeting the Fed tweaked the guidance for its monthly asset quantitative easing purchases with the new language implying those purchases could continue for longer than previously believed. Nevertheless, with officials still projecting that **inflation** will only get back to 2.0% in 2023, the vast majority expect the Fed funds rate to be still at near-zero until 2024 or later. Furthermore, officials think the balance of risks surrounding that median inflation forecast are firmly skewed to the downside. The key message is still that policy will remain unusually accommodative – with near-zero rates and asset purchases – continuing for several more years. This is likely to result in keeping Treasury yields low – which will also have an influence on gilt yields in this country.
- **EU.** In early December, the figures for Q3 GDP confirmed that the economy staged a rapid rebound from the first lockdowns. This provides grounds for optimism about growth prospects for next year. In Q2, GDP was 15% below its pre-pandemic level. But in Q3 the economy grew by 12.5% q/q leaving GDP down by "only" 4.4%. That was much better than had been expected earlier in the year. However, growth is likely to stagnate during Q4 and in Q1 of 2021, as a second wave of the virus has seriously affected many countries. The €750bn fiscal support package eventually agreed by the EU after prolonged disagreement between various countries, is unlikely to provide significant support, and quickly enough, to make an appreciable difference in the countries most affected by the first wave.
- With **inflation** expected to be unlikely to get much above 1% over the next two years, **the ECB** has been struggling to get inflation up to its 2% target. It is currently unlikely that it will cut its central rate even further into negative territory from -0.5%, although the ECB has stated that it retains this as a possible tool to use. The ECB's December meeting added a further €500bn to the PEPP scheme, (purchase of government and other bonds), and extended the duration of the programme to March 2022 and re-investing maturities for an additional year until December 2023. Three additional tranches of TLTRO, (cheap loans to banks), were approved, indicating that support will last beyond the impact

of the pandemic, implying indirect yield curve control for government bonds for some time ahead. The Bank's forecast for a return to pre-virus activity levels was pushed back to the end of 2021, but stronger growth is projected in 2022. The total PEPP scheme of €1,850bn of QE which started in March 2020 is providing protection to the sovereign bond yields of weaker countries like Italy. There is therefore unlikely to be a euro crisis while the ECB is able to maintain this level of support. However, as in the UK and the US, the advent of highly effective vaccines will be a game changer, although growth will struggle before later in quarter 2 of 2021.

- **China.** After a concerted effort to get on top of the virus outbreak in Q1, economic recovery was strong in Q2 and then into Q3 and Q4; this has enabled China to recover all of the contraction in Q1. Policy makers have both quashed the virus and implemented a programme of monetary and fiscal support that has been particularly effective at stimulating short-term growth. At the same time, China's economy has benefited from the shift towards online spending by consumers in developed markets. These factors help to explain its comparative outperformance compared to western economies. However, this was achieved by major central government funding of yet more infrastructure spending. After years of growth having been focused on this same area, any further spending in this area is likely to lead to increasingly weaker economic returns in the longer term. This could, therefore, lead to a further misallocation of resources which will weigh on growth in future years.
- **Japan.** A third round of fiscal stimulus in early December took total fresh fiscal spending this year in response to the virus close to 12% of pre-virus GDP. That's huge by past standards, and one of the largest national fiscal responses. The budget deficit is now likely to reach 16% of GDP this year. Coupled with Japan's relative success in containing the virus without draconian measures so far, and the likelihood of effective vaccines being available in the coming months, the government's latest fiscal effort should help ensure a strong recovery and to get back to pre-virus levels by Q3 2021 – around the same time as the US and much sooner than the Eurozone.
- **World growth.** World growth will have been in recession in 2020 and this is likely to continue into the first half of 2021 before recovery in the second half. Inflation is unlikely to be a problem for some years due to the creation of excess production capacity and depressed demand caused by the coronavirus crisis.
- Until recent years, world growth has been boosted by increasing **globalisation** i.e. countries specialising in producing goods and commodities in which they have an economic advantage and which they then trade with the rest of the world. This has boosted worldwide productivity and growth, and, by lowering costs, has also depressed inflation. However, the rise of China as an economic superpower over the last thirty years, which now accounts for nearly 20% of total world GDP, has unbalanced the world economy. The Chinese government has targeted achieving major world positions in specific key sectors and products, especially high tech areas and production of rare earth minerals used in high tech products. It is achieving this by massive financial support, (i.e. subsidies), to state owned firms, government directions to other firms, technology theft, restrictions on market access by foreign firms and informal targets for the domestic market share of Chinese producers in the selected sectors. This is regarded as being unfair competition that is putting western firms at an unfair disadvantage or even putting some out of business. It is also regarded with suspicion on the political front as China is an authoritarian country that is not averse to using economic and military power for political advantage. The current trade war between the US and China therefore needs to be seen against that backdrop. It is, therefore, likely that we are heading into a period where there will be a **reversal of world globalisation and a decoupling of western countries** from dependence on China to supply products. This is likely to produce a backdrop in the coming years of weak global growth and so weak inflation.

Summary

Central banks are, therefore, likely to support growth by maintaining loose monetary policy through keeping rates very low for longer. Governments could also help a quicker recovery by providing more fiscal support for their economies at a time when total debt is affordable due to the very low rates of interest. They will also need to avoid significant increases in taxation or austerity measures that depress demand and the pace of recovery in their economies.

If there is a huge surge in investor confidence as a result of successful vaccines which leads to a major switch out of government bonds into equities, which, in turn, causes government debt yields to rise, then there will be pressure on central banks to actively manage debt yields by further QE purchases of government debt; this would help to suppress the rise in debt yields and so keep the total interest bill on greatly expanded government debt portfolios within manageable parameters. It is also the main alternative to a programme of austerity.

INTEREST RATE FORECASTS

Brexit. The interest rate forecasts provided by Link in paragraph 3.3 were predicated on an assumption of a reasonable agreement being reached on trade negotiations between the UK and the EU by 31.12.20. There is therefore no need to revise these forecasts now that a trade deal has been agreed. Brexit may reduce the economy's potential growth rate in the long run. However, much of that drag is now likely to be offset by an acceleration of productivity growth triggered by the digital revolution brought about by the COVID crisis.

The balance of risks to the UK

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is probably now skewed to the upside, but is still subject to some uncertainty due to the virus and the effect of any mutations, and how quick vaccines are in enabling a relaxation of restrictions.
- There is relatively little UK domestic risk of increases or decreases in Bank Rate and significant changes in shorter term PWLB rates. The Bank of England has effectively ruled out the use of negative interest rates in the near term and increases in Bank Rate are likely to be some years away given the underlying economic expectations. However, it is always possible that safe haven flows, due to unexpected domestic developments and those in other major economies, could impact gilt yields, (and so PWLB rates), in the UK.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- **UK government** takes too much action too quickly to raise taxation or introduce austerity measures that depress demand and the pace of recovery of the economy.
- **UK - Bank of England** takes action too quickly, or too far, over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- A resurgence of the **Eurozone sovereign debt crisis**. The ECB has taken monetary policy action to support the bonds of EU states, with the positive impact most likely for "weaker" countries. In addition, the EU agreed a €750bn fiscal support package. These actions will help shield weaker economic regions for the next two or three years. However, in the case of Italy, the cost of the virus crisis has added to its already huge debt mountain and its slow economic growth will leave it vulnerable to markets returning to taking the view that its level of debt is unsupportable. There remains a sharp divide between northern EU countries favouring low debt to GDP and annual balanced budgets and southern countries who want to see jointly issued Eurobonds to finance economic recovery. This divide could undermine the unity of the EU in time to come.
- Weak capitalisation of some **European banks**, which could be undermined further depending on extent of credit losses resultant of the pandemic.
- **German minority government & general election in 2021**. In the German general election of September 2017, Angela Merkel's CDU party was left in a vulnerable minority position dependent on the fractious support of the SPD party, as a result of the rise in popularity of the anti-immigration AfD party. Angela Merkel has stepped down from being the CDU party leader but she will remain as Chancellor until the general election in 2021. This then leaves a major question mark over who will be the major guiding hand and driver of EU unity when she steps down.
- **Other minority EU governments**. Italy, Spain, Austria, Sweden, Portugal, Netherlands, Ireland and Belgium also have vulnerable minority governments dependent on coalitions which could prove fragile.

- **Austria, the Czech Republic, Poland and Hungary** now form a strongly anti-immigration bloc within the EU, and they had threatened to derail the 7 year EU budget until a compromise was thrashed out in late 2020. There has also been a rise in anti-immigration sentiment in Germany and France.
- **Geopolitical risks**, for example in China, Iran or North Korea, but also in Europe and other Middle Eastern countries, which could lead to increasing safe haven flows.

Upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates

- **UK** - a significant rise in inflationary pressures e.g. caused by a stronger than currently expected recovery in the UK economy after effective vaccines are administered quickly to the UK population, leading to a rapid resumption of normal life and return to full economic activity across all sectors of the economy.
- The **Bank of England is too slow** in its pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflationary pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a rapid series of increases in Bank Rate to stifle inflation.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

**Rhagolygon Graddfeydd Llog 2021/2024
Interest Rate Forecasts 2021/2024**

The PWLB rates below are based on the new margins over gilts announced on 26th November 2020.

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

Link Group Interest Rate View		9.11.20				(The Capital Economics forecasts were done 11.11.20)								
These Link forecasts have been amended for the reduction in PWLB margins by 1.0% from 26.11.20														
	Mar-21	Jun-21	Sep-21	Dec-21	Mar-22	Jun-22	Sep-22	Dec-22	Mar-23	Jun-23	Sep-23	Dec-23	Mar-24	
BANK RATE	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	
3 month ave earnings	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	
6 month ave earnings	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	
12 month ave earnings	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	
5 yr PWLB	0.80	0.80	0.80	0.80	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	
10 yr PWLB	1.10	1.10	1.10	1.10	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.30	1.30	1.30	1.30	
25 yr PWLB	1.50	1.60	1.60	1.60	1.60	1.70	1.70	1.70	1.70	1.80	1.80	1.80	1.80	
50 yr PWLB	1.30	1.40	1.40	1.40	1.40	1.50	1.50	1.50	1.50	1.60	1.60	1.60	1.60	
Bank Rate														
Link	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	
Capital Economics	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	-	-	-	-	-	
5yr PWLB Rate														
Link	0.80	0.80	0.80	0.80	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	
Capital Economics	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	0.90	-	-	-	-	-	
10yr PWLB Rate														
Link	1.10	1.10	1.10	1.10	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.30	1.30	1.30	1.30	
Capital Economics	1.30	1.30	1.30	1.30	1.30	1.30	1.30	1.30	-	-	-	-	-	
25yr PWLB Rate														
Link	1.50	1.60	1.60	1.60	1.60	1.70	1.70	1.70	1.70	1.80	1.80	1.80	1.80	
Capital Economics	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	-	-	-	-	-	
50yr PWLB Rate														
Link	1.30	1.40	1.40	1.40	1.40	1.50	1.50	1.50	1.50	1.60	1.60	1.60	1.60	
Capital Economics	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	-	-	-	-	-	

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU PWLB YN AEDDFEDU 2021/22 YMLAEN / PWLB LOANS MATURITY ANALYSIS 2021/22 ONWARDS						
	Aeddfedu PWLB Maturity	Blwydd-dal PWLB EIP/ Annuity	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans	Amrywiol/ PWLB Variable	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	%
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.9
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	1.5
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.2
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	1.8
2028/29	263	26	0	0	289	0.2
2029/30	1,538	21	0	0	1,559	1.3
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.6
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.5
2034/35	624	0	0	0	624	0.5
2035/36	611	0	0	0	611	0.5
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.8
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.8
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.8
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	9.4
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.6
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	23.2
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.5
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.0
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.4
2064/65	10,000	0	0	0	10,000	8.2
2066/67	6,200	0	0	0	6,200	5.1
2068/69	15,000	0	0	0	15,000	12.3
	121,684	208	0	0	121,892	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life (years)	30.62	5.28	0.00	0.00	30.57	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	4.58	9.42	0.00	0.00	4.59	

**PROFFIL AD-DALU BENTHYCIADAU ERAILL 2021/22 YMLAEN /
OTHER LOANS REPAYMENT PROFILE 2021/22 ONWARDS**

	Benthyciad Salix Loan 1	Benthyciad Salix Loan 2	Benthyciad Salix Loan 3	Benthyciad Salix Loan 4	Benthyciad Salix Loan 5	Cyfanswm / Total
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2021/22	16	46	64	26	199	351
2022/23	16	46	64	26	199	351
2023/24	17	46	64	26	199	352
2024/25	9	45	64	26	200	344
2025/26	0	45	64	26	200	335
2026/27	0	0	63	27	200	290
2027/28	0	0	63	27	200	290
2028/29	0	0	63	27	200	290
2029/30	0	0	0	13	200	213
2030/31	0	0	0	0	200	200
Cyfanswm / Total	58	228	509	224	1,997¹	3,016

¹ Total amount to be repaid differs from the total amount outstanding in Table 4.1.1 due to only having received £1,614k to date, however £1,997k will be received.

Datganiad Polisi ar y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer 2021/22

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GCC) drwy dâl refeniw (y ddarpariaeth isafswm refeniw) (DIR), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os oes angen (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad DIR cyn pob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth ddarbodus. Argymhellir bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DIR isod:-

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ddigwyddodd rhwng 1 Ebril 2008 a 31 Mawrth 2018, a gafodd ei gyllido trwy fenthycy gyda chymorth, y polisi DIR fydd i godi tâl DIR yn ôl y dull rhandaliad cyfartal, ar Sail Oes Ased dros 50 mlynedd. Mae'r DIR ar wariant cyfalaf sydd wedi ei gyllido drwy fenthycy digymorth yn ystod y cyfnod hwn wedi ei godi eisoes trwy ddefnyddio'r dull rhandaliad cyfartal, Sail Oes Ased gan ddefnyddio amcangyfrif o oes yr ased, yn seiliedig ar wybodaeth oedd ar gael ar y pryd. Mae'r newid hwn yn y polisi yn adlinio'r polisiau DIR ar gyfer asedau sydd wedi eu cyllido drwy fenthycy â chymorth ac asedau sydd wedi eu cyllido drwy fenthyciadau digymorth.

O 1 Ebrill 2018, ar gyfer yr holl fenthycy gyda chymorth a digymorth (gan gynnwys PFI a Phrydlesau Cyllid), y polisi DIR fydd y Ddull Rhandaliad Blwydd-dal Cyfartal, ar sail oed yr ased. Fodd bynnag, bydd amcangyfrif o hyd oes asedau'n cael ei wneud gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig ar gyngor a dderbyniwyd gan y swyddogion perthnasol, gan gymryd i ystyriaeth y cyfarwyddyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â DIR ac oes asedau. Pan fo tir yn cael ei brynu, bydd oed yr ased yn seiliedig ar oes yr ased a roddir ar y tir, sef 50 mlynedd yn y rhan fwyaf o'r achosion, a hynny'n unol ag oes adeiladau fel asedau.

Ni fydd taliadau DIR sy'n seiliedig ar oes asedau yn dod i rym tan y flwyddyn y daw'r ased yn weithredol. Gall y Swyddog Adran 151 ohirio'r tâl DIR tan y flwyddyn gyllidol sy'n dilyn y flwyddyn y daw'r ased yn weithredol. Bydd amcangyfrif o oes yr asedau'n cael ei benderfynu yn y flwyddyn bydd y DIR yn dechrau ac ni fyddai'n newid dros oes yr ased. Bydd amcangyfrif o hyd oes yr ased yn cael ei wneud gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig ar gyngor a dderbyniwyd gan y swyddogion perthnasol, gan gymryd i ystyriaeth Ofynion Statudol a chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru mewn perthynas â DIR ac oes asedau. Pan fo tir yn cael ei brynu, bydd oed yr ased yn seiliedig ar hyd oes yr ased a roddir ar y tir, sef 50 mlynedd yn y rhan fwyaf o'r achosion, a hynny'n unol a hyd oes adeiladau fel asedau.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd oes ased yn cael ei hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol am ba hyd y rhagwelir y ceir budd o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd ond yn cael ei rannu mewn achosion lle mae dwy neu ragor o brif elfennau ac iddynt oes economaidd ddefnyddiol sylweddol wahanol i'w gilydd.

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol i leihau dyled os ystyrir ei bod yn ddoeth gwneud hynny.

Mae cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf yn gyffredinol yn destun tâl DIR 2% yn seiliedig ar y GCC ar gyfer y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau cyllid yn cael eu gweithredu fel DIR ac yn gyson â'r sail oes ased dros oes y brydles neu'r cynllun PFI.

Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodol ac amhenodol.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodol os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

(a) bod y buddsoddiad yn cael ei wneud mewn sterling ac mae unrhyw daliadau neu ad-daliadau mewn perthynas â'r buddsoddiad yn daladwy mewn sterling yn unig; a

(b) nid yw'r buddsoddiad yn un tymor hir (*); a

(c) nad yw gwneud y buddsoddiad yn cael ei ddiffinio'n wariant cyfalaf yn rhinwedd rheoliad 20 (1) (d) o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 [OS 3239 fel y'i diwygiwyd]; a

(ch) gwneir y buddsoddiad gyda chorff neu mewn cynllun buddsoddi o ansawdd credyd uchel (**); neu gydag un o'r cyrff sector cyhoeddus canlynol:

(i) Llywodraeth y Deyrnas Unedig

(ii) awdurdod lleol yn Lloegr neu Gymru (fel y diffinnir yn adran 23 o Ddeddf 2003) neu gorff tebyg yn yr Alban neu Ogledd Iwerddon

(iii) cyngor plwyf neu gymuned.

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodol.

Yn ystod 2021/22 nid yw'r Cyngor yn bwriadu buddsoddi arian mewn gwledydd tramor, na chyda chyrff ansawdd credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfrandaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodol felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwedd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 8 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol categorïau o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2021/22 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr fenthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo ymlaen llaw unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i categorïau o fuddsoddiadau penodol ac amhenodol a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“* Mae Adran 2.4 y Canllawiau'n diffinio buddsoddiad tymor hir fel "Unrhyw fuddsoddiad heblaw (a) un y mae disgwyl iddo gael ei ad-dalu cyn pen 12 mis i'r dyddiad y gwnaed y buddsoddiad neu (b) un y gallai'r awdurdod lleol fynnu ei fod yn cael ei ad-dalu o fewn y cyfnod hwnnw.”

** I ddibenion ansawdd credyd uchel dywed y Canllawiau "At ddibenion paragraff 5.1 (d), mae gweinidogion Cymru yn argymhell y dylai'r Strategaeth ddiffinio ansawdd credyd uchel (a lle mae'r diffiniad hwn yn cyfeirio at statws credyd, mae paragraff 6.1 (***) yn berthnasol)."

*** Mae paragraff 6.1 y Canllawiau'n argymhell "Dylai'r Strategaeth nodi dull yr awdurdod o asesu'r risg o gollu buddsoddiadau, gan egluro'n benodol ::

(a) i ba raddau, os o gwbl, mae asesiad risg yn seiliedig ar statws credyd a gyhoeddwyd gan un neu fwy o asiantaethau statws credyd;

(b) pan ddefnyddir statws credyd, pa mor aml y mae statws credyd yn cael ei fonitro a pha gamau sydd i'w cymryd pan fydd graddfeydd yn newid; a

(c) pa ffynonellau gwybodaeth eraill ar risg credyd a ddefnyddir, yn ychwanegol at neu yn lle statws credyd.

Mae'r tabl yn Atodiad 8 y strategaeth hon yn nodi'r hyn y mae'r Cyngor hwn yn ei ddiffinio fel ansawdd credyd uchel a'r meini prawf a'r terfynau buddsoddi cysylltiedig ac mae adran 7.32 o'r strategaeth hon yn nodi dull teilyngdod credyd y Cyngor

Meini Prawf Gwrthbartion

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Banc y Nat West (wedi ei wladoli'n rhannol)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£30m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc) mae'r terfyn buddsoddi yn berthnasol i'r banciau hynny'n unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuron dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau y cyfeirwyd atynt yn adran 4.3 or strategaeth hon) – (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd nad yw graddfa sofran isaf yn AA- neu'n uwch. Ni fydd cyfyngiad gwlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Bydd is-gwmnïau o grwpiau banciau tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y rhiant-sefydliad. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Banco Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd ei fasnachfreintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd braich y berthynas rhwng y rhiant gwmni a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfa credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol eraill (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw, gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol cyn gynted ag y gellir.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 5 Ionawr 2021]

Mae'r rhestr hon yn seiliedig ar y gwledydd hynny sydd â graddfa sofran o AA- neu uwch (rydym yn dangos y raddfa isaf gan Fitch, Moody's a S&P) a hefyd, (ac eithrio - ar adeg ysgrifennu - ar gyfer Hong Kong, Norwy a Lwcsembwrg) a chanddynt fanciau sy'n gweithredu mewn marchnadoedd sterling sydd â statws credyd gwyrdd neu uwch yng ngwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services.

Yn seiliedig ar y raddfa isaf sydd ar gael

AAA

- Awstralia
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Canada
- Y Ffindir
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc

AA-

- Gwlad Belg
- Hong Kong
- Qatar
- **DU**

Cynllun Dirprwyo ar gyfer materion Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a'r Polisi DIR, Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau iddynt;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys; a
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar delerau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel sy'n briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Craffu ar faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi Rheoli Trysorlys y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys:-
  - Craffu ar y Datganiad ar y Strategaeth Flynyddol ar gyfer Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi DIR Blynyddol, y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol;
  - Craffu ar gynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi DIR Blynyddol, y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys ac i'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol;
  - derbyn a chraffu ar unrhyw gynigion sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys ac sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
  - derbyn a chraffu ar adroddiadau monitro ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151

Mae rôl y Swyddog Adran 151 (y swyddog cyfrifol) yn cynnwys:

- argymhell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau rheolaidd ar y polisi rheoli trysorlys
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiadau i'r gyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth reoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a rhannu cyfrifoldebau'n effeithiol o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd y gwaith archwilio mewnol, a chydgyssylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymhell penodi darparwyr gwasanaeth allanol

- cyfrifoldeb am weithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthyca, buddsoddi ac ariannu, a fônt wedi eu dirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.
  - paratoi strategaeth gyfalaf i gynnwys gwariant cyfalaf, cyllid cyfalaf, buddsoddiadau anariannol a rheoli trysorlys o fewn llinell amser tymor hir.
  - sicrhau bod y strategaeth gyfalaf yn ddarbodus, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy yn y tymor hir a'i bod yn darparu gwerth am arian.
7. sicrhau diwydrwydd dyladwy mewn perthynas â'r holl fuddsoddiadau trysorlys ac anariannol a'u bod yn unol ag archwaeth risg yr awdurdod.
  8. sicrhau bod gan yr awdurdod y pwerau cyfreithiol priodol i wario ar asedau anariannol a'u cyllido.
  9. sicrhau cymesuredd yr holl fuddsoddiadau fel nad yw'r awdurdod yn buddsoddi ar lefel sy'n golygu bod yr awdurdod yn agored i lefel ormodol o risg o gymharu â'i adnoddau ariannol.
  10. sicrhau bod proses lywodraethu ddigonol yn ei lle ar gyfer cymeradwyo, monitro a rheoli'r risg sy'n gysylltiedig ag unrhyw fuddsoddiadau anariannol a rhwymedigaethau tymor hir.
  11. rhoi i aelodau restr o'r holl fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys, gan gynnwys buddsoddiadau sylweddol mewn is-gwmnïau, mentrau ar y cyd, benthyciadau a gwarantau ariannol.
  12. sicrhau bod aelodau'n cael gwybodaeth ddigonol a'u bod yn deall y risgiau y mae'r awdurdod yn agored iddynt.
  13. sicrhau bod gan yr awdurdod yr arbenigedd ddigonol, naill ai'n fewnol neu'n allanol, i wneud yr uchod.
  14. creu Arferion Rheoli Trysorlys sy'n delio'n benodol â'r modd y bydd buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trin a'u rheoli, gan gynnwys yr isod:-
    - Rheoli risg (ARhT1 a'r atodlenni), gan gynnwys meini prawf buddsoddi a rheoli risg ar gyfer unrhyw bortffolios buddsoddi sylweddol nad ydynt yn ymwneud â'r trysorlys;
    - Mesur a rheoli perfformiad (ARhT2 a'r atodlenni) , gan gynnwys methodoleg a meini prawf ar gyfer asesu perfformiad a llwyddiant buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys;
    - Gwneud penderfyniadau, llywodraethu a threfniadaeth (ARhT5 a'r atodlenni), gan gynnwys datganiad ar ofynion llywodraethiant ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys; a threfniadau i sicrhau diwydrwydd dyladwy er mwyn cefnogi'r broses gwneud penderfyniadau;
    - Gwybodaeth reoli ac adrodd (ARhT6 a'r atodlenni), gan gynnwys ble a pha mor aml y cynhyrchir adroddiadau monitro;
    - Hyfforddiant a chymwysterau (ARhT10 a'r atodlenni), gan gynnwys y modd y bydd gwybodaeth a sgiliau perthnasol mewn perthynas â buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trefnu.

**DANGOSYDDION DARBODUS A THRYSORLYS
GOSOD CYLLIDEB 2021/22**

ATODIAD 11

Rhif Dangosydd

Fforddiadwyath		2019/20 Alldro	2020/21 Amcangyfrif	2021/22 Cynnig	2022/23C ynnig	2023/24 Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd referniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	4.96%	4.80%	4.78%	4.73%	4.75%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	19.01%	16.34%	9.63%	13.17%	13.91%
	Cyfanswm	6.62%	6.16%	5.36%	5.77%	5.90%
Darbodusrwydd						
3	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r GCC am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>			✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
4,5	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	18,203	22,788	15,842	16,380	17,221
	Cyfrif Refeniw Tai	11,812	11,010	20,313	18,816	22,670
	Cyfanswm	30,015	33,798	36,155	35,196	39,891
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	96,906	103,489	105,669	111,946	117,767
	Cyfrif Refeniw Tai	39,998	39,198	40,415	45,606	54,193
	Cyfanswm	136,904	142,687	146,084	157,552	171,960
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
8	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	175,000	175,000	178,000	190,000	204,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	178,000	180,000	183,000	195,000	209,000

9	Ffin Weithredol					
	: Benthycia Cyffredinol	170,000	170,000	173,000	185,000	199,000
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	3,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	173,000	175,000	178,000	190,000	204,000
10	Gwir Ddyled Allanol	139,232				
Rheoli'r Trysorlys		20/19/20	2020/21	2021/22	2022/23	2022/23
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
11	Bod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
12	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
13	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog :	155,000	155,000	158,000	170,000	184,000
	<i>(prifswm net sy'n ddyledus)</i>					
14	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol:	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
	<i>(prifswm net sy'n ddyledus)</i>					
15	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod:	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	<i>(bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn pob blwyddyn)</i>					
			2021/22	2021/22		
			Terfyn uchaf	Terfyn isaf		
16	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycia graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%	0%		
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%	0%		
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%	0%		
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%	0%		
	• 10 mlynedd a throsodd		100%	0%		
			Dim newid	Dim newid		

Gwybodaeth am Ddangosyddion Darbodus a Rheoli Trysorlys.**A) Fforddiadwyaeth.****1 & 2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd refeniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd refeniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyllido yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

B) Bod yn ddarbodus**3. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2021/22 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Mae hyn yn rhoi peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau na fyddir yn benthyca i ddibenion refeniw.

C) Gwariant cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw'r gyrwyr allweddol o ran gweithgareddau rheoli trysorlys. Adlewyrchir allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf yn y dangosyddion darbodus, sydd wedi'u dylunio i gynorthwyo aelodau i gael trosolwg o'r sefyllfa gyfalaf a chadarnhau cynlluniau gwariant cyfalaf.

4 & 5 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenerir o 2020/21 hyd at 2023/24 ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2020/21 a'r Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2021/22.

6 & 7 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi talu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth isafswm refeniw (DIR) yn dâl refeniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased ac felly'n newid dâl ar y defnydd economaidd o asedau cyfalaf wrth iddynt gael eu defnyddio.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthyca, mae'r mathau hyn o gynlluniau'n cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthyca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau o'r fath yn y GCC.

CH) Dyled Allanol

- 8. Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn rheoli'r uchafswm benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu hwnt i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3(1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o gynlluniau'r holl Gynhorau, neu gynlluniau Cyngor penodol, er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd darbodus hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n rhagweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

- 9. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol a'r gallu i gyllido tanfenthyca trwy ddefnyddio adnoddau arian parod eraill

Geirfa**GWARIANT CYFALAF**

Gwariant ar brynu ased nad yw'n gyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu hwnt i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased presennol nad yw'n gyfredol, yn hytrach na dim ond cynnal gwerth yr ased. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, gwaith adnewyddu sylweddol ar gartref gofal.

CYLLIDO CYFALAF

Arian sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf, gan gynnwys benthycu, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf y mae modd eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd refeniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

GOFYNIAD CYLLIDO CYFALAF

Y cyfanswm gwariant cyfalaf hanesyddol sydd heb ei dalu'n barod naill ai o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n adlewyrchiad o angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu dros gyfnod penodol o amser.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau eraill nad ydynt yn gyfredol. Gellir defnyddio cyfran o'r dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n gysylltiedig â'r Cyngor yn darparu llety tai.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull cyfradd llog wirioneddol i fesur beth yw gwerth ased ariannol neu rywmedigaeth a fesurir yn ôl y gost llai amorteiddiad cronedig, ac i neilltuo incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd llog wirioneddol yw honno sy'n rhoddi disgownt cysáct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau yr amcangyfrifir y'u derbynir yn y dyfodol dros oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd llog wirioneddol yn cael ei diwygio yn ôl y tál llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor. Yn achos asedau a rhywymedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost, gan fod y llog wirioneddol yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

DARPARIAETH ISAFSWM REFENIW (DIR)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (BBGC)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthyca arnynt ei hun.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n briodol (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran ei natur) ond nad yw'n arwain at ased diriaethol, na'n parhau i fod yn gysylltiedig â hi. Mae enghreifftiau o daliadau gohiriedig yn cynnwys grantiau o natur gyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau ac sy'n cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

BENTHYCA GYDA CHYMORTH

Mae'r Cyngor yn benthycu arian i ariannu rhan o'i raglen gyfalaf. Cydnabyddir y benthyciad gan Lywodraeth Ganolog wrth weithio allan ei fformiwla gylldo ar gyfer y Cyngor.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA DIGYMORTH

Gall y Cyngor fenthyca arian ychwanegol i'r benthycu a gefnogir gan y Llywodraeth, a hynny er mwyn ariannu ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer hwn gan Gôd Darbodus CIPFA, sef Côt y mae'r Cyngor yn llwyr gydymffurfio ag ef.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR LLAWN
DYDDIAD:	9 MAWRTH 2021
PWNC:	STRATEGAETH GYFALAF A RHAGLEN GYFALAF 2021/22 i 2023/24
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES / CLAIRE KLIMASZEWSKI
FFÔN:	2601 / 2133
E-BOST:	rmifi@ynysmon.gov.uk / clkfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhellion a rhesymau

O dan God Materion Ariannol diwygiedig CIPFA, Medi 2017, mae'n ofynnol bellach fod pob awdurdod yn cynhyrchu strategaeth gyfalaf. Yn y strategaeth gyfalaf hon, rhaid amlinellu'r cyd-destun tymor hir i benderfyniadau am wariant cyfalaf a buddsoddi. Pwrpas y gofyniad hwn yw sicrhau bod awdurdodau'n gwneud penderfyniadau ar gyfalaf a buddsoddi yn unol ag amcanion gwasanaethau ac yn rhoi ystyriaeth briodol i stiwardiaeth, gwerth am arian, doethineb ariannol, cynaliadwyedd a fforddiadwyedd.

Argymhellion

Gofynnir i'r Cyngor llawn :-

- Cymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2021/22 – 2023/24 fel y mae wedi'i dangos yn Atodiadau 1 a 2 isod.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

D/B

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r cyfrifoldeb am benderfynu ar strategaeth cyllideb y Cyngor yn un i'r Pwyllgor Gwaith.

CH - Ydi'r penderfyniad hwn yn unol â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - Ydi'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD - Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) (mandadol)	Mae'r UDA wedi ystyried y strategaeth gyfalaf gyffredinol fel rhan o'r broses i gytuno ar y gyllideb cyfalaf am 2021/22
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	D/B – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r UDA, bydd unrhyw sylwadau a wnaed wedi cael eu hystyried fel rhan o'r sylwadau cyffredinol wnaed gan yr UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dim yn berthnasol
5	Eiddo	Mae'r asesiad o waith atgyweirio a chynnal a chadw yn y dyfodol a baratowyd gan y tîm eiddo wedi ei ystyried wrth lunio'r strategaeth gyfalaf

6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Mae'r asesiad o fuddsoddiad TG yn y dyfodol a baratowyd gan Bennaeth TG wedi ei gymryd i ystyriaeth wrth lunio'r strategaeth gyfalaf
7	Sgriwtini	Cafodd y Rhaglen Gyfalaf am 2021/22 ei ystyried gan y Panel Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 12 Chwefror 2021 a hefyd gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar 16 Chwefror 2021.
8	Aelodau Lleol	Dim yn berthnasol.
9	Unrhyw gyrrff allanol / arall/eraill	Ymgynghorwyd ar y Rhaglen Cyfalaf am 2021/22 fel rhan o'r broses gyffredinol o ymgynghori ar y gyllideb.
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Ym mha ffordd y mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion hirdymor yn Ynys Môn?	Mae'r strategaeth gyfalaf yn cyfeirio gwariant at flaenoriaethau allweddol y Cyngor (gweler Atodiad 1, Adran 1.2 isod.) Mae hyn yn sicrhau bod asedau'r Cyngor yn helpu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau sy'n cwrdd â blaenoriaethau'r Cyngor, yn cynnwys anghenion hirdymor Ynys Môn. Bydd prosiectau cyfalaf yn cwrdd â gofynion cynllunio er mwyn sicrhau bod adeiladau a strwythurau'n cydweddu ag amgylchedd adeiledig a naturiol Ynys Môn. Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid i gynnal asedau'r Cyngor ac mae'n rhan o'r strategaeth i gyflawni'r amcanion a nodwyd yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
2	A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / dibyniaethau i'r Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, ym mha ffordd:-	Drwy barhau i gynnal asedau'r Cyngor, gellir atal costau uwch yn y dyfodol.
3	A ydym wedi cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn. Os ydym, nodwch bwy:	Mae prosiectau cyfalaf mewn perthynas ag Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif a'r Cyfrif Refeniw Tai yn gyson â blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan mewn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Eglurwch ym mha ffordd:-	Gofynnir am farn cydranddeiliaid y Cyngor, yn cynnwys dinasyddion Ynys Môn, am y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn yn rhan o'r ymgynghoriad blynyddol ar y gyllideb. Ceisir ymgynghori'n eang hefyd ar gynlluniau sylweddol fel rhaglen Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif.
5	Eglurwch yr effaith a gaiff y penderfyniad hwn ar yr agenda Cydraddoldebau a'r iaith Gymraeg.	Mae'r strategaeth gyfalaf a phrosiectau cyfalaf yn gymorth uniongyrchol i gynyddu cydraddoldeb drwy waith sy'n gwella hygyrchedd i unigolion sydd ag anableddau. Bob blwyddyn, bydd y Cyngor yn darparu cyllid ar gyfer addasiadau i alluogi unigolion i aros yn eu cartref. Darperir cyllid cyfalaf bob blwyddyn i wella hygyrchedd mewn ysgolion.
6	Cytundebau ar Ddeilliannau	
7	Eraill	
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Strategaeth Gyfalaf 2021/22 i 2023/24 Atodiad 2 – Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig Ddrafft 2021/22		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):		
Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2021/22, y Pwyllgor Gwaith, 1 Mawrth 2021 Cynllun Ariannol Tymor Canol 2021/22 i 2023/24, y Pwyllgor Gwaith, 28 Medi 2020 Adroddiad ar y Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2021/22, y Pwyllgor Gwaith, 18 Ionawr 2021 Strategaeth Gyfalaf a Rhaglen Gyfalaf af 2021/22, y Pwyllgor Gwaith, 1 Mawrth 2021 Cyllideb Refeniw 2021/22, y Pwyllgor Gwaith, 1 Mawrth 2021		

Strategaeth Gyfalaf 2021/22 i 2023/24

Cyngor Sir Ynys Môn

Strategaeth Gyfalaf 2021/22 i 2023/24

1. Cyflwyniad

1.1 Mae Rhan 1, Adran 3 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 2003 yn gofyn bod yr Awdurdod yn penderfynu ac yn parhau i adolygu faint y gall fforddio ei fenthyca. Mae'r Ddeddf wedi'i hategu gan y Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdodau lleol a Chod Materion Ariannol CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Cod). Cafodd Cod Materion Ariannol CIPFA ei ddiwygio yn 2017/18. O dan y Cod diwygiedig, roedd gofyniad newydd bod pob awdurdod yn cynhyrchu strategaeth gyfalaf, sy'n amlinellu'r cyd-destun tymor hir i benderfyniadau ar wariant cyfalaf a buddsoddi. Mae gofyn i awdurdodau roi ystyriaeth briodol i risgiau ac enillion ac effaith hynny ar gyflawni deilliannau blaenoriaethol. Roedd CIPFA hefyd wedi diwygio'r Cod Ymarfer ar Reoli Trysorlys yr un pryd. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hon ar gyfer 2021/22 yn cwrdd â gofynion Cod Materion Ariannol CIPFA 2017, yn cyd-fynd â Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor 2021/22 ac mae'n cymryd i ystyriaeth God Rheoli Trysorlys CIPFA 2017.

1.2 Diben y strategaeth hon yw pennu'r amcanion, yr egwyddorion a'r fframwaith llywodraethu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gwneud penderfyniadau ar wariant a buddsoddiadau cyfalaf yn unol ag amcanion gwasanaethau. Mae Cynllun Cyngor Sir Ynys Môn 2017/22 yn amlinellu blaenoriaethau ac amcanion allweddol y Cyngor am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2022. Un o egwyddorion sylfaenol y Strategaeth yw ei bod yn cyfeirio gwariant cyfalaf at brosiectau sy'n helpu'r Cyngor i gwrdd â'r amcanion allweddol a ganlyn yng Nghynllun y Cyngor neu'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol:-

Amcan 1: Sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir.

Amcan 2: Cefnogi oedolion bregus a'u teuluoedd i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl.

Amcan 3: Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau y gallant ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol.

1.3 Mae'r strategaeth hon hefyd yn nodi'r gwariant cyfalaf dichonol yn y dyfodol, yn asesu'r effaith ar yr elfen cyllido cyfalaf yn y cyfrif refeniw ac yn pennu'r cyllid sydd ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf newydd am y cyfnod 2021/22 i 2023/24. Mae hefyd yn gosod egwyddorion tymor hir i ategu cynllunio cyfalaf ymhell i'r dyfodol. Mae'r dull o lywodraethu'r strategaeth hon yn dilyn yr un broses â'r Prosesau Gosod Refeniw a'r Gyllideb a chyflwynir y strategaeth i'r Pwyllgor Gwaith, a fydd yn gwneud argymhellion i'r Cyngor llawn ar gyfer ei chymeradwyo.

2. Amcanion ac Egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf

2.1 Mae nifer o amcanion allweddol yn y Strategaeth Gyfalaf i sicrhau bod gwariant cyfalaf yn cael ei dargedu i gwrdd â blaenoriaethau allweddol y Cyngor, gan roi ystyriaeth hefyd i stiwardiaeth, gwerth am arian, doethineb ariannol, cynaliadwyedd a fforddiadwyedd.

2.1.1 Mae Cynllun y Cyngor 2017/22 yn pennu blaenoriaethau ac amcanion allweddol y Cyngor hyd at 31 Mawrth 2022 a dylid cyfeirio adnoddau at gyflawni'r amcanion hyn. Bydd y strategaeth gyfalaf hon yn helpu i sicrhau y bydd y rhaglen gyfalaf yn cyfeirio gwariant cyfalaf at brosiectau sy'n cyfrannu fwyaf at gyflawni'r amcanion allweddol yng Nghynllun y Cyngor 2017/22.

2.1.2 Bob blwyddyn, bydd cyllid cyfalaf yn cael ei ddyrannu i sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol er mwyn eu diogelu ar gyfer y dyfodol.

- 2.1.3** Bydd y Cyngor yn gwneud y defnydd mwyaf o gyllid cyfalaf allanol pan fo hynny'n bosibl ac yn fforddiadwy.
- 2.1.4** Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei ddyrannu ar sail blaenoriaeth i asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.
- 2.1.5** Mae'r Cyngor yn parhau â'i ymrwymiad i Raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a bydd yn parhau i wneud defnydd llawn o gyllid allanol Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif.
- 2.2** Bydd yr egwyddorion a ganlyn yn helpu i gyflawni'r amcanion allweddol uchod:-
- 2.2.1** Bod rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor. Mae rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn ymrwymiad sylweddol tymor hir i adeiladu a/neu adnewyddu ysgolion fel bod ysgolion Môn yn addas i bara i'r dyfodol a chwrrd â gofynion yr 21^{ain} Ganrif. Mae rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn ategu'r agenda arfoderneiddio ysgolion ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir. Mae'r egwyddor hon yn unol hefyd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 drwy sicrhau bod lleoliadau addysgol yn addas yn y tymor hir. Bydd elfen o'r gwariant ar raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn cael ei chyllido o'r derbyniadau cyfalaf a geir o werthu ysgolion gwag, a bydd gweddill y balans yn cael ei gyllido o fenthycy digefnogaeth. Bydd hyn yn sicrhau bod cyllid ar gael o'r grant cyfalaf cyffredinol a benthycy â chefnogaeth i gyllido buddsoddiadau mewn asedau presennol a newydd sydd eu hangen i gyflawni'r amcanion yng Nghynllun y Cyngor 2017/22, ac yn sicrhau bod asedau presennol y Cyngor yn cael eu cynnal a'u cadw.
- 2.2.2** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i gyllido gwelliannau mawr yng nghyfarpar TG, cerbydau ac adeiladau presennol y Cyngor neu i'w hamnewid.
- 2.2.3** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf i gwrdd â'r gofyniad statudol i'r Cyngor gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl. Mae hyn yn helpu i gyflawni cyfrifoldebau statudol ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i gefnogi oedolion bregus a'u teuluoedd i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl.
- 2.2.4** Bod lefel o waith gwella ffyrdd yn cael ei chyllido o'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn. Bydd y swm a ddyrennir yn ddibynnol ar y cyllid sydd ei angen i sicrhau unrhyw warantau ynghylch isafswm gwerth contractau, ar lefel y cyllid sydd ar gael, ac ar asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod. Bydd gwelliannau i'r ffyrdd yn helpu'r Cyngor i sicrhau bod y rhwydwaith priffyrdd yn gynaliadwy yn y tymor hwy. Hefyd mae hyn yn ategu holl flaenoriaethau allweddol y Cyngor oherwydd natur wledig Ynys Môn a phwysigrwydd y rhwydwaith priffyrdd i sawl agwedd o waith y Cyngor.
- 2.2.5** Bydd prosiectau lle mae angen lefel o gyllid cyfatebol er mwyn gallu cael cyllid grant, yn cael eu hasesu fesul un gan y Swyddog Adran 151, a gwneir argymhelliad i'r Pwyllgor Gwaith. Bydd y penderfyniad ynghylch neilltuo cyllid neu beidio yn dibynnu ar y prosiect, sut mae'n ffitio i flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau parhaus o ran refeniw, a'r gymhareb rhwng cyllid y Cyngor a'r cyllid grant.
- 2.2.6** Yn achos prosiectau sydd i'w chyllido drwy fenthycy digefnogaeth, ac eithrio prosiectau rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, ni fyddant yn cael eu cyflawni oni bai fod y gostyngiad mewn costau refeniw neu'r cynnydd mewn incwm a grëir yn ddigon i gwrdd â'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol a ysgwyddir. Mae'n bwysig bod unrhyw asedau a gyllidir drwy fenthycy digefnogaeth yn rhai hanfodol i gyflawni blaenoriaethau allweddol y Cyngor.

3. Sut mae'r Strategaeth yn cydweddu â dogfennau eraill

3.1 Cynllun y Cyngor 2017/22

Cynllun y Cyngor yw'r brif ddogfen sy'n amlinellu'r hyn y mae'r Cyngor yn bwriadu ei gyflawni yn ystod y cyfnod 2017/22. Mae'r blaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor wedi'u crynhoi uchod yn 1.2. Un o amcanion allweddol y Strategaeth Gyfalaf hon yw sicrhau bod y cyllid cyfalaf sydd ar gael i'r Cyngor yn cael ei wario ar brosiectau sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau, gan gynnwys cynnal a chadw, amnewid a/neu uwchraddio asedau presennol. Mae nifer o ddogfennau strategol allweddol eraill yn cyd-fynd â Chynllun y Cyngor. Mae'r rhain yn pennu sut bydd yr Awdurdod yn gweithio ar agweddau penodol sy'n effeithio ar y Cyngor.

3.2 Y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT)

Mae cysylltiad agos iawn rhwng y Strategaeth Gyfalaf hon a'r DSRhT a chaiff y ddwy ddogfen eu hadolygu'n flynyddol. Bydd y Strategaeth Gyfalaf yn pennu sut bydd y Cyngor yn gwario ei gyllid cyfalaf ac mae'r DSRhT yn dangos sut y caiff hyn ei gyllido a'i effaith ar sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor. Mae benthyca yn rhan allweddol o'r strategaeth gyllido. Mae'r DSRhT hefyd yn rhoi manylion am y dull o fenthycu a sut y caiff ei reoli.

3.3 Y Cynllun Ariannol Tymor Canol

3.3.1 Y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) yw'r elfen hanfodol mewn cynllunio ariannol sy'n amcangyfrif gofynion refeniw y Cyngor dros y tair blynedd nesaf a sut y caiff hyn ei gydbwyso yn erbyn y cyllid sydd ar gael. Bydd gwariant cyfalaf yn effeithio ar y gyllideb refeniw drwy'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw a'r llog sy'n daladwy ar fenthyciadau. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn helpu i lunio'r Cynllun Ariannol Tymor Canol.

3.3.2 Drwy fonitro cyllidebau ac adolygu'r CATC yn rheolaidd, ceir cymorth i fonitro'r effaith o'r perfformiad ariannol a materion ariannol ar y broses o gyflawni Cynllun y Cyngor. Gwaith sydd hefyd yn gysylltiedig â monitro ariannol yw monitro perfformiad a risgiau corfforaethol a risgiau gwasanaethau. Bydd rhai o'r risgiau hyn yn cael eu dynodi'n risgiau ariannol. Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor a'r Strategaeth Rheoli Risg yn pennu'r dull o reoli perfformiad a risg.

3.3.3 Mae'r diagram isod yn crynhoi'r cysylltiad rhwng y strategaethau hyn ac yn dangos sut maent wedi'u seilio ar Gynllun y Cyngor.

Cynllun y Cyngor 2017/22

Mae'r strategaethau a chynlluniau allweddol isod yn bwysig ac wedi'u cysylltu â'i gilydd i helpu i bennu'r lefel fforddiadwy o adnoddau refeniw a chyfalaf sydd eu hangen i gyflawni'r blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor 2017/22. Mae'r rhain yn darparu fframwaith hefyd ar gyfer rheolaeth ariannol gadarn ar adnoddau'r Cyngor.

Y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC)

Caiff hwn ei adolygu'n rheolaidd i helpu i bennu'r gofyniad tebygol am adnoddau am y tair blynedd nesaf a sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydbwysu'r gofyn am adnoddau. Mae hyn yn cynnwys effaith materion refeniw a chyfalaf ar Gronfa'r Cyngor.

Strategaeth Gyfalaf

Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn nodi'r blaenoriaethau allweddol o ran sut y dylid gwario gwariant cyfalaf i helpu i gyflawni Cynllun y Cyngor 2017/22. Mae'n cydnabod bod gwariant cyfalaf yn arwain at gostau cyllido cyfalaf refeniw a bod rhaid cadw'r rhain yn fforddiadwy. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn effeithio ar, ac yn cael ei heffeithio gan, y CATC, y DSRhT, y Gyllideb Refeniw Flynyddol a'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol.

Strategaeth Rheoli Trysorlys (SRhT)

Mae hon yn gosod y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw a'r Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys am y flwyddyn. Mae'r rhain yn darparu'r fframwaith a'r rheolaethau sydd eu hangen i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr am gostau refeniw a chyfalaf, bod arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a'i fod ar gael ac nad yw benthyca i gyllido gwariant cyfalaf yn mynd tu hwnt i lefel fforddiadwy.

Mae'r Gyllideb Refeniw Flynyddol

yn cael ei hategu gan y CATC, y Strategaeth Gyfalaf a'r SRhT. Bob blwyddyn, caiff y costau cyllido cyfalaf refeniw eu hadolygu a'u diwygio wrth osod y gyllideb refeniw. Weithiau caiff cyfraniadau refeniw eu defnyddio i gyllido costau cyfalaf.

Y Rhaglen Gyfalaf flynyddol – Mae'r lefel o wariant a benthyca cyfalaf yn effeithio ar y gyllideb refeniw oherwydd costau cyllido cyfalaf ac unrhyw gostau refeniw parhaus fel gwaith cynnal a chadw.

4. Y Strategaeth Gorfforaethol a'r Broses Rhaglen Gyfalaf

4.1 Datblygu'r Strategaeth Gyfalaf

Caiff y Strategaeth Gyfalaf ei hadolygu bob blwyddyn gan gymryd i ystyriaeth Gynllun diweddaraf y Cyngor, y Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r pwysau cyllidebol a ddisgwylir a'r Cynllun Rheoli Trysorlys. Mae hefyd yn ystyried rhaglen gyfalaf y flwyddyn flaenorol a lefel y cronfeydd wrth gefn a'r gyllideb refeniw. Mae'r strategaeth gyfalaf wedyn yn amlinellu'r amcanion a'r egwyddorion allweddol sydd wedyn yn helpu i ddatblygu'r Rhaglen Gyfalaf flynyddol bob blwyddyn. Mae gwariant cyfalaf yn wariant i gaffael neu greu asedau newydd neu i adnewyddu asedau presennol os yw oes yr ased yn hwy nag un flwyddyn ariannol. Gall yr asedau fod yn ddiriaethol (adeiladau, cerbydau ac isadeiledd) neu'n anniriaethol (trwyddedau meddalwedd). Bydd asedau anghyfredol sy'n werth £10k neu ragor yn cael eu hystyried yn wariant cyfalaf. £10k yw'r lefel de minimis a argymhellir gan y Cyngor i fod yn gymwys i fod yn rhan o'r rhaglen gyfalaf. Bydd asedau anghyfredol sy'n werth llai na £10k yn cael eu codi i refeniw yn y rhan fwyaf o achosion. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i hepgor y lefel de minimis os yw hynny'n briodol.

4.2 Datblygu'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol

4.2.1 Y Broses Gwneud Cais a Sgorio

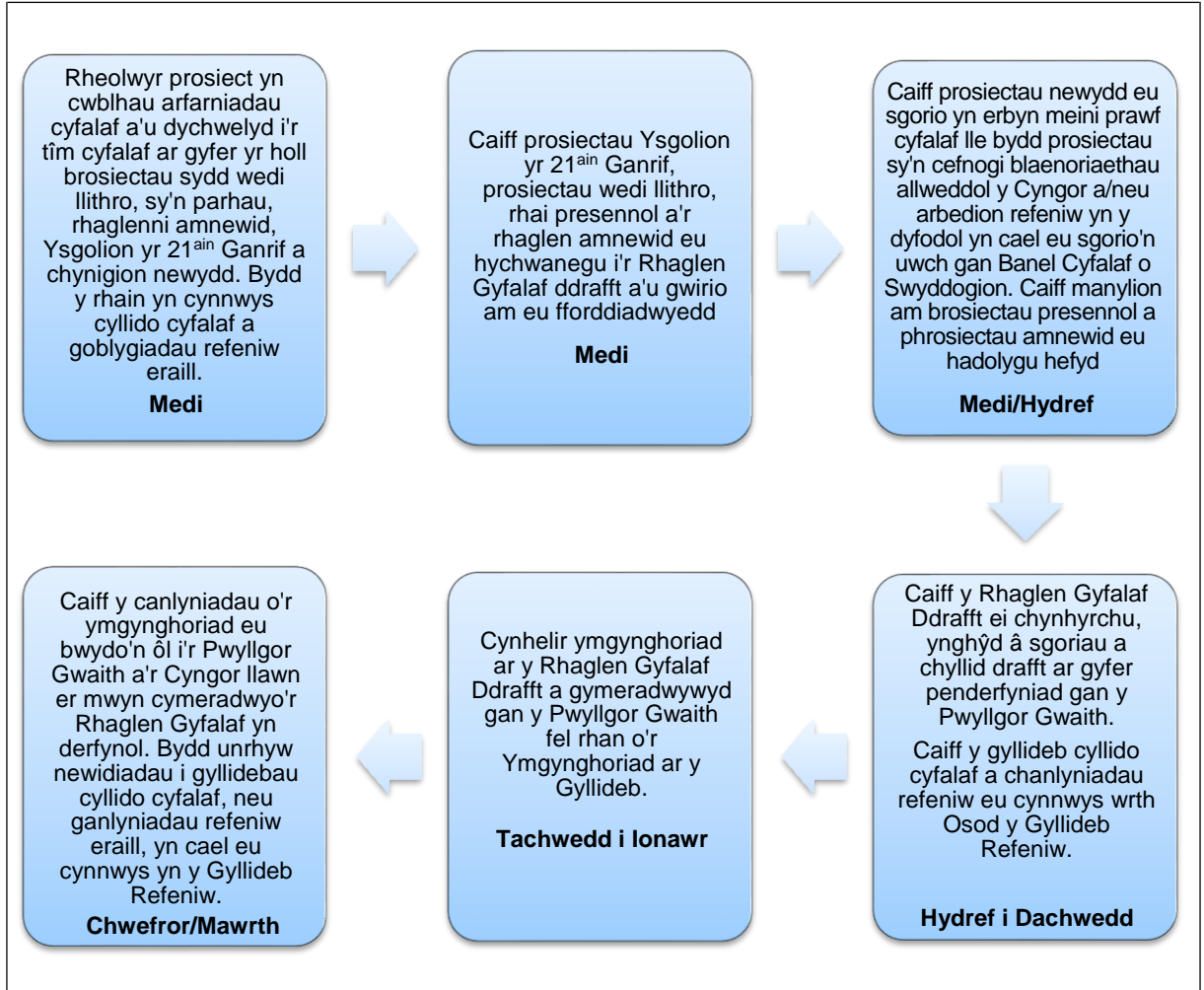
Wrth benderfynu pa brosiectau i'w cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf, rhaid i'r cynigion fod nid yn unig yn fforddiadwy ond bod o gymorth hefyd i gyflawni'r blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor a chw'rdd ag amcanion ac egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf. Bob blwyddyn, gofynnir i'r Gwasanaethau gyflwyno arfarniadau/ceisiadau cyfalaf newydd a diweddarau gwybodaeth am brosiectau sy'n parhau. Dylai'r arfarniadau ddangos sut mae pob prosiect yn bodloni'r meini prawf (a nodir isod) a byddant yn cynnwys yr holl oblygiadau refeniw parhaus a fydd yn codi o'r prosiect e.e. costau cynnal a chadw. Drwy sgorio arfarniadau/ceisiadau cyfalaf newydd, ceir elfen o wrthrychedd a sicrheir bod y prosiectau'n berthnasol i'r amcanion allweddol yng Nghynllun y Cyngor a'r Strategaeth hon. Y maen prawf pwysicaf yw pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at gyflawni Cynllun y Cyngor, felly mae mwy o bwysau wedi'i roi i'r maen prawf hwn. Y Gwasanaeth Cyfrifeg sy'n gwneud y sgorio cychwynnol. Wedyn bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ac yn cadarnhau'r sgoriau wrth ddrafftio'r rhaglen gyfalaf flynyddol.

Meini Prawf	Sgôr
Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol	20
Mae'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol	10
Bydd y prosiect yn arwain at arbedion refeniw	10
Bydd y prosiect yn helpu i liniaru Risg Gorfforaethol	10
Cyfanswm sgôr uchaf	50

Mae'r strategaeth hefyd yn dyrannu cyllid at gynnal a chadw ac uwchraddio asedau presennol. Mae Rheolwyr Asedau yn penderfynu beth yw eu hangen am gyllid a chaiff hyn ei gydbwyso yn erbyn y cyllid sydd ar gael er mwyn dyrannu cyllid i bob prif grŵp asedau (adeiladau, cerbydau, TG, ffyrdd).

4.2.2 Amserlen

Mae'r broses o gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf yn dilyn yr amserlen ar gyfer gosod y gyllideb referniw a datblygu'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r amserlen ar gyfer datblygu'r Rhaglen Gyfalaf wedi'i chrynhoi isod:-

4.2.3 Awdurdodi

Mae'r cyfrifoldeb am gadarnhau'r Rhaglen Gyfalaf bob blwyddyn yn perthyn i'r Cyngor llawn, yn seiliedig ar yr argymhelliad a wneir gan y Pwyllgor Gwaith. Mewn achosion eithriadol, bydd prosiectau cyfalaf newydd sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn cael eu hystyried gan Aelodau fel rhan o'r adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Gwaith. Mae prosiectau sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn debygol o gael eu cymeradwyo os ydynt yn cael eu cyllido'n sylweddol o grantiau neu gyfraniadau allanol, neu os ydynt yn ymateb i argyfwng e.e. tirlithriad, neu os bydd prosiect a gymeradwywyd yn y rhaglen yn cael ei ganslo a bod cyllid ar gael. Mae gofyn cael arfarniad cyfalaf ar gyfer prosiectau sy'n codi yn ystod y flwyddyn a bydd angen i'r prosiectau fod yn rhai sy'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion allweddol.

5.Y Cyd-destun Ariannol Cyfredol

5.1 Cyfyngiadau Refeniw

5.1.1 Roedd y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) cychwynnol am 2021/22 i 2023/24 wedi cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym Medi 2020. Roedd hwn yn cydnabod bod anhawster o ran cynllunio ariannol sy'n mynd yn bellach nag un flwyddyn oherwydd diffyg rhagolygon cyllidebol tair blynedd gan Lywodraeth Ganolog a Llywodraeth Cymru. Roedd Brexit wedi achosi ansicrwydd sylweddol i'r economi, ac mae'n parhau i wneud hynny. Fodd bynnag, mae effaith Brexit yn fach o'i chymharu ag effaith y Pandemig Coronafeirws ac mae'r economi'n fregus iawn ar ôl bron blwyddyn o gyfyngiadau Covid-19. Y benthycia gan y sector cyhoeddus am 2020/21 yw'r uchaf mewn un flwyddyn ers yr Ail Ryfel Byd. Yr amcangyfrif o'r ddyled wladol yw £2.13 triliwn, 99.4% o'r cynnyrch domestig gros GDP). O ganlyniad i'r camau a gymerodd Banc Lloegr i ostwng y gyfradd llog sylfaenol i 0.1% mewn ymateb i effaith economaidd y cyfyngiadau Covid-19, mae'r elw o fuddsoddiadau rheoli trysorlys wedi bod yn bitw. Ar y llaw arall, mae hyn wedi arwain at leihau'r costau llog sy'n daladwy ar fenthyciadau newydd ar gyfer gwariant cyfalaf. Er gwaethaf y cyllid sylweddol hwn i gynnal yr economi, y buddsoddi mewn cyfarpar diogelu personol a brechlynnau, mae nifer sylweddol o swyddi wedi'u colli a nifer mawr o fusnesau wedi cau. Byddai'r pwysau ariannol sydd ar y Llywodraeth a Llywodraeth Cymru yn gallu amharu ar y swm o gyllid y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddarparu i Gynghorau yn y tymor canolig a hir. Felly, mae'n bwysig gosod strategaeth gyfalaf sy'n lleihau'r effaith ar y gyllideb refeniw.

5.1.2 Mae'r CATC diwygiedig am 2021/22 i 2023/24, y cafwyd adroddiad amdano i'r Pwyllgor Gwaith y Ionawr 2021, yn dangos bod y setliad dros dro am 2021/22 yn well na'r disgwyl, yn enwedig o ystyried cost sylweddol y Pandemig i Lywodraeth Cymru. Ar ôl bron degawd o doriadau sylweddol mewn cyllid hyd 2019/20, mae'r setliad dros dro gan Lywodraeth Cymru am 2021/22 yn gynydd o 3.41% (3.84% yw'r cyfartaledd yng Nghymru), mae hyn yn debyg i setliad terfynol 2020/21. Unwaith eto, mae hyn i'w groesawu wedi'r blynyddoedd o doriadau sylweddol.

5.1.3 Mae setliad dros dro Llywodraeth Cymru hefyd yn cynnwys manylion am y cyllid cyfalaf a ddarperir i'r Cyngor ar gyfer 2021/22. O dan y setliad dros dro, bydd y Cyngor yn derbyn grant cyfalaf cyffredinol o £2.163m a benthyciadau â chefnogaeth o £2.158m sydd, gyda'i gilydd, yn dod i £4.321m. Er mwyn cadw'r costau cyllido cyfalaf yn fforddiadwy ar gyfer y gyllideb refeniw, gan ystyried yr ansicrwydd am lefelau cyllid refeniw yn y dyfodol yn benodol, un o egwyddorion allweddol y strategaeth hon yw na ddylai rhaglenni cyfalaf wario mwy na'r cyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru, ac eithrio benthycia digefnogaeth ar gyfer elfen cyllid y Cyngor i raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif. Rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn cadw'r cyllid ar gyfer hyn ar yr un lefel, neu'n is, yn y dyfodol. Bydd y cyllid hwn yn cael ei neilltuo'n gyntaf at ymestyn oes asedau'r Cyngor ac uwchraddio technoleg. Felly, ni fydd cyllid sylweddol ar gyfer prosiectau newydd. O dan y strategaeth hon, ni ddylid ystyried prosiectau newydd oni bai fod cyllid grant sylweddol ar gael i ymgymryd â phrosiect penodol, neu fod modd ei gyllido drwy fenthycia digefnogaeth os yw'r prosiect yn cwrdd â gofyniad y Cod Darbodus am gyllido'r costau cyllido cyfalaf o incwm ychwanegol neu drwy arbed gwariant/osgoi costau. Gellid cyllido prosiectau cyfalaf o gronfeydd wrth gefn y Cyngor ond nid yw hyn yn gynaliadwy ac ni ddylid ystyried hyn oni bai fod lefel y gronfa wrth gefn gyffredinol yn uwch na'r lefel isaf sydd wedi'i hargymell. Gellir ystyried defnyddio arian dros ben mewn cronfeydd wrth gefn fel cyllid cyfatebol ar gyfer prosiectau a gyllidir drwy grant.

5.1.4 Fel y nodwyd o'r blaen, bydd y cyllido ar gyfer y rhaglen gyfalaf yn cael effaith sylweddol ar y gyllideb refeniw, a rhoddir ystyriaeth i fforddiadwyedd wrth lunio'r Strategaeth Gyfalaf, ac mae'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys yn sicrhau bod y Cyngor yn lleihau i'r eithaf costau benthycia drwy wneud y defnydd gorau o falansau arian parod y Cyngor i gyllido gwariant cyfalaf.

5.2 Cyllido gwaith Moderneiddio Ysgolion

- 5.2.1** Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor ran o'r ffordd drwy raglen uchelgeisiol i foderneiddio ysgolion drwy raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, gyda Band A yn dod i ben yn 2022 a Band B yn rhedeg tan 2026. Os bydd y rhaglen yn cyflawni pob un o'i hamcanion arfaethedig, bydd yn para mwy na 10 mlynedd a gall cyfanswm y costau cyfalaf fod yn sylweddol.
- 5.2.2** Mae pedwar cam i'r rhaglen, sef Bandiau A, B, C a D. Mae dwy ysgol wedi'u cwblhau, sef Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan, ac mae trydedd ysgol, sef Ysgol Santes Dwynwen, bellach wedi'i chwblhau ac yn weithredol. Mae gwaith adnewyddu hefyd wedi'i gwblhau yn Ysgol Parc y Bont a Brynsiencyn. Y disgwyl yw y bydd y prosiectau olaf ym Mand A yn dechrau yn 2021, yn ddibynnol ar ganlyniad y gwaith ymgynghori a datblygu trwyadl.
- 5.2.3** Mae'r Cyngor hefyd yn dechrau ymgynghoriadau ac yn cwmpasu opsiynau ar gyfer Band B yn rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif. Gallai rhan o'r gwaith hwn ddechrau yn 2020/21, fodd bynnag, rhagwelir y bydd modd dechrau'r gwaith mwyaf yn 2021/22. Cyfanswm yr amcangyfrif presennol o'r gost ar gyfer Band B yw £36m.
- 5.2.4** Mae Band A rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn cael ei gyllido drwy 50% o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a 50% drwy fenthycy digefnogaeth. Mae rhan o'r cyllid o 50% gan Lywodraeth Cymru yn gyllid grant (67% o'r 50%) a rhan ohono'n fenthycy â chefnogaeth (33% o'r 50%). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bod y gyfradd ymyrraeth ar gyfer Band B wedi cynyddu i 65%, ond ni wyddom ar hyn o bryd sut bydd hyn wedi'i ddyrannu rhwng cyllid grant a benthycy â chefnogaeth. Felly, cymerir y bydd 50% o gyllid Llywodraeth Cymru yn cael ei ddarparu fel grant a 50% drwy fenthycy â chefnogaeth.
- 5.2.5** Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyflwyno model cyd-fuddsoddi ar gyfer Band B (MIM), lle mae cost cyfalaf y prosiect yn cael ei gyllido gan y sector preifat a bod y Cyngor wedyn yn talu ffi rhent i'r buddsoddwr am gyfnod penodedig (25 mlynedd yw'r disgwyl). Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad tuag at y ffi rhent bob blwyddyn (disgwylir y bydd yn 70% o leiaf).
- 5.2.6** Cafodd Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer Band B ei chyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf (ar ôl ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017). Mae Tabl 1 isod yn dangos amcangyfrif o'r gwariant a'r cyllid ar gyfer 2021/22.

Tabl 1 Amcangyfrif o'r Cyllid ar gyfer Band A yn 2021/22 a Phrosiectau Arfaethedig Band B					
Band	Rhanbarth	Benthycy Digefnogaeth (net o'r derbyniad cyfalaf) £'m	Benthycy â chefnogaeth £'m	Grant LIC £'m	Cyfanswm £'m
	CYFANSWM BAND A	0	2.5	2.5	5.0
	CYFANSWM BAND B	0.5	0.4	0.7	1.6

- 5.2.7** Tybir y bydd yr holl fenthycy â chefnogaeth a benthycy digefnogaeth yn cael ei wneud drwy gymryd benthyciadau newydd gan PWLB dros gyfnod sy'n cyfateb i oes ddisgwyliedig yr ased (50 mlynedd).

- 5.2.8** Bydd unrhyw fenthycia ychwanegol (â chefnogaeth a digefnogaeth) yn cynyddu Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor a bydd hyn, yn ei dro, yn cynyddu'r tâl Darpariaeth Refeniw Isaf (DRI) blynyddol a godir ar y cyfrif refeniw, gan arwain at daliadau llog blynyddol ychwanegol.
- 5.2.9** Byddai'r benthycia digefnogaeth ychwanegol ar gyfer Band B (yn seiliedig ar gyfnod ad-dalu o 50 mlynedd a llog blynyddol o 3.2%) yn arwain at daliadau cyllido cyfalaf ychwanegol o £0.658m y flwyddyn i'r gyllideb refeniw (£0.405m o log yn daladwy a DRI o £0.253 miliwn) ar ôl cwblhau'r Rhaglen gyfan. Yn ymarferol, byddai'r costau hyn yn dod i mewn yn raddol wrth i bob prosiect gychwyn ac ar ôl cymryd y benthyciadau i wneud y gwaith. Byddai'r tâl DRI yn cael ei godi wedi i'r ysgolion ddod yn weithredol.
- 5.2.10** Dylid nodi y bydd cyflawni'r prosiectau Band B yn dileu'r angen am gyflawni gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni mewn gwahanol ysgolion. Byddai costau refeniw a chyfalaf ychwanegol pellach yn cael eu hysgwyddo wrth gyflawni gwaith Band C a Band D. Byddai angen i unrhyw symiau a neilltuir i'r camau hyn o'r rhaglen fod yn ymarferol ac yn fforddiadwy.

6. Cyllid

6.1 Ffynonellau Cyllid – mae'r Rhaglen Gyfalaf yn cael ei chyllido o'r ffynonellau a ganlyn:-

- **Grant Cyfalaf Cyffredinol** – Mae hwn yn swm o arian sy'n cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r setliad blynyddol. Mae'r Cyngor yn rhydd i ddefnyddio'r grant cyfalaf ar unrhyw brosiect cyfalaf y mae'n dymuno. Rhaid i'r grant hwn gael ei wario erbyn 31 Mawrth yn y flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.
- **Benthycia â Chefnogaeth** – Bydd y Cyngor yn benthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) i gyllido'r gwariant. Mae'r costau refeniw sy'n codi o'r benthyciadau (Costau Llog a'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw) yn cael eu cyllido gan Lywodraeth Cymru drwy'r setliad refeniw blynyddol, sy'n egluro'r term "Benthycia â Chefnogaeth".
- **Benthycia Digefnogaeth** – Yma eto, mae'r Cyngor yn benthycia'r arian gan PWLB neu o ffynhonnell arall ond mae gofyn iddo gyllido'r costau refeniw o'i adnoddau ei hun. Ar y cyfan, mae prosiectau a gyllidir drwy fenthycia digefnogaeth yn brosiectau sy'n sicrhau arbedion refeniw, a'r arbedion hyn sy'n cael eu defnyddio i gwrdd â'r costau refeniw ychwanegol sy'n codi o'r benthyciad.
- **Grantiau Cyfalaf Penodol** – Bydd y Cyngor yn derbyn grantiau cyfalaf sy'n cyllido cost prosiect yn llawn neu'n rhannol. Fel arfer bydd cyfyngiadau ar grantiau cyfalaf o ran y gwariant y gellir ei gyllido ac erbyn pa bryd y mae'n rhaid ysgwyddo'r gwariant.
- **Cyfraniad Refeniw** – Gall gwasanaethau gyfrannu o'u cyllidebau refeniw i gyllido prosiectau. Gan amlaf, bydd y cyfraniadau hyn ar ffurf cyllid cyfatebol ar gyfer prosiect sy'n cael ei gyllido'n bennaf o grant cyfalaf penodol.
- **Derbyniadau Cyfalaf** – Gellir defnyddio'r cyllid a gynhrychir drwy werthu asedau i gyfrannu at gyllido'r rhaglen gyfalaf. Fel arfer, bydd derbyniadau o'r fath yn codi o werthu asedau dros ben (tir neu adeiladau gan amlaf).
- **Cronfeydd Wrth Gefn** – Gellir defnyddio cyllid sy'n cael ei ddal mewn cronfa wrth gefn, e.e. derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio, i gefnogi'r rhaglen gyfalaf.

6.2 Fel yr eglurwyd yn y paragraff uchod, caiff y rhaglen gyfalaf ei chyllido o sawl ffynhonnell wahanol sy'n effeithio ar sefyllfa ariannol y Cyngor mewn gwahanol ffyrdd:-

- 6.2.1** Nid yw cyllid a dderbynnir ar ffurf grantiau (cyffredinol neu benodol) yn cael unrhyw effaith ar sefyllfa ariannol hirdymor y Cyngor gan fod pob grant a dderbynnir yn cael ei ddefnyddio i gyllido'r gwariant cyfalaf. Gellir cael gwahaniaethau o ran amseriad sy'n golygu na fydd grantiau'n cael eu defnyddio mewn un flwyddyn ac y byddant yn cael eu cario o un flwyddyn i'r nesaf drwy fantolen y Cyngor.

6.2.2 Mae derbyniadau cyfalaf yn ganlyniad i drosi asedau dros ben i arian parod sydd, yn ei dro, yn arwain at greu ased newydd. Yma eto, ychydig iawn o effaith hirdymor a gaiff y math hwn o gyllido ar sefyllfa ariannol y Cyngor ond fe ddaw adeg pan fydd yr holl asedau dros ben wedi'u gwerthu ac y bydd lefel y cyllid sydd ar gael drwy dderbyniadau cyfalaf yn gostwng.

Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn defnyddio'r cyllid dros ben ar y cyfrif CRT (yr hyn sy'n weddill o incwm rhent ar ôl gwariant) i gyllido gwariant cyfalaf. Caiff hyn ei adlewyrchu yng nghynllun busnes y CRT ac nid yw'n effeithio ar Gronfa'r Cyngor.

6.2.3 Bydd y defnydd o gyllid refeniw yn lleihau gwerth yr arian sy'n cael ei ddal yn y cronfeydd wrth gefn neu'r swm sy'n cael ei drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, h.y. mae'n trosi arian parod dros ben i wneud ased newydd.

6.2.4 Mae benthyca â chefnogaeth a benthyca digefnogaeth yn effeithio ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) y Cyngor ac mae goblygiadau o hynny, yn ei dro, i'r gyllideb Refeniw gan y bydd y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (DIR) a'r taliadau llog blynyddol yn fwy.

6.2.5 Er bod y Cyfrif Refeniw Tai yn gweithredu ar wahân i Gronfa'r Cyngor, nid yw'r Cyngor yn benthyca ar wahân ar gyfer gwariant o Gronfa'r Cyngor a'r CRT. Mae'r holl fenthyca yn cael ei gyfuno a chaiff y costau eu dyrannu i'r ddwy gronfa ar sail lefel y gwariant a gyllidwyd o fenthyciadau ar gyfer y ddwy gronfa. Mae'r dull dyrannu yn cael ei ddal dan sylw drwy'r amser i sicrhau mai hwnnw yw'r dull mwyaf teg.

6.3 Cyfyngiadau Cyllido dros y Tair Blynedd nesaf

6.3.1 Mae'r cyd-destun ariannol ansicr y mae'r Cyngor yn parhau i weithredu ynddo yn cael ei drafod yn adran 5, ac mae'n dangos bod cyfyngiadau ar y ffordd y mae'r Cyngor yn cyllido gwariant cyfalaf. Un o brif flaenoriaethau'r Cyngor yw lleihau gwariant refeniw er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys, tra'n lleihau'r gostyngiad yng nghyllidebau gwasanaethau i'r graddau mwyaf posibl. Mae'n rhesymol i'r Cyngor leihau'r cynnydd sydd ei angen yn y gyllideb cyllido cyfalaf. Bydd angen darparu cyllid cyfalaf ychwanegol ond dylid cadw hyn ar lefel sy'n cael ei chyllido drwy'r setliad (grant cyfalaf cyffredinol a benthyca â chefnogaeth) fel bod y cynnydd yn y costau cyllido cyfalaf yn cael ei gyllido drwy dderbyniadau cyfalaf ac unrhyw grantiau penodol sydd ar gael.

6.3.2 Ni ddylid ystyried benthyca digefnogaeth (y tu allan i raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif) oni bai fod modd gostwng cyllideb y gwasanaeth perthnasol o swm sy'n fwy na'r DRI a'r costau llog.

6.3.3 Polisi Llywodraeth Cymru dros nifer o flynyddoedd yw cynnal lefel y grant cyfalaf cyffredinol a benthyca â chefnogaeth ar yr un lefel â'r blynyddoedd cynt neu'n agos iddi, a chyfeirio cyllid cyfalaf ychwanegol at ysgolion, gwella ffyrdd ac ati. Er hynny, cafwyd cynnydd yn y cyllid grant cyffredinol ar gyfer 2019/20 a 2020/21.

6.3.4 Fel landlord stoc dai, bydd y Cyngor hefyd yn derbyn lwfans atgyweiriadau mawr yn dilyn cyflwyno a chael cymeradwyaeth i'r cynllun busnes 30 mlynedd ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai. Mae gwariant cyfalaf ar y CRT yn cael ei ategu drwy ddefnyddio arian wrth gefn y CRT a thrwy ddefnyddio pwerau benthyca sydd ar gael i'r CRT.

6.3.5 Bydd grantiau penodol sydd wedi cael eu cymeradwyo, sy'n debygol o gael eu cymeradwyo neu sy'n deillio o bidiau llwyddiannus, hefyd ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf. Mewn rhai achosion, efallai y bydd angen i'r Cyngor gyfrannu swm o'i gyllid cyfalaf ei hun fel cyllid cyfatebol er mwyn sicrhau'r cyllid grant. Mae'r grantiau a'r cyfraniadau a nodwyd fel ffynonellau cyllid ar hyn o bryd ar gyfer 2020/21 yn dod i £8m, gan gynnwys y grant cyfalaf cyffredinol. Mae'r Cyngor wedi derbyn cyllid sylweddol gan yr UE mewn blynyddoedd blaenorol. Ni fydd y ffynhonnell cyllid hon ar gael o 2021/22 ymlaen, ond bydd y Cyngor yn ceisio canfod ffynonellau cyllid grant eraill lle bo hynny'n bosibl.

- 6.3.6** Fel y nodwyd yn flaenorol, mae'n ofynnol bod unrhyw fenthycy digefnogaeth yn cynhyrchu incwm ychwanegol / arbedion gwariant refeniw er mwyn cyllido'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol (DRI a thaliadau llog) a godir ar y cyfrif refeniw. Bydd unrhyw gynlluniau arfaethedig a gaiff eu cyllido drwy fenthycy digefnogaeth yn cael eu hasesu fesul cynllun unigol.
- 6.3.7** Yn ogystal â'r ffynonellau cyllid a nodir uchod, mae'r Cyngor yn dal cronfa cyllido cyfalaf wrth gefn, sy'n cynnwys cyfraniadau refeniw sydd heb eu defnyddio eto. Y balans cyfredol yw £0.800m. Disgwylir y bydd y rhan fwyaf o'r swm hwn yn cael ei defnyddio tuag at gyllido rhaglen 2020/21.
- 6.3.8** Mae derbyniadau cyfalaf sydd heb eu dyrannu yn cael eu dal mewn cronfa wrth gefn. Balans y gronfa wrth gefn ar 31 Mawrth 2020 oedd £1.3m. Bydd y derbyniadau hyn yn cael eu defnyddio fel ffynhonnell gyllido ar gyfer rhaglen 2020/21, neu byddant yn helpu i gyllido gwariant sydd wedi llithro yn 2021/22 ac wedyn fel y bo'r angen.
- 6.3.9** I grynhoi, dylai'r cyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf newydd yn 2021/22 fod wedi'i gyfyngu i lefel y grant cyfalaf cyffredinol (£2.163 miliwn), benthycy â chefnogaeth (£2.158 miliwn) ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf heb eu dyrannu a gynhyrchir yn y flwyddyn. Byddai cyfanswm y gyllideb sydd ar gael oddeutu £4.3m, heb gynnwys grantiau, cyllid Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a chyllid y CRT. Bydd yr egwyddor hon yn cael ei chymhwyso yn y tymor canol a'r tymor hir i sicrhau bod y rhaglen gyfalaf yn fforddiadwy, yn enwedig yng nghyd-destun y toriadau parhaus mewn cyllid.

6.4 Amcangyfrif o'r Proffil Cyllido 2021/22 i 2023/24

- 6.4.1** Mae'r cyllid allanol gan Lywodraeth Cymru (ac eithrio cyllid Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif) ar gyfer y cyfnod 2021/22 i 2023/24 wedi'i ddangos yn Nhabl 2 isod. Dylid nodi y bydd y Cyngor hefyd yn derbyn nifer o grantiau cyfalaf bach.

Tabl 2
Amcangyfrif o'r Cyllid Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru 2021/22– 2023/24

	2021/22 £'m	2022/23 £'m	2023/24 £'m
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2.163	1.818	1.818
Benthycy â Chefnogaeth	2.158	2.158	2.158
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	2.660	2.660	2.660
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf Llywodraeth Cymru	6.981	6.636	6.636

- 6.4.2** Prin yw'r cyfle i gyllido prosiectau newydd yn 2021/22 drwy'r cyllid a dderbynnir yn rhan o setliad ariannol Llywodraeth Cymru. Roedd y cynnydd yn y Grant Cyfalaf Cyffredinol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2018/19 i 2021/22 wedi helpu'r Cyngor i gyllido prosiectau cyfalaf ychwanegol ar sail blaenoriaeth. Rhagwelir y bydd y grant cyffredinol yn dychwelyd i lefelau blaenorol o 2022/23. Mae benthycy digefnogaeth yn bosibl ond, oni bai fod y prosiectau yn creu arbedion refeniw, bydd y tâl DRI a'r costau llog ychwanegol yn cynyddu'r gyllideb refeniw a bydd yn rhaid cyllido hynny drwy gynyddu'r Dreth Gyngor neu drwy wneud arbedion refeniw yn rhywle arall. Felly, gall y Cyngor sicrhau bod y costau cyllido cyfalaf yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy drwy gyfyngu'r gwariant cyfalaf a gyllidir drwy fenthycy digefnogaeth i Raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a phrosiectau cyfalaf sy'n arwain at arbedion refeniw sy'n fwy na'r costau DRI a llog a fydd yn daladwy yn sgil y cyllido cyfalaf. Mae'r Adroddiad ar Raglen Gyfalaf Ddrafft 2021/22, a grynhoir isod, yn cynnig rhaglen fforddiadwy gyda defnydd cyfyngedig o fenthycy digefnogaeth.

7. Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2021/22

7.1 Bydd y rhaglen gyfalaf ddrafft ar gyfer 2021/22 yn cael ei chyflwyno gyda'r strategaeth gyfalaf hon i'r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021 ac i'r Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021. Mae'r tabl isod yn dangos crynodeb o'r rhaglen gyfalaf arfaethedig, yn cynnwys y ffynonellau cyllid. Darparwyd manylion ychwanegol yn Atodiad 2.

Crynodeb o Raglen Gyfalaf ddrafft 2021/22

	Cyf.	£'000
Cynlluniau 2020/21 a ddygwyd ymlaen	Para 3.1	4,000
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 3.1	4,137
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau â Blaenoriaeth)	Para 3.3	780
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Yn amodol ar y cyllid sydd ar gael)	Para 3.3	325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Gweler adroddiad 18/01/21	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	"	20,313
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf sydd wedi'i hargymell ar gyfer 2021/22		36,155
Wedi'i chyllido drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca Cyffredinol â Chefnogaeth		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes digon o gyllid ar gael)		325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif - Benthyca â Chefnogaeth		2,897
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif - Benthyca Digefnogaeth		498
Arian Wrth Gefn y CRT a Gwarged yn y Flwyddyn		15,639
CRT - Benthyca Digefnogaeth		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cynlluniau 2020/21 a ddygwyd ymlaen (Grantiau Allanol)		3,970
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		36,155

7.2 Cynlluniau Gwariant Cyfalaf yn y Tymor Hwyr

7.2.1 Mae'r rhaglen gyfalaf ddrafft isod yn darparu rhagolygon sy'n gyson â'r Cynllun Ariannol Tymor Canol a Chynllun y Cyngor 2017/22 a'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys. Mae'r strategaeth gyfalaf hon hefyd yn rhoi gwybod am y bwriadau tymor hir mewn perthynas â Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif sydd wedi'i hamlinellu'n fanwl uchod ac y disgwylir iddi barhau ar ôl 2022/23. Wrth ddatblygu pob cynllun ym Mand B, bydd yr effaith ariannol yn cael ei hasesu ond derbynir y bydd angen i rai prosiectau fynd yn eu blaen er mwyn cwrdd â blaenoriaethau cyffredinol y Cyngor ac y bydd angen cyllido'r costau refeniw ychwanegol o arbedion refeniw neu o gynnydd yn y Dreth Gyngor. Os bydd y Cyngor yn gweld, wrth fynd drwy Fand B yn Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, fod ystyriaethau'n codi o ran fforddiadwyedd, yna bydd y prosiectau sydd wedi'u cynnwys ym Mand B yn cael eu hadolygu. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn bwriadu cyflwyno camau C a D yn y rhaglen. Fodd bynnag, dim ond os oedd y camau hyn yn fforddiadwy y gellid eu cyflawni.

7.2.2 Dylai'r holl egwyddorion yn adran 2 fod yn sail hefyd i wariant cyfalaf tymor hwy oni bai fod gwahaniaethau sylweddol yn y Cynllun Cyngor newydd ar gyfer 2023/28. Dylai unrhyw brosiectau nad ydynt yn ymwneud ag ysgolion, er enghraifft adnewyddu asedau presennol, gael eu cyllido drwy grant neu fenthycia â chefnogaeth i'r dyfodol, os bydd y ffrydiau cyllido hynny ar gael yn y tymor hir hefyd.

7.3 Strategaeth Buddsoddiadau nad yw'n ymwneud â Rheoli Trysorlys

7.3.1 Mae'r Strategaeth Buddsoddiadau Rheoli Trysorlys wedi'i chynnwys yn y DSRhT a gaiff ei drafod isod. Yn ogystal â hyn, mae'r Cyngor yn dal nifer o fuddsoddiadau nad ydynt yn ymwneud â rheoli trysorlys, sef unedau eiddo y mae'r Cyngor wedi buddsoddi ynddynt i ennill incwm rhent. Mae'r rhain yn helpu i ddarparu ffrwd refeniw hirdymor i'r Cyngor. Roedd tua 70 eiddo yn y portffolio eiddo buddsoddi ar 31 Mawrth 2020, a'r rhain wedi'u priso ar £6.2m. Mae'r rhain yn cynnwys eiddo manwerthu, unedau swyddfa ac unedau masnachol. Yn 2019/20, casglwyd incwm rhent o £349k o eiddo buddsoddi. Gwariwyd £140k ar gostau cynnal a chadw ac ati, ac roedd hyn wedi arwain at incwm gweithredol net o £209k o incwm rhent. O ran cynlluniau ar gyfer eiddo buddsoddi yn y dyfodol, byddwn yn parhau i gynnal yr adeiladau at safonau cyfreithiol. Yn ogystal â hyn, codwyd adeilad unedau diwydiannol newydd yn Llangefni yn ddiweddar ac mae'n weithredol. Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru i adeiladu Unedau Diwydiannol ym Mhenrhos, Caerdybi. Mae'n debygol y bydd yr unedau hyn yn weithredol yn 2021/22.

7.3.2 Mae pŵer gan Awdurdodau Lleol i brynu neu ddatblygu eiddo fel buddsoddiadau er mwyn gwella gweithgarwch economaidd yn ardal y Cyngor neu fel modd i gynhyrchu incwm ychwanegol i'r Cyngor. Ar hyn o bryd, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r pwerau hyn yn ehangach na'r cynlluniau a nodir uchod, ond mae'r defnydd o'r pwerau hyn yn opsiwn sydd ar gael o hyd ac mae'r Strategaeth yn caniatáu i'r Cyngor ysgwyddo gwariant ar eiddo buddsoddi er mwyn cwrdd ag amcanion allweddol y Cyngor neu er mwyn manteisio ar unrhyw gyllid allanol sylweddol a fydd ar gael.

8. Benthycia a Rheoli Trysorlys

8.1 Mae'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) ac Arferion Rheoli Trysorlys (TMP) yn darparu'r fframwaith i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr, sicrhau bod unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a bod y benthycia i gyllido rhaglen gyfalaf 2021/22 yn fforddiadwy. Bydd y DSRhT yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021.

8.2 Mae Atodiad 11 i DSRhT 2020/21 yn darparu'r dangosyddion darbodus a thrysorlys ar gyfer y cyfnod 2019/20 i 2023/24, sy'n gymorth i benderfynu a yw cynlluniau benthycia yn fforddiadwy.

8.3 Un ffordd i fesur fforddiadwyedd yw'r gymhareb rhwng costau cyllido a ffrydiau refeniw net. Mae'r amcangyfrifon o'r gymhareb rhwng costau cyllido a'r ffrydiau refeniw net fel a ganlyn:-

2019/20 (Gwirioneddol)	6.62%
2021/22(Rhagamcan)	6.18%
2022/23 (Rhagamcan)	5.51%
2023/24 (Rhagamcan)	6.04%

Ar sail yr uchod, mae'r rhaglen gyfalaf arfaethedig yn parhau'n fforddiadwy yn nhermau goblygiadau refeniw.

Yn 2018/19, diwygiodd y Cyngor ei bolisi ar y Ddarpariaeth Refeniw Isaf ac roedd modd iddo ôl-ddyddio'r newidiadau. Yr amcan wrth ddiwygio'r polisi oedd sicrhau bod darpariaeth ddarbodus yn cael ei chodi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn. Fodd bynnag, un canlyniad i'r newid hwn oedd dangos bod gorddarpariaeth yn y blynyddoedd cynt a gellir defnyddio'r orddarpariaeth hon ym mlynyddoedd y dyfodol i sicrhau bod y costau cyllido blynyddol yn aros yn fforddiadwy. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cymryd hyn i ystyriaeth wrth benderfynu ar y tâl DRI blynyddol.

- 8.4 Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw defnyddio balansau arian parod mewnol y Cyngor, lle bynnag y bo modd, yn lle benthyca allanol. Wrth bennu lefel y benthyca mewnol, rhaid cynnal balansau arian parod digonol er mwyn cwrdd ag anghenion arian parod dyddiol y Cyngor h.y. talu staff, cyflenwyr ac ati.

9 Risgiau Posibl sy'n codi o'r Strategaeth Gyfalaf

- 9.1 Mae'n debygol y bydd angen gwneud arbedion blynyddol sylweddol dros y tair blynedd nesaf gan beri risg i'r Cyngor, ac mae hyn yn cynnwys y rhaglen gyfalaf. Os bydd y targed arbedion yn anodd ei gyrraedd, ac mae hyn yn debygol am fod y rhan fwyaf o gyllidebau wedi'u torri at y craidd, gallai hyn arwain at adolygu'r rhaglen gyfalaf er mwyn sicrhau bod y costau cyllido cyfalaf sy'n effeithio ar refeniw yn llai.
- 9.2 Mae Strategaeth Gyfalaf y Cyngor yn seiliedig ar lefel dybiedig o gyllid gan Lywodraeth Cymru a thrwy grantiau allanol. Gan gofio'r ansicrwydd sy'n parhau ynghylch cyllidebau a'r ffaith y bydd y cyllid grant sylweddol a dderbynnir oddi wrth yr Undeb Ewropeaidd ar hyn o bryd yn cael ei golli, mae risg na fydd y lefel dybiedig hon o gyllid grant yn cael ei dderbyn fel y mae wedi'i nodi yn y strategaeth. Os bydd unrhyw newidiadau yn y cyllid, bydd yn rhaid ailasesu'r strategaeth gyfalaf a'r rhaglen gyfalaf flynyddol.
- 9.3 Mae'r Cyngor wedi defnyddio benthyca mewnol dros nifer o flynyddoedd i gyllido gwariant cyfalaf. Mae hyn wedi cael effaith sylweddol ar falansau arian parod. Roedd y Cyngor wedi cymryd £15m o fenthyciadau allanol ym Mawrth 2019 ar gyfraddau isel iawn gan y PWLB. Byddai cynnydd pellach yn y costau hyn yn yr hinsawdd ariannol bresennol yn gallu effeithio ar fforddiadwyedd ac ar allu'r Cyngor i gyllido prosiectau cyfalaf newydd drwy fenthycia allanol ychwanegol.
- 9.4 Mae'r strategaeth yn cydnabod pwysigrwydd y gallu i gynnal asedau presennol y Cyngor. Mae risg nad yw'r rhaglen amnewid yn ddigonol a bod safonau'r asedau yn disgyn i'r fath raddau fel bod angen lefel uwch o fuddsoddi er mwyn cynnal gwasanaethau. Mae'n bosibl na fydd y buddsoddi ychwanegol hwn yn fforddiadwy neu y bydd gofyn tynnu prosiectau newydd eraill o'r rhaglen.
- 9.5 Mae Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn un mor sylweddol ac uchelgeisiol fel bod risg na fydd y Cyngor yn gallu fforddio Bandiau C a D. Bydd angen dal sylw drwy'r amser ar Fand B y rhaglen er mwyn sicrhau bod y costau'n cael eu cadw o fewn y cyllidebau a osodwyd yn yr achosion busnes.
- 9.6 Mae benthyca allanol yn arwain at gostau llog sylweddol bob blwyddyn. Mae'r mwyafriif o fenthyciadau'r Cyngor yn rhai sefydlog ac nid yw codiadau mewn cyfradd llog yn effeithio arnynt. Fodd bynnag, byddai unrhyw gynnydd mawr mewn cyfraddau llog yn gallu effeithio ar fforddiadwyedd prosiectau yn y dyfodol os ydynt yn cael eu cyllido drwy fenthyciadau. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn amlinellu camau sy'n lliniaru'r risg hon i ryw raddau.

10. Gwybodaeth a Sgiliau

- 10.1 Mae'r tîm cyfrifeg Adnoddau yn cynnwys pedwar o gyfrifyddion cymwys, yn cynnwys y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, sy'n gofalu am y rhaglen gyfalaf a'r swyddogaeth rheoli trysorlys. Yn ogystal â hyn, mae technegydd cyfrifeg cymwys sydd â phrofiad helaeth ym maes cyfalaf a rheoli trysorlys. Mae'r tîm yn mynychu cyrsiau CIPFA ar gyfalaf a rheoli trysorlys ac mae ganddynt wybodaeth gadarn am y maes cyfrifeg arbenigol hwn. Hefyd, mae tîm o swyddogion proffesiynol o fewn gwasanaethau, er enghraifft, penseiri, rheolwyr prosiect a pheirianwyr, sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r Cyngor hefyd yn comisiynu cyngor arbenigol gan Link Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn cael ei aildendro ar hyn o bryd yn unol â rheolau caffael. Mae'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn y Cyngor yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar gyfalaf a rheoli trysorlys ac mae Aelodau'n cael cynnig hyfforddiant ar reoli trysorlys. Mae'r trefniadau llywodraethu wedi'u hamlinellu yn y Cyfansoddiad a'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys.

Atodiad 2
Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2021/22

CYNLLUN	CYLLIDEB 2021/22 £'000	CYLLIDWYD DRWY						
		Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Cronfa Wrth Gefn y CRT £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol (os oes digon o gyllid) £'000
Cynlluniau ymrwymedig 2020/21 a ddygwyd ymlaen								
Unedau Porth (ERDF)	2,032	2,032						
Porth Twristiaeth	1,290	1,290						
Partneriaeth Tirwedd Caergybi	210	210						
Adfywio Caergybi (Menter Treftadaeth Treflyn)	438	438						
Asedau TG Ysgolion	30	30						
CYFANSWM Cynlluniau ymrwymedig 2020/21 a ddygwyd ymlaen	4,000	4,000	-	-	-	-	-	-
Adnewyddu / Amnewid Asedau								
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	500		500					
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300			300				
Adnewyddu Ysgolion	1,000			1,000				
Adnewyddu Adeiladau heblaw Ysgolion	600			600				
Priffyrdd	1,250		1,250					
Cerbydau	195		195					
Asedau TG	292		218	74				
CYFANSWM Adnewyddu / Amnewid Asedau	4,137	-	2,163	1,974	-	-	-	-

CYNLLUN	CYLLIDEB 2021/22 £'000	CYLLIDWYD DRWY						
		Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycia â Chefnogaeth £'000	Benthycia Digefnogaeth £'000	Cronfa Wrth Gefn y CRT £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn (os oes digon o gyllid) £'000
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Blaenoriaeth)								
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	180			89			91	
Datblygu Economaidd – pot cyllid cyfatebol	95			95				
Chromebooks i ysgolion	305						305	
Ailwynebu manau chwarae (arwynebedd mawr)	200						200	
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Blaenoriaeth)	780	-	-	184	-	-	596	-
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (os bydd cyllid ar gael)								
Cynllun Llifogydd Traeth Coch	225							225
Ailwynebu manau chwarae (arwynebedd bach)	100							100
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (os bydd cyllid ar gael)	325	-	-	-	-	-	-	325
Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif								
Band A	5,077	2,539		2,538				
Band B	1,523	666		359	498			
CYFANSWM Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif	6,600	3,205	-	2,897	498	-	-	-
CYFANSWM Y GRONFA GYFFREDINOL	15,842	7,205	2,163	5,055	498	-	596	325

CYLLIDWYD DRWY

CYNLLUN	CYLLIDEB 2021/22 £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycu â Chefnogaeth £'000	Benthycu Digefnogaeth £'000	Cronfa Wrth Gefn y CRT £'000	Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn (os oes digon o gyllid) £'000
Cyfrif Refeniw Tai								
Rhaglen Gynnal a Chadw Traddodiadol SATC	9,555	2,674				6,881		
Datblygiadau newydd ac aillbrynu unedau eiddo rhentu i brynu	10,758				2,000	8,758		
CYFANSWM y Cyfrif Refeniw Tai	20,313	2,674	-	-	2,000	15,639	-	-
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2021/22	36,155	9,879	2,163	5,055	2,498	15,639	596	325

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	9 MAWRTH 2021
PWNC:	Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB 2021/22
AELOD (AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH / CYFARWYDDWR:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
RHIF FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol
A - A – Argymhelliad/Argymhellion a’r Rheswm/Rhesymau	
<p>1. Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2020/21</p> <p>1.1 Pwrpas</p> <p>Cytunodd y Pwyllgor Gwaith ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2021/22. Bydd hynny wedyn yn golygu y gellir cyflwyno'r argymhellion terfynol i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2021. Y materion gytunwyd gan y Pwyllgor Gwaith yw: -</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor sy'n deillio ohoni ar gyfer 2021/22; • Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor wedi iddi gael ei diweddarau; • Y defnydd a wneir o unrhyw arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb. <p>1.2 Crynodeb</p> <p>Roedd yr adroddiad ystyriwyd gan y Pwyllgor waith yn dangos y cynigion manwl ar gyfer cyllideb refeniw 2021/22 i'w hadolygu a'u cytuno'n derfynol, ynghyd â'u heffaith ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt.</p> <p>Mae'r adroddiad hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol, sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd mwy o wybodaeth ar gael am gyflwr yr economi a phan fydd mwy o eglurder efallai ynghylch y setliadau ariannol a gynigir ar gyfer llywodraeth leol i'r dyfodol.</p> <p>2. CYLLIDEB REFENIW 2021/22 AC ARGYMHELLION AR GYFER Y DRETH GYNGOR</p> <p>Mae'r Pwyllgor Gwaith yn argymhell y canlynol i'r Cyngor Llawn :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd, fel yr amlinellir yn Adran 3 o Atodiad 1 ac Atodiad 2; • Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor, fel y dangosir yn Adran 9 o Atodiad 1 ac Atodiad 3; • Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 y dylai'r Cyngor fod yn gweithio tuag at sicrhau balansau cyffredinol o £7.3m ar y lleiaf; • Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon, fel y nodir hwy yn Adran 7 o Atodiad 1; • Argymhell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir o £147.420m a chynnydd o 2.75% yn lefel y Dreth Gyngor yn sgil hynny (£35.91 - Band D) i gyfarfod o'r Cyngor llawn, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, gan gynnwys praeseptau a godir gan Heddlu Gogledd Cymru a Chynghorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 9 Mawrth 2021; 	

- Gwneud addasiadau ar gyfer unrhyw wahaniaethau rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol trwy ddefnyddio'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol sydd wedi'i chynnwys yng nghyllideb 2021/22, neu drwy wneud cyfraniad i / o arian wrth gefn cyffredinol y Cyngor er mwyn gosod cyllideb gytbwys;
- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r cynigion terfynol i'r Cyngor;
- Cytuno y gellir defnyddio'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol i gwrdd ag unrhyw bwysau annisgwyl ar gyllidebau a arweinir gan y galw yn ystod y flwyddyn ariannol ;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os yw'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo grym i'r Swyddog Adran 151 ryddhau cyllid o'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol, sef hyd at £50k ar gyfer unrhyw eitem unigol. Ni cheir cymeradwyo unrhyw eitem sy'n fwy na £50k heb gytundeb y Pwyllgor Gwaith ymlaen llaw;
- Cadarnhau bod lefel Premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer ail gartrefi yn aros ar 35% ac yn parhau i fod yn 100% ar gyfer cartrefi gwag.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn cyhoeddi'r cynigion cychwynol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol, y safbwyntiau a fynegwyd yn ystod y broses ymgynghori a sylwadau a wnaed gan y Pwyllgor Sgrwtini

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn i'r Cyngor ei ystyried.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses gosod cyllideb o'r cychwyn ac yn cytuno â'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol.
2	Swyddog Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Swyddog Monitro yn rhan o'r UDA ac mae'r UDA wedi ystyried ei sylwadau.
4	Adnoddau Dynol (AD)	-
5	Eiddo	-
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	-
7	Sgrwtini	Ystyriwyd y cynigion terfynol gan y Pwyllgor Sgrwtini yn ei gyfarfod ar 16 Chwefror 2021. Rhoddir diweddariad ar ganlyniad y cyfarfod i'r Pwyllgor Gwaith ar lafar.
8	Aelodau Lleol	Mae cyllideb y Cyngor yn berthnasol i'r holl Aelodau ac ymgynghorwyd â'r Aelodau trwy gydol y broses gosod cyllideb.
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Gweler Adran 2 yr adroddiad.

E - Risgiau a Chamau Lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	Bydd codi'r Dreth Gyngor yn effeithio ar lefelau incwm gwario trethdalwyr. Mae'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn cynorthwyo'r rheini sydd ar incwm isel trwy ostwng y swm sy'n ddyledus yn rhannol neu'n llawn.
3	Trosedd ac Anhrefn	-
4	Amgylcheddol	-
5	Cydraddoldebau	Gweler Adran 11 yn Atodiad 1.
6	Cytundebau Canlyniadau	-
7	Arall	-
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 - Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb – cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith 1 Mawrth 2021 • Atodiad 2 - Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori • Atodiad 3 - Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2021/22 fesul Gwasanaeth 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 - Pwyllgor Gwaith - 18 Ionawr 2021 • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 - Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol - 16 Chwefror 2021 • Cynllun Ariannol Tymor Canol ar gyfer 2021/22 i 2023/24 - Pwyllgor Gwaith - 28 Medi 2020 		

1. RHAGARWEINIAD A CHEFNDIR

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi cynigion ar gyfer cyllideb referniw 2021/22 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod cyllid y Cyngor yn cael ei neilltuo i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf a Strategaeth Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a Ffioedd a Thaliadau.
- 1.2. Gyrrir y gyllideb referniw a'r angen parhaus i nodi arbedion referniw gan y Cynllun Ariannol Tymor Canol, fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2020, a gellir ei chrynhof fel a ganlyn:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2021/22 i 2023/24

	2021/22 £'m	2022/23 £'m	2023/24 £'m
Cyllideb Referniw Net a ddygwyd ymlaen	142.146	148.205	151.402
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant	6.059	3.197	3.009
Cyllideb Ddisymud Ddiwygiedig	148.205	151.402	154.411
Cyllid Allanol Cyfun (AEF) ar gyfer 2020/21	101.005	101.005	101.005
Y Dreth Gyngor	41.141	41.141	41.141
Cyfanswm	142.146	142.146	142.146
Y Cyllid Ychwanegol sydd raid wrtho / Arbedion y mae'n rhaid eu gwneud	6.059	9.256	12.265
Prif Ragdybiaethau			
Dyfarniadau Tâl – ac eithrio athrawon	2.6%	2.0%	2.0%
Dyfarniadau Tâl – Athrawon	2.8%	2.0%	2.0%
Chwyddiant Cyffredinol	1.5%	2.0%	2.0%

- 1.3. O ystyried y diffyg gwybodaeth, roedd yn anodd amcangyfrif y newid yn lefel y Cyllid Allanol Cyfun (AEF) a ddarperir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22, a hyd yn oed yn anos amcangyfrif y newidiadau yn 2022/23 a 2023/24. Mae'r AEF yn swm sylweddol y mae'r Cyngor wedyn yn ei ddefnyddio fel sail ar gyfer penderfynu ar y cynnydd yn y Dreth Gyngor ac unrhyw arbedion y mae'n rhaid iddo eu gwneud bob blwyddyn.
- 1.4. Yn flaenorol, roedd y Pwyllgor Gwaith wedi cytuno ar strategaeth a oedd yn sicrhau cynnydd blynyddol o 5% yn y Dreth Gyngor. Byddai cynnydd o'r fath yn cynhyrchu £2.06m ychwanegol o'r Dreth Gyngor yn 2021/22, £2.16m yn 2022/23 a £2.27m yn 2023/24. Byddai hyn yn cyllido ychydig dros 50% o'r cynnydd o £12.265m mewn costau erbyn 2023/24 gyda'r gweddill yn cael ei gyllido o unrhyw gynnydd yn y AEF ac arbedion.

2. Y CYNNIG CYCHWYNNOL AR GYFER Y GYLLIDEB

- 2.1. Yn ei gyfarfod ar 18 Ionawr 2021, trafododd y Pwyllgor Gwaith ei gynnig gwreiddiol ar gyfer y gyllideb a'r setliad dros dro yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i gyhoeddi ar 22 Rhagfyr 2020.
- 2.2. Roedd y setliad dros dro yn well na'r disgwyl a byddai'n rhoi £104.825m i'r Cyngor, sy'n gynydd o £3.545m (3.5%) o ran arian parod, ond, ar ôl caniatáu ar gyfer grantiau sy'n trosglwyddo i'r setliad ac effaith y newid yn sylfaen dreth y Cyngor, y cynnydd wedi'i addasu oedd £3.456m (3.4%).

- 2.3. Derbyniodd y Pwyllgor Gwaith mai'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2021/22 fyddai £147.076m ac o ystyried yr AEF amodol o £104.825m, byddai hyn yn golygu y byddai angen cynnydd o 2.65% yn y Dreth Gyngor i gydbwysu'r gyllideb.
- 2.4. Fodd bynnag, roedd y Pwyllgor Gwaith yn cydnabod yr angen i fuddsoddi mewn nifer o feysydd i gynyddu capasiti staffio, buddsoddi mewn gwasanaethau i ysgolion ac i ymateb i newidiadau yn y galw o ganlyniad i gynnydd yn nifer y twristiaid a'r angen i ymateb i newid yn yr hinsawdd. Cynigiodd y Pwyllgor hefyd y dylid rhewi pris pryduau ysgol. Byddai'r newidiadau hyn yn golygu cynnydd o £0.653m yn y gyllideb refeniw a byddent yn cael eu cyllido o gynnydd mewn ffioedd parcio yn y meysydd parcio tymhorol mewn lleoliadau glan môr (£100k o incwm ychwanegol) a thrwy godi'r Dreth Gyngor 1.1% ychwanegol. Byddai hyn yn golygu cyllideb arfaethedig o £147.531m a chynnydd yn y Dreth Gyngor o 3.75%.
- 2.5. Nid oedd y cynnig ar gyfer y gyllideb yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw wasanaethau wneud arbedion ar gyfer 2021/22.
- 2.6. Er na chafodd ei fwriadu fel mesur o'r hyn y dylai cyllideb refeniw net y Cyngor fod, mae'r Asesiad Gwario Safonol (AGS) yn rhoi rhyw syniad a yw cyllideb y Cyngor ar lefel resymol i'r Cyngor. Yr AGS ar gyfer 2021/22 yw £148.168m ac, felly, mae'r gyllideb arfaethedig yn 99.6% o'r AGS.

3. CYFANSODDIAD Y CYNGOR

- 3.1 Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 19 Ionawr 2021 a daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar 3 Chwefror 2021. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, cydranddeiliaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy holiadur ar wefan y Cyngor. Hysbysebwyd y broses ymgynghori yn eang ar gyfryngau cymdeithasol y Cyngor.
- 3.2 O ystyried y cyfnod byr a oedd ar gael i ymgynghori, a hynny oherwydd y cyhoeddiad hwyr am y setliad dros dro a'r ffaith bod y pandemig a'r cyfnod clo cysylltiedig wedi cyfyngu ar allu'r Cyngor i gynnal cyfarfodydd gyda'i bartneriaid a'i gydranddeiliaid, yr unig gyfarfod ychwanegol a gynhaliwyd i drafod y gyllideb oedd gyda'r Fforwm Cyllid Ysgolion, a gyfarfu ar 10 Chwefror 2021 i drafod y cynigion.
- 3.3 Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 2.

4. Y GYLLIDEB DDISYMUDD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2021/22 A'R BWLCH CYLLIDEBOL

- 4.1 Ers cwblhau'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed gwaith pellach i adolygu a diwygio'r gyllideb ddigyfnewid ar gyfer 2021/22. Nid yw hyn wedi arwain at unrhyw newidiadau ac mae'r cynnig cychwynnol wedi'i nodi yn Nhabl 2 isod: -

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud

	£m	£m
Cyllideb Ddisymud ar 13 Ionawr 2020		147.076
Cyllid Ychwanegol ar gyfer Pwysau ar y Gyllideb		0.630
Cynnydd mewn ffioedd Meysydd Parcio		(0.100)
Rhewi Prisiau Pryduau Ysgol		0.023
Addasu Cyllideb CGDG i adlewyrchu cynnydd arfaethedig o 3.75% yn y Dreth Gyngor		(0.075)
Addasiad i'r Gronfa Hapddigwyddiadau Gyffredinol		(0.023)
Cynnig Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 ar 18 Ionawr 2021 (yn rhagdybio cynnydd o 3.75% yn y Dreth Gyngor)		147.531

4.2 Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol ar 2 Mawrth 2021, a fydd yn rhy hwyr i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried yn ei gynigion terfynol. Ni ragwelir y bydd unrhyw newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol, ond gwneir cyfrif am unrhyw newid trwy addasu lefel y gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol os yw'r gwahaniaeth yn fach neu drwy cyllido o / cyfrannu at falansau cyffredinol y Cyngor pe bai'r gwahaniaeth yn fwy. O'r herwydd, ni fydd lefel arfaethedig y Dreth Gyngor yn newid hyd yn oed os yw'r Cyllid Allanol Cyfun terfynol yn wahanol i'r ffigur a ddangosir yn y setliad dros dro.

5. Y DRETH GYNGOR

5.1 Y Dreth Gyngor ar gyfer Band D yn 2020/21 oedd £1,248.57, a oedd yn 16eg o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ac yn is na'r cyfartaledd trwy Gymru, sef £1,319. Yn bwysicach fyth i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cymharu'r Dreth Gyngor a godir gan Awdurdodau yng Ngogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2020/21 £	Swm yn uwch / is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,305		
Gwynedd	1,430	+ 125	+ 9.6%
Conwy	1,344	+ 39	+ 3.0%
Sir Ddinbych	1,384	+ 79	+ 6.1%
Sir y Fflint	1,342	+ 37	+ 2.8%
Wrecsam	1,233	- 72	- 5.5%

5.2 Y gyllideb ar gyfer y Dreth y Cyngor yn 2021/22 (cyn cynnydd yn y Dreth Gyngor ond ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sylfaen y Dreth Gyngor a'r premiwm) yw £41.14m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £411k ychwanegol.

Ar ôl cymryd i ystyriaeth y setliad dros dro o £104.825m, byddai'r gofyniad cyllideb diwygiedig o £147.531m (gweler Tabl 2) yn golygu y byddai angen £42.706m o gyllid o'r Dreth Gyngor. Er mwyn cyllido'r gofyniad cyllideb diwygiedig, y cynnydd lleiaf yn lefel y Dreth Gyngor fyddai 3.75%, gan fynd â'r tâl Band D i £1,353.69, sef cynnydd o £48.96 neu £0.94 yr wythnos.

5.3 Yn y setliad dros dro, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor h.y. y ffigur Dreth Gyngor safonol ledled Cymru, a ddefnyddir i bennu'r AEF ar gyfer pob Cyngor, ar £1,403.57, sydd 5.1% yn uwch na ffigur 2020/21.

6. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, CRONFEYDD HAPDDIGWYDDIADAU A RISG ARIANNOL

6.1 Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran lefelau incwm a gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Felly, yn anochel mae nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Amlygir y risgiau ariannol allweddol isod:-

- Oherwydd y pandemig byd-eang, cynyddodd gwariant y Cyngor yn sylweddol (amcangyfrifir bod y ffigur ar gyfer 2020/21 yn £5.1m) a chyfyngwyd ar ei allu i godi incwm trwy ffioedd a thaliadau (amcangyfrifir bod y ffigur ar gyfer 2020/21 yn £1.75m). Yn ogystal, mae'r gyfradd gasglu ar gyfer y Dreth Gyngor tua 2% yn is na'r lefelau arferol ar hyn o bryd ac er y rhagwelir y bydd y Cyngor yn casglu rhywfaint o'r diffyg hwn, rhagwelir y bydd lefel y dyledion Dreth Gyngor a fydd yn cael eu dileu ar gyfer 2020/21 yn sylweddol uwch nag yn y blynyddoedd blaenorol. Hyd yma, mae Llywodraeth Cymru wedi cyllido'r gwariant ychwanegol a'r colled incwm ac mae disgwyl y bydd cyllid ychwanegol yn parhau yn 2021/22. Fodd bynnag, os bydd y pandemig yn parhau i fod yn risg sylweddol yn 2021/22 a bod angen cyfnodau clo pellach, neu fod mesurau pellhau cymdeithasol yn parhau, yna mae risg y bydd y gwariant ychwanegol gan y Cyngor a'r colledion incwm yn uwch na'r cyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru. O ganlyniad, mae risg sylweddol y bydd yn rhaid i'r Cyngor ddefnyddio ei gronfeydd wrth gefn ei hun i gwrdd ag unrhyw ddiffyg.

- Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi arwain at ostyngiad dros dro mewn rhai gwasanaethau sydd wedi arwain, fe amcangyfrifir, at danwariant o rhwng £1m a £1.5m yng nghyllideb referniw'r Cyngor. Bydd y tanwariant hwn yn rhoi hwb i falensau cyffredinol y Cyngor, er bod y Pwyllgor Gwaith wedi clustnodi peth o'r tanwariant i gynyddu'r gyllideb gyfalaf yn 2021/22. Mae'n anodd ar hyn o bryd amcangyfrif beth fydd y cynnydd yn y galw am wasanaethau wrth i'r Cyngor ddod allan o'r cyfnod clo a dychwelyd i ryw lefel o normalrwydd yn 2021/22. Ystyrir mai rhywbeth dros dro yw'r tanwariant a ragwelir yn 2020/21 a disgwylir y bydd gwasanaethau, ar y lleiaf, angen eu dyraniad cyllidebol llawn yn 2021/22.
  - Mae'r galw am Wasanaethau Oedolion, Gwasanaethau Plant a gwasanaethau addysgol arbenigol ychwanegol a chostau cysylltiedig wedi cynyddu dros y ddwy i dair blynedd diwethaf a chynyddwyd y cyllidebau ar eu cyfer i adlewyrchu hynny. Mae'r gyllideb ddisymud yn seiliedig ar y galw cyfredol, ond erys risg sylweddol y bydd y galw am y gwasanaethau hyn yn parhau i dyfu o ystyried bod gennym boblogaeth sy'n heneiddio ac oherwydd y gwelliant mewn prosesau o fewn y Gwasanaethau Plant a allai ddwyn sylw at ragor o blant a fyddai'n destun cynlluniau ymyrraeth gan yr Awdurdod, yn enwedig wrth i ni ddychwelyd i ryw normalrwydd yn ystod 2021/22.
  - Cytunwyd y dyfarniad tâl i athrawon hyd at fis Medi 2021, ac mae'r swm sydd raid wrtho wedi'i gynnwys yn y cynnig ar gyfer y gyllideb. Fodd bynnag, nid yw'r dyfarniad ar gyfer y cyfnod o Fedi 2021 ymlaen wedi ei gytuno. Mae'r Canghellor wedi cyhoeddi y rhewir cyflogau ar gyfer staff y sector cyhoeddus yn 2021/22, ond mae dyfarniad cyflog yr athrawon yng Nghymru wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru ac nid yw hi wedi dweud a fydd yn dilyn yr un drefn ag a nodwyd gan y Canghellor. O ganlyniad, caniatwyd ar gyfer cynnydd o 1%. Mae cyllideb y Cyngor ar gyfer tâl athrawon oddeutu £30m ac, os bydd y dyfarniad tâl gwirioneddol o fis Medi 2021 yn 2% yna bydd y gost yn £175k yn uwch na'r hyn a ddarparwyd amdano yn y cynnig ar gyfer y gyllideb. Yn y gorffennol, mae Llywodraeth Cymru wedi cyllido codiadau a oedd yn uwch na lefel chwyddiant ond nid oes unrhyw sicrwydd y bydd hynny'n digwydd ar gyfer 2021/22.
  - Ni chytunwyd ar y dyfarniad tâl i staff nad ydynt yn athrawon ac a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2021. Mae'r Canghellor wedi nodi mai dim ond y gweithwyr hynny sy'n ennill llai na £24,000 ddylai dderbyn dyfarniad tâl o £250. Mae'r Undebau wedi galw am godiad o £2,000 neu 6%, p'un bynnag yw'r mwyaf. Nid Llywodraeth y DU sy'n pennu'r dyfarniad tâl ar gyfer staff llywodraeth leol yn y grŵp hwn, felly, unwaith eto, gall y dyfarniad cyflog gwirioneddol fod yn wahanol i'r hyn a fwriedir gan y Canghellor. Caniatwyd ar gyfer cynnydd o 1% yn y gyllideb ond, yn seiliedig ar gyllideb o tua £50m ar gyfer tâl i staff heblaw athrawon, pe bai'r Undebau'n llwyddiannus gyda'u cais am godiad cyflog o 6%, yna byddai'r cynnydd yn y costau tâl £2.5m yn fwy na'r ddarpariaeth a wnaed yn y gyllideb. Nid yw'r gost ychwanegol hon fel arfer yn cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru a byddai'r gost yn disgyn ar y Cyngor i'w gyllido.
  - Gwnaed darpariaeth ar gyfer cynnydd chwyddiant o 1.5% yn achos yr holl wariant nad yw'n ymwneud â thâl (oni bai bod y cynnydd chwyddiant cytundebol yn hysbys). Er bod y mwyafrif o ragolygon yn awgrymu y bydd chwyddiant yn aros ar 2% neu'n is am y dyfodol rhagweladwy, gall yr ansicrwydd ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU arwain at chwyddiant yn codi'n uwch na'r ffigwr y gwnaed darpariaeth ar ei gyfer yn y gyllideb.
  - Codwyd ffioedd a thaliadau anstatudol 3% ar gyfartaledd ym mhob gwasanaeth. Ni wnaed unrhyw addasiad am newid yn y galw am y gwasanaethau a, phe bai'r cynnydd mewn ffioedd yn arwain at ostyngiad yn y galw, yna mae risg na chyflawnir cyllidebau incwm.
- 6.2** O ran unrhyw arian wrth gefn a chronfeydd hapddigwyddiadau, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r rhain yn eu cyfanrwydd ar y cyd â'r gyllideb sylfaenol ei hun a'r risgiau ariannol y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo angen a dylai gymryd i ystyriaeth ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am a'r defnydd o adnoddau unwaith ac am byth.
- 6.3** Mabwysiadwyd safbwynt cadarn o ran rheoli risgiau cyllidebol a gwarchod iechyd ariannol y Cyngor yn y cyfnod hwn. Mae hyn yn arbennig o wir pan fydd angen diogelu cronfeydd unwaith ac am byth yn ddigonol i fedru cyllido newidiadau strategol / trawsnewidiol yn y dyfodol yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol ar y gyllideb sylfaenol ei hun.

- 6.4** Ystyriwyd yr angen i gyfyngu i'r eithaf y gostyngiadau mewn gwariant sy'n digwydd ar hyn o bryd ac effaith hynny ar wasanaethau, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir, ac i wneud arbedion dros y blynyddoedd i ddod mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae rhywfaint o risg bob amser o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllidebau gwasanaeth, a rhaid i gronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i ymdopi â'r fath bwysau.
- 6.5** Ar 31 Mawrth 2020, roedd cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn £7.060m, sy'n cyfateb i 4.97% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2020/21 - neu 7.0% os nad yw'r gyllideb datganoledig ysgolion yn cael ei chynnwys. Mae'r Cyngor yn penderfynu ar lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol ar sail argymhelliad gan y Swyddog Adran 151 ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel dderbyniol. Yn seiliedig ar gyllideb refeniw arfaethedig 2021/22, byddai hyn yn golygu y byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol oddeutu £7.3m. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth nad oes gan y rhan fwyaf o ysgolion uwchradd unrhyw gronfeydd wrth gefn i ddisgyn yn ôl arnynt bellach a bod ysgolion cynradd yn dibynnu fwyfwy ar eu cronfeydd wrth gefn i gydbwysu eu cyllidebau. Os tynnir y gyllideb ddatganoledig i'r ysgolion allan o'r cyfrifiad, byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol o £5.24m.
- 6.6** Rhagwelir y bydd y gyllideb refeniw yn tanwario £1.47m (fel ar ddiwedd chwarter 3) ac, os mai dyna fydd y canlyniad gwirioneddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, byddai hyn yn cynyddu'r balansau cyffredinol i £8.53m (5.8% o'r gyllideb refeniw net arfaethedig ar gyfer 2021/22). Fodd bynnag, dylid nodi bod y Pwyllgor Gwaith i ddechrau wedi cynnig defnyddio £0.921m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol i gyllido gyfalaf 2021/22. Byddai hyn yn gostwng lefel y balansau cyffredinol yn ôl i lawr i £7.609m (5.16% o'r gyllideb refeniw net arfaethedig ar gyfer 2021/22).
- 6.7** Ar adegau o lymder ariannol, mae cyllidebau'n gostwng ac nid oes ganddynt y capasiti i ddelio â chynnydd yn y galw, yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw e.e. Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, gellir dadlau bod mwy o angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd bod y risg o orwario'n cynyddu a bydd y Cyngor angen lefel uwch o adnoddau ariannol i leihau'r risg.
- 6.8** Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw bod lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn ddigonol ar hyn o bryd i gwrdd â'r risgiau ariannol y bydd y Cyngor yn eu hwynebu yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi bod cyrraedd y lefel a ragwelir o gronfeydd wrth gefn a nodir ym mharagraff 6.6 uchod yn dibynnu ar y canlyniadau ariannol dros chwarter olaf blwyddyn ariannol 2020/21 ac mae risg y gall y sefyllfa alldro derfynol fod yn wahanol i'r rhagolwg hwn. Dylid nodi hefyd bod lefel y cronfeydd wrth gefn o £7.6m yn ddigonol i gwrdd â'r risgiau ariannol arferol y mae'r Cyngor yn eu hwynebu, ond mae'r pandemig yn creu lefel uwch o ansicrwydd a mwy o risgiau ariannol wrth symud ymlaen. Bydd y risgiau ariannol a achosir gan y pandemig yn cael eu lliniaru os yw Llywodraeth Cymru yn parhau i gefnogi'r Cyngor gyda chyllid ychwanegol i gwrdd â'r costau ychwanegol a geir a'r incwm a gollir.
- 6.9** Mae gan y Cyngor hefyd £10.29m o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a chyfyngedig, ynghyd â balansau ysgol (ar 31 Mawrth 2020). Mae mwyafrif y cronfeydd wrth gefn hyn yn angenrheidiol ac fe'u defnyddir i gyllido prosiectau penodol, neu maent yn ymwneud â balans grantiau sydd heb eu dyrannu neu maent ar gael i gyllido risgiau posib a all godi. Mae'r cronfeydd wrth gefn hyn sydd wedi'u clustnodi neu'r cronfeydd y mae cyfyngiad arnynt yn parhau i gael eu defnyddio a bydd adroddiad llawn yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ar y cronfeydd wrth gefn hyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Cedwir mwyafrif y cronfeydd wrth gefn i gwrdd â risgiau posib e.e. risgiau sydd heb eu hyswirio, i gadw grantiau sydd heb eu dyrannu ac i gyllido prosiectau sydd wedi cychwyn ac a fydd yn cael eu cwblhau yn ystod 2021/22. Efallai y bydd modd rhyddhau ychydig bach o'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi yn ôl i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, a fydd yn cynyddu'r balansau cyffredinol ymhellach.

6.10 Mae'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2021/22 yn cynnwys £1.294m o arian wrth gefn sydd wedi'i glustnodi a chyffredinol. Ymhlith yr eitemau o dan y pennawd hwn mae cronfa hapddigwyddiadau gyffredinol o £350k, cronfa wrth gefn ar gyfer thâl a graddfeydd o £150k a £155k ar gyfer cyllid â therfyn amser, gan gynnwys cais Twf Rhanbarthol a phrosiect STEM Gogledd Cymru. Mae'r cyllidebau wrth gefn hefyd yn cynnwys y £640k a gynigir i gwrdd â phwysau ar y gyllideb. Bydd y cyllid hwn yn cael ei ddyrannu i gyllidebau gwasanaeth pan fyddant yn dechrau mynd i wariant. Mae cyllidebau wrth gefn yn lliniaru rhywfaint yn erbyn y risg y bydd y Cyngor yn cael costau annisgwyl neu uwch yn ystod y flwyddyn. Byddai gostwng lefel y cyllidebau wrth gefn cyffredinol yn arwain at orfod cyllido costau annisgwyl neu uwch o falansau cyffredinol.

7. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

7.1. Yn unol ag Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.

7.2. Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac maent yn cynnwys elfen o risg oherwydd rhagdybio. Gellir lliniaru effaith y risg hon drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd ariannol wrth gefn.

7.3. Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff amrywiol risgiau i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod:-

- **Risg Chwyddiant** - Dyma'r risg y gallai chwyddiant gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wneir yn y gyllideb. Ar gyfer 2021/22, caniatawyd ar gyfer chwyddiant o 1% i gwrdd â dyfarniadau tâl i staff (athrawon a staff Cyd-Gyngor Cenedlaethol) a manylir ar y risgiau ariannol sy'n ymwneud â chyfflogau yn 6.1 uchod. Nid yw'r rhagolygon diweddaraf yn dangos y bydd chwyddiant yn codi'n sylweddol yn ystod 2021/22 a disgwylir iddo fod o gwmpas targed y Llywodraeth o 2% ac, o'r herwydd, mae 1.5% wedi'i gynnwys yn y gyllideb i gwrdd â chwyddiant prisiau cyffredinol. Mae oddeutu £60m o gyllideb y Cyngor ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau lle bydd y pris yn codi wrth i chwyddiant gynyddu. Gall cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £600k at gostau'r Cyngor (tua 0.4% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o gronfeydd wrth gefn i ariannu cynnydd sydyn a mawr mewn chwyddiant.
- **Risg Cyfraddau Llog** - Risg Cyfraddau Llog - Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd llog yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad – bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn ac, er y gallant ddechrau codi, ni fydd y cynnydd yn sylweddol yn 2021/22. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, fel yn y blynyddoedd diwethaf, ac mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd.

- **Risgiau Grantiau** – Mae'r rhain yn risgiau gyda nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, gan Ewrop neu gan gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu dileu yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y sefyllfa'n eglurach hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm, neu os oes costau diswyddo sydd heb eu cyllido. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a gyllidir mor bwysig ar gyfer cyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael am bob un o'r grantiau, ond ni feddir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn.
- **Risgiau Incwm** – Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro sefyllfa'r gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, bydd rhaid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm.
- **Risg o fod yn rhy optimistaidd** – Yn y blynyddoedd diwethaf, mae'n debyg mai'r risg fwyaf oedd bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd yn yr arbedion a gyflawnir neu na fyddai'r galw am wasanaethau, yn enwedig gofal cymdeithasol, yn cynyddu'n sylweddol. Ar gyfer 2021/22, nid oes unrhyw arbedion yn cael eu cynnig ac, o'r herwydd, nid yw'r risg hon yn berthnasol i gyllideb 2021/22.
- **Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy wylidwrus ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen, gan arwain at osod y Dreth Gyngor ar lefel uwch nag sydd raid - rhywbeth y mae Aelodau yn awyddus i'w osgoi.
- **Costau Diswyddo Staff** - Oherwydd lefel yr arbedion y bu'n rhaid eu gwneud mewn blynyddoedd blaenorol, rhyddhawyd staff addysgu a staff nad ydynt yn staff addysgu trwy'r broses ddiswyddo. Cyllidwyd costau diswyddo o arian wrth gefn canolog. 'Roedd £400k yn y gronfa wrth gefn yn 2019/20 ond, oherwydd bod yr angen i wneud arbedion wedi gostwng yn 2020/21 ac na chynigir arbedion yn 2021/22, mae'r gronfa hon i gyllido diswyddiadau wedi gostwng i £150k. Er nad oes angen cyffredinol i ostwng niferoedd staff ar hyn o bryd, mae risg y gallai ysgolion unigol, oherwydd eu sefyllfa, orfod ostwng costau staffio er mwyn cydbwysu eu cyllidebau neu i glirio diffygion ariannol. Dylai'r gronfa wrth gefn fod yn ddigon i gwrdd ag unrhyw gostau diswyddo sy'n codi yn ystod y flwyddyn.
- **Premiwm y Dreth Gyngor**– Wrth gyfrifo sylfaen y dreth gyngor, derbynnir y gall nifer yr eiddo gwag ac ail gartrefi newid yn ystod y flwyddyn ac, o'r herwydd, dim ond 80% o'r eiddo cymwys sydd wedi'u cynnwys yn y sylfaen dreth. Mae hyn yn gwarchod cyllideb y Cyngor pe bai gostyngiad sylweddol yn y niferoedd. Fodd bynnag, dylid nodi bod nifer yr eiddo gwag a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo'r sylfaen dreth wedi codi o 336 eiddo ym mis Hydref 2019 i 394 eiddo ym mis Hydref 2020, a chynyddodd nifer yr ail gartrefi o 2,044 i 2,067 dros yr un cyfnod.

- **Incwm o'r Dreth Gyngor** – Mae'r gyllideb ar gyfer incwm o'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar gyfrifiad sylfaen y dreth ym mis Tachwedd y flwyddyn ariannol flaenorol. Mae sylfaen y dreth yn newid yn gyson yn ystod y flwyddyn, wrth i eiddo newydd gael eu hychwanegu ac wrth ganiatáu eithriadau a disgowntiau pobl sengl. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac yn ddieithriad maent yn arwain at wahaniaeth rhwng y debyd gwirioneddol a godir a'r gyllideb. Dylid nodi bod nifer yr eiddo sy'n cael eu nodi fel llety hunanarlwyo a'u trosglwyddo i'r gofrestr trethi busnes wedi cynyddu o 718 eiddo ym mis Mawrth 2020 i 927 eiddo ym mis Chwefror 2021, sef cynnydd o 209 eiddo. Pan fydd eiddo'n symud ar draws, bydd Asiantaeth y Swyddfa Brisiol yn pennu dyddiad y daw'r eiddo yn atebol am drethi busnes, a gall y dyddiad hwnnw gael ei ôl-ddyddio nifer o flynyddoedd. Nid yn unig y mae'r Cyngor yn colli'r Dreth Gyngor ar yr eiddo hyn, ond rhaid iddo hefyd ad-dalu unrhyw Dreth Gyngor a phremiwm a dalwyd o'r dyddiad pan roddir yr eiddo ar y gofrestr Trethi Busnes. Gall y symudiadau hyn gael effaith sylweddol ar incwm o'r Dreth Gyngor mewn unrhyw flwyddyn.
- **Risgiau sy'n gysylltiedig â galw** - Fel y nodwyd yn gynharach yn yr adroddiad, ac fel y gwelwyd yn ystod y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, bu cynnydd yn y galw am wasanaethau, yn arbennig gwasanaethau gofal cymdeithasol ac addysg. Mae'r cynnydd yn y meysydd hyn wedi rhoi straen ariannol ar yr Awdurdod ac wedi arwain at orwariant sylweddol yn y gyllideb. Mae'r gyllideb ddigsymud ar gyfer 2021/22 wedi cymryd y cynnydd yn y galw a welwyd yn 2020/21 i ystyriaeth, ond ni fyddai unrhyw gynnydd pellach wedi ei gyllido a byddai'n cynyddu'r risg o orwariant pellach yn 2021/22 gan y gwasanaethau a arweinir gan y galw.

7.4. Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

8. PWYLLGOR SGRIWTINI

8.1 Oherwydd yr oedi cyn derbyn y setliadau dros dro a therfynol, bu'n rhaid cywasgu amserlen y gyllideb ar gyfer 2021/22 er mwyn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa i osod y Dreth Gyngor o fewn yr amserlen a nodir yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (Adran 30 (6)). Cafodd cyllideb 2021/22 ei hystyried ymhellach gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 16 Chwefror, 2021 a bydd adroddiad llafar ar drafodaethau'r Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod.

9. Y GYLLIDEB A'R DRETH GYNGOR ARFAETHEDIG

9.1. Ar ôl ystyried y cyllid sydd ar gael, canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi diwygio ei gynnydd ar gyfer y gyllideb derfynol ac wedi cynnwys y newidiadau canlynol: -

- Yng ngoleuni'r cyllid ychwanegol a gafwyd gan Lywodraeth Cymru, gellir cyllido y £300k o gronfeydd wrth gefn a oedd i gael eu defnyddio i brynu Chromebooks ar gyfer ysgolion o gyllid ychwanegol Llywodraeth Cymru. Bydd y cronfeydd wrth gefn o £300k bellach yn cael eu defnyddio fel cyfraniad at gyllido'r gyllideb refeniw yn 2021/22, ac mae hyn yn cyfateb i ostyngiad o 0.75% yn y Dreth Gyngor.
- Mae'r Cyngor hefyd wedi llwyddo i gael cyllid grant gan Lywodraeth Cymru i dalu am rywffaint o gost prynu cerbydau casglu sbwriel newydd. Mae hyn, yn ei dro, yn lleihau'r swm o fenthycy digefnogaeth y bydd yn rhaid i'r Cyngor ei wneud, sy'n lleihau'r gofyniad cyllidebol am ddarpariaeth refeniw isaf (MRP) a thaliadau llog. Mae'r gostyngiadau hyn yn y gyllideb yn caniatáu i'r gyllideb refeniw net gael ei gostwng £102k arall, sy'n cyfateb i ostyngiad o 0.25% yn y Dreth Gyngor.
- Bod y cynnydd ar gyfer cyllideb derfynol 2021/22 yn gyllideb refeniw net o £147.420m.
- Bod y Dreth Gyngor yn cynyddu 2.75% yn 2021/22, sy'n gynydd o £35.91 i Dreth Gyngor Band D i £1,340.64.

- Gwneud darpariaeth ar gyfer unrhyw wahaniaeth rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol trwy naill ai addasu lefel y gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol yn y gyllideb flynyddol neu drwy gymryd cyfraniad o gronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor neu wneud cyfraniad atynt.

9.2. Mae Tabl 4 isod yn crynhoi'r symudiad yng nghyllideb 2021/22 ac yn cymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir ym mharagraff 10.1 uchod:-

Tabl 4
Gofynion Arfaethedig o ran y Gyllideb a Chyllido yn 2021/22

Gofynion Cyllideb		£'m
Cyllideb Terfynol 2020/21		142.146
Ffioedd a Chwyddiant ymrwymedig		4.930
Cyllideb Ddisymud ar 18 Ionawr 2021		147.076
Cyllid Ychwanegol ar gyfer Pwysau Cyllidebol		0.630
Incwm Ychwanegol o Ffioedd Uwch Meysydd Parcio		(0.100)
Rhewi Cost Prydau Ysgol		0.023
Gostyngiad yn y Gyllideb Cyllido Cyfalaf ar ôl derbyn cyllid grant ar gyfer cerbydau sbwriel		(0.086)
Addasiad i Gyllideb Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor		(0.139)
CGDG i adlewyrchu cynnydd o 2.75% yn y Dreth Gyngor		
Addasiad i Arian Wrth Gefn Cyffredinol		(0.016)
Gofynion Cyllideb Arfaethedig Terfynol		147.420
Cyllidir gan :		
Grant Cymorth Refeniw	81.345	
Trethi Annomestig	23.480	
Cyfanswm AEF		104.825
Arian Wrth Gefn Cyffredinol y Cyngor		0.300
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm)		42.295
Cyfanswm Cyllid		147.420

10. ASESU'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEBAU

10.1 Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiad o'r fath.

10.2 Ni fydd yr arbedion cyllidebol arfaethedig yn effeithio ar unrhyw un o'r grwpiau gwarchoddedig a nodir yn y Rheoliadau ac, o ganlyniad, nid ystyrir bod angen cynnal unrhyw Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb

11. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

11.1 Roedd y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, ac a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Ionawr 2021, yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol (y Strategaeth) a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2020 (gweler Tabl 1). Nid oedd y Strategaeth yn cynnwys unrhyw ragdybiaeth o ran y cynnydd yn yr AEF a'r Dreth Gyngor yn y dyfodol, ond nododd wahanol godiadau yn y AEF a sut y byddent yn effeithio ar lefel y Dreth Gyngor a fyddai'n ofynnol er mwyn cydbwysu'r cyllidebau a amcangyfrifir ar gyfer 2022/23 a 2023/24.

11.2 Mae'r setliad dros dro ar gyfer 2021/22 ar ben uchaf y codiadau posib a fodelwyd yn y Strategaeth ac, o'r herwydd, mae wedi caniatáu i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y cynnydd isaf yn y Dreth Gyngor ers 2017/18 ac ni fu raid gwneud unrhyw arbedion i'w cynnwys yn y gyllideb. Dylid nodi hefyd bod cronfeydd wrth gefn y Cyngor wedi cynyddu, sy'n cryfhau sefyllfa ariannol y Cyngor wrth symud ymlaen.

- 11.3** Mae'n anodd amcangyfrif newidiadau yn yr AEF yn y dyfodol, a bydd llawer yn dibynnu ar berfformiad economi'r DU ar ôl Brexit ac ar ôl y pandemig. Bydd Llywodraeth y DU yn nodi ei pholisïau ariannol newydd yn ei chyllideb ar 5 Mawrth 2021. Ar ôl hynny, gall y lefelau cyllid i Lywodraeth Leol Cymru ddod yn gliriach, er y bydd lefel y diogelwch a roddir gan Lywodraeth Cymru i feysydd gwariant eraill o gymharu â llywodraeth leol yn cael effaith sylweddol ar lefel y setliadau i lywodraeth leol yn y dyfodol.
- 11.4** O ystyried yr ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol, byddai unrhyw ddiweddariad i'r Cynllun Ariannol Tymor Canoli ar hyn o bryd yn ddyfaliadol ar y gorau, a gallai roi'r argraff bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn well neu'n waeth na'r gwir sefyllfa yn y pen draw. Daw'r sefyllfa'n gliriach dros y misoedd nesaf a bydd y Pwyllgor Gwaith yn derbyn diweddariad ar sefyllfa ariannol y Cyngor ym mis Medi 2021.

12. CASGLIADAU

- 12.1** Mae'n bwysig ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod bod y gyllideb a osodir yn gyraeddadwy ac yn adlewyrchu'n gywir y gofynion sy'n wynebu gwasanaethau ar hyn o bryd, er nodir y bydd ymestyn y cyfnod clo neu'r cyfyngiadau pellhau cymdeithasol sylweddol am gyfnod hir yn cael effaith ar gyllideb y Cyngor. Ni chymerwyd hyn i ystyriaeth yn y gyllideb arfaethedig. Bydd angen parhau i gael cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru i gyllido gwariant ychwanegol a'r golled incwm os bydd y pandemig yn parhau am ran sylweddol o 2021/22.
- 12.2** Mae'r gwelliant yng nghronfeydd wrth gefn ariannol y Cyngor yn golygu bod y Cyngor mewn sefyllfa ariannol gryfach wrth symud ymlaen i 2021/22 a thu hwnt.
- 12.3** Felly, ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, rhaid i'r gyllideb refeniw ar gyfer 2021/22 gyflawni'r amcanion canlynol :-
- Sicrhau bod yr adnoddau ariannol a neilltuir i bob gwasanaeth yn ddigon i gwrdd â'r pwysau sydd ar eu cyllidebau ar hyn o bryd ac i gwrdd â'r galw am y swyddogaethau statudol y mae'n rhaid i'r gwasanaethau eu cyflawni.
  - Mynd i'r afael â'r pwysau ariannol sylfaenol yn y Gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan gynnydd yn y galw am wasanaethau: Addysg, Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion.
  - Gosod y Dreth Gyngor ar lefel sy'n debyg i asesiad Llywodraeth Cymru o faint y dylai Treth Gyngor Ynys Môn fod, ac ar lefel gyffelyb hefyd i'r Dreth Gyngor a godir gan awdurdodau eraill yng Nghymru sy'n debyg o ran eu maint a'u math.

13 ARGYMHELLION

- 13.1** Argymhellir bod y Cyngor llawn yn cymeradwyo'r cynnig ar gyfer y gyllideb derfynol fel y nodir ym Mharagraff 9 ar 9 Mawrth 2021.

Ymateb i Gynigion Cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer Cyllideb 2021/22CYNGOR SIR YNYS MÔNChwefror 2021Awdur - Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglenni a PherfformiadPennaeth Gwasanaeth - Carys Edwards, Pennaeth Adnoddau Dynol a Thrawsnewid**1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Yn ddiweddar, cynhaliodd y Cyngor ymarfer ymgynghori ar y cynigion cyllidebol cychwynnol y cytunwyd arnynt gan y Pwyllgor Gwaith. Rhedodd y cyfnod ymgynghori am bythefnos o 19 Ionawr tan 2 Chwefror 2021 ac roedd yn canolbwyntio ar gynigion a gyflynyddwyd o blith holl wasanaethau'r Cyngor.
- 1.2. Canlyniad y broses flynyddol o osod cyllideb oedd y cynigion hyn ac ymgynghorwyd arnynt er mwyn cael barn y cyhoedd ac i sicrhau bod y Pwyllgor Gwaith (wrth i'r broses ddirwyn i ben) yn gallu gwneud argymhellion gwybodus.
- 1.3. Ystyriwyd ystod eang o gynigion megis cynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor ar ben y 2.65% a glustnodwyd eisoes fel cynnydd blynyddol, a hynny er mwyn ariannu gwasanaethau hanfodol y Cyngor ac i fuddsoddi mewn delio â phwysau costau o ganlyniad i'r pandemig.
- 1.4. Rhoddwyd cyhoedduswydd i'r cynigion hyn mewn sawl ffordd ond defnyddiwyd llawer mwy o dulliau digidol i'w hysbysebu nag mewn blynyddoedd blaenorol;
  - 1.4.1. Cyhoeddwyd y cynigion ar wefan y Cyngor (hafan)
  - 1.4.2. Defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol - Twitter, Facebook ac Instagram i hysbysebu'r cynigion i ystod ehangach o drigolion

Nod pob un o'r sianeli uchod oedd rhoi cyhoedduswydd a chreu brwdfrydedd ymhlith dinasyddion a staff i ymgysylltu â'r cynigion cychwynnol ac ymateb iddynt .

- 1.5. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy'r dulliau canlynol:
  - Arolwg ar-lein ar ein gwefan
  - E-bost

Dilynodd yr ymgynghoriad eleni batrwm tebyg i ddigwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd yn y blynyddoedd diwethaf, ond nid oedd mor eang oherwydd yr amserlen fyrrach a orfodwyd ar y Cyngor gan Lywodraeth Cymru ac wrth gwrs effaith y pandemig ar y gallu i ymgynghori wyneb yn wyneb â thrigolion Ynys Môn. O ganlyniad, rhoddwyd y pwyslais eto eleni ar gael ymateb electronig trwy wneud defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol o ganlyniad i'r cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â'r pandemig a'r ffaith na allai cyfarfodydd cyhoeddus arferol gymryd lle.

Cafodd y cynigion eu marchnata fel a ganlyn trwy'r sianeli cyfryngau cymdeithasol canlynol -

13 gwaith trwy gyfrif facebook Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Facebook Saesneg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Saesneg

3 gwaith trwy gyfrif Instagram dwyieithog

Derbyniodd y Cyngor bron i 600 o ymatebion trwy ddulliau electronig. Derbyniwyd gohebiaeth hefyd trwy e-bost. Mae'r ymatebion hyn yn nifer gweddol fawr o gymharu â'r niferoedd a gafwyd mewn ymateb i'r broses gosod cyllideb flynyddol yn y gorffennol pan gafwyd oddeutu 500 o ymatebion bob blwyddyn ar gyfartaledd. Yr eithriad oedd pan dderbyniwyd mwy na 5,000 o ymatebion i'r ymgynghoriad yn 2019/20

O gofio bod ymgynghoriad eleni wedi rhedeg am bythefnos yn unig, mae hwn yn ymateb priodol gan drigolion Ynys Môn i'r ymgynghoriad ac yn un i'w groesawu.

Mae'r canlyniadau / canfyddiadau fel a ganlyn -

1. Ydych chi'n cytuno i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor gan y Cyngor Sir er mwyn ariannu'r gweithgareddau / gwasanaethau uchod?				
			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		12.33%	72
2	Nac ydw		87.67%	512
			Wedi ateb	584
			Heb ateb	4

Mae'r ymateb uchod yn dangos nad yw'r mwyafrif (bron i 9 o bob 10 o bobl) a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn cytuno â'r cynnig i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor er mwyn ariannu'r gweithgareddau a nodwyd yn yr ymgynghoriad.

2.Os nad ydych yn cytuno, pa weithgareddau / gwasanaethau o blith yr isod y credwch y dylai'r Cyngor Sir roi blaenoriaeth iddynt a'u hariannu o gynnydd yn y Dreth Gyngor ? (dewiswch gynifer o'r opsiynau isod y credwch y dylid eu hariannu)

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Cyflwyno rhaglen Staff Proffesiynol Lefel Mynediad newydd i ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc lleol		14.23%	76
2	Cynyddu Capasiti'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i gynnal iechyd y cyhoedd ar Ynys Môn yn y dyfodol		18.54%	99
3	Gwella darpariaeth addysgol ar gyfer y dysgwyr mwyaf bregus yn CA4 drwy wneud buddsoddiad ychwanegol yn y gwasanaeth Cynhwysiant Addysg		19.10%	102
4	Cymorth TG ychwanegol i Ysgolion i alluogi a chynyddu gweithgarwch TG mewn Addysg		21.54%	115
5	Rheoli traethau a'r blaendraethau yn well ynghyd a gwella trefniadau casglu data er mwyn cynorthwyo buddsoddiad mewn Twristiaeth yn y dyfodol		14.23%	76
6	Addasiadau Newid Hinsawdd		15.17%	81
7	Dim un o'r uchod – parhau fel yr ydych heb fod angen buddsoddiad pellach		45.69%	244
			Wedi ateb	534
			Heb ateb	54

Mae'r uchod yn rhoi darlun o ble y byddai'r rheini nad ydynt eisiau gweld cynnydd o 1.1% yn y Dreth Gyngor i ariannu Gwasanaethau'r Cyngor yn blaenoriaethu pe bai angen. Gellir gweld yn glir y byddai'r mwyafrif yn parhau i nodi na ddylid buddsoddi o gwbl ac y dylai'r Cyngor barhau fel y mae heb yr angen i wneud buddsoddiad pellach. Yr opsiwn hwn a gafodd yr ymateb mwyaf, sef oddeutu 46% a'r ail uchaf oedd buddsoddiad ychwanegol mewn cymorth TG i ysgolion er mwyn galluogi a chefnogi mwy o weithgaredd TG yn y maes addysg.

2. Er mwyn cefnogi'r mentrau hyn ymhellach a chodi swm arfaethedig o £100,000, mae'r Cyngor hefyd yn cynnig codi ffioedd parcio ceir mewn lleoliadau glan môr gan ei fod wedi dod i'r casgliad bod y ffioedd presennol yn isel o gymharu ag awdurdodau a chyrchfannau eraill ac mae'n credu bod lle i gynyddu'r ffioedd hyn.

Mae'r Cyngor yn cynnig cynyddu'r ffioedd fel a ganlyn –

Hyd at 1 Awr – Ffi Bresennol £1.00, Ffi Newydd Arfaethedig £1.00

Hyd at 2 Awr – Ffi Bresennol £2.00, Ffi Newydd Arfaethedig £3.00

Hyd at 4 Awr – Ffi Bresennol £3.50, Ffi Newydd Arfaethedig £6.00

Hyd at 12 Awr – Ffi Bresennol £4.50, Ffi Newydd Arfaethedig £10.00

Hyd at 12 Awr (car a threlar) – Ffi Bresennol £6.00, Ffi Newydd Arfaethedig £20.00

A fyddech chi'n cytuno â'r cynigion hyn

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Byddwn		38.50%	226
2	Na fyddwn		61.50%	361
			Wedi ateb	587
			Heb ateb	1

Mae'r cwestiwn uchod sy'n ymwneud â ffioedd parcio uwch yn dangos rhaniad clir ym marn ymatebwyr gyda rhaniad bras o 60:40 yn erbyn cynnig o'r fath. Derbyniwyd gohebiaeth gan Glwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr lleol ynghylch y cynnig uchod, a oedd yn nodi -

“The Club recognise that the Covid 19 Pandemic has put enormous strain on Council budgets and reductions in the support from the UK Government via the Welsh Assembly over the years have forced local councils across Wales to have to make difficult decisions.

However, Members had a number of concerns about the potential impact a substantial increase in car parking fees could have on Club participation levels”. Mae gan y Clwb ei hun dros 600 o aelodau, ac mae tua 250 ohonynt yn blant.

Mae'r Clwb yn ei ymateb yn gofyn i'r Cyngor Sir gydnabod ei bryder, gan fod llawer o'i aelodau yn ddefnyddio maes parcio Traeth Bychan yn rheolaidd am ddiwrnod llawn. Gallai cynnydd afresymol yn y ffi nid yn unig effeithio ar gyfranogiad yng ngweithgareddau'r Clwb, ar y dŵr ac oddi ar y dwr, ond gall hefyd ostwng ffynhonnell o incwm tymor hir i'r Cyngor Sir, sef incwm sicr i bob pwrpas am y tymor cyfan .

Mae hefyd yn deall bod y Cyngor yn cynnig cyflwyno peiriannau tocynnau mwy modern mewn rhai meysydd parcio. Os yw hyn yn wir, byddai'r Clwb yn cynnig y byddai o fudd i'r Clwb a'r Cyngor Sir gyflwyno

cynllun sy'n gwobrwyo'r rheini sy'n defnyddio meysydd parcio'n rheolaidd, fel aelodau'r clwb, trwy gynnig disgownt teyrngarwch i ddefnyddwyr sy'n barod i brynu blociau o docynnau parcio ymlaen llaw.

Mae cynnig tebyg (sef y gellid codi tâl parcio is ar drigolion) hefyd wedi'i gynnig gan aelod etholedig i'w ystyried ymhellach.

3. Mae'r Cyngor hefyd yn cynnig defnyddio rhywfaint o'i arian wrth gefn cyffredinol i gyllido'r prosiectau gwella unwaith ac am byth canlynol -

Prosiectau Datblygu Economaidd a llesiant amgylcheddol. Arian cyfatebol i'w ddefnyddio pan fydd arian grant allanol ar gael i'w hawlio er mwyn gwireddu prosiectau fydd o fudd i'r Ynys- £95,000

Cyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion. Cyllido 1,672 o gyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion Uwchradd a Chynradd i sicrhau bod cyfrifiaduron Chromebook ar gael i ddisgyblion, cynyddu cymhareb y cyfrifiaduron Chromebook i ddisgyblion a chyfrannu at gynllun ehangach Hwb 2019-2023 - £305,000

Ailwynebu ardaloedd chwarae. Ailwynebu dwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi - £300,000

Cynlluniau Atal Llifogydd. Darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach a darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau mawr a flaenoriaethwyd er mwyn denu arian grant gan Lywodraeth Cymru. Felly, byddai grant LIC yn dod i gyfanswm o £2.295m ac yn caniatáu adeiladu Cynlluniau Atal Llifogydd yn Nhraeth Coch, Porthaethwy a Fali- £405,000

Ydych chi'n cytuno â'r gweithgareddau a gynigir uchod?

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		51.55%	300
2	Nac ydw		48.45%	282
			Wedi ateb	582
			Heb ateb	6

Mae'r ymateb i gynnig y Cyngor ynghylch sut i ddefnyddio ei gyllid cyfalaf dros y 12 mis nesaf yn groes i'r sylwadau blaenorol, gyda mwyafrif bach o blaid y cynigion.

Ceir sylwadau pellach ynghylch rhai o'r cynigion hyn a barn ymatebwyr mewn ateb i gwestiwn olaf yr ymgynghoriad fel a ganlyn.

5. Os nad ydych yn cytuno, ymhle ac ar beth ddylai'r Cyngor fuddsoddi yn ystod y 12 mis nesaf?

Mae'r ymatebion i'r cwestiwn hwn wedi eu rhannu ar sail thematig fel y gellir eu dadansoddi'n rhwyddach. Fe'u rhestrir yn nhrefn nifer yr ymatebion h.y. y nifer fwyaf yn gyntaf / y nifer lleiaf yn olaf.

- **Anfodlon: 69**

Dyma'r nifer a oedd yn anfodlon â'r awgrym o gynyddu'r dreth gyngor. Gwnaed sawl pwynt, ond fe wnaeth ychydig o themâu godi'n amlach na rhai eraill. Ail gartrefi - neu gartrefi gwyliau - oedd y brif thema y cafwyd ymatebion iddi. Roedd teimlad y dylai'r Cyngor fod yn ceisio cynyddu'r dreth ar gyfer y rheini nad ydynt yn byw yn Ynys Môn trwy gydol y flwyddyn ac sy'n berchen ar gartrefi gwyliau, yn hytrach na chynyddu'r dreth gyngor yn gyffredinol. Ar ben hynny, roedd ymatebwyr yn awyddus i nodi bod llawer o'r rhai sy'n berchen ar ail gartrefi yn elwa trwy redeg eu hail gartrefi fel 'AirBnB'. Nododd ymatebwyr hefyd ei bod yn annheg iawn awgrymu cynyddu'r dreth gyngor gan ystyried bod tâl o £35 bellach am wagio biniau gwyrdd, ynghyd â'r baich a'r gost sy'n gysylltiedig â'r pandemig. Roedd llawer o bobl yn teimlo'n gryf na allent ddelio ag unrhyw gostau pellach. Yn olaf, roedd rhai ymatebwyr eisiau sicrhau bod eu teimladau'n cael eu clywed o ran pa mor dda y mae rhai o'r cynghorwyr yn cael eu talu.

I ffwrdd o'r dreth gyngor, roedd mwyafrif y bobl a ymatebodd yn hollol yn erbyn y syniad o gynyddu ffioedd parcio ceir ar draethau a chyrchfannau twristiaeth eraill. Yn gyffredinol, roeddent yn teimlo y byddai'n achosi mwy o broblemau - pobl yn parcio ar ochrau ffyrdd a'r pryder y gallai droi rhai twristiaid i ffwrdd. Mae'r safbwyntiau hyn yn cyd-fynd â barn y Clwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr a grybwyllwyd eisoes.

- **Dim Gwariant Pellach - Gwneud gyda'r hyn sydd gennym eisoes: 38**

Yn gyffredinol, roedd nifer o ymatebwyr yn teimlo y byddai'n well ganddynt, oherwydd Covid, weld dim buddsoddiad ychwanegol yn cael ei wneud gan y Cyngor Sir eleni os yw'n golygu bod yn rhaid cynyddu eu treth gyngor.

- **Priffyrdd 35**

Roedd nifer o ymatebwyr yn awyddus i nodi eu bod am weld gwelliant i'r ffyrdd ar Ynys Môn. Ar ben hynny, nid oedd hon yn farn a leisiwyd mewn rhai ardaloedd o'r ynys yn unig gan mai dyna oedd y farn gyffredinol ledled yr ynys gyfan. Tynnodd ymatebwyr sylw'n aml at y ffaith bod tyllau yn y ffyrdd ac wynebau gwael y ffyrdd wedi achosi difrod i'w ceir.

- **Addysg: 27**

Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn gefnogol iawn i'r syniad o sicrhau 'chromebooks' i'r ysgolion. Gellir gweld hyn yn nifer y bobl a gefnogodd welliant mewn addysg. Fodd bynnag, roedd yr ardal chwarae gwerth £300,000 yng Nghaerdybi yn cael ei weld fel swm 'hurt' o arian i'w wario ar gyfleuster o'r fath.

- **Cynlluniau Atal Llifogydd: 23**

Roedd yr ymatebwyr yn gefnogol iawn i wneud gwaith ychwanegol ar gyfer cynlluniau lleddfu llifogydd. Cyfeiriodd llawer at y llifogydd diweddar fel eu rheswm dros fod eisiau cyllid ychwanegol ar gyfer cynlluniau atal llifogydd mewn gwahanol rannau o'r Ynys.

- **Iechyd a Llesiant: 20**

Mae sawl elfen wahanol i'r ymatebion i'r pwynt hwn. Yn gyntaf, mae llawer o ymatebwyr yn teimlo bod angen cyllid ychwanegol tuag at sicrhau bod oedolion a phlant yn gallu derbyn gwasanaeth cwnsela iechyd meddwl pan fyddant ei angen. Roedd teimlad hefyd bod angen sicrhau bod arian ar gael tuag at les teuluoedd sy'n byw mewn tloidi. Yn olaf, roedd ychydig o ymatebwyr hefyd yn teimlo bod angen cymorth ychwanegol i'r henoed a'r anabl.

- **Mwy o Weithgareddau: 17**

Roedd llawer yn awyddus i weld mwy o lwybrau beicio a llwybrau cerdded ar yr ynys - yn enwedig ffyrdd o amgylch ardal Llangefni. Nododd pobl hefyd yr hoffent weld mwy o feysydd chwarae, neu feysydd chwarae'n cael eu hadnewyddu - gan dynnu sylw nad oes digon o fannau i blant chwarae mewn sawl ardal. Gellir cyplysu'r pwynt hwn â'r sylwadau a nodir uchod ynghylch iechyd a lles trigolion.

- **Tai: 15**

Gwnaed dau brif bwynt yma. Roedd ymatebwyr yn awyddus i weld cynnydd yn nifer y tai sydd ar gael i brynwyr tro cyntaf - hoffent weld menter gan y Cyngor sy'n cefnogi pobl iau i brynu eu tŷ cyntaf. Yn ail, roeddent yn awyddus i weld naill ai mwy o dai Cyngor yn cael eu prynu, neu welliant yng nghyflwr amryw o dai Cyngor.

- **Sbwriel a Gwastraff: 13**

Roedd yr ymateb hwn yn canolbwyntio'n enfawr ar faterion baw cŵn yn fwy na dim. Mae pobl wedi cael llond bol ar weld baw cŵn ar draethau a hoffent weld cyllid ychwanegol yn cael ei roi tuag at gael biniau ar draethau.

- **Gwella cymunedau: 11**

Roedd thema gyffredinol - yn enwedig o ran Caergybi - bod ymatebwyr eisiau gweld gwelliannau i drefi. Yn y bôn, roeddent yn awyddus i weld hen adeiladau blinedig yn cael eu hadnewyddu a'u gwneud i edrych yn fwy deniadol.

- **Busnesau Bach: 10**

Teimlai ymatebwyr fod angen cyllid ychwanegol ar fusnesau bach er mwyn eu helpu trwy'r pandemig. Mae effaith Covid wedi bod yn gostus iawn i fusnesau bach sydd wedi gorfod cau o ganlyniad i gyfyngiadau cyfnodau clo.

- **Twristiaeth: 10**

Roedd ymatebwyr yn teimlo y dylid sicrhau bod arian ar gael ar gyfer gweithgareddau twristiaeth. Roeddent yn teimlo mai twristiaeth oedd y ffordd orau i chwistrellu arian i'r economi leol ar ôl Covid, ac felly roeddent yn teimlo y dylai'r Cyngor geisio buddsoddi mewn atyniadau a allai ddenu mwy o bobl i ymweld ag Ynys Môn. Roedd hwn yn cael ei weld fel cyfle.

- **Mwy o gyfleon am swyddi: 9**

Roedd nifer fach o ymatebwyr yn awyddus i weld buddsoddiad yn cael ei wneud i sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu cael swyddi. Amlygodd 5 o'r ymatebwyr yr hoffent weld cynnydd yn nifer y cyfleoedd i bobl ifanc yn benodol.

- **Gwella'r Amgylchedd: 6**

Soniodd ychydig o ymatebwyr yr hoffent weld cyllid ar gael er mwyn sicrhau bod Ynys Môn yn fwy ecogyfeillgar. Roedd yr ymatebion yn amrywio o fod eisiau gweld mwy o orsafoedd gwefru ceir trydan, i fod eisiau gweld mwy o goed ac ati yn cael eu plannu.

Y CYNNIG AR GYFER CYLLIDEB DERFYNOL 2021/22 FESUL GWASANAETH

	Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2021/22 £
Addysg a Diwylliant	54,874,010
Gwasanaethau Oedolion	27,677,674
Gwasanaethau Plant	11,184,105
Gwasanaethau Tai	1,247,378
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	16,126,609
Economaidd Ac Adfywio Cymunedol	4,201,707
Trawsnewid Corfforaethol	5,436,964
Adnoddau	3,235,694
Busnes y Cyngor	1,708,227
Rheoli Corfforaethol	635,849
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	126,328,217
Costau Corfforaethol a Democraidaidd	3,009,885
Ad-daliadau i CRT	(700,000)
Ardollau	3,695,207
Cyllido Cyfalaf	7,392,381
Budd-daliadau a Roddwyd	247,989
Rhyddhad Trethi Dewisol	71,050
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	6,180,558
Cyfanswm y Cyllidebau a Ddyrannwyd	146,086,537
Cronfa hapddigwyddiadau cyffredinol ac Eraill	693,428
Pwysau Cyllideb (Cynhaliwyd i ddechrau fel Cyllideb Wrth Gefn)	640,000
Cyfanswm Cyllideb 2020/21	147,419,965
Cyllidir gan :	
Grant Cymorth Refeniw	(81,344,841)
Trethi Annomestig	(23,480,332)
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor)	(42,294,792)
Arian wrth Gefn y Cyngor	(33,000)
Cyfanswm Cyllid	(147,419,965)
Gwahaniaeth Cyllideb i Gyllid	-

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	CYNGOR SIR
Dyddiad:	9 MAWRTH 2021
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF ARFAETHEDIG TERFYNOL AR GYFER 2021/22
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD R WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	R MARC JONES
Awdur: Ffôn: E-bost:	JEMMA ROBINSON 01248 752675 JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1 Mae gofyn i'r Cyngor Llawn cymeradwyo cyllideb gyfalaf ar gyfer 2021/21.

2. ARGYMHELLION

2.1 Argymell y Rhaglen Gyfalaf ganlynol ar gyfer 2021/22:-

	Cyf	£'000
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2020/21	Para 3.1	4,000
Adnewyddu/Amnewid Asedau	Para 3.1	4,137
Prosiectau Cyfalaf Untro (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 3.3	0.780
Prosiectau Cyfalaf Untro (Yn amodol bod cyllid ar gael)	Para 3.3	0.325
Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	Gweler Adroddiad 18/01/21	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	"	20,313
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2021/22		36,155
Cyllidir Gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		291
Balansau Cyffredinol (os oes cyllid digonol ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21ain Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21ain Ganrif		498
CRT wrth gefn a gwarged yn y flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth CRT		2,000
Grantiau Allanol		6,184
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen 2020/21 (Grantiau Allanol)		4,000
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		36,155

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae nifer o gynlluniau ychwanegol yn cael eu hystyried yn y rhaglen gyfalaf, gyda fforddiadwyedd a gwneud y mwyaf o gyllid grant allanol fel y prif ffactorau cyllidol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y gyllideb gyfalaf.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amh

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

C Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Rheoli (UDRh) (gorfodol)	Wedi eu cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Amh – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amh
5	Eiddo	Gofynion cyllideb wedi eu hadlewyrchu yn y gyllideb arfaethedig
6	Technoleg Gwybo0daeth a Chyfathrebu	Gofynion cyllideb wedi eu hadlewyrchu yn y gyllideb arfaethedig
7	Caffael	Amh
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	Amh
10	Arall	

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn betrhnasol) Impact on our Future Generations(if relevant)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid er mwyn cynnal asedau'r Cyngor ac yn ffurfio rhan o'r strategaeth i fodloni'r amcanion a nodwyd yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	Bydd cynnal a chadw parhaus o asedau'r Cyngor yn atal costau uwch yn y dyfodol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwng wybod gyda phwy-	Mae prosiectau Cyfalaf o ran Ysgolion 21ain Ganrif a'r CRT yn flaenoriaethau sy'n cyd-fynd â'r blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.

4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Bydd y gyllideb gyfalaf yn destun ymgynghoriad ffurfiol ar y gyllideb cyn ei chadarnhau gan y Cyngor ym Mawrth 2021.
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg	Mae elfennau o'r rhaglen gyfalaf yn cyfrannu at yr agenda Cydraddoldeb e.e. Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, Mynediad i'r Anabl i Ysgolion, prynu Chromebooks ar gyfer disgyblion ysgol.
F - Atodiadau:		
<p>Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Gyfalaf 2021/22</p> <p>Atodiad 2 – Cyllideb Cyfalaf Arfaethedig 2021/22</p>		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<p>Adroddiad Strategaeth Cyfalaf – Cyngor llawn 10 Mawrth 2020</p> <p>Cyllideb Cyfalaf 2020/21 – Cyngor llawn 10 March 2020</p> <p>Cyllideb Cyfalaf Drafft – Pwyllgor Gwaith – 18 Ionawr 2021</p>		

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Yn ei gyfarfod ar 18 Ionawr 2021, argymhellodd y Pwyllgor Gwaith bod y Rhaglen Gyfalaf ddrafft ganlynol ar gyfer 2021/22, a ddangosir yn Nhabl 1 isod, yn cael ei chymeradwyo. Mae'r Gyllideb Gyfalaf drafft ar gyfer 2021/22, a nodir isod yn Nhabl 1, yn cymryd i ystyriaeth yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym Mawrth 2020 a'r Cyngor llawn ym Mawrth 2020. Mae hefyd yn bodloni egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf Ddrafft ar gyfer 2021/22, a fydd yn cael ei hystyried ochr yn ochr â'r Rhaglen Gyfalaf yma ac a gyflwynir i'r Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021.

Tabl 1

Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2021/22 a gafodd ei hargymell yn y Pwyllgor Gwaith ar 18 Ionawr 2021

	Cyf (o fewn Adroddiad Cyllideb Gyfalaf Drafft 2021/22, y PG 18 Ionawr 2021)	£'000
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2020/21	Para 4.1 a Tabl 2	3,970
Adnewyddu/Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Tabl 3	4,167
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 5.2 – 5.6 a Tabl 4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro (Yn amodol bod cyllid ar gael)	Para 5.6	325
Ysgolion 21ain Ganrif	Para 6	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,313
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2021/22		36,155
Cyllidir gan :		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes cyllid digonol ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
CRT wrth gefn a Gwarged yn y flwyddyn		15,639
CRT benthyca digefnogaeth		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cyllid a ddygwyd ymlaen 2020/21		3,970
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		36,155

2. CANLYNIAD Y BROSES YMGYNGHORI GYHOEDDUS

- 2.1. Derbyniwyd nifer o sylwadau perthnasol i'r Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2021/22 yn ystod yr ymgynghoriad ar y gyllideb 2021/22 a ddaeth i ben ar 2 Chwefror 2021.

- 2.1.1** Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn gefnogol iawn o'r syniad i ddod a Chromebooks i mewn ar gyfer ysgolion. Gellir gweld hyn yn nifer y bobl a gefnogodd gwelliant mewn addysg. Fodd bynnag, roedd y £300,000 ar gyfer lle chwarae yng Nghaergybi yn cael ei ystyried yn swm afresymol o arian i'w wario.
- 2.1.2** Roedd pobl yn gefnogol iawn o gynlluniau ychwanegol ar gyfer cynlluniau lliniaru llifogydd. Nododd nifer o bobl y llifogydd diweddar fel eu rhesymeg tu ôl i fod yn dymuno cynlluniau atal llifogydd.
- 2.1.3** Roedd nifer o bobl yn awyddus i weld gwelliant yn nifer y llwybrau beicio a'r llwybrau cerdded ar gyfer yr Ynys – yn enwedig yn ardal Llangedfni. Nododd pobl hefyd sut yr hoffent weld cynnydd yn nifer y meysydd chwarae neu ailwampio nifer o feysydd chwarae – gan nodi nad oedd digon o le i blant chwarae mewn nifer o ardaloedd.
- 2.1.4** Roedd pobl yn awyddus i weld un ai mwy o dai Cyngor yn cael eu prynu, neu welliant i gyflwr nifer o dai Cyngor sydd eisoes yn bodoli.
- 2.1.5** Cafwyd ymateb sylweddol i nifer y bobl a oedd yn dymuno gweld gwelliant i'w ffyrdd. Yn fwy na hynny, nid oedd hyn mewn rhai ardaloedd penodol yn unig, roedd yn gyffredin ledled yr Ynys. Roedd pobl yn aml yn tynnu sylw at y ffaith bod tyllau yn yr arwyneb ffyrdd gwael wedi achosi difrod i'w ceir.
- 2.1.6** Nododd ychydig o bobl yr hoffent weld cyllid ar gael er mwyn sicrhau bod Ynys Môn yn fwy ecogyfeillgar. Roedd ymatebion yn amrywio o fod yn dymuno gweld mwy o fannau gwefru ceir trydan, i fod eisieu gweld mwy o goed yn cael eu plannu ac ati.

3. DIWEDDARU'R RHAGLEN GYFALAF ERS I'R RHAGLEN GYFALAF DDRAFFT GAEL EI CHYFLWYNO YM MIS IONAWR 2021

- 3.1** Wedi'i gynnwys yn y ffigwr Adnewyddu/Amnewid Asedau o £4,167k, mae ffigwr o £30k y dylid ei gynnwys yn y ffigwr Cynlluniau a ddygwyd ymlaen Oo 2020/21. Mae hwn bellach wedi'i adlewyrchu yn Tabl 2 isod sydd wedi'i ddiweddarau ac nid yw'n cael unrhyw effaith ar y cyllid.
- 3.2** Er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyllid grant a defnyddio'r dull rhataf o gyllido'r rhaglen gyfalaf, mae angen hyblygrwydd o ran dulliau cyllido. Felly, gall y ffynonellau cyllido a nodwyd fesul cynllun yn y Gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2021/22 (fel y gwelir yn Atodiad 2) newid yn ystod 2020/21. Mae hyn yn ymarfer arferol ac mae'n caniatáu'r Cyngor i sicrhau y gwneir y defnydd mwyaf o grantiau a gwneir y defnydd lleiaf posib o fenthyca allanol.
- 3.3** Wedi'i gynnwys yn y gyllideb ddrafft roedd ffigwr o £300k ar gyfer ail wynebu dau le chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi. Awgrymwyd pe na fyddai digon o arian wrth gefn ar gael y gellid lleihau'r cynllun ac i ddim ond un lle chwarae gael ei ail wynebu yn 2021/22, gydag amcangyfrif o gost wedi'i chynnwys yn y gyllideb ddrafft o £200k ar gyfer yr ardal fawr a £100k ar gyfer yr ardal lai. Rhaid nodi fod y gost o £300k ar gyfer y ddwy ardal ar gyfer gwneud y ddwy ardal ar unwaith. Mae dyfynbris diwygiedig bellach wedi'i dderbyn ar gyfer cwblhau'r ddwy ardal ar wahân petai angen, sy'n cadarnhau rhaniad y gost fel £200k a £100k.
- 3.4** Roedd y gyllideb ddrafft yn cynnwys ffigwr o £305k am Chromebooks i ysgolion, oedd wedi ei gyllido o'r arian wrth gefn cyffredinol. Yn dilyn cyhoeddiad fod Llywodraeth Cymru yn dyrannu swm i Awdurdodau Lleol ar draws Cymru i cyllido Trawsnewid Digidol, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cynnig fod y Chromebooks yn cael eu cyllido gan y grant allanol yma. Mae hyn wedi cael ei adlewyrchu yn Nhabl 2 isod.

3.5 Mae'r newidiadau hyn wedi eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig diwygiedig ar gyfer 2021/22, ac wedi eu crynhoi yn Nhabl 2 isod.

4. LLITHRIANT 2020/21

4.1 Rhagwelir tanwariant o £22.186m ar y Rhaglen Gyfalaf bresennol ar gyfer cynlluniau 2020/21 (£8.022m CRT a £14.164m Cronfa Gyffredinol). Mae'r ffigwr hwn yn seiliedig ar y sefyllfa alldro arfaethedig ar ddiwedd chwarter 3. Bydd y gwir sefyllfa alldro ar ddiwedd chwarter 4 yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor hwn mewn adroddiad alldro cyfalaf ar wahân a bydd unrhyw symiau sydd wedi llithro y gofynnir i'w cario ymlaen i 2021/22 yn destun cymeradwyaeth y Pwyllgor hwn bryd hynny. Mae cynlluniau sydd wedi eu hymrwymo iddynt ac sydd wedi cynllunio i redeg am nifer o flynyddoedd wedi eu cynnwys yn y rhaglen hon o ganlyniad i'r angen am gyllidebau newydd.

Tabl 2

Rhaglen Gyfalaf Terfynol Arfaethedig 2021/22

	Cyf	£'000
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2020/21	Para 3.1	4,000
Adnewyddu/Amnewid Asedau	Para 3.1	4,137
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 3.3 Para 3.4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro (Yn amodol bod cyllid ar gael)	Para 3.3	325
Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	Gweler Adroddiad 18/01/21	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	"	20,313
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2021/22		36,155
Cyllidir Gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		291
Balansau Cyffredinol (os oes cyllid digonol ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
CRT wrth gefn a Gwarged yn y flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth CRT		2,000
Grantiau Allanol		6,184
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen 2020/21 (Grantiau Allanol)		4,000
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		36,155

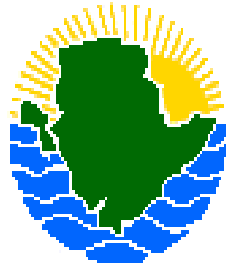

Cynllun	CYLLIDEB 2021/22 £'000	CYLLIDIR GAN						
		Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Di- gefnogaeth £'000	Arian Wrth Gefn CRT £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol (os oes cyllid digonol) £'000
Cynlluniau Ymrwymedig 2020/21 ddygwyd ymlaen								
Unedau Porth (ERDF)	2,032	2,032						
Porth Twristiaeth	1,290	1,290						
Partneriaeth Tirlunio Caergybi	210	210						
Adfywio Caergybi (Menter Trefnadaeth Treflyn Rhan II)	438	438						
Asedau TG Ysgolion	30	30						
CYFANSWM 2020/21 Cynlluniau Ymrwymedig ddygwyd ymlaen	4,000	4,000	-	-	-	-	-	-
Adnewyddu/Amnewid Asedau								
Grantiau Cyfleusterau'r Anabl	500		500					
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	300			300				
Ailwampio Ysgolion	1,000			1,000				
Ailwampio Adeiladau nad ydynt yn Ysgolion	600			600				
Priffyrdd	1,250		1,250					
Cerbydau	195		195					
Asedau TG	292		218	74				
CYFANSWM Adnewyddu/Amnewid Asedau	4,137	-	2,163	1,974	-	-	-	-

CYNLLUN	CYLLIDEB 2021/22 £'000	CYLLIDIR GAN						
		Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Di- gefnogaeth £'000	Arian Wrth Gefn CRT £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol (os oes cyllid digonol) £'000
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Blaenoriaeth)								
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	180			89			91	
Datblygu Economaidd – pot cyllid cyfatebol	95			95				
Chromebooks i ysgolion	305	305						
Ail wynebu ardaloedd chwarae (ardal fawr)	200						200	
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Blaenoriaeth)	780	305		184	-	-	291	-
Prosiectau Cyfalaf Untro (yn amodol ar gyllid)								
Cynllun Llifogydd Traeth Coch / Traeth Coch Flood Scheme	225							225
Ail wynebu ardaloedd chwarae (ardal fach) / Resurfacing play areas (small area)	100							100
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (yn amodol ar gyllid)	325	-	-	-	-	-	-	325
Ysgolion 21ain Garrif								
Band A	5,077	2,539		2,538				
Band B	1,523	666		359	498			
CYFANSWM Ysgolion 21ain Garrif	6,600	3,205	-	2,897	498	-	-	-
CYFANSWM CRONFA GYFFREDINOL	15,842	7,510	2,163	5,055	498	-	291	325

CYNLLUN	CYLLIDEB 2021/22 £'000	CYLLIDIR GAN						
		Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycia â Chefnogaeth £'000	Benthycia Di- gefnogaeth £'000	Arian Wrth Gefn CRT £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol £'000	Arian Wrth gefn Cyffredinol (os oes cyllid digonol) £'000
Cyfrif Refeniw Tai								
Rhaglen Cynnal a Chadw Cynlluniedig Traddodiadol SATC	9,555	2,674				6,881		
Datblygiadau Newydd ac ail brynu eiddo Hawl i Brynu	10,758				2,000	8,758		
CYFANSWM CYFRIF REFENIW TAI	20,313	2,674	-	-	2,000	15,639	-	-
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2021/22	36,155	10,184	2,163	5,055	2,498	15,639	291	325

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

**PENDERFYNIAD DRAFFT
AR OSOD
Y DRETH GYNGOR
2021/22**

**DRAFT RESOLUTION
ON SETTING
THE COUNCIL TAX
2021/22**

PENDERFYNIAD DRAFFT Y DRETH GYNGOR

1. PENDERFYNWYD

- (a) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu'r Gyllideb 2021/22, yn Adran 9, fel Strategaeth Cyllideb oddi mewn i ystyr a roddir yn y Cyfansoddiad, ac i gadarnhau y daw'n rhan o'r fframwaith cyllidebol gyda'r eithriad o'r ffigyrau a ddisgrifir fel rhai cyfredol.
- (b) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb referniw 2021/22 fel y gwelir honno yn Nhabl 4, Adran 9 o adroddiad y Gyllideb 2021/22, Atodiad 1 ac Atodiad 3.
- (c) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb cyfalaf fel y gwelir hwnnw yn yr adroddiad Cyllideb Cyfalaf 2021/22.
- (ch) Dirprwyo i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Cyllid 151 y pŵer i wneud addasiadau rhwng penawdau yn y Gyllideb Arfaethedig Derfynol ar gyfer 2021/22 yn Atodiad 3 er mwyn rhoi effaith i benderfyniadau'r Cyngor. Yn ychwanegol, i ddirprwyo i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 y pŵer i drosglwyddo hyd at £50k yr eitem o'r gronfa wrth gefn gyffredinol. Bydd unrhyw eitem sy'n fwy na £50k angen cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith cyn gwneir unrhyw drosglwyddiad o'r gronfa wrth gefn gyffredinol.
- (d) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, ym mlwyddyn ariannol 2021/22, y pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng penawdau fel a ganlyn:-
  - (i) pwerau dilyffethair i wario pob pennawd cyllidebol unigol yn Atodiad 3 Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2021/22 yn erbyn pob gwasanaeth unigol, ar y gwasanaeth perthnasol;
  - (ii) pwerau i gymeradwyo'r defnydd o'r arian wrth gefn clustnodedig a rhai gwasanaeth i gyllido cynigion gwariant unwaith-ac-am-byth sy'n cyfrannu tuag at gyflawni amcanion y Cyngor a gwella gwasanaethau;
  - (iii) pwerau i drosglwyddo o'r ffynonellau incwm newydd neu uwch.
- (dd) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol 2021/22 ac ar gyngor y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau), y pŵer i ryddhau hyd at £250k o falansau cyffredinol i ddelio gyda blaenoriaethau yn codi yn ystod y flwyddyn.
- (e) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r cyfnod hyd at 31 Mawrth 2022 y pwerau a ganlyn:-
  - (i) pwerau i wneud ymrwymadau newydd o gyllidebau referniw y dyfodol hyd at y symiau a nodir ar gyfer blaenoriaethau newydd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
  - (ii) y pwerau a'r ddyletswydd i baratoi cynlluniau i gyflawni arbedion cyllidebol referniw fel yr awgrymir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
  - (iii) pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng prosiectau cyfalaf yn yr adroddiad Cyllideb Cyfalaf 2021/22 ac ymrwymo adnoddau yn y blynyddoedd dilynol gan gydymffurfio gyda'r fframwaith cyllidebol.
- (f) Pennu a chymeradwyo'r dangosyddion pwylllog a rhai'r trysorlys sy'n amcangyfrifon a therfynnau am 2021/22 ymlaen fel sy'n ymddangos yn yr adroddiad Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2021/22.
- (ff) Cymeradwyo'r Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2021/22 a'r Strategaeth Cyfalaf 2021/22.
- (g) Cadarnhau y bydd eitemau 1(b) i (ff) yn dod yn rhan o'r fframwaith cyllidebol.

2. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2021/22 benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 1998, bod y Cyngor Sir yn pennu lefel y disgownt sy'n gymwys i'r Dosbarth penodedig A a Dosbarth penodedig B o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Dosbarthau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) 1998, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig A	Dim Disgownt
Dosbarth Penodedig B	Dim Disgownt

3. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2021/22 benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2007 bod y Cyngor Sir yn pennu lefel disgownt sy'n gymwys i Ddosbarth penodedig C o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan y Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) (Diwygiad) 2004, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig C Dim Disgownt

4. **PENDERFYNWYD** datgymhwyso unrhyw ddisgownt(au) a ganiatawyd i anheddau gwag tymor hir ac anheddau a feddiannir yn achlysurol (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) ac i amrywio penderfyniad y Cyngor llawn a wnaed ar 28 Chwefror 2018 a gwneud cais am y flwyddyn ariannol 2021/22 swm uwch o'r Ddeth Gyngor (a elwir yn bremiwm y Dreth Gyngor) o 100% o gyfradd safonol y Dreth Gyngor ar gyfer anheddau gwag hirdymor ac ar gyfer anheddau a feddiannir o bryd i'w gilydd (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) i gymhwyso swm uwch o Dreth Gyngor (a elwir yn bremiwm y Dreth Gyngor) o 35% o dan Adrannau 12A a 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 fel y'i mewnosodwyd gan Adran 139 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014.
5. Nodi fod y Cyngor yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 1996 wedi penderfynu na fydd yn trin unrhyw gostau yr aiff y Cyngor iddynt mewn rhan o'i ardal nac wrth gyfarfod unrhyw ardoll neu ardoll arbennig fel costau arbennig a bod y penderfyniadau i barhau mewn grym hyd oni fyddant yn cael ei diddymu'n benodol.
6. Y dylid nodi bod y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 30 Tachwedd 2020 wedi cymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel sail y Dreth Gyngor ar gyfer 2021/22 a nodi ymhellach bod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 11 Rhagfyr 2018 wedi cymeradwyo y bydd y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn lleol yn parhau fel y mae am y blynyddoedd dilynol oni bai ei fod wedi'i ddiwygio'n sylweddol. Nodwyd hefyd fod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018 wedi mabwysiadu a chymeradwyo Polisi Dewisol Dreth Gyngor lleol dan Adran 13A Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 gan ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith y pŵer i ddirymu, ailddeddfu ac/neu ddiwygio'r Polisi. Diwygiodd y Pwyllgor Gwaith y Polisi yma ar 26 Tachwedd 2018.
7. Yn ei gyfarfod ar 30 Tachwedd 2020, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith, yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor)(Cymru) 1995 (SI19956/2561) fel y'i diwygiwyd gan SI1999/2935 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig o Anheddau)(Cymru)(Diwygiad) 2004, a'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor)(Cymru)(Diwygiad) 2016, gymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel ei sail dreth ac ar gyfer rhannau o'r ardal, am y flwyddyn 2021/22, fel a ganlyn:-
- a) **31,548.20** yw'r swm a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel sail y dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn.
- b) Y rhannau o ardal y Cyngor, sef y symiau a glandrwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel y sail ar gyfer dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'i ardal lle mae un neu fwy o eitemau arbennig yn berthnasol, yw fel a ganlyn:-

Ardaloedd Cynghorau Tref/Cymuned	Sylfaen y Dreth 2021/22
Amlwch	1,519.66
Beaumaris	1,081.50
Holyhead	3,990.91
Llangefni	1,976.50
Menai Bridge	1,478.06
Llanddaniel-fab	381.29
Llanddona	385.84
Cwm Cadnant	1,159.87
Llanfair Pwllgwyngyll	1,331.84
Llanfihangel Ysgeifiog	693.53
Bodorgan	464.26
Llangoed	653.68
Llangristiolus & Cerrig Ceinwen	629.11
Llanidan	415.21
Rhosyr	1,025.44
Penmynydd	246.78
Pentraeth	579.06

Ardaloedd Cynghorau Tref/Cymuned	Sylfaen y Dreth 2021/22
Moelfre	621.39
Llanbadrig	683.74
Llanddyfnan	503.92
Llaneilian	580.02
Llanerch-y-medd	529.34
Llaneugrad	184.19
Llanfair Mathafarn Eithaf	1,850.63
Cylch y Garn	400.30
Mechell	556.99
Rhos-y-bol	479.47
Aberffraw	306.84
Bodedern	427.24
Bodffordd	426.65
Trearddur	1,271.33
Tref Alaw	266.44
Llanfachraeth	226.29
Llanfaelog	1,270.30
Llanfaethlu	270.72
Llanfair-yn-Neubwll	589.19
Valley	1,009.83
Bryngwran	359.06
Rhoscolyn	358.31
Trewalchmai	363.47
Total Taxbase	31,548.20

8. Bod y symiau a ganlyn bellach yn cael eu pennu gan y Cyngor ar gyfer y flwyddyn 2021/22, yn unol ag Adrannau 32 i 36 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992:-
- a) £207,033,447 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(2) (a) i (d) y Ddeddf.
- b) £58,306,184 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(3) (a) a (c) y Ddeddf.
- c) £148,727,263 sef y swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm 8(a) uchod a chyfanswm 8(b) uchod, a bennwyd gan y Cyngor, yn unol ag Adran 32(4) y Ddeddf, yn gyllideb angenrheidiol ar gyfer y flwyddyn.
- ch) £104,825,173 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn amcangyfrif y byddant yn daladwy yn ystod y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor gyda golwg ar drethi annomestig a ail-ddosberthir, grant cynnal refeniw a grant arbennig, gan dynnu unrhyw swm a bennwyd yn unol ag Adran 33(3) y Ddeddf.
- d) £1,391.59 sef y swm yn 8(c) uchod llai'r swm yn 8(ch) uchod, gan rannu'r cyfan â'r swm a nodir yn 7(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 33(1) y Ddeddf, sef swm sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn.
- dd) £1,607,298 sef cyfanswm yr holl eitemau arbennig y cyfeirir atynt yn Adran 34(1) y Ddeddf.
- e) £1,340.64 sef y swm yn 8(d) uchod llai'r canlyniad a geir wrth rannu'r swm yn 8(dd) uchod â'r swm yn 7(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 34(2) y Ddeddf, sef swm sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'r ardal lle na fo unrhyw eitem arbennig yn berthnasol.

f)

		Band D cyfatebol fesul ardal gan gynnwys Cyngor Ynys Môn ac elfennau cyngor cymuned/tref
Amlwch	£	1,406.88
Beaumaris	£	1,368.72
Holyhead	£	1,494.54
Llangefni	£	1,432.35
Menai Bridge	£	1,404.90
Llanddaniel-fab	£	1,368.27
Llanddona	£	1,358.55
Cwm Cadnant	£	1,368.54
Llanfair Pwllgwyngyll	£	1,383.39
Llanfihangel Ysgeifiog	£	1,370.34
Bodorgan	£	1,365.84
Llangoed	£	1,363.59
Llangristiolus & Cerrig Ceinwen	£	1,353.33
Llanidan	£	1,373.22
Rhosyr	£	1,364.67
Penmynydd	£	1,373.04
Pentraeth	£	1,363.05
Moelfre	£	1,358.64
Llanbadrig	£	1,380.87
Llanddyfnan	£	1,360.44
Llaneilian	£	1,363.05
Llanerch-y-medd	£	1,374.93
Llaneugrad	£	1,362.33
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	1,370.70
Cylch y Garn	£	1,358.10
Mechell	£	1,358.55
Rhos-y-bol	£	1,357.29
Aberffraw	£	1,368.00
Bodedern	£	1,373.40
Bodffordd	£	1,366.38
Trearddur	£	1,368.90
Tref Alaw	£	1,365.93
Llanfachraeth	£	1,376.28
Llanfaelog	£	1,373.67
Llanfaethlu	£	1,361.88
Llanfair-yn-Neubwll	£	1,369.44
Valley	£	1,366.38
Bryngwran	£	1,374.03
Rhoscolyn	£	1,351.80
Trewalchmai	£	1,364.04

sef y symiau a geir trwy ychwanegu at y swm a geir yn 8(e) uchod, symiau'r eitem neu'r eitemau arbennig sy'n berthnasol i anheddau yn y rhannau hynny o ardal y Cyngor y cyfeiriwyd atynt uchod wedi'u rhannu ym mhob achos gan y swm yn 8(b) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith yn unol ag Adran 34(3) y Ddeddf, sef symiau sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer anheddau yn y rhannau hynny o'i ardal lle bo un eitem arbennig neu fwy'n berthnasol.

Bandiau Prisio

		Treth y Cyngor fesul band, fesul ardal, sy'n cynnwys Cyngor Sir Ynys Môn ac elfennau/praeseptau Cyngor Cymuned/Tref								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	937.92	1,094.24	1,250.56	1,406.88	1,719.52	2,032.15	2,344.79	2,813.75	3,282.71
Beaumaris	£	912.48	1,064.56	1,216.64	1,368.72	1,672.88	1,977.03	2,281.19	2,737.43	3,193.67
Holyhead	£	996.36	1,162.42	1,328.48	1,494.54	1,826.66	2,158.77	2,490.89	2,989.07	3,487.25
Llangefni	£	954.90	1,114.05	1,273.20	1,432.35	1,750.65	2,068.94	2,387.24	2,864.69	3,342.14
Menai Bridge	£	936.60	1,092.70	1,248.80	1,404.90	1,717.10	2,029.29	2,341.49	2,809.79	3,278.09
Llanddaniel-fab	£	912.18	1,064.21	1,216.24	1,368.27	1,672.33	1,976.38	2,280.44	2,736.53	3,192.62
Llanddona	£	905.70	1,056.65	1,207.60	1,358.55	1,660.45	1,962.34	2,264.24	2,717.09	3,169.94
Cwm Cadnant	£	912.36	1,064.42	1,216.48	1,368.54	1,672.66	1,976.77	2,280.89	2,737.07	3,193.25
Llanfair Pwllgwyngyll	£	922.26	1,075.97	1,229.68	1,383.39	1,690.81	1,998.22	2,305.64	2,766.77	3,227.90
Llanfihangel Ysgeifiog	£	913.56	1,065.82	1,218.08	1,370.34	1,674.86	1,979.37	2,283.89	2,740.67	3,197.45
Bodorgan	£	910.56	1,062.32	1,214.08	1,365.84	1,669.36	1,972.87	2,276.39	2,731.67	3,186.95
Llangoed	£	909.06	1,060.57	1,212.08	1,363.59	1,666.61	1,969.62	2,272.64	2,727.17	3,181.70
Llangristiolus & Cerrig Ceinwen	£	902.22	1,052.59	1,202.96	1,353.33	1,654.07	1,954.80	2,255.54	2,706.65	3,157.76
Llanidan	£	915.48	1,068.06	1,220.64	1,373.22	1,678.38	1,983.53	2,288.69	2,746.43	3,204.17
Rhosyr	£	909.78	1,061.41	1,213.04	1,364.67	1,667.93	1,971.18	2,274.44	2,729.33	3,184.22
Penmynydd	£	915.36	1,067.92	1,220.48	1,373.04	1,678.16	1,983.27	2,288.39	2,746.07	3,203.75
Pentraeth	£	908.70	1,060.15	1,211.60	1,363.05	1,665.95	1,968.84	2,271.74	2,726.09	3,180.44
Moelfre	£	905.76	1,056.72	1,207.68	1,358.64	1,660.56	1,962.47	2,264.39	2,717.27	3,170.15
Llanbadrig	£	920.58	1,074.01	1,227.44	1,380.87	1,687.73	1,994.58	2,301.44	2,761.73	3,222.02
Llanddyfnan	£	906.96	1,058.12	1,209.28	1,360.44	1,662.76	1,965.07	2,267.39	2,720.87	3,174.35
Llaneilian	£	908.70	1,060.15	1,211.60	1,363.05	1,665.95	1,968.84	2,271.74	2,726.09	3,180.44
Llanerch-y-medd	£	916.62	1,069.39	1,222.16	1,374.93	1,680.47	1,986.00	2,291.54	2,749.85	3,208.16
Llaneugrad	£	908.22	1,059.59	1,210.96	1,362.33	1,665.07	1,967.80	2,270.54	2,724.65	3,178.76
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	913.80	1,066.10	1,218.40	1,370.70	1,675.30	1,979.89	2,284.49	2,741.39	3,198.29
Cylch y Garn	£	905.40	1,056.30	1,207.20	1,358.10	1,659.90	1,961.69	2,263.49	2,716.19	3,168.89
Mechell	£	905.70	1,056.65	1,207.60	1,358.55	1,660.45	1,962.34	2,264.24	2,717.09	3,169.94
Rhos-y-bol	£	904.86	1,055.67	1,206.48	1,357.29	1,658.91	1,960.52	2,262.14	2,714.57	3,167.00
Aberffraw	£	912.00	1,064.00	1,216.00	1,368.00	1,672.00	1,975.99	2,279.99	2,735.99	3,191.99
Bodedern	£	915.60	1,068.20	1,220.80	1,373.40	1,678.60	1,983.79	2,288.99	2,746.79	3,204.59
Bodffordd	£	910.92	1,062.74	1,214.56	1,366.38	1,670.02	1,973.65	2,277.29	2,732.75	3,188.21
Trearddur	£	912.60	1,064.70	1,216.80	1,368.90	1,673.10	1,977.29	2,281.49	2,737.79	3,194.09
Tref Alaw	£	910.62	1,062.39	1,214.16	1,365.93	1,669.47	1,973.00	2,276.54	2,731.85	3,187.16
Llanfachraeth	£	917.52	1,070.44	1,223.36	1,376.28	1,682.12	1,987.95	2,293.79	2,752.55	3,211.31
Llanfaelog	£	915.78	1,068.41	1,221.04	1,373.67	1,678.93	1,984.18	2,289.44	2,747.33	3,205.22
Llanfaethlu	£	907.92	1,059.24	1,210.56	1,361.88	1,664.52	1,967.15	2,269.79	2,723.75	3,177.71

Treth y Cyngor fesul band, fesul ardal, sy'n cynnwys Cyngor Sir Ynys Môn ac elfennau/praeseptau Cyngor Cymuned/Tref

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Llanfair-yn-Neubwll	£	912.96	1,065.12	1,217.28	1,369.44	1,673.76	1,978.07	2,282.39	2738.87	3,195.35
Valley	£	910.92	1,062.74	1,214.56	1,366.38	1,670.02	1,973.65	2,277.29	2,732.75	3,188.21
Bryngwran	£	916.02	1,068.69	1,221.36	1,374.03	1,679.37	1,984.70	2,290.04	2,748.05	3,206.06
Rhoscolyn	£	901.20	1,051.40	1,201.60	1,351.80	1,652.20	1,952.59	2,252.99	2703.59	3,154.19
Trewalchmai	£	909.36	1,060.92	1212.48	1,364.04	1,667.16	1,970.27	2,273.39	2728.07	3,182.75

sef y symiau a geir trwy luosi'r symiau yn 8(e) a 8(f) uchod a'r rhif sydd, yn ôl y cyfrannau a nodir yn Adran 5(1) y Ddeddf, yn berthnasol i anheddau a restrir mewn band prisiau arbennig wedi'i rannu â'r rhif sydd yn ôl y cyfrannau hynny'n berthnasol i dai a restrir ym mand prisiau D, a bennir gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 36(1) y Ddeddf, yn symiau sydd i'w hystyried ar gyfer y flwyddyn gyda golwg ar y categorïau o anheddau a restrir yn y gwahanol fandiau prisiau.

9. Y dylid nodi, ar gyfer y flwyddyn 2021/22, fod Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru wedi nodi'r symiau a ganlyn mewn praesept a roddwyd i'r Cyngor, yn unol ag Adran 40 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, ar gyfer pob un o'r categorïau o anheddau a ddangosir isod:-

Awdurdod Praeseptio

Bandiau Prisiau

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	£	203.70	237.65	271.60	305.55	373.45	441.35	509.25	611.10	712.95

10. Wedi pennu'r cyfanswm ym mhob achos o'r symiau yn 8(ff) a 9 uchod, bod y Cyngor, yn unol ag Adran 30(2) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, drwy hyn yn pennu'r symiau a ganlyn ar gyfer y dreth gyngor ar gyfer y flwyddyn 2021/22 ar gyfer pob categori o anheddau a ddangosir isod:-

**Y Dreth Gyngor fesul Band, ym mhob ardal, sy'n cynnwys elfen Cyngor Sir Ynys Môn, Preseptiau
Cyngor Cymunedol/Tref a Phraesept Heddlu Gogledd Cymru**

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	1,141.62	1,331.89	1,522.16	1,712.43	2,092.97	2,473.51	2,854.05	3,424.86	3,995.67
Beaumaris	£	1,116.18	1,302.21	1,488.24	1,674.27	2,046.33	2,418.39	2,790.45	3,348.54	3,906.63
Holyhead	£	1,200.06	1,400.07	1,600.08	1,800.09	2,200.11	2,600.13	3,000.15	3,600.18	4,200.21
Llangefni	£	1,158.60	1,351.70	1,544.80	1,737.90	2,124.10	2,510.30	2,896.50	3,475.80	4,055.10
Menai Bridge	£	1,140.30	1,330.35	1,520.40	1,710.45	2,090.55	2,470.65	2,850.75	3,420.90	3,991.05
Llanddaniel-fab	£	1,115.88	1,301.86	1,487.84	1,673.82	2,045.78	2,417.74	2,789.70	3,347.64	3,905.58
Llanddona	£	1,109.40	1,294.30	1,479.20	1,664.10	2,033.90	2,403.70	2,773.50	3,328.20	3,882.90
Cwm Cadnant	£	1,116.06	1,302.07	1,488.08	1,674.09	2,046.11	2,418.13	2,790.15	3,348.18	3,906.21
Llanfair Pwllgwyngyll	£	1,125.96	1,313.62	1,501.28	1,688.94	2,064.26	2,439.58	2,814.90	3,377.88	3,940.86
Llanfihangel Ysgeifiog	£	1,117.26	1,303.47	1,489.68	1,675.89	2,048.31	2,420.73	2,793.15	3,351.78	3,910.41
Bodorgan	£	1,114.26	1,299.97	1,485.68	1,671.39	2,042.81	2,414.23	2,785.65	3,342.78	3,899.91
Llangoed	£	1,112.76	1,298.22	1,483.68	1,669.14	2,040.06	2,410.98	2,781.90	3,338.28	3,894.66
Llangristiolus & Cerrig Ceinwen	£	1,105.92	1,290.24	1,474.56	1,658.88	2,027.52	2,396.16	2,764.80	3,317.76	3,870.72
Llanidan	£	1,119.18	1,305.71	1,492.24	1,678.77	2,051.83	2,424.89	2,797.95	3,357.54	3,917.13
Rhosyr	£	1,113.48	1,299.06	1,484.64	1,670.22	2,041.38	2,412.54	2,783.70	3,340.44	3,897.18
Penmynydd	£	1,119.06	1,305.57	1,492.08	1,678.59	2,051.61	2,424.63	2,797.65	3,357.18	3,916.71
Pentraeth	£	1,112.40	1,297.80	1,483.20	1,668.60	2,039.40	2,410.20	2,781.00	3,337.20	3,893.40
Moelfre	£	1,109.46	1,294.37	1,479.28	1,664.19	2,034.01	2,403.83	2,773.65	3,328.38	3,883.11
Llanbadrig	£	1,124.28	1,311.66	1,499.04	1,686.42	2,061.18	2,435.94	2,810.70	3,372.84	3,934.98
Llanddyfnan	£	1,110.66	1,295.77	1,480.88	1,665.99	2,036.21	2,406.43	2,776.65	3,331.98	3,887.31
Llaneilian	£	1,112.40	1,297.80	1,483.20	1,668.60	2,039.40	2,410.20	2,781.00	3,337.20	3,893.40
Llanerch-y-medd	£	1,120.32	1,307.04	1,493.76	1,680.48	2,053.92	2,427.36	2,800.80	3,360.96	3,921.12
Llaneugrad	£	1,111.92	1,297.24	1,482.56	1,667.88	2,038.52	2,409.16	2,779.80	3,335.76	3,891.72
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	1,117.50	1,303.75	1,490.00	1,676.25	2,048.75	2,421.25	2,793.75	3,352.50	3,911.25
Cylch y Garn	£	1,109.10	1,293.95	1,478.80	1,663.65	2,033.35	2,403.05	2,772.75	3,327.30	3,881.85
Mechell	£	1,109.40	1,294.30	1,479.20	1,664.10	2,033.90	2,403.70	2,773.50	3,328.20	3,882.90
Rhos-y-bol	£	1,108.56	1,293.32	1,478.08	1,662.84	2,032.36	2,401.88	2,771.40	3,325.68	3,879.96
Aberffraw	£	1,115.70	1,301.65	1,487.60	1,673.55	2,045.45	2,417.35	2,789.25	3,347.10	3,904.95
Bodedern	£	1,119.30	1,305.85	1,492.40	1,678.95	2,052.05	2,425.15	2,798.25	3,357.90	3,917.55
Bodffordd	£	1,114.62	1,300.39	1,486.16	1,671.93	2,043.47	2,415.01	2,786.55	3,343.86	3,901.17
Trearddur	£	1,116.30	1,302.35	1,488.40	1,674.45	2,046.55	2,418.65	2,790.75	3,348.90	3,907.05
Tref Alaw	£	1,114.32	1,300.04	1,485.76	1,671.48	2,042.92	2,414.36	2,785.80	3,342.96	3,900.12
Llanfachraeth	£	1,121.22	1,308.09	1,494.96	1,681.83	2,055.57	2,429.31	2,803.05	3,363.66	3,924.27
Llanfaelog	£	1,119.48	1,306.06	1,492.64	1,679.22	2,052.38	2,425.54	2,798.70	3,358.44	3,918.18
Llanfaethlu	£	1,111.62	1,296.89	1,482.16	1,667.43	2,037.97	2,408.51	2,779.05	3,334.86	3,890.67
Llanfair-yn-Neubwll	£	1,116.66	1,302.77	1,488.88	1,674.99	2,047.21	2,419.43	2,791.65	3,349.98	3,908.31
Valley	£	1,114.62	1,300.39	1,486.16	1,671.93	2,043.47	2,415.01	2,786.55	3,343.86	3,901.17
Bryngwran	£	1,119.72	1,306.34	1,492.96	1,679.58	2,052.82	2,426.06	2,799.30	3,359.16	3,919.02
Rhoscolyn	£	1,104.90	1,289.05	1,473.20	1,657.35	2,025.65	2,393.95	2,762.25	3,314.70	3,867.15
Trewalchmai	£	1,113.06	1,298.57	1,484.08	1,669.59	2,040.61	2,411.63	2,782.65	3,339.18	3,895.71

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu / Cyngor Sir
Dyddiad:	9 Chwefror / 9 Mawrth 2021
Pwnc:	Aelod Lleyg newydd ar gyfer y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg 01248 752611 MarionPryor@ynysmon.gov.uk
Natur a Rheswm dros Adrodd: Yn dilyn ymddiswyddiad Mr Johnathon Mendoza, Aelod Lleyg, gofynnir i'r Pwyllgor ystyried a yw'n dymuno recriwtio rhywun yn ei le ar gyfer y tymor sy'n weddill, h.y. Mai 2022 neu a ddylid newid y Cyfansoddiad er mwyn lleihau nifer yr aelodau lleyg sydd eu hangen tan y bydd y ddeddfwriaeth newydd yn dod i rym.	

Cyflwyniad

1. Mae Mr Jonathan Mendoza, Aelod Lleyg ac Is-gadeirydd, wedi ymddiswyddo o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ac fe fynychodd ei gyfarfod olaf ar 1 Rhagfyr 2020.
2. Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn nodi bod angen i'r awdurdod lleol sicrhau bod o leiaf un aelod o'i bwyllgor archwilio yn aelod lleyg.
3. Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymestyn y gofyniad hwn; mae ei gyfansoddiad yn nodi y bydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cynnwys dau aelod lleyg ac y gallant wasanaethu am dymor penodol i gyd-fynd â thymor y Cyngor, h.y. pum mlynedd, tan Mai 2022 ar hyn o bryd.
4. Y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd sy'n gyfrifol am argymell penodiad yr aelodau lleyg.
5. Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (a gadarnhawyd ar 20 Ionawr 2021), yn cyflwyno enw newydd, swyddogaethau a chyfridoldebau yhcwanegol ac yn diwygio aelodaeth Pwyllgorau Archwilio a Llywodraethu gan gynnwys angen i draean o aelodau fod yn Aelodau Lleyg. Bydd hefyd angen i'r Cadeirydd fod yn Aelod Lleyg.

6. Os yw'r Pwyllgor yn parhau ag wyth aelod etholedig, byddai felly angen am bedwar aelod lleyg.
7. Mae'r Cyngor yn dal i ddisgwyl am gadarnhad o ddyddiad dechrau'r darpariaethau hynny yn ymwneud â phwyllgorau archwilio ynghyd â natur y newidiadau hynny ac mae'n 'ddyddiad i'w bennu gan y Gweinidog'.
8. Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi gofyn am gadarnhad gan Lywodraeth Cymru ac rydym ar ddeall mai eu bwriad yw i bethau ddigwydd fel â ganlyn:
  - Ebrill 2021 – enw a swyddogaethau / cyfrifoldebau newydd
  - O fis Mai 2022 – newidiadau i aelodaeth (h.y. cadeirydd yn aelod lleyg a thraean o aelodau yn aelodau lleyg).
9. Bydd felly angen i'r Cyngor ymgymryd ag ymgyrch recriwtio yn 2022 er mwyn recriwtio aelodau lleyg fel paratoad ar gyfer y newid hwn.

Argymhelliad

10. Bod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn ystyried a yw'n dymuno un ai:
  - Recriwtio aelod lleyg newydd ar gyfer y cyfnod sy'n weddill o'r tymor, sef tan Mai 2022¹ neu
  - gofyn i'r Cyngor ddiwygio Cyfansoddiad y Cyngor er mwyn lleihau nifer yr aelodau lleyg sydd eu hangen ar y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu o ddau aelod lleyg i un, tan y bydd gofynion y ddeddfwriaeth newydd yn dod i rym.

---

¹ Byddai'r aelod newydd yn gymwys i ymgeisio am ail dymor o bum mlynedd ond dim ond uchafswm o ddau dymor y gellir eu cyflawni.

CYNGOR SIR YNYS MÔN / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
CYFARFOD:	Cyngor Sir Ynys Môn
DYDDIAD:	9 Mawrth 2021
TEITL YR ADRODDIAD:	Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 - diweddariad
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi diweddariad i'r Cyngor ar y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a chytuno ar gynllun gweithredu
ADRODDIAD GAN:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro

1. Cefndir

- 1.1 Pasiwyd y Mesur Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) [y Mesur] gan y Senedd ar 18 Tachwedd 2020, union flwyddyn ar ôl iddo gael ei gyflwyno yn 2019. Derbyniodd y Mesur Gydsyniad Brenhinol ar 20 Ionawr 2021.
- 1.2 Roedd y Mesur yn un o ddim ond dau Fesur yn rhaglen ddeddfwriaethol Llywodraeth Cymru i barhau yn ystod COVID 19. Cafodd y Mesur ei flaenoriaethu o ystyried yr amserlenni y mae'n rhaid cwrdd â nhw er mwyn cyflwyno'r diwygiadau etholiadol a gynigir mewn da bryd ar gyfer etholiadau lleol 2022.
- 1.3 Mae dolenni i'r dogfennau perthnasol ar gael yma:
- [Mesur Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) fel y'i pasiwyd yng Ngham 4 \(Tachwedd 2020\)](#)
  - [Memorandwm Esboniadol Diwygiedig \(Tachwedd 2020\)](#)
  - [Datganiad o Fwriad Polisi \(Tachwedd 2019\)](#)
- 1.4 Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 [y Ddeddf] yn ffrwyth sawl blwyddyn o ymgynghori ar bolisi, gan gynnwys:
- Mesur Drafft Llywodraeth Leol (Cymru) - Tachwedd 2015
  - Ymgynghoriad ar Ddiwygio Etholiadol - Hydref 2017
  - Diwygio Llywodraeth Leol: Papur Gwyn - Cadernid ac Adnewyddiad - Ionawr 2017
  - Ymgynghoriad ar Bwerau a Hyblygrwydd - Ionawr 2018
  - Cryfhau Llywodraeth Leol: Cyflawni i Bobl - Papur Gwyrdd Llywodraeth Cymru – Mehefin 2018
- 1.5 Mae'r Ddeddf yn sylweddol ac yn ymdrin ag ystod o bynciau, yn amrywio o ddiwygio etholiadol, cyfranogiad y cyhoedd, llywodraethu a pherfformiad i weithio rhanbarthol. I grynhoi, mae'r Ddeddf yn cyflwyno:
- 1.5.1 Diwygio trefniadau etholiadol ar gyfer llywodraeth leol, gan gynnwys;**
- ymestyn yr etholfraint i bobl ifanc 16 a 17 oed a dinasyddion tramor sy'n preswyllo'n gyfreithiol yng Nghymru,
  - galluogi cynghorau i ddewis rhwng y system bleidleisio 'y cyntaf i'r felin' neu'r system 'pleidlais sengl drosglwyddadwy',

- Newid cylch etholiadol ar gyfer prif gynghorau o bedair blynedd i bum mlynedd,
- Caniatáu i staff y Cyngor sydd mewn swyddi heb gyfyngiadau gwleidyddol sefyll mewn etholiad yn eu hawdurdod eu hunain (ond dylent ymddiswyddo os cânt eu hethol),
- Dileu Ffioedd Swyddogion Canlyniadau ar gyfer etholiadau lleol, lle bo hynny'n berthnasol.

1.5.2 Cyflwyno pŵer cymhwysedd cyffredinol (Gall cynghorau wneud unrhyw beth i hyrwyddo eu rhaglenni ar yr amod nad yw'r gweithredoedd wedi'u gwahardd yn gyfreithiol);

1.5.3 Diwygio cyfranogiad y cyhoedd mewn llywodraeth leol;

- Dyletswydd i annog pobl leol i gymryd rhan mewn llywodraeth leol (a chynhyrchu strategaeth i'r perwyl hwnnw);
- Dyletswydd i wneud cynllun deisebu (a diddymu arolygon cymunedol);
- Dyletswydd i ddarlledu rhai cyfarfodydd;
- Mwy o hyblygrwydd o ran presenoldeb aelodau o bell.

1.5.4 Diwygiadau ynghylch llywodraethu ac arweinyddiaeth ddemocrataidd, gan gynnwys ;

- Penodi Prif Weithredwyr (yn hytrach na phennaeth gwasanaeth taledig) â dyletswyddau penodol;
- Penodi cynorthwyr i bwyllgorau gwaith (aelodau eraill) a chaniatáu i arweinwyr neu aelodau pwyllgorau gwaith rannu swyddi;
- Diweddarau darpariaethau absenoldeb teulu yn unol â'r rheini sydd ar gael i weithwyr (trwy reoliadau);
- Ei gwneud yn ofynnol i arweinwyr grwpiau gwleidyddol hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan aelodau o'u grwpiau.

1.5.5 Cydweithio;

- Pwerau i gynghorau gychwyn sefydlu Cyd-Bwyllgorau Corfforedig (CBC) sy'n ymwneud ag unrhyw swyddogaethau;
- Pwerau i Weinidogion sefydlu CBC sy'n cynnwys pedair swyddogaeth, sef lles economaidd, trafniadaeth, cynllunio strategol a gwella ysgolion. Mae hwn yn fater a fu'n destun sesiwn frifio eisoes i'r Aelodau ar 4 Chwefror 2021.

1.5.6 Diwygio'r drefn perfformiad a llywodraethu;

- Diddymu dyletswyddau Mesur 2009, gan ddisodli dyletswyddau archwilio ac adrodd gyda hunanasesiad ac asesiad gan banel (adolygiad cymheiriaid annibynnol);
- Diwygiadau i Bwyllgorau Archwilio, ailenwi'n Bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio a rhagnodi aelodaeth a chadeirydd. Rhaid i draean yr aelodau fod yn aelodau annibynnol cyfetholedig a rhaid i un ohonynt gadeirio);

1.5.7. Pwerau i hwyluso uno gwirfoddol prif gynghorau

- 1.6 Mae aelodau wedi derbyn "Crynodeb o Bwyntiau Gweithredu" eisoes trwy ohebiaeth e-bost (ar 8 Ionawr 2021). Roedd hon yn ddogfen waith a oedd yn crynhoi'r prf newidiadau sy'n effeithio ar y Cyngor hwn yn sgil y ddeddfwriaeth;

roedd hefyd yn cynnwys gwybodaeth am yr hyn fyddai ei angen i sicrhau bod y materion hyn yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

2 Materion allweddol i'w hystyried

- 2.1 Derbyniodd y Mesur Gydsyniad Brenhinol ar 20 Ionawr 2021. Fe'i adnabyddir fel Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.
- 2.2 Mae darpariaethau 'Dod i Rym' y Ddeddf yn gymhleth, gyda rhai darpariaethau yn dod i rym o fewn dyddiau i'r Cydsyniad Brenhinol, eraill o fewn dau fis a'r mwyafrif trwy offerynnau statudol Gweinidogol nad yw eu holl ddyddiadau yn hysbys eto.
- 2.3 Bydd llinell amser wedi'i diweddarau a manylach yn cael ei rhannu pan fydd ar gael, ond yn gyffredinol rhagwelir:
  - 2.3.1 Bydd rheoliadau CBC yn cael eu cyflwyno yn y Senedd yn ystod misoedd Chwefror-Ebrill 2021, iddynt gychwyn yn yr haf (gyda chyfarfod cyntaf y CBC wedi ei drefnu ar gyfer diwedd mis Medi 2021), yn amodol ar ystyriaeth bellach gan y Gweinidog o gofio bod ymgynghoriad yn parhau ar y mater hwn. Cymeradwyodd Panel Moderneiddio'r Cyngor ein hymateb i'r ymgynghoriad ac fe'i dosbarthwyd i'r holl aelodau ar 24 Rhagfyr 2020.
  - 2.3.2 Bydd materion presenoldeb o bell a materion cysylltiedig yn cychwyn o Mawrth 2021;
  - 2.3.3 Bydd trefniadau perfformiad a llywodraethu yn cychwyn o Ebrill 2021 (gyda'r adroddiad perfformiad terfynol o Fesur 2009 yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref 2021). Yn amodol ar benderfyniad i'r perwyl gan y Cyngor, gellir cynnal yr adolygiad cymheiriaid cyntaf yn fuan ar ôl yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022.
  - 2.3.4 Bydd y rhan fwyaf o'r diwygiadau etholiadol yn cael eu cyflwyno mewn pryd i'w gweithredu yn etholiadau lleol 2022;
  - 2.3.5 Bydd pŵer cymhwysedd cyffredinol yn cychwyn o fis Tachwedd 2021, a
  - 2.3.6 Bydd dyletswyddau cyfranogiad cyhoeddus, darlledu cyfarfodydd a dyletswyddau cynghorwyr newydd yn dod i rym o etholiadau lleol 2022.
- 2.4 Fel y nodwyd uchod, mae Llywodraeth Cymru eisoes yn ymgynghori ar y Rheoliadau drafft i Sefydlu CBC a chyn bo hir bydd yn ymgynghori ar Reoliadau Cymhwyso Cyffredinol a chanllawiau statudol ar gyfer CBC. Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ymgynghori ar ganllawiau statudol drafft ar 'berfformiad a llywodraethu prif gynghorau'. Mae hwn yn fater a fu'n destun sesiwn friffio i'r Aelodau eisoes ar 4 Mawrth 2021.
- 2.5 Yn ychwanegol at y canllawiau statudol ar CBC a pherfformiad a llywodraethu, rhagwelir y bydd sawl set o offerynnau statudol yn cael eu gosod a bydd 5 o nodiadau canllaw statudol eraill yn cael eu cynhyrchu yn ystod y 12 mis nesaf (yn ymwneud â chyfranogiad y cyhoedd, dyletswyddau aelodau pwyllgorau gwaith

ynghylch cydraddoldeb ac amrywiaeth, cydweithio, uno cynghorau yn ogystal â chanllawiau sgriwtini wedi'u diweddarau (yn seiliedig ar Fesur 2011).

3 Effaith ar y Cyngor hwn

3.1 O ran ein Cyngor ni, mae **Atodiad A** yn cynnwys Cynllun Gweithredu. Mae hon yn ddogfen a ddatblygwyd ar sail y Crynodeb o'r Pwyntiau Gweithredu (y cyfeirir ato yn 1.6 uchod). Mae'r Cynllun Gweithredu yn amlinellu amrywiol ddarpariaethau'r Ddeddf a'r gwaith a wnaed hyd yma / yr hyn sydd angen ei wneud i sicrhau bod y Cyngor hwn yn barod ar gyfer cyflwyno gwahanol elfennau o'r Deddf gyda hyn. Gofynnir i'r Cyngor ystyried a chytuno ar gynnwys **Atodiad A**.

4 Argymhellion

4.1 Bod y Cyngor yn ystyried cynnwys yr adroddiad hwn ac yn cymeradwyo'r Cynllun Gweithredu atodol (**Atodiad A**)

4.2 Bod adroddiadau pellach sy'n manylu ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu yn cael eu monitro gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2020: Cynllun Gweithredu – f1

Mae hon yn ddogfen fyw a rhagwelir bydd yn cael ei diweddarau fel bo'r angen.

Arhosir am gadarnhad gan LLC ynghylch amserlen pob rhan o'r Bil. Bydd y Cynllun Gweithredu yma yn cael ei ddiweddarau er mwyn cynnwys unrhyw wybodaeth bellach gaiff ei dderbyn.

Darpariaethau	Camau Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Diweddariad ar Gynnydd	Yn dod i rym yn unol ag adran 175 y Bil
Rhan 1 Etholiadau				
Estyn yr hawl i bleidleisio i bobl ifanc 16/17 oed a dinasyddion tramor cymwys (adran 2)	<ul style="list-style-type: none"> Rhoddwyd sylw i hyn drwy ganfasio: ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth a newid i'r feddalwedd Gwasanaethau Etholiadol Mae'r Gwasanaethau Etholiadol yn gweithio gyda'r Tîm Cydraddoldeb i gefnogi'r darn hwn o waith 	JHJ	Yn parhau – cofrestru yn newid yn rhannol fel rhan o'r Canfasio Blynyddol 2020 a cyhoeddir cofrestr wedi'i diweddarau ar 1/12/20 gwefan wedi'i diweddarau	Yr hawl i gael eu cofrestru fel Etholwr Llywodraeth Leol – ddau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021]. Mae darpariaethau eraill yn dod i rym ddau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol ond ni fyddant yn effeithiol tan 5 Mai 2022 ac wedi hynny yng nghyswllt Etholiadau Llywodraeth Leol a Refferendwm Lleol.

Tudalen 143

			Cynllun gweithredu wedi'i baratoi er mwyn codi ymwybyddiaeth. Tasg wedi'i chefnogi gan swydd dros dro (drwy nawdd grant – ers Ionawr 2021)	
Hybu ymwybyddiaeth ynghylch cofrestru pobl ifanc berthnasol a darparu cymorth (adran 4)	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu strategaeth er mwyn hybu ymwybyddiaeth Sicrhau bod rhaglenni gwaith i godi ymwybyddiaeth yn cydfynd ag ymgyrch y Comisiwn Etholiadol. 	JHJ	Yn parhau gweler uchod	Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021]
Dwy system bleidleisio. Y System mwyafrif syml a'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy. (Adrannau 5–12)	<ul style="list-style-type: none"> Y system mwyafrif syml fydd yn gymwys oni bai a hyd y bydd y Cyngor yn newid y system bleidleisio am y tro cyntaf. Diweddarau'r Cyfansoddiad i roi sylw i'r weithdrefn y bydd rhaid ei dilyn ynghylch cynnig i newid system bleidleisio'r Cyngor, gan adlewyrchu mewn rhan y byddai'n rhaid cael penderfyniad cyn 15 Tachwedd yn y flwyddyn sydd 3 blynedd cyn y flwyddyn lle bydd etholiad cyffredin nesaf y Cyngor yn cael ei gynnal ynddi, a'r gofynion am ymgynghori. Penderfyniad Cyngor (ddim yn rhan o gylch gorchwyl y Pwyllgor Gwaith) gyda lleiafswm aelodau yn bresennol ayyb. (adran 9 yn benodol)LI/C / Comisiwn Ffiniau sy'n trefnu wardiau aml-aelod, er mai penderfyniad ar gyfer CSYM ydi os yw am fabwysiadu system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy o fewn y ffiniau sydd wedi eu gosod. Yn absenoldeb unrhyw benderfyniad fel arall, parheir gyda'r system mwyafrif syml bresennol. Angen eglurhad ar y cyfyngiadau yn Adran 12 ar nifer y Cynghorwyr os yw'r system Pleidlais Sengl Drosglwyddadwy yn gymwys ar gyfer ethol Cynghorwyr i Brif Gyngor, ni chaiff nifer y Cynghorwyr i bob Ward Etholiadol fod yn llai na 3 nac yn fwy na 6. 	LB/JHJ	Adolygu yn dilyn Etholiadau Llywodraeth Leol 2022	6 Mai 2022

Newid y cylch etholiadol ar gyfer Prif Gynghorau a Chynghorau Cymuned, ynghyd â Meiri Etholedig o bedair blynedd i bum mlynedd ac estyn y pŵer i Weinidogion Cymru allu newid diwrnod arferol etholiadau yng Nghymru (Adrannau 14-17)	<ul style="list-style-type: none"> Newidiadau i wefan y Cyngor Diwygio'r cyfeiriad yn y Cyfansoddiad Rhoi gwybod i Aelodau 	LB/JHJ	Parhaus – gweler uchod	Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021]
Cofrestru Etholwyr Llywodraeth Leol heb gais (Adran 18)	<ul style="list-style-type: none"> Bydd angen sefydlu systemau i sicrhau bod trefn briodol o hysbysu a chadw cofnod mewn lle 	JHJ	Parhaus	Bydd Gweinidogion Cymru yn pennu dyddiadau
Cymhwysiad ac Anghymhwysiad Person i gael ei Ethol a bod yn aelod o Awdurdod Lleol (Adrannau 19-21)	<ul style="list-style-type: none"> Diweddarau unrhyw ffurflenni/canllawiau ar gyfer ymgeiswyr a chynnwys hyn yn y Pecyn Etholiadau i Ymgeiswyr. Hyn i gael sylw trwy Arweiniad y Comisiwn Etholiadol a sesiynau briffio'r Swyddog Canlyniadau ar gyfer ymgeiswyr posib 	JHJ	Disgwyl canllawiau gan y Comisiwn (CE)	Bydd Gweinidogion Cymru yn pennu dyddiadau
Cyfieithiadau ac ati o ddogfennau mewn Etholiadau yng Nghymru (Adran 22)	<ul style="list-style-type: none"> Bydd angen sicrhau fod dogfennau yn cael eu cynhyrchu sy'n bodloni gofynion y Bil o ran e.e. Braille/cyfieithiadau ay.y.b. Bydd angen rhaglennu trefniadau priodol ar gyfer a thu hwnt i etholiadau mis Mai 2022. 	JHJ/AWO	Yn Parhau – disgwyl am wybodaeth bellach gan LIC/CE	Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021] yn amodol ar Adran 3 sydd mewn rhan yn cyfeirio at yr Adran hon yn cael effaith mewn Etholiadau Llywodraeth Leol ar 5 Mai 2022 ac unrhyw etholiad/refferendwm yn dilyn hyn.
Rhan 2 Pennod 1 Pŵer cymhwysedd cyffredinol i Awdurdodau Lleol				

<p>Mae'n diffinio'r pŵer, yn diffinio awdurdod lleol cymhwysol fel Prif Gyngor a 'chyingor cymuned cymwys, gan gynnwys terfynau ar godi ffi wrth arfer y pŵer cyffredinol, terfynau ar wneud pethau at ddibenion masnachol wrth arfer y pŵer cyffredinol, pwerau gan Weinidogion Cymru i wneud darpariaethau atodol (Adrannau 24-29)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yr UDA i'w gynnwys yn ei Fusnes fel Arfer • Cynnig hyfforddiant/canllawiau ar gyfer swyddogion i sicrhau eu bod yn ymwybodol ohono ac yn deall sut i'w ddefnyddio 	UDA/MJ/LB		1 Tachwedd 2021
<p>Pennod 2 Cynghorau Cymuned cymwys i gymhwyso am y pŵer cymhwysedd cyffredinol (Adrannau 30-37)</p>	<p>Mater i Gyngorau Tref a Chymuned:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Codi ymwybyddiaeth yng nghyfarfodydd y Fforwm • 	JHJ/Cynghorau Tref a Chymuned	Angen amserlennu cyfarfod o'r Fforwm ar gyfer y dyfodol	5 Mai 2022
<p>Rhan 3 Hybu Mynediad at Lywodraeth Leol,</p>				
<p>Dyletswydd i annog pobl leol i gymryd rhan pan fo llywodraeth leol yn gwneud penderfyniadau, gan gynnwys gwneud penderfyniadau a wneir mewn partneriaeth neu ar y cyd ag unrhyw berson arall (Adran 39)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Datblygu'r arweiniad presennol ymhellach • Cyfle i edrych ar ymestyn y broses gyfredol e.e. siarad yn gyhoeddus a chwestiynau gan y cyhoedd ym mhob Pwyllgor? • Ystyried materion TGCH/gallu i gael mynediad gyda dyletswydd o'r fath 	JHJ/MH	Cais wedi'i gyflwyno i Llc (Cronfa Ddigidol Cymru) er mwyn ariannu swydd swyddog ymgysylltiad digidol i gefnogi paratoad cynllun ymgysylltu / prosesau	5 Mai 2022

			busnes ac elfennau digidol allweddol o Ran 3	
Paratoi a Chyhoeddi Strategaeth ar annog pobl i gyfranogi (fel yr uchod) ac adolygu'r strategaeth ar ôl pob etholiad llywodraeth leol (Adrannau 40–41)	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu Strategaeth Cyfranogiad Cyhoeddus ar sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydymffurfio â'r ddyletswydd hon (6 pennawd) gan hybu ymwybyddiaeth o'i swyddogaethau, sut i ddod yn aelod a beth mae aelodaeth yn ei olygu; ffyrdd o hybu a hwyluso prosesau sy'n caniatáu i bobl leol wneud sylwadau ynghylch penderfyniad cyn ac ar ôl y caiff ei wneud, gan ddod â barn y cyhoedd i sylw'r Pwyllgor Craffu a hyrwyddo ymwybyddiaeth o fuddion cyfryngau cymdeithasol fel modd o gyfathrebu. Bydd angen sicrhau ymgynghoriad gydag eraill wrth ddatblygu'r strategaeth. Adolygu cyfranogiad y cyhoedd a'r strategaeth cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl pob etholiad cyffredin, ac eto rhaid ymgynghori gyda thrydydd partion. Angen ei gynnwys yn y Cyfansoddiad fel penderfyniad ar gyfer y Cyngor llawn? 	UDA/JHJ/GM/AD/LB	Cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl i Adran 40 ddod i rym	5 Mai 2022
Dyletswydd i wneud a chyhoeddi cynllun deisebau ac adolygu'r cynllun o bryd i'w gilydd (Adran 42)	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu Cynllun Deisebau (sy'n cynnwys pennawdau penodol yn 42(2)(a)-(e)) yn cynnwys deisebau electronig, ac arweiniad Edrych ar yr arfer orau o fewn llywodraeth leol o ran cynlluniau sy'n bodoli Sicrhau fod proses ar gyfer adolygu'r Cynllun yn achlysurol pan fo'r angen 	JHJ/MH		5 Mai 2022
Dyletswydd ar Brif Gynghorau i gyhoeddi cyfeiriadau swyddogol ar gyfer pob aelod – electronig a phost (Adran 43)	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau fod cyfeiriad post ac ebost ar gyfer pob aelod Mae'r wybodaeth hon eisoes ar gael ar wefannau'r Cyngor. Mae aelodau nad ydynt yn dymuno gwneud eu cyfeiriad cartref yn gyhoeddus (cyhyd â'u bod yn bodloni gofynion Cod Ymddygiad yr Aelodau) yn defnyddio cyfeiriad CSYM. 	JHJ/MH	Yn cydymffurfio ar hyn o bryd	5 Mai 2022
Cyhoeddi Cyfansoddiad ac arweiniad i gyd-fynd â'r Cyfansoddiad, a rhoi	<ul style="list-style-type: none"> Bydd yr arweiniad yn cael ei ddatblygu a'i gyhoeddi'n electronig Diwygio'r Cyfansoddiad i ddarparu awdurdod dirprwyedig i'r swyddog sy'n gyfrifol am gopiau caled o'r Cyfansoddiad a'r Arweiniad i'r Cyfansoddiad 	LB/JHJ/MH	Mae'r Cyfansoddiad ar gael ar hyn o bryd ar	5 Mai 2022

copïau o'r arweiniad ar gael ar gais (Adran 45)			wefan y Cyngor	
Darllodiadau electronig o gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd (Adran 46)	<ul style="list-style-type: none"> Gwneud a chyhoeddi trefniadau i sicrhau: <ul style="list-style-type: none"> Bod darllodiadau electronig o gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd fel maent yn digwydd (yn amodol ar eithriadau) a'u bod ar gael am amser penodol yn dilyn y cyfarfod. Mae'r Bil yn nodi cyfarfodydd Cyngor llawn yn unig – efallai bydd cyfarfodydd eraill yn cael eu cynnwys mewn Rheoliadau pellach Datblygu rhaglen / cynllun gweithredu Efallai y bydd angen adolygu'r contract gwe-ddarlledu i ymestyn y gofynion darlledu ychwanegol. Contract presennol yn ei le tan Mawrth 2022. Ystyried unrhyw ofynion TGCH sydd eu hangen yma [Arian LLC ar gael cyn diwedd Ionawr 2021] 	JHJ/MH/LB		5 Mai 2022
Presenoldeb yng nghyfarfodydd yr awdurdod lleol (mynychu o bell) (Adran 47)	<ul style="list-style-type: none"> Gwneud a chyhoeddi trefniadau sy'n sicrhau bod modd cynnal cyfarfodydd perthnasol o bell a'u bod yn cwrdd ag amodau Adran 47. Pan fo'r cyfarfodydd yn rhai Cydbwyllgor, dylai'r Awdurdodau Lleol perthnasol gyhoeddi trefniadau ar y cyd.. O ganlyniad i COVID-19 mae gweithdrefnau cyfarfodydd o bell mewn lle ar gyfer yr holl Bwyllgorau. Ailymweld â'r gweithdrefnau yn wyneb Adran 47 ac arweiniad posib gan Weinidogion Cymru yn unol â'r adran hon. Efallai y bydd angen diwygiadau posib i'r Cyfansoddiad i adlewyrchu'r amodau i aelod gael mynychu o bell. O ganlyniad i COVID-19 – mae mesurau mewn lle i ganiatáu cynnal cyfarfodydd o bell trwy gyfarfod rhithiol. Bydd LL.C yn cyhoeddi canllaw. 	JHJ/LB/MH		18 Mawrth 2021
Cymryd rhan yng nghyfarfodydd Cyngorau Cymuned (Adran 48)	<ul style="list-style-type: none"> Cyflwyno adroddiad codi ymwybyddiaeth i'r Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned. Ymgysylltu ag Un Llais Cymru i weld pa gefnogath maent yn gynnig i Gyngorau Tref a Chymuned Mater i Gyngorau Tref a Chymuned – rhoi cyfle rhesymol i aelodau o'r cyhoedd sy'n mynychu gael gwneud sylwadau ynglŷn ag unrhyw fusnes fydd yn cael ei drafod mewn 	JHJ/LB		5 Mai 2022

	cyfarfodydd oni bai bod y person sy'n llywyddu yn y cyfarfod yn ystyried y byddai hynny'n rhagfarnu'r modd y cynhelir y cyfarfod.			
Rhoi hysbysiadau a mynediad i ddogfennau cyfarfodydd (Adran 49)	<ul style="list-style-type: none"> Byddwn yn adolygu arferion presennol yn sgil Adran 49 ac Atodlen 3, gan nodi bod CSYM eisoes yn cyhoeddi hysbysiadau o gyfarfodydd, rhaglenni, cofnodion ac adroddiadau'n electronig ar wefan y Cyngor, a gwneud trefniadau i'r cyhoedd gael gweld rhaglenni a derbyn copiau am ffi copiau. Mae copiau cyfyngedig o Raglenni hefyd ar gael yng nghyfarfodydd y Cyngor sy'n agored i'r cyhoedd. 	LB/JHJ/MH		18 Mawrth 2021
Rheoliadau ynglŷn â'r modd y cynhelir cyfarfodydd awdurdod lleol, dogfennau'n ymwneud â chyfarfodydd a chyhoeddi gwybodaeth (Adran 50)	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r adran hon yn galluogi i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau cysylltiedig. Adolygu'r rheoliadau pan fyddant ar gael. 	LB/JHJ/MH		Y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol[21 Ionawr 2021] Bydd rhain yn cael eu gwneud ym Mawrth 2021. Mae dyddiadau pan fyddant yn effeithiol wedi eu nodi ar gyfer pob adran.
Rheoliadau ynghylch cyfarfodydd cymuned (Adran 51).	Mae'r adran hon yn galluogi i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau Mae hwn yn fater i Gynghorau Tref a Chymuned			[21 Ionawr 2021]
Adroddiadau Blynyddol gan Gynghorau Tref a Chymuned; rhoi cyfle i'r cyhoedd siarad mewn cyfarfodydd, Cyhoeddi adroddiad blynyddol am eu blaenoriaethau ac ati Cyhoeddi cynllun hyfforddi.	Mae hwn yn fater i Gynghorau Tref a Chymuned: <ul style="list-style-type: none"> Rhaid paratoi a chyhoeddi Adroddiad Blynyddol cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol Codi ymwybyddiaeth o'r angen i adrodd ar flaenoriaethau, gweithgareddau a chyflawniadau yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Cyflwyno adroddiad codi ymwybyddiaeth i'r Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned. Ymgysylltu ag Un Llais Cymru i weld pa gefnogath maent yn 	JHJ/LB		1 Ebril 2022

(Adran 52)	gynnig i Gyngorau Tref a Chymuned			
Rhan 4 Gweithrediaethau, Aelodau, Swyddogion a Phwyllgorau Awdurdodau Lleol				
<ul style="list-style-type: none"> Penodi Prif Weithredwr yn hytrach na Phennaeth Gwasanaeth Taledig Materion y bydd y Prif Weithredwr yn eu hadolygu'n barhaus Ail-ystyried cydnabyddiaeth ariannol os ceir cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru (Adrannau 54 –56) 	<ul style="list-style-type: none"> Newid y swydd o Reolwr-Gyfarwyddwr i Brif Weithredwr (eisioes yn cael ei adnabod felly yn CSYM) Goblygiadau posib i'r Polisi Tâl yn amodol ar gyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru (IRPW) Diwygio'r Cyfansoddiad, os bydd angen, er mwyn sicrhau fod rôl a dyletswyddau fel sydd wedi eu nodi yn Rhan 4 wedi eu cynnwys Diwygio'r Materion Neilltuol o dan y Cyfansoddiad i gynnwys adroddiad y Prif Weithredwr i'r Cyngor ynghylch y materion hynny sydd wedi eu nodi yn adran 54* a bod rhaid i'r Cyngor gyfarfod o fewn 3 mis o dderbyn yr adroddiad * Cynnwys adroddiad o dan adran 54 (rhannol neu y cyfan): <ul style="list-style-type: none"> y modd y cydgysylltir sut y mae'r cyngor yn arfer ei wahanol swyddogaethau; trefniadau'r cyngor mewn perthynas ag cynllunio ariannol, rheoli asedau, a rheoli risg; nifer a graddau'r staff sy'n ofynnol gan y cyngor er mwyn arfer ei swyddogaethau; trefniadaeth staff y cyngor; penodi staff y cyngor; y trefniadau ar gyfer rheoli staff y cyngor (gan gynnwys trefniadau ar gyfer hyfforddi a datblygu). 	LB/AM/DW		Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol (Adran 55, sy'n newid y cyfeiriad o gyflog i gydnabyddiaeth ariannol) [Mawrth 2021] A54 ac A56 – 5 Mai 2022
Penodiadau cynorthwywyr i'r Aelodau Pwyllgor Gwaith (heb dâl) a gaiff eu penodi gan yr Arweinydd i gynnwys manylion am eu cyfnod	<ul style="list-style-type: none"> Diwygio Cyfansoddiad y Cyngor (Trefniadau'r Pwyllgor Gwaith) i ganiatáu penodi cynorthwywyr i'r Aelodau Pwyllgor Gwaith a gall gynnwys manylion am (A) nifer yr apwyntiadau; (b) tymor y swydd ac (c) eu cyfrifoldebau. Y Cyfansoddiad i gynnwys hawl i'r Arweinydd benderfynu ar y penodiadau. 	Arweinydd / LB /JHJ		5 Mai 2022

yn y swydd, cyfrifoldebau a nifer y cynorthwyr (ni chaiff cynorthwyr fod yn Gadeirydd neu Is-gadeirydd y Cyngor nac yn Aelod Pwyllgor Gwaith) (Adran 57)				
Galluogi rhannu swydd ar gyfer swyddi'r Arweinydd ac Aelod Pwyllgor Gwaith (Adrannau 58-59)	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd amodau'n cael eu llunio a'u cynnwys yn y Cyfansoddiad. • Diwygio'r broses fewnol – e.e. y Deilydd Portffolio yn cymeradwyo adroddiadau • Goblygiadau o ganlyniad i'r cap ar uwch gyflogau/rhannu uwch gyflogau? • Cadw mewn cof y goblygiadau hyn • Yr Arweinydd i benderfynu ar y penodiadau • Diwygio Cyfansoddiad y Cyngor er mwyn ymgorffori yn Nhrefniadau'r Weithrediaeth ddarpariaeth i alluogi dau neu ragor o gynghorwyr i rannu swydd ar y Pwyllgor Gwaith, gan gynnwys swydd Arweinydd y Pwyllgor Gwaith; newid uchafswm yr Aelodau ar y Pwyllgor Gwaith pan fydd rhai'n rhannu swydd; a rhoi sylw i'r mater o bleidleisio a chworwm pan fydd Aelodau o'r Pwyllgor Gwaith yn rhannu swydd. 	Arweinydd /Aelodau Pwyllgor Gwaith/JHJ/LB		A59 – 6 Mawrth 2021. A58 – 5 Mai 2022
Rhannu swyddi: swyddi nad ydynt ar y Pwyllgor Gwaith mewn Prif Gynghorau. Y grym gan Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau. (Adran 60)	<ul style="list-style-type: none"> • Os caiff rheoliadau ei cyflwyno, monitro ac adrodd am hynny i'r Cyngor pan fyddant mewn grym. • Mae swyddi prif Gyngor at ddibenion yr adran hon yn ymwneud â: <ul style="list-style-type: none"> - Cadeirydd Prif Gyngor - Is-gadeirydd Prif Gyngor - Cadeirydd Pwyllgor neu Is-bwyllgor Prif Gyngor - Is-gadeirydd neu Ddirprwy Gadeirydd Pwyllgor neu Is-bwyllgor Prif Gyngor - 	JHJ		Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021]
Newidiadau i ddarpariaethau absenoldeb teuluol (Adran 61)	<ul style="list-style-type: none"> • Datblygu gweithdrefn ar gyfer Aelodau Etholedig ac wedi hynny rhoi gwybod am y weithdrefn i'r holl Aelodau ac ymgeiswyr posib mewn etholiadau Llywodraeth Leol yn y dyfodol • Unrhyw newidiadau o ganlyniad i hyn ar gyfer y Cyfansoddiad 	JHJ/LB		1 Ebrill 2021

Ymddygiad yr Aelodau – Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad. Y Pwyllgor Safonau – i fonitro cydymffurfiaeth â'r uchod a darparu hyfforddiant (Adran 62)	<ul style="list-style-type: none"> • Diwygio'r Cyfansoddiad • Sesiwn briffio gan y Swyddog Monitro i'r Arweinyddion Grŵp • Y Pwyllgor Safonau – diwygio'r Cylch Gorchwyl. • Ystyried y Protocol Datrysiad Lleol • Goblygiadau ar y Côd Ymddygiad / Canllaw gan OGCC? – Ystyried pan dderbynir diweddariad 	Arweinyddion Grŵp / LB / Pwyllgor Safonau		5 Mai 2022
Y Pwyllgor Safonau i baratoi adroddiad blynyddol i'r Cyngor ar ddiwedd blwyddyn ariannol (Adran 63)	<ul style="list-style-type: none"> • Yn digwydd yn barod yn CSYM • Adolygu'r Cyfansoddiad (y Cyngor a'r Pwyllgor Safonau) er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth efo'r materion â restrir yn 63(1) a bod rhaid ystyried yr adroddiad o fewn 3 mis o'i derbyn • Bydd yr adroddiad cyntaf o dan y drefn hon ar gyfer y cyfnod 2022-2023 	LB	Cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol	Mai 2022
Ymchwiliadau penodol gan OGCC - diwygiadau i atodlen 8 (Adran 64)	<ul style="list-style-type: none"> • Rhoi gwybod i'r Pwyllgor Safonau • Derbyn Canllawiau gan swyddfa OGCC 	LB		Bydd Gweinidogion Cymru yn pennu dyddiad
Rhoi gwybodaeth ar gael i Bwyllgorau Sgriwtini (Adran 65)	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu'r trefniadau presennol yn unol â'r pŵer i'w gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth ar gael ynghylch penderfyniadau. • Adolygu'r Cyfansoddiad (Rheolau Gweithdrefn y Pwyllgorau Sgriwtini) er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio. 	JHJ/AD		5 Mai 2022

Y pŵer i LIC ofyn i Awdurdodau Lleol benodi Cydbwyllgorau Sgriwtini(Adran 66)	Posib fod angen newid y Cyfansoddiad ayyb yn ddibynol ar dderbyn mwy o wybodaeth gan LIC	JHJ/AD		5 Mai 2022
Cynlluniau Hyfforddi Cynghorau Cymuned (Adran 67)	<p>Mae hwn yn fater i Gyngorau Tref a Chymuned:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Codi ymwybyddiaeth o'r angen i adrodd ar flaenoriaethau, gweithgareddau a chyflawniadau yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf. • Cyflwyno adroddiad codi ymwybyddiaeth i'r Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned. • Pwyllgor Safonau i godi ymwybyddiaeth pan yn cynnal ei adolygiadau o Gofrestrau Diddordeb yn y CTC (cynhelir rhain bob yn ail flwyddyn fel rheol) (cynhelir y nesaf yn ystod 2021) • Ymgysylltu ag Un Llais Cymru i weld pa gefnogath maent yn gynnig i Gyngorau Tref a Chymuned • Rhannu gwybodaeth gyda Chynghorau Tref a Chymuned • Bydd raid llunio'r cynllun hyfforddi cyntaf ddim hwyrach na 6 mis ar ôl y daw Adran 67 i rym. • Gyda chynlluniau hyfforddi newydd ddim hwyrach na 3 mis ar ôl pob etholiad cyffredin, a'u hadolygu o bryd i'w gilydd. • Ymgysylltu ag Un Llais Cymru i weld pa gefnogath maent yn gynnig i Gyngorau Tref a Chymuned 	LB/JHJ/Pwyllgor Safonau / Cynghorau Tref a Chymuned		5 Mai 2022
Rhan 5 Cydweithio gan Brif Gyngorau				
Arweiniad ynglŷn â chydweithio (Adran 69)	<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried yr arweiniad a gyflwynwyd gan Weinidogion Cymru 	AM		Y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol [21 Ionawr 2021]
Y pŵer i Awdurdodau Lleol ymgeisio i Weinidogion Cymru i gael sefydlu Cydbwyllgorau Corfforaethol ("CC")	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Adrannau 70 – 73 yn ymdrin â sefydlu Cydbwyllgorau Corfforaethol pan fo cais wedi'i wneud gan Brif Gyngor • Mae Adrannau 74 – 88 yn ymdrin â sefydlu CC pan nad oes cais wedi'i wneud gan y Prif Gyngor, mae'r Cydbwyllgorau Corfforaethol hyn yn destun Rheoliadau, ac mae Llywodraeth Cymru wedi pennu 4 Ionawr 2021 fel y dyddiad cau ar gyfer yr ymgynghoriad ar hyn. Mae CSYM wedi anfon ei ymateb. 	AM		Y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol [21 Ionawr 2021]

<p>Cynhelir ymgynghoriad cyn gwneud y cais (Adran 70 a 71) O dan y rheoliadau caiff Gweinidogion Cymru sefydlu Cydbwyllgorau Corfforaethol (Adran 72) Amodau cyn gwneud cais Adran 72 (Adran 73) Sefydlu CC pan nad oes cais wedi'i wneud (Adran 74) Darpariaethau'n ymwneud â Cydbwyllgorau Corfforaethol a Rheoliadau Cydbwyllgor (Adran 76-88)</p>	<p>Roedd y mater yma yn destun sesiwn briffio'r Cyngor ar 4 Chwefror 2021.</p>			
<p>Rhan 6 Perfformiad a Llywodraethu Prif Gyngorau a Dyletswydd Prif Gyngor i adolygu ei berfformiad yn barhaus</p>				
<p>Awdurdodau Lleol i ddatblygu fframwaith perfformiad syml newydd ac adrodd ar ei berfformiad ac ymgynghori o leiaf unwaith y flwyddyn. Awdurdodau Lleol i adolygu eu perfformiad yng nghyswllt</p>	<p>Mae fformat yr Adroddiad Blynyddol yn rhoi'r sail i hyn, yn canolbwyntio ar ddeilliannau'r Cynllun Corfforaethol a'r amcanion llesiant, ond bydd angen rhoi ystyriaeth i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fwy o wybodaeth ar y defnydd o adnoddau (rydym yn cynnig cynnwys gwybodaeth sy'n ymwneud â'r saith maes gweithgaredd craidd) • Cynllunio corfforaethol • Cynllunio ariannol • Cynllunio'r gweithlu (pobl) • Caffael • Asedau • Rheoli risg • Bydd angen gwybodaeth ar reoli perfformiad 	AM		1 Ebrill 2021

<p>a) cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol</p> <p>b) defnyddio ei adnoddau mewn modd economaidd, effeithlon ac effeithiol,</p> <p>c) bod ei drefn lywodraethu yn effeithiol er mwyn sicrhau'r materion a amlinellir ym mharagraffau a) a b)</p> <p>(Adran 89)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ystyriaeth i'r rhyngwyneb â'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol – er mwyn adnabod unrhyw elfennau cyffredin a phwyntiau sy'n ategu ei gilydd. 			
<p>Dyletswydd i ymgynhori ar berfformiad efo pobl leol (Adran 90)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaid i CSYM ymgynghori efo'r partion sy'n cael eu rhestru yn adran 90 (pobl leol, staff ac undebau cydnabyddedig) ynghylch y graddau y mae'r Cyngor yn bodloni ei ofynion perfformiad. Rhaid gwneud hyn o leiaf unwaith ym mhob blwyddyn ariannol. 	GM		1 Ebrill 2021
<p>Cwblhau hunan-asesiad blynyddol. Cyhoeddi adroddiad drafft o'r asesiad a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, a chyhoeddi adroddiad terfynol. (Adran 91)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaid cyhoeddi'r adroddiad hunan-asesiad cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl diwedd blwyddyn ariannol • Cyflwyno adroddiad am yr asesiad drafft i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu cyn ei gymeradwyo • O fewn 4 wythnos i'r Cyngor gymeradwyo ei adroddiad hunan-asesu, mae'n rhaid iddo ei gyhoeddi, ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'i anfon at Archwilydd Cyffredinol Cymru, y Prif Arolygydd dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru ac at Gweinidogion Cymru. • Mae'r Bil yn derbyn y gall yr adroddiad hunanasesu at y diben hwn fod yr un ddogfen ag adroddiad CSYM ar gyflawni ei amcanion llesiant o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) • Parhau efo adrodd o dan y drefn yn y Mesur 2009 ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020-2021. Bydd y drefn newydd ar gyfer perfformiad yn berthnasol ar gyfer 2021-2022. Bydd yr hunan- 	AM		1 Ebrill 2021

	<p>asesiad cyntaf a'r adroddiad o dan y drefn newydd ei hangen erbyn 2022-2023.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd L.I.C yn cyhoeddi canllaw ar y gofynion perfformiad a llywodraethiant ym Mawrth 2021. 			
Y Cyngor i wneud trefniadau i benodi panel i asesu i ba raddau y mae'n cwrdd â gofynion perfformiad. (Adran 92)	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd asesiad perfformiad gan banel yn cael ei wneud unwaith yn y cyfnod rhwng dau etholiad cyffredin olynol (byddwn yn rhoi ystyriaeth i amseriad yr asesiad, gan hefyd roi ystyriaeth i'r asesiad panel ddigwydd yn y flwyddyn cyn cynllun corfforaethol newydd [cynllun presennol CSYM yn rhedeg 2017-2022] fel rhan o osod y cyfeiriad i'r cynllun). • Bydd ymgynghoriad yn unol ag Adran 92 yn digwydd yn dilyn yr asesiad, ac adroddiad y panel yn cael ei lunio. • Bydd hwn yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, a'i gyhoeddi, a'i anfon i'r partion sy'n cael eu rhestru yn adran 92. • Datblygu sgerbwdd Cylch Gorchwyl arfaethedig a chyfansoddiad arfaethedig y panel yn barod at hyn. 	AM		5 Mai 2022
Yr Awdurdod Lleol i ymateb i asesiad perfformiad y panel (Adran 93)	<ul style="list-style-type: none"> • I'w adrodd i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor. Mae Adran 93 yn ymdrin â chynnwys yr adroddiad/yr ymateb. • Bydd yr ymateb drafft yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, a'r Pwyllgor yn cael y cyfle i wneud argymhellion am newidiadau i'r ymateb drafft. • Y Cyngor i roi rheswm os nad yw'n derbyn sylwadau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu. • Bydd y Cyngor yn cyhoeddi'r ymateb cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl cwblhau'r ymateb yn derfynol. • Bydd angen diweddarau cylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu er mwyn cynnwys yr uchod. 	AM		5 Mai 2022
Gall Gweinidogion Cymru gyflwyno rheoliadau ynglŷn ag asesiadau perfformiad gan banel (Adran 94)	<ul style="list-style-type: none"> • Cadw golwg ar y rheoliadau hyn yn barhaus. 	LB/JHJ		Ebrill 2021

Pŵer yr Archwilydd Cyffredinol i gynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a'r ddyletswydd i Brif Gyngor ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol os ystyrir fod Prif Gyngor wedi methu â chwrdd â'i ofynion perfformiad. Dyletswydd Prif Gyngor i ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol a Gweinidogion Cymru (Adran 95)	I'w nodi	Yr Archwilydd Cyffredinol		Ebrill 2021
Pwerau Arolygu gan yr Archwilydd Cyffredinol a ffioedd. (Adran 98 - 101)	I'w nodi	Yr Archwilydd Cyffredinol		Ebrill 2021
Cefnogaeth a chymorth gan Weinidogion Cymru i wella perfformiad, a phwerau i ymyrryd (Adran 102 - 112)	I'w nodi			Ebrill 2021
Datgymhwyso Mesur 2009 mewn perthynas â Phrif Gyngorau a diddymu darpariaethau ynglŷn â chydlynu archwiliad. (Adran 113)	I'w nodi			Ebrill 2021
Diwygio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. (Adran 114)	<ul style="list-style-type: none"> Rhoi ystyriaeth i gyfuno'r adroddiad hunanasesu perfformiad â'r adroddiad yn unol â Deddf 2015. 	GM		Ebrill 2021

Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu (PALI) (Adrannau 115–118)	<ul style="list-style-type: none"> Hysbysebu ac ymgymryd ag ymarfer recriwtio a dethol ar gyfer aelodau lleyg. Yna, trefnu hyfforddiant. Diwygio Cyfansoddiad y Cyngor: <ul style="list-style-type: none"> Ail-enwi'r Pwyllgor Archwilio i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Ehangu cylch gorchwyl y Pwyllgor Mae'n rhaid i Gadeirydd y PALI fod yn aelod lleyg Traean yr Aelodau i fod yn bobl leyg Ni chaiff y Dirprwy Gadeirydd (yn hytrach na'r Is-Gadeirydd) fod yn aelod o'r Pwyllgor Gwaith yn yr Awdurdod Lleol nac yn gynorthwyywr i aelodau'r Pwyllgor Gwaith. 	MJ/MP/LB/AM		Adran 115 [enw, gweithrediad o ran cwynion a threfn llywodraethiant] = 1 Ebrill 2021 Adran 116-118 [aelodaeth a statws cadair/dirprwy] = Mai 2022
Cydgysylltu rhwng Rheoleiddwyr (Adrannau 119-120)	I'w nodi	Archwilydd Cyffredinol Cymru a Rheoleiddwyr perthnasol		Bydd Gweinidogion Cymru yn pennu dyddiad
Rhan 7 – Uno ac Ailstrwythuro Prif Ardaloedd				
Uno'n wirfoddol, disgresiwn lleol ac amodau'n gysylltiedig â Gweinidog Cymru yn gwneud rheoliadau ailstrwythuro a threfniadau cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer Prif Gynghorau newydd (Adrannau 121-150)	<ul style="list-style-type: none"> I'w nodi Diwygio'r Cyfansoddiad er mwyn ei gynnwys fel mater sydd angen penderfyniad Cyngor llawn. 	AM/LB		Y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol [21 Ionawr 2021] yn bennaf, gyda nifer o ddarpariaethau ar ddyddiadau a bennir gan Weinidogion Cymru – 1 Ebrill 2021
Rhan 8 – Cyllid Llywodraeth Leol				

<ul style="list-style-type: none"> • Pwerau i fynnu gwybodaeth yn ymwneud â hereditamentau, gwybodaeth sy'n berthnasol wrth benderfynu a yw person yn atebol i dalu trethi annomestig, pwerau i arolygu eiddo, diwygiad i luosyddion, diwygiad i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, gan roi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ar atebolrwydd ar y cyd, ac atebolrwydd unigol i dalu treth Gyngor. • Tynnu ymaith y pŵer i ddarparu ar gyfer Carcharu Dyledwyr y Dreth Gyngor (Adrannau 151 - 158) 	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu gweithdrefnau gwaith mewnol y Gwasanaeth Adnoddau (Cyllid). • Adolygu'r Cyfansoddiad gan gynnwys pwerau dirprwyedig swyddogion. • Adolygu'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn y Cyfansoddiad 	MJ/LB		Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol (Adrannau 152, 154-156 ac 158) [Mawrth 2021] 1 Ebrill 2021 (Adrannau 151, 153 ac 157)
Rhan 9 – amrywiol				
Rhannu Gwybodaeth rhwng Rheoleiddwyr (Adran 159)	I'w nodi	HPP		Y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol yn bennaf ac i'r graddau nad ydynt wedi gwneud hynny, ar 1 Ebrill 2021

Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd (Adran 161)	<ul style="list-style-type: none"> • Diwygio'r Polisi Tâl, Prif Swyddogion i gynnwys y Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd 	CE		5 Mai 2022 (a161(1) – 6 Mawrth 2021)
Diddymu'r pŵer i gynnal pleidleisiau o ganlyniad i gyfarfod cymunedol (Adran 162)	<p>Mae hwn yn fater i'r Cyngorau Tref a Chymuned:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyno adroddiad codi ymwybyddiaeth i'r Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned. • Rhannu gwybodaeth gyda Chyngorau Tref a Chymuned • Ymgysylltu ag Un Llais Cymru i weld pa gefnogath maent yn gynnig i Gyngorau Tref a Chymuned 	JHJ		5 Mai 2022
Goblygiadau ar gyfer uno a daduno Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. (Adran 165)	I'w nodi	AM		Dau fis ar ôl Cydsyniad Brenhinol [Mawrth 2021]

Rhan 10 – Atodlenni

Atodlen 1	Adolygiadau cychwynnol o drefniadau etholiadol ac ati
Atodlen 2	Mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas ag etholiadau
Atodlen 3	Diwygiadau mewn perthynas â'r pŵer cymhwysedd cyffredinol yn ymwneud â Phrif Gyngorau a Chyngorau Tref a Chymuned
Atodlen 4	Hysbysiad o gyfarfodydd Awdurdodau Lleol, mynediad at ddogfennau a phresenoldeb yn y cyfarfodydd
Atodlen 5	Diwygiadau canlyniadol yn ymwneud â Phrif Weithredwyr
Atodlen 6	Diwygiadau canlyniadol ac ati mewn perthynas â chynorthwyr i Weithrediaethau Awdurdodau Lleol
Atodlen 7	Rhannu swyddi gan Arweinyddion Gweithrediaeth ac Aelodau Gweithrediaeth
Atodlen 8	Ymddygiad Aelodau Llywodraeth Leol: ymchwiliadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Atodlen 9	Diwygiadau'n ymwneud â Chydbwyllgorau Corfforaethol yn cynnwys creu swyddogaethau cynllunio strategol ar gyfer rhai cydbwyllgorau corfforaethol penodol a diddymu pwerau i sefydlu paneli cynllunio strategol a diddymu'r pŵer o sefydlu cyd-awdurdodau trafndiaeth

- Atodlen 10 Diwygiadau canlyniadol yn ymwneud ag ailenwi Prif Gyngor ar gyfer y Pwyllgorau.
Atodlen 11 Pwyllgorau Trosiannol Cynghorau sy'n uno a Chynghorau sy'n cael eu hailstrwythuro.
Atodlen 12 Cyfyngiadau ar drafodiadau a recriwtio ac ati gan Gynghorau sy'n uno a Chynghorau sy'n cael eu hailstrwythuro
Atodlen 13 Diddymu'r pŵer i gynnal pleidleisiau o ganlyniad i gyfarfodydd cymunedol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972
Atodlen 14 Diwygiadau canlyniadol yn ymwneud ag uno a daduno Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

Allwedd

- LB Lynn Ball
AD Anwen Davies
CE Carys Edwards
MH Mathew Henshaw
JHJ Huw Jones
MJ Marc Jones
AM Annwen Morgan
GM Gethin Morgan
AWO Arwel Wynn Owen
HPP Huw Pierce Pritchard
MP Marion Pryor
DW Dylan Williams
UDA Uwch Dîm Arweiniol

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	09/03/2021
TEITL YR ADRODDIAD:	Datganiad Polisi Tâl 2021
ADRODDIAD GAN:	Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Sicrhau bod yr Awdurdod yn cwrdd â'i gyfrifoldebau statudol dan Ddeddf Lleoliaeth 2011 i gyhoeddi Polisi Tâl erbyn 31.3.21

RHAGARWEINIAD

Dan Adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Cyngor “power to appoint officers on such reasonable terms and conditions as the authority thinks fit”. Yn unol ag Adran 38 Deddf Lleoliaeth 2011, rhaid i awdurdodau lleol yn Lloegr a Chymru gynhyrchu a chyhoeddi datganiad polisi tâl ar gyfer bob blwyddyn ariannol.

SGÔP Y POLISI

Yn unol â Deddf Lleoliaeth Act 2011, rhaid i awdurdodau ddatblygu a chyhoeddi eu polisi tâl ar bob agwedd o Gydabyddiaeth i Brif Swyddogion. Er budd tryloywder ac atebolrwydd, mae'r Cyngor wedi dewis dull mwy cyffredinol a bydd yn cynhyrchu datganiad polisi sy'n cynnwys yr holl grwpiau o weithwyr ac eithrio athrawon ysgolion oherwydd nid yw'r gydnabyddiaeth a roddir iddynt hwy o fewn rheolaeth yr awdurdod lleol. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru wedi eu cynnwys yn y datganiad.

ARGYMHELLIAD

Argymhellir bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad Polisi Tâl sydd ynghlwm wrth yr adroddiad hwn fel ei Ddatganiad Polisi Tâl ar gyfer 2021/22.

Atodiad 1   Datganiad Polisi Tâl

CYNGOR SIR YNYS MÔN

DATGANIAD POLISI TÂL

CHWEFROR 2021

1. Rhagarweiniad a Phwrpas

Yn unol ag adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Cyngor “power to appoint officers on such reasonable terms and conditions as the authority thinks fit”. Mae'r Datganiad Polisi Tâl hwn (y 'datganiad') yn nodi dull gweithredu'r Cyngor o ran y polisi tâl yn unol â gofynion Adran 38 Deddf Lleoliaeth 2011, sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr i gynhyrchu a chyhoeddi datganiad polisi tâl ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Pwrpas y datganiad yw darparu tryloywder mewn perthynas â dull y Cyngor o bennu tâl ei weithwyr (ac eithrio'r rheini sy'n dysgu yn ysgolion yr awdurdod lleol) trwy nodi;

- dulliau ar gyfer penderfynu cyflogau gweithwyr;
- lefel ac elfennau y gydnabyddiaeth ariannol a roddir i'w prif swyddogion, fel y diffinnir hynny gan y ddeddfwriaeth berthnasol;
- lefel tâl gweithwyr ar y cyflogau isaf;

Mae awdurdodau lleol yn sefydliadau cymhleth, mawr gyda chyllidebau o filiynau o bunnau. Mae ganddynt amrediad eang iawn o swyddogaethau ac maent yn darparu ac/neu'n comisiynu ystod eang o wasanaethau hanfodol. O'r herwydd, gall y dull gweithredu cyffredinol o ran lefelau cydnabyddiaeth wahaniaethu o un grŵp o weithwyr i'r llall i adlewyrchu anghenion penodol ar lefel leol, lefel Cymru neu lefel y Deyrnas Gyfunol. Rhaid iddo hefyd fod yn hyblyg, pan fo angen, i roi sylw i amrywiaeth o amgylchiadau sy'n newid a rhaid iddo fod yn gyson â'r amcanion busnes.

2. Y Fframwaith Deddfwriaethol

Wrth benderfynu tâl a chydabyddiaeth ei weithwyr, bydd y Cyngor yn cydymffurfio gyda'r holl ddeddfwriaeth berthnasol o ran cyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys Deddf Cydraddoldebau 2010, Rheoliadau Cyflogaeth Rhan Amser (Rhwystr Triniaeth Llai Ffatriol) 2000, Rheoliadau Gweithwyr Asiantaeth 2010 a lle mae hynny'n berthnasol, Reoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006. (Nid yw'r rhestr hon yn hollgynhwysol).

3. Sgôp y Datganiad Polisi Tâl

Yn unol â Deddf Lleoliaeth 2011, rhaid i awdurdodau ddatblygu a chyhoeddi eu polisi tâl ynghylch pob agwedd ar y Gydabyddiaeth Ariannol i Brif Swyddogion (gan gynnwys cytundebau terfynu) ac i'r rheini yn yr awdurdod sy'n cael y 'tâl isaf', gan esbonio eu polisi ar y berthynas rhwng y gydnabyddiaeth ariannol i Brif Swyddogion a grwpiau eraill. Fodd bynnag, er budd tryloywder ac atebolrwydd, mae'r Cyngor wedi penderfynu cymryd agwedd ehangach a chynhyrchu datganiad polisi sy'n ymwneud â'r holl grwpiau o weithwyr, ac eithrio athrawon ysgol oherwydd bod eu cydnabyddiaeth ariannol nhw y tu allan i reolaeth yr awdurdod lleol.

Nid oes dim o fewn darpariaethau Deddf Lleoliaeth 2011 yn tynnu oddi wrth y grym sydd gan gynghorau i wneud penderfyniadau ar dâl sy'n briodol i amgylchiadau lleol ac sy'n darparu gwerth am arian ar gyfer trethdalwyr lleol. Fodd bynnag, cydymffurfir gyda'r datganiad polisi hwn wrth bennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer yr holl grwpiau o fewn ei sgôp.

Nid yw'r polisi tâl hwn yn berthnasol i athrawon yn ysgolion yr awdurdod lleol, a fydd â'u polisi cyflog eu hunain.

4. Datblygu Strategaeth Tâl a Gwobrwyo

Prif nod y strategaeth wobrwyo yw denu, cadw a chymell staff sydd â'r sgiliau addas fel y gall yr awdurdod berfformio ar ei orau. Un o'r heriau mwyaf i'r Cyngor yw sicrhau'r effeithlonrwydd a'r cynhyrchedd mwyaf posib o fewn yr adnoddau sydd ar gael. Mae'r polisi tâl yn fater o daro cydbwysedd anodd weithiau rhwng pennu cydnabyddiaeth ariannol ar lefelau priodol i hwyluso cyflenwad digonol o unigolion gyda'r sgiliau priodol i lenwi'r ystod eang iawn o swyddi yn yr awdurdod, a sicrhau nad yw'r baich ar y trethdalwyr yn fwy na'r hyn y gellir ei gyfiawnhau'n llawn ac yn wrthrychol.

Yn y cyd-destun hwn, mae'n rhaid cydnabod bod rhaid i lefelau cydnabyddiaeth ariannol, ar y lefelau uwch yn arbennig, fedru denu ymgeiswyr gydag ystod eang o ddoniau gan sicrhau hefyd y gellir cadw unigolion cymwys a chanddynt sgiliau addas unwaith y maent yn eu swyddi. Dylid cydnabod y bydd y Cyngor yn aml yn ceisio recriwtio mewn cystadleuaeth gyda chyflogwyr da eraill yn y sectorau cyhoeddus a phreifat.

Mae'r Cyngor yn gyflogwr mawr yn yr ardal a, gan hynny, rhaid iddo gadw mewn cof ei rôl o ran gwella lles economaidd pobl Ynys Môn. Mae argaeledd cyflogaeth o safon dda ar delerau ac amodau rhesymol ac am dâl teg yn cael effaith lesol ar ansawdd bywyd yn y gymuned yn ogystal ag ar yr economi leol. Mae gan y Cyngor rôl o ran pennu enghraifft meincnod o ran telerau ac amodau i gyflogwyr eraill yn yr ardal am yr un rhesymau.

Wrth ddylunio, datblygu ac adolygu'r strategaeth tâl a gwobrwyo, bydd y Cyngor yn ceisio cydbwysu'r ffactorau hyn yn briodol i sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer yr awdurdod a'r gymuned y mae'n ei gwasanaethu, tra'n rheoli costau yn briodol a sicrhau digon o hyblygrwydd i gwrdd ag anghenion y dyfodol. Caiff y Datganiad Polisi Tâl hwn ei adolygu a'i gymeradwyo bob blwyddyn gan y Cyngor Llawn.

5. Y Strwythur Tâl

Mae'r Cyngor yn defnyddio'r graddfeydd tâl NJC a drafodwyd yn genedlaethol fel sail ar gyfer ei strwythur tâl lleol. Hwn sy'n penderfynu'r cyflogau ar gyfer y mwyafrif llethol o'r gweithwyr nad ydynt yn athrawon, ynghyd â defnydd o'r cyfraddau cenedlaethol diffiniedig eraill lle mae hynny'n berthnasol. Yn Awst 2020 cytunwyd cynnydd yn y strwythur tâl cenedlaethol i staff ar y raddfa NJC ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2020 hyd at 31 Mawrth 2021. Nid oes gwybodaeth pellach ar unrhyw ddyfarniad cyflog o 1 Ebrill 2021 ymlaen ar gael ar ddyddiad cyhoeddi'r adroddiad hwn. Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i gydymffurfio gyda gweithdrefnau bargeinio tâl cenedlaethol mewn perthynas â'r strwythur tâl cenedlaethol ac unrhyw gynnydd blynyddol ar gyfer costau byw a drafodir yn y strwythur tâl. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i bennu cyflogau'n deg yn unol â deddfwriaeth tâl gyfartal a chytundeb 'statws sengl' llywodraeth leol 1997 ac, ers 1 Rhagfyr 2015, wedi gweithredu

strwythur tâl a graddfeydd Statws Sengl. Mae strwythur graddau NJC y Cyngor yn rhedeg o Raddfa 1 (pwynt 3) hyd at Raddfa 10 (pwynt uchaf 50) gyda'r isafswm ac uchafswm cyflog fesul awr ar hyn o bryd yn £9.62 a £28.95 yn y drefn honno. Bydd y Datganiad Polisi Tal hwn yn cael ei ddiwygio wedi hynny os cytunir ar ddyfarniad cyflog pellach o 1 Ebrill 2021.

Unwaith bydd swydd yn cael ei gwerthuso, bydd y sgôr yn penderfynu i ba raddfa neu fand tâl bydd y swydd yn cael ei gymhathu. Fel arfer, penodir i swyddi newydd ar waelod y raddfa berthnasol, er bod modd amrywio hynny lle bo angen i sicrhau y gellir penodi'r ymgeiswyr gorau, gyda chytundeb y Pennaeth Gwasanaeth – Trawsnewid ac Adnoddau Dynol.

Mae'r holl lwfansau eraill sy'n gysylltiedig â thâl yn ddarostyngedig i gyfraddau a drafodwyd yn genedlaethol neu'n lleol, a benderfynwyd o bryd i'w gilydd yn unol â'r gweithdrefnau bargeinio ar y cyd ac/neu fel y penderfynir gan Bolisi'r Cyngor.

Yn hanesyddol, nid yw'r Cyngor wedi defnyddio ychwanegiadau marchnad i gymryd y farchnad dâl allanol i ystyriaeth wrth ddenu a chadw gweithwyr gyda phrofiad, sgiliau a chapasiti penodol. Fodd bynnag, mabwysiadwyd Polisi Ychwanegiad Marchnad ac, wrth weithredu'r polisi, bydd y Cyngor yn sicrhau fod unrhyw ychwanegiad marchnad yn cael ei gyfiawnhau yn wrthrychol trwy gyfeirio at dystiolaeth glir a thryloyw o fethiant yn olynol i recriwtio i swydd, a thystiolaeth o gymaryddion perthnasol yn y farchnad, gan ddefnyddio ffynonellau data priodol sydd ar gael y tu mewn a'r tu allan i'r sector llywodraeth leol. Mae'r Cyngor, drwy ei Bolisi ar Secondiadau a Honoraria, hefyd yn gallu rhoi "honoraria" dros dro i aelodau staff sydd, oherwydd amryw reswm, yn gweithredu ar lefel uwch o gyfrifoldeb am gyfnod o amser.

Mae'r Cyngor yn disgwyl lefelau uchel o berfformiad gan bob gweithiwr ac mae ganddo Gynllun Arfarnu Blynyddol ar waith i fonitro, gwerthuso a rheoli perfformiad yn barhaus. Fodd bynnag, nid yw'r Awdurdod yn gweithredu unrhyw drefniadau tâl sy'n gysylltiedig â pherfformiad. Mae proses Werthuso'r Awdurdod yn sail i'r dull o reoli talent a chynllunio olyniaeth. Yn seiliedig ar ddadansoddiad o berfformiad a photensial gweithwyr, gall rheolwyr gynllunio gweithredoedd talent perthnasol, gan ystyried pawb fel unigolyn, y datblygiad sydd ei angen arnynt, gan wneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwobrwyo a'u galluogi i fod yn effeithiol o fewn yr Awdurdod. Prif ran y broses yw'r sgwrs agored, onest ac adeiladol rhwng y rheolwr a'r gweithiwr i sefydlu ble maen nhw nawr, ble maen nhw eisiau bod a sut y gellir eu cefnogi i gyrraedd yno.

6. Buddion Eraill

Yn amodol ar amodau cymhwyso, mae gan yr holl weithwyr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae cyfraddau cyfraniad y gweithwyr, a ddiffinnir gan statud, ar hyn o bryd yn amrywio rhwng 5.8% a 11.4% o'u cyflog, gan ddibynnu ar y bandiau tâl sy'n ymwneud â'r cyflog cyfwerth ag amser llawn cyfatebol. Caiff cyfraddau'r cyflogwr eu pennu gan Actiwariaid sy'n cynghori Cronfa Bensiwn Gwynedd a chânt eu hadolygu bob tair blynedd er mwyn sicrhau bod y cynllun wedi ei gyllido'n briodol. Y gyfradd o 1.4.2020 fydd 21.4% ac yn weithredol hyd at 31.3.2023.

Mae gan y Cyngor ystod o delerau ac amodau eraill sy'n berthnasol i'w weithwyr, yn seiliedig yn bennaf ar delerau ac amodau'r Cydgyngor Cenedlaethol, ynghyd ag amodau a

pholisïau a drafodwyd yn lleol. Mae rhai o'r telerau a'r amodau hyn yn golygu tâl ariannol, gan gynnwys benthyciadau car, talu ffioedd proffesiynol a thaliadau honoraria ar gyfer ymgymryd â dyletswyddau ychwanegol. Ni thelir unrhyw fonws. Ar gyfer 'ychwanegiadau i gyflogau Prif Swyddogion', gweler paragraff 10 isod. Mae telerau ac amodau staff yn cael eu hadolygu yn rheolaidd mewn ymgynghoriad a negydu gyda'n undebau llafur cydnabyddedig.

7. Cydnabyddiaeth Ariannol i Uwch Reolwyr

I ddibenion y datganiad hwn, mae uwch reolwyr yn golygu 'prif swyddogion' fel y diffinnir hynny yn Adran 43 y Ddeddf Lleoliaeth. Mae'r swyddi dilynol yn disgyn o fewn y diffiniad statudol o 'uwch reolwyr' yng nghyd-destun y datganiad hwn:-

- a) Prif Weithredwr/Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig - yr uwch swyddog sy'n arwain ac yn cymryd cyfrifoldeb am yr Awdurdod, gan weithio'n agos gydag aelodau etholedig i gyflawni nodau ac amcanion yr Awdurdod.
- b) Uwch Dim Arweinyddiaeth (Dirprwy Brif Weithredwr, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro), Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg, Sgiliau a Phobl Ifainc.
- c) Penaethiaid Gwasanaeth – Plant a Theuluoedd/Dirprwy Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Oedolion, Adnoddau & Thrawsnewid, Tai, Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo, a Rheoleiddio a Datblygu Economaidd.

Yn 2019 cafodd yr holl ddisgrifiadau swydd o fewn y strwythur Uwch Reolwyr eu gwerthuso yn unol â Chynllun Gwerthuso Swyddi'r Gymdeithas Llywodraeth Leol (CLIL) ar gyfer uwch swyddogion a'u dilysu'n allanol gan yr CLIL. Yna troswyd y sgorau i strwythur cyflog (a adolygwyd eto gan y CLIL ac a ddangosir isod) cyn eu cyflwyno i Banel Annibynnol Cydnabyddiaeth Ariannol Cymru (IRP) a gadarnhaodd eu cefnogaeth lawn i'r strwythur graddio a chyflog arfaethedig.

Strwythur Cyflog CLIL yr Uwch Dîm Rheoli –

Graddfa CLIL	Swydd	Cyflog 01/04/2021
LGA 1		
LGA 2	Penaethiaid Gwasanaeth	79,107
LGA 2A	Cyfarwyddwr Swyddogaeth Swyddog Monitro	80,535
LGA 3	Cyfarwyddwyr / Cyfarwyddwr Swyddogaeth Swyddog A151	89,084
LGA 4	Dirprwy Brif Weithredwr	99,565
LGA 5	Prif Weithredwr	120,526

Felly bydd tâl sylfaenol uwch reolwyr ar **1 Ebrill 2021**, (ac yn ddarostyngedig i gytundeb ar unrhyw ddyfarniadau cyflog pellach ar gyfer 2021/22) fel a ganlyn: -

<u>Uwch Swyddog</u>	<u>Tâl</u>
Prif Weithredwr – CLILGA5	£120,526 y flwyddyn (ddim yn gynyddrannol). Mae'n ofynnol i'r swyddog weithredu fel Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig a bydd hefyd yn derbyn ffioedd ychwanegol ar gyfer dyletswyddau fel Swyddog Canlyniadau.
Arweinyddiaeth Uwch – CLIL2A-CLIL4 -	£80,535 - £99,565 y flwyddyn
Penaethiaid Gwasanaeth – CLIL2	£79,107 y flwyddyn

Nid yw'r trefniadau cydnabyddiaeth yn cynnwys unrhyw lwfansau arbennig, taliadau bonws neu incrementau eraill.

Mae Pwyllgor Penodi'r Cyngor yn cyfarfod i ystyried a darparu argymhellion i'r Cyngor ar lefelau cyflog a gwobr am y tair haen uchod o uwch swyddogion. Cwmpas y Pwyllgor yw: -

- Gwneud argymhellion ar faterion cyflog a gwobr uwch i'r Cyngor, gan sicrhau cysondeb, tryloywder a hygyrchedd.
- Gwneud argymhellion ar reoli a strwythur tâl a gwobr uwch, a sail ar gyfer dilyniant tâl.
- Gwneud argymhellion i'r Cyngor llawn ar benodiadau uwch reolwyr.

Mae Adran 143A o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn rhoi i'r Panel Cydnabyddiaeth Ariannol Annibynnol dros Gymru (yr IRP") pwerau i wneud argymhellion mewn perthynas â chyflog y Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, neu unrhyw newidiadau arfaethedig i gyflog Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig. Bydd yr Awdurdod yn ystyried unrhyw argymhelliad a dderbyniwyd gan yr IRP mewn perthynas â thâl i'w Bennaeth Gwasanaeth Cyflogedig.

8. Recriwtio Prif Swyddogion

Mae polisi a gweithdrefnau'r Cyngor mewn perthynas â recriwtio prif swyddogion wedi eu hamlinellu o fewn y Rheolau Gweithdrefn Cyflogi Swyddogion yn Rhan 4.10 y Cyfansoddiad. Wrth recriwtio i bob swydd, bydd y Cyngor yn cymryd ystyriaeth lawn a phriodol o'i Bolisiau ar gyfer Cyfleon Cyfartal, Recriwtio a Dewis, ac Adleoli. Bydd y penderfyniad ynghylch y cyflog a gynigir i unrhyw brif swyddog a benodir o'r newydd yn cael ei wneud yn unol â'r strwythur tâl cytunedig a'r polisiau perthnasol sydd mewn grym ar adeg y recriwtio.

Lle na all y Cyngor recriwtio prif swyddogion dan gontract gwasanaeth, neu lle mae angen cymorth dros dro i gyflawni dyletswyddau swydd prif swyddog sy'n wag, bydd y Cyngor, lle bo raid, yn ystyried ac yn gweithredu trefniadau i gyflogi unigolion dan gontractau gwasanaeth. Gwneir hynny trwy broses bwrcasu berthnasol, gan sicrhau bod y Cyngor yn gallu dangos y gwerth gorau am arian o gystadleuaeth, wrth sicrhau gwasanaethau perthnasol.

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, mae'n bolisi gan y Cyngor bod y Cyngor llawn yn cael y cyfle i bleidleisio ar dâl ac unrhyw ailstrwythuro ar lefel uwch rheolwyr gwaeth beth yw lefelau cyflog. Mae rheoliadau Llywodraeth Gymru hefyd yn nodi fod rhaid hysbysebu'n allanol unrhyw swyddi gyda chyflog o £100,000 neu fwy os oes disgwyl i'r swydd fod am gyfnod o 12 mis neu fwy.

9. Gwobrau Cyflog

Mae'r Cyngor yn cyflogi ei Brif Weithredwr a Phrif Swyddogion dan delerau ac amodau JNC wedi eu hymgorffori yn eu contractau. Mae'r JNC ac gyfer Prif Swyddogion yn negydu codiadau tâl i gwrdd â chostau byw cynyddol ar ran y grŵp hwn ar lefel cenedlaethol, ac mae unrhyw ddyfarniad yn cael ei bennu ar y sail hon. Mae Prif Swyddogion a gyflogir dan delerau ac amodau'r JNC gyda'r hawl cytundebol i unrhyw wobrau cyflog a benderfynwyd yn genedlaethol gan y JNC a bydd y Cyngor hwn felly yn talu'r codiadau cyflog hyn fel a phan eu penderfynwyd yn unol â gofynion cytundebol cyfredol.

10. Ychwanegiadau i Gyflogau Prif Swyddogion

Mae'r un meini prawf cymhwyso a'r un trefniadau yn berthnasol i Brif Swyddogion ag sy'n berthnasol i weithwyr eraill mewn perthynas â thelerau ac amodau ychwanegol sy'n denu tâl, gan gynnwys taliadau costau teithio ac ad-dalu ffioedd proffesiynol.

11. Taliadau Terfynu

Mae dull y Cyngor o drin taliadau dewisol a statudol ar adeg terfynu cyflogaeth prif swyddogion a gweithwyr sydd o fewn sgôp y datganiad hwn, cyn iddynt gyrraedd oed ymddeol arferol, wedi ei nodi yn ei ddatganiad polisi yn unol â rheoliadau 5 a 6 Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Fuan) (lawndal Dewisol) 2006 a Rheoliadau 12 a 13 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniad) 2007. Mae unrhyw ychwanegiadau a ddarperir o fewn polisi'r Cyngor yn berthnasol i bob aelod o staff, waeth beth fo'u graddfa a'u statws.

Bydd y Cyngor llawn yn cael cyfle i bleidleisio ar becynnau diswyddo sydd dros £100,000, y cyfanswm i gynnwys tâl diswyddo, tâl yn lle rhybudd a'r gost i'r awdurdod o'r straen ar y gronfa bensiwn sy'n codi o ddarparu mynediad cynnar i bensiwn. Yn achos yr holl daliadau eraill sy'n disgyn y tu allan i dermau contractyddol, bydd angen i'r Cyngor llawn neu aelodau etholedig perthnasol, pwyllgor neu banel o aelodau etholedig gydag awdurdod dirprwyol wneud penderfyniad ffurfiol i gymeradwyo'r fath daliadau.

Ar hyn o bryd, nid yw'r Cyngor wedi ailgyflogi Prif Swyddogion sydd wedi ymddeol. Pe bai amgylchiadau yn codi lle byddai angen ystyried gwneud hynny am resymau busnes pwysig, byddai unrhyw benderfyniad o'r fath yn cael ei wneud gan y Cyngor llawn neu aelodau etholedig perthnasol, pwyllgor neu banel o aelodau etholedig gydag awdurdod dirprwyol i gymeradwyo trefniadau o'r fath, yn unol â pholisi Ailstrwythuro a Diswyddo'r Cyngor fel y noder isod.

Mae Polisi Ailstrwythuro a Diswyddo'r Cyngor yn nodi na fydd unrhyw weithiwr sy'n gadael cyflogaeth y Cyngor ar delerau diswyddo gwirfoddol yn cael ei ail-gyflogi gan y Cyngor am gyfnod y taliad iawndal dileu swydd a dderbyniwyd, e.e. os bydd aelod o staff yn derbyn 45

wythnos o dâl dileu swydd, ni ellir ail-gyflogi gan y Cyngor am 45 wythnos ar ôl y dyddiad terfynu. Bydd y cyfnod hwn yn cael ei ymestyn i 12 mis os yw'r gweithiwr hefyd yn derbyn pensiwn y mae'r Cyngor wedi talu costau ychwanegol iddi. Byddai'n rhaid i unrhyw ail-gyflogaeth gynt na'r hyn a nodir uchod fod gydag awdurdodiad penodol yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Pennaeth Gwasanaeth - Trawsnewid ac Adnoddau Dynol a fyddai'n ystyried pob achos yn ôl ei rinweddau.

12. Gweithwyr ar y Cyflogau Isaf

Mae'r gweithwyr sy'n cael y tâl isaf ac a gyflogir dan gontract cyflogaeth gyda'r Cyngor yn cael eu cyflogi ar gyflogau sy'n gyfwerth ag amser llawn 37 awr yn unol â'r pwynt cyflog isaf a ddefnyddir ar hyn o bryd yn strwythur graddfeydd y Cyngor. Ar 1 Ebrill 2021, ac yn ddarostyngedig i gytundeb ar unrhyw ddyfarniadau cyflog pellach ar gyfer 2021/22, y pwynt hwnnw yw'r pwynt graddfa 3 cyfredol a gytunwyd yn genedlaethol, sy'n £18,562 y flwyddyn, neu £9.62 yr awr, sy'n uwch na'r Tâl Byw Cenedlaethol o £8.91 yr awr o 1 Ebrill 2021 a'r Cyflog Byw lawn (a osodwyd yn Hydref 2020) o £9.50 yr awr.

Mae'r berthynas rhwng y gyfradd tâl ar gyfer y rheini sydd ar y cyflogau isaf a chyflogau prif swyddogion yn cael ei phenderfynu gan y prosesau a ddefnyddir i benderfynu'r strwythurau tâl a graddfeydd fel y dangosir yn gynharach yn y datganiad polisi hwn.

Mae'r canllawiau statudol dan y Ddeddf Lleoliaeth yn argymhell defnyddio lluosyddion tâl fel ffordd o fesur y berthynas rhwng cyfraddau tâl ar draws y gweithlu a thâl uwch reolwyr, fel sydd wedi ei gynnwys yn Adolygiad Hutton o Dâl Teg yn y Sector Cyhoeddus (2010). Gofynnodd y Llywodraeth i'r adroddiad Hutton ymchwilio i'r achos ar gyfer sefydlu terfyn sefydlog o ran yr ystod tâl, trwy fynnu na all unrhyw reolydd yn y sector cyhoeddus ennill mwy nag 20 gwaith yr hyn a delir i'r sawl sydd ar y cyflog isaf yn y sefydliad. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod y berthynas gyda chyflog cyfartalog yn fesur mwy perthnasol ac mae Côt Arferion y Llywodraeth ar Dryloywder Data yn argymhell y dylid cyhoeddi'r gymhareb rhwng y cyflog uchaf a'r cyflog cyfartalog ar gyfer y cyfan o weithlu'r awdurdod.

Fel rhan o'i drefniadau monitro parhaus o ran aliniad gyda marchnadoedd tâl allanol, y tu mewn i'r sector a'r tu allan iddo, bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth meincnodi sydd ar gael fel sy'n briodol. O'i fynegi fel lluosydd o gyflog, bydd cyflog y Prif Weithredwr yn 6.5:1 yn fwy nag enillydd isaf y Cyngor.

13. Contractwyr Allanol

Bydd y Cyngor yn defnyddio ei brosesau pwrcasu i sicrhau y mabwysiedir arferion tâl teg a moesegol gan contractwyr allanol a gomisiynwyd i ddarparu gwasanaethau.

14. Cyhoeddi

Ar ôl i'r Cyngor llawn ei gymeradwyo, cyhoeddir y datganiad hwn ar Wefan y Cyngor. Yn ogystal, ar gyfer swyddi lle mae'r cyflog cyfwerth ag amser llawn cyfatebol yn o leiaf £60,000, bydd [Datganiad Cyfrifon Blynyddol](#) y Cyngor yn cynnwys nodyn yn amlinellu cyfanswm

- cyflogau, ffioedd neu lwfansau a dalwyd i'r unigolyn yn y flwyddyn gyfredol a'r flwyddyn flaenorol neu yr oedd modd i'r unigolyn eu derbyn;

- unrhyw symiau sy'n daladwy ar ffurf lwfans treuliau sy'n denu treth incwm yn y Deyrnas Gyfunol.
- unrhyw iawndal am golli cyflogaeth ac unrhyw daliadau eraill sy'n gysylltiedig â therfynu cyflogaeth;
- unrhyw fuddion a dderbyniwyd nad ydynt o fewn sgôp yr uchod.

15. Atebolrwydd a Gwneud Penderfyniadau

Dywed Paragraff 10 y canllawiau statudol "The provisions in the Act .....require Councillors to take a greater role in determining pay, ensuring that these decisions (no definition) are taken by those who are directly accountable to local people".

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, y Panel Tâl a Graddfeydd sy'n gyfrifol am wneud penderfyniadau mewn perthynas â recriwtio, tâl, telerau ac amodau a threfniadau diswyddo mewn perthynas â gweithwyr y Cyngor.

Bydd y Datganiad Polisi Tâl yn cael ei adolygu'n flynyddol a'i chyflwyno i gyfarfod o'r Cyngor llawn bob blwyddyn naill ai ym mis Chwefror neu mis Mawrth; yn dilyn hyn bydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Mae'r Cyngor wedi ystyried y canllawiau presennol yn natblygiad y polisi tâl hwn, ond os derbynnir canllawiau diwygiedig pellach, neu os cytunir ar ddyfarniadau cyflog pellach, gall y Cyngor benderfynu diwygio'r polisi gyda chymeradwyaeth y Cyngor llawn. Bydd y fersiwn diwygiedig yn cael ei gyhoeddi ar y wefan.

Chwefror 2021

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	9 Mawrth 2021
TEITL YR ADRODDIAD:	TREFNIADAU CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL O FEWN Y CYNGOR
ADRODDIAD GAN:	PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
PWRPAS YR ADRODDIAD:	I ADOLYGU CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL AR BWYLLGORAU

1.0 Mae angen i'r Cyngor adolygu trefniadau cydbwysedd gwleidyddol yn sgil ymddeoliad y Cyng. Lewis Davies. Bellach, mae dwy sedd wag ar y Cyngor a chynhelir is etholiadau ar y 6ed o Fai 2021. Bydd angen adolygu cydbwysedd gwleidyddol eto ar ôl yr is etholiadau.

2.0 Mae Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn nodi'r prif egwyddorion mewn perthynas â chydbwysedd gwleidyddol, sef:

“(a) nad yw'r holl seddau ar y corff yn cael eu dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;

(b) bod mwyafrif y seddau ar y corff yn cael eu dyrannu i grŵp gwleidyddol penodol os yw nifer y bobl sy'n perthyn i'r grŵp hwnnw yn fwyafrif o aelodaeth yr Awdurdod;

(c) yn amodol ar (a) a (b) uchod, mae nifer y seddau ar bwyllgorau cyffredin Awdurdod perthnasol, sy'n cael eu dyrannu i bob plaid wleidyddol, â'r un gyfran o gyfanswm yr holl seddau ar y pwyllgorau cyffredin o'r Awdurdod hwnnw fel sy'n deillio o nifer yr aelodau o'r grŵp hwnnw i aelodaeth yr Awdurdod; ac

(d) yn amodol ar baragraffau (a) i (c) uchod, bod nifer y seddau ar y corff sy'n cael eu dyrannu i bob grŵp gwleidyddol â'r un gyfran â nifer yr holl seddau ar y corff hwnnw ac sy'n deillio o nifer yr aelodau o'r grŵp hwnnw sy'n aelodau o'r Awdurdod.”

3.0 Mae'r sefyllfa o ran Aelodaeth o Grwpiau fel â ganlyn:

Plaid Cymru	- 13
Llafur Cymru	- 2
Y Grŵp Annibynnol	- 7
Grŵp Annibynwyr Môn	- 6 (Yn cynnwys un Aelod o'r Democratiaid Rhyddfrydol)
Sedd Wag	- 2

4.0 Mae'r matrices sydd wedi'i atodi yn nodi'r hawl i seddi ar bob Pwyllgor ar sail 28 Aelod. Cyfanswm nifer y seddi i'w dyrannu ydi 113.

5.0 Yn amlwg, oni bai fod modd dod i ganlyniad lle mae seddau cyfan yn cael eu dyrannu, bydd ffracsiynau o seddi yn golygu na fydd modd cydymffurfio yn union. Fodd bynnag, mae angen sicrhau'r gydymffurfiaeth gorau posibl yn seiliedig ar y ffigyrau a'r egwyddorion a nodir ym mharagraff 2 uchod.

6.0 Gall pob grŵp gwleidyddol ar y Cyngor ond ddyrannu'r seddau maent yn eu derbyn o dan y trefniadau cydbwysedd gwleidyddol i'w haelodau eu hunain ac ni allant eu dyrannu i Gynghorwyr nad ydynt yn Aelodau o'r un blaid wleidyddol.

7.0 Yn unol â'r protocolau rheolaeth gwleidyddol, mae Arweinyddion Grwpiau wedi eu hymgyngori â nhw mewn perthynas â'r trefniadau rheolaeth wleidyddol.

8.0 Argymhellion:-

- (i) Gofynnir i'r Cyngor gadarnhau'r trefniadau cydbwysedd gwleidyddol a nifer y seddau a roddir i bob un o'r Grwpiau fel a nodir yn y matrices yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.
- (ii) Bod Arweinyddion Grwpiau yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaethau Democraidd cyn gynted â phosibl ynghylch newidiadau i Aelodaeth Grwpiau ar Bwyllgorau.

Huw Jones
Pennaeth Gwasanaethau
Democraidd
23/2/21

Mawrth/March 2021

PWYLLGORAU CRAFFU A THROSOLWG SCRUTINY AND OVERVIEW COMMITTEES			
Pwyllgorau Committees	Partneriaeth	Corfforaethol	Cyfanswm Craffu
	Partnership	Corporate	Total Scrutiny
Aelodaeth Membership	10	10	20
	4.6429	4.64286	9.285714286
	5	5	10
	0.7143	0.71429	1.428571429
	1	1	2
	2.5	2.5	5
	2	2	4
	2.1429	2.14286	4.285714286
	2	2	4
	10	10	20
	10	10	20

Balans ar y Cyngor Sir Balance on County Council	
Plaid Cymru Party of Wales	13
Llafur Cymru Welsh Labour	2
Y Grwp Annibynnol	7
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	6
	28

ALLWEDD	KEY
<i>Chwith uchaf, italic = hawl ffracsiynol damcaniaethol</i>	
<i>Top left, italic, theoretical fractional entitlement</i>	
	Dde isaf, arferol = awgrym rhif llawn
	Bottom right, normal = whole number suggestion

Pwyllgorau Committees	LLED-FARNWROL QUASI-JUDICIAL								PWYLLGORAU ERAILL Y CYNGOR OTHER COMMITTEES OF THE COUNCIL						Cyfanswm Eraill Total Others
	Cynllunio a Gorchmynion Planning and Orders	Archwilio Audit	Gwasanaethau Democratiaidd Democratic Services	Penodiadau Appointments	Ymchwilio Investigation	Disgyblu Disciplinary	Apeliadau Appeals	Trwyddedu Licensing	CYSAG SACRE	Cynllunio Joint	ar y cyd Planning	Tal a Graddio Pay and Grading	Penodi Safonau Standards Appointing	Is-Bwyllgor Indemnitiadau Indemnities sub-Committee	
	Aelodaeth Membership														
Plaid Cymru Party of Wales	5.10714	3.71429	4.64286	4.64286	1.392857	1.392857	4.642857	5.10714286	2.7857	3.25		2.785714	1.392857	2.321429	43.17857
Llafur Labour	0.78571	0.57143	0.71429	0.71429	0.214286	0.214286	0.714286	0.78571429	0.4286	0.5		0.428571	0.214286	0.357143	6.642857
Grwp Annibynnol Independent Group	2.75	2	2.5	2.5	0.75	0.75	2.5	2.75	1.5	1.75		1.5	0.75	1.25	23.25
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	2.35714	1.71429	2.14286	2.14286	0.642857	0.642857	2.142857	2.35714286	1.2857	1.5		1.285714	0.642857	1.071429	19.92857
	11	8	10	10	3	3	10	11	6	7		6	3	5	93
	11	8	10	10	3	3	10	11	6	7		6	3	5	93

CYFANSWM LLAWN GRAND TOTAL
113
52.46428571
53
8.071428571
8
28.25
28
24.21428571
24
113
113

This page is intentionally left blank